

VESTNIK VESTNIK
 VESTNIK VESTNIK
 VESTNIK VESTNIK
 VESTNIK VESTNIK
 VESTNIK VESTNIK
 VESTNIK VESTNIK
 VESTNIK VESTNIK
 VESTNIK VESTNIK

Sejemski vrtičkarji

str. 4

Nissan
sunny
vas čaka

VESTNIK

Murska Sobota, 4. februarja 1993 • Leto XLV • Št. 5 • Cena 75 SIT

Kulturna
priloga

Zaščitena meščanska stavbna kultura pomurskih mest

S katero besedo bi lahko zaobjela vse to, kar se dogaja v naših zdravstvenih ustanovah? Naj vzamem iz medicinskega besednjaka infarkt ali kar iz vsakdanjega, to več ni za normalne ljudi, ali kar tisto pikro, da bi zdrav šel k zdravniku. Karkoli od tega in morda še kakšna zraven, bi bilo prav. To, kar se vsak dan godi v zdravstvenih domovih, ko bolniki do zadnjega kota zapolnijo čakalnice in pa hodnike ter si ne upajo niti na zrak, da ne bi zamudili vrste, je nevzdržno tako za zdravstvene delavce kot bolnike. In traja že dober mesec, res da tudi zaradi številnih obolenj, pa tudi zaradi novosti v zdravstvu.

Z Ljubljane pa kličejo na malo več strpnosti tako pri bolnikih kot pri delavcih v belem, ker da so to pač začetne težave, ki se bodo sčasoma že obrusile in so pač povsod tam, kjer se uvajajo novosti. Toda za razmere v zdravstvu ni opravičila in vsi, ki so zaradi tega prizadeti, smejo to tudi povedati. Vsaj to, če so že v razmerah, kakršne so, povsem nemočni. Uvajanje novosti na tak način, naenkrat in da se ob njih šele učijo, ne da bi prej predvideli možnosti, kaj vse bodo prinesle, je tam, kjer so posredi ljudje, nesprejemljivo. Je poigravanje z bolniki in tudi zdravstvenimi delavci.

Smo zavarovanci samostojne zdravstvene zavarovalnice

In bolj, ko v zdravstvenih ustanovah trajajo nevzdržne razmere, res, da tudi zaradi številnih obolenj in pa korišćenja »zastoj« zdravstvenih storitev in zdravlil, jasneje se nam na drugi strani riše podoba nove, finančno močne zdravstvene zavarovalnice. Pa ne samo, da je postala finančno močna s tolikšnimi presežki zaradi visokih prispevkov davkoplačevalcev, postala je povsem samostojna in neodvisna, »država« v državi. Trdno se je vsidrala, s svojimi nekaterimi potezami pa že začela kazati tudi svojo barvo? To je barva zavarovalništva, kjer je pomembno uspešno poslovanje. Sedaj, ko je večina zavarovancev tudi prostovoljno zdravstveno zavarovanih (zaradi potrebe po ohranitvi popolnega zdravstvenega zavarovanja so ljudje primorani zavarovati se še prostovoljno) so začeli rezati v pravice ali izvajati tista določila zdravstvenega zakona, ki to tudi prinašajo. Najprej so bolnikom, ki potrebujejo zahtevnejšo nego, omejili sanitetni material, privoščili pa so si tudi moralno verjetno pravno sporno potezo, ko so popravljali ali omejevali pravice iz paketa prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, ko so zavarovanci že podpisali pogodbo in vplačali premijo. Kmalu pa zavarovancem za zdravljenje bolezni izven dela ne bodo več vračali potnih stroškov. In prav to, da so začeli rezati v pravice, ki finančno bremenijo zavarovalnico, na drugi strani pa so šest milijonov mark plačali za nakup računalnikov, bode v oči. Prav tako ne gre skupaj na eni strani dotrajana in zastarela medicinska oprema na drugi strani sodobni računalniki, ki bodo služili za administrativno delo in vodenje podatkov. Kakorkoli obračamo, šest milijonov mark za računalnike je pridobitev za administrativno delo, ki je potrebno zdravstveni zavarovalnici, in zato, čeprav nimamo nič proti računalniškemu opremljanju tudi v zdravstvu, se spoitkamo vanje. Od vseh presežkov, ki so se torej zbrali na računu zdravstvene zavarovalnice, je največ dobilo administrativno delo, potrebno predvsem za novo zavarovalnico.

MAJDA HORVAT

Prihodnost
koncerna
Mercator

str. 7

SALON POHIŠTVA
INTERDOM
VELIKA IZBIRA POHIŠTVA
 INTERDOM, SALON POHIŠTVA
 Prešernova 1, tel. (062) 222289
 INTERDOM, SALON KUHINJ
 Ruška 104, tel. (064) 39718

POLJOOPSKRBA

trgovina MARIBOR
 tel.: (062) 303984
 trgovina M. SOBOTA
 tel.: (069) 21048

Vse za
spomladanska dela
v vinogradih in
sadovnjakih!

Vse potivodijo v **Potrošnik**

AKCIJSKA PRODAJA

VLOŽENA ZELENJAVA
PO ZELO UGODNI CENI

KUMARE	700 g	97,40 tolarja
KUMARE	320 g	48,70 tolarja
FEFERONI, SLADKI	300 g	46,30 tolarja
FEFERONI, SLADKI	620 g	73,10 tolarja
PAPRIKA, CELA	620 g	93,80 tolarja
MEŠANA SOLATA	620 g	85,30 tolarja
RDEČA PESA	700 g	81,60 tolarja
RDEČA PESA	350 g	59,70 tolarja

OD 5. DO 13. FEBRUARJA 1993

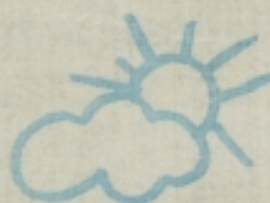
VELETRGOVINE

V VSEH PRODAJALNAH Z ŽIVILI

str. 4

Lendavski razvojni sindrom

VREME

Nadaljevalo se bo suho
in razmeroma sončno
vreme.

Vestnikov koledar

4. februar, četrtek, Andrej
 5. februar, petek, Agata
 6. februar, sobota, Ljubo
 7. februar, nedelja, Richard

8. februar, ponedeljek, Prešernov dan
 9. februar, torek, Apolonija
 10. februar, sreda, Viljem Pregovora
 Se Polona v soncu odtaja, mokremu poletju gob preostaja.
 Kar svečana ozeleni, se rado posuši.

PO SLOVENIJI

LJUBLJANA – Kriza v Slovenski nacionalni stranki je očitno dosegla vrh. Pet poslancev SNS, katere formalni predsednik je Zmago Jelincič, je izstopilo iz poslanske skupine. Zahtevajo sklic izrednega kongresa stranke, na katerem naj bi razčistili vse probleme.

LJUBLJANA – Slovenija in Francija sta podpisali sporazum o odpravi vizumov med državama. V ta namen je k nam pripotoval minister v francoskem ministrstvu za zunanje zadeve Georges Kiejman.

MARIBOR – Britanski veleposlanik v Sloveniji Gordon Johnston se je na območni gospodarski zbornici sešel s predstavnikami nekaterih tamkajšnjih podjetij. Ti so ga seznanili z dosedanjim sodelovanjem z britanskimi podjetji in možnostmi gospodarskih stikov.

LJUBLJANA – Nadaljevala so se pogajanja med predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije in slovenskih sindikatov o spremembah in dopolnitvah splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Pogajalci so uskladjali predloge sprememb in dopolnitev vrste členov, nekatere predloge pa so vrnili v strokovno presojo in dopolnitev strokovni skupini.

LJUBLJANA – Odpravnik poslov veleposlaništva Republike Makedonije Stefan Nikolovski je predal zunanjemu ministru Lojzetu Peterletu predstavitevno pismo. S tem je začelo delovati prvo diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Makedonije v tujini.

LJUBLJANA – Predsednik Evropske demokratične unije in avstrijski zunanji minister dr. Alois Mock je odprl ljubljanski sestanek izvršnega odbora Evropske demokratične zveze. Unija si v zvezi s krizo v naši sosesčini prizadeva, da se konflikt ne bi razširil na ves balkanski prostor, še posebno pa ne na Kosovo in v Makedonijo. Slovenske krščanske demokrate je zastopal Lojze Peterle.

LJUBLJANA – Nova slovenska vlada je dobro sestavljena in je odsev realnega stanja, meni veleposlanik Republike Hrvaške v Sloveniji Miljenko Žagar. Hkrati je napovedal skorajšnje pogovore predsednikov hrvaške in slovenske vlade Hrvoja Šarinića in dr. Janeza Drnovška.

PO SVETU

DAVOS – Izguba zaupanja v politiko, gospodarska recesija v mnogih državah ter težave, ki jih povzročajo vojne in krize, so teme, ki so prevladovali na letošnjem Svetovnem gospodarskem forumu. Na političnosplošnem vrhu se je zbralo 800 menedžerjev, 150 politikov in 250 strokovnjakov z vsega sveta. Med udeleženci je bil tudi predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek, ki je to priložnost izkoristil za številna politična srečanja.

VATIKAN – Slovenski zunanji minister Lojze Peterle je izročil državnemu sekretarju Svetega sedeža kardinalu Angelu Sodanu najvišje slovensko odlikovanje, zlati znak svobode, s katerim ga je odlikoval predsednik republike v zahvalo za izjemno vlogo, ki jo je odigral pri osamosvajanju Slovenije in njenem mednarodnem priznanju. Lojze Peterle se je v nadaljevanju obiska sestel tudi z visokimi predstavniki italijanske vlade.

DUNAJ – Obisk italijanskega predsednika Oscarja Luigija Scalfara pri avstrijskem kolegu Thomasu Klestilu je po letu 1986 prvi obisk kakšnega zahodnega državnega poglavarja na Dunaju in hkrati prvi obisk kateregakoli italijanskega predsednika v Avstriji. Namen Scalfarovega tridnevnega obiska je predvsem v tem, da odnose med državama še okrepijo, podpisali pa so tudi sporazum o političnem dvogovoru in sodelovanju.

MOSKVA – Že pred meseci se je vedelo, da kljub sankcijam OZN po mednarodnih vodah Donave prihajajo iz Rusije v Srbijo tankerji, polni nafte in dizelskega goriva. Afera s tankerjem Bihać na romunskobolgarski meji, od koder so ga cariniki skušali napotiti nazaj proti Ukrajini, je te trditve dokazala. Le da so tokrat v Moskvi glasno obtožili Ukrajince, čeprav je veliko bolj verjetno, da je v posel vpletena Rusija.

DUNAJ – Referendum o tujcih, katerega pobudnik je vodja avstrijske Svobodnjaške stranke Haider, je uspel. Za obravnavo predloga referenduma v parlamentu zadostuje že 100.000 podpisov, petico pa je podpisalo že več sto tisoč ljudi.

MOSKVA – Predsednik ruske vlade Viktor Černomirdin je v parlamentu predstavil vladne naloge pri uresničevanju protikriznega programa. Predstavil je program ukrepov za tekoče leto, med poglavitnimi pastmi pa je omenil hiperinflacijo.

KIJEV – Ukrajinsko-ruska pogajanja o uničenju jedrskih raket so se končala brez dogovora. Ukrajina namreč zahteva finančno nadomestilo za stroške uničenja, Rusija pa taki zahtevi nasprotuje. Ukrajina še vedno ni ratificirala ameriško-ruskega razoroževalnega sporazuma Start 2.

ADIS ABEBA – Angolska vlada in gibanje Unita uporniškega voditelja Savimbiya sta začela mirovna pogajanja. Gibanje Unita od pogovorov pričakuje, da se bo z angolsko vlado lahko dogovorilo o sodelovanju pri vodenju države. Če tokratna pogajanja ne bodo uspela, bi po mnenju opazovalcev v Angoli lahko spet izbruhnila državljanska vojna.

NEW DELHI – Ruski predsednik Jelcin in indijski premier Rao sta se sporazumela o načinih reševanja problematike velikega indijskega dolga Rusiji, ki znaša več kot 12 milijard dolarjev. Podpisala sta tudi sporazum o prijateljstvu in sodelovanju.

TEL AVIV – Izraelsko vrhovno sodišče je potrdilo sklep o izgonu več kot 400 Palestincev v Libanon. Ob tem je tiskovna predstavnica palestinske delegacije na bližnjevzhodnih mirovnih pogajanjih Ašravijeva izjavila, da bi mednarodna skupnost morala prisiliti Izrael k spoštovanju sklepa varnostnega sveta OZN glede izgnanih Palestincev na nikogaršnjem ozemlju.

TOULON – Iz tega francoskega pristanišča je v Jadransko morje odplul prvi del francoskih pomorskih sil. Gre za letalonosilko in protipodmornično fregato z 230 člani posadke. Odločitev o napotitvi pomorskih sil v Jadran je Francija sprejela po tem, ko sta bila v t. i. Krajini ubita 2 francoska vojaka iz sestave mirovnih sil.

ZAGREB – Poveljnik Unproforja Nambiar je na tiskovni konferenci dokaj pesimistično govoril o možnostih za mir na Balkanu. Med drugim je dejal, da razume hrvaško vlado, da je izgubila potrpljenje in je zaradi tega ne more kritizirati, vendar pa tudi drugi izgubljajo potrpljenje.

PRAGA – Za novega predsednika Republike Češke je bil z veliko večino izvoljen Vaclav Havel. Medtem pa Slovaška tudi po drugem krogu volitev ostaja brez predsednika republike, saj noben od kandidatov ni dobil tripetinske večine. Zato bodo potrebne ponovne volitve.

Ženevska pogajanja zašla

Konec tedna je bila v Ženevi plenarna seja, na kateri so bile navzoče vse tri sprte strani v BiH. Že na začetku konference je predsedujoči, britanski diplomat lord Owen, opozoril, da se bodo srečali z odgovorom OZN, tudi z možnostjo vojaškega posredovanja, če ne bodo v celoti sprejeli ponujenega mirovnega načrta. Dejal je, da sta zlasti srbska in muslimanska stran pokazali nesposobnost za sklenitev potrebnega kompromisa, ki bi pripeljal do ustavitve sovražnosti. Vse tri strani bi namreč morale sprejeti Vanceov in Ovnov načrt rešitve krize v BiH, ki vključuje ustavitve ognja, ustavna načela, ozemeljsko razdelitev in oblikovanje prehodne oblasti.

Že pred sklepnim dejanjem konference je voditelj Srbov Karadžić izjavil, da je vojno treba ustaviti, nadzor nad Sarajevom pa naj bi prevzeli Združeni narodi. Vodja bosansko-hercegovskih Hrvatov Boban pa je zagotovil, da Hrvti nimajo kakih posebnih zadržkov pred podpisom omenjenega dokumenta. Medtem pa predstavniki uradnih oblasti v Sarajevu niso bili zadovoljni z mirovnim načrtom. Vsemu temu je nato sledilo najbolj neprijetno dejanje: prekinitev plenarne seje. Zunanji minister BiH Silajdžić in voditelj Srbov Karadžić namreč nista hotela podpisati predlaganega mirovnega načrta.

Po propadlih ženevskih pogajanjih je lord Owen celo dejal, da je minil čas pogajanj in da je prišel čas pomembnih od-

ločitev. Posrednika OZN in Evropske skupnosti Vance in Owen sta naposled od varnostnega sveta OZN zahtevala dokončno odločitev o mirovnem načrtu, hkrati pa sta od predstavnikov sprtih strani zahtevala, da se znova dobijo v New Yorku. V Ženevi muslimani in Srbi niso hoteli sprejeti njenih kompromisov, ki bi privedli do konca sovražnosti. Zato sta soprodsedujoča ženevske mirovne konference varnostnemu svetu priporočila, naj potrdi mirovni načrt. Če bi ga katera od sprtih strani še naprej zavračala, potem bi varnostni svet OZN moral uvesti potrebne ukrepe, in sicer politične, gospodarske in tudi vojaške. Kot je znano, je Alija Izetbegović zavrnil vojaški del načrta in zemljevid desetih avtonomnih pokrajin; slednjega pa so zav-

nili tudi Srbi. Obe strani sta na konferenci sicer opravičevali zavrnitev mirovnega načrta, hkrati pa poudarili pripravljenost za nadaljevanje pogajanj. Zavrnitev zemljevida, ki predvideva razdelitev BiH na 10 kantonov, je Izetbegović utemeljil z besedami, da bi to pomenilo priznanje etnične čistitve. Radovan Karadžić pa se je zavzel, da bi najprej sklenili premirje, nato pa prepustili ljudstvu, da se samo odloči glede meja prihodnje BiH.

Po drugi pa je slišati, kar zatrjujejo tudi nekatera ameriška sredstva obveščanja, da se Bela hiša ne strinja z načrtom ustavne ureditve BiH, ki ga ponujata predsedujoča mirovne konference o Jugoslaviji Cyrus Vance in David Owen. Ameriška administracija predsednika Clintona je presenečena nad odločitvijo soprodsedujočih ženevske konference o nekdanji

Jugoslaviji Vancea in Owen. Oba predpusta rešitev bošsko-hercegovske krize v varnostnemu svetu OZN. To bi ameriško administracijo spravilo v neroden položaj in sili k odločitvi, ali podpreto, kar njeni visoki uradniki imenujejo načrt, ali pa ne. Kateri ameriški krogi menijo, da Vanceov in Ovnov načrt odpravlja zakonito vladno ter vodi v etnično razdelitev države. Niso redka tudi opazila, da ne kaže sprejemati nagljenih odločitev glede B. se zlasti glede vojaških in Kakorkoli že, prihodnje bodo gotovo odločilnega mena za nadaljnji razplet na tleh nekdanje Jugoslavije. Upajmo le, da se bodo strani še pravočasno spomnile, kajti drugače grozi vspospad širših razsežnosti. Če pa si miroljubni svet zagospa ne želi.

MILAN JERŠE

Iz Zagreba piše
Oj, ta vojaški boben

Nekdanji Titov general, ki čedalje bolj oponaša svojega velikega učitelja, gradi svojo politiko na nenehnih presenečenjih, ki so mu potrebna, da bi ga ubožano ljudstvo po božje častilo. Tedaj ko je bilo videti, da 71-letni dr. Franjo Tuđman izgublja svojo brezmejno moč, predvsem pa ugled, celo med svojimi hadezejevci, je z osvoboditvijo zadarske občine, predvsem pa Novskega Zdrila, kjer so Srbi ob koncu septembra 1991 odrezali Dalmacijo od notranjosti Hrvaške z rušenjem masleniškega mostu, spet čez noč postal oče hrvaškega naroda.

Po vojaških bobnih tolčejo tudi uporniški Srbi, ki so jim priskočili na pomoč sorojaki iz Bosne, Vojvodine, Srbije in Kosova in čakajo na obračun s Tuđmanovo vojsko. Konec koncev je Hrvatom prekipelo, vprašanje je samo, če vzročno osvobajanja skoraj tretjine hrvaškega ozemlja pod okupacijo ni v lokalnih, regionalnih in polparlamentarnih volitvah za drugi, županjski dom sabora. Povojne razmere na Hrvaškem, ki trajajo od 2. januarja lani, ko so v Sarajevu podpisali zadnji hrvaško-srbski sporazum o prekinitvi sovražnosti, so državljane sosednje države naredile socialno bolj ogrožene, kot so državljani Miloševićeve Srbije. Tako je prva večja žrtev balkanske morije devetdesetih let neprimerljivo bolj tepeva kot tisti, ki so vse skupaj zakuhali ali pa sledili Miloševićevim bojnim klicem. Cestni in železniški promet sta med severno in južno Hrvaško deloma povsem prekinjena od 17. avgusta 1990, med osrednjo in vzhodno Hrvaško pa od 4. septembra 1991, ko so Srbi Hrvaško pri Okučanih za dalj časa izločili iz prometnih tokov med severom in jugom Evrope. Če k tem podatkom prištejemo še tretjino povsem uničenega gospodarstva, milijard, deset tisoč pobitih, 30.000 pobabljenih, 300.000 tisoč nancev iz okupiranih območij Hrvaške, uničeno kulturno dediščino, predvsem pa sovraštvo med Srbi in Hrvti, ki ga sedanje generacije za nobeno ceno ne bodo mogle odpraviti, potem si lahko vsaj približno predstavljamo, da Tuđmanova Hrvaška lahko še najde nekakšen izhod iz obupne – samo v nadaljevanju osvobodilne vojne.

Po hrvaškem osvobajanju zadarskega zaledja se je namreč tudi izkazalo, da so mirovne sile na okupiranih območjih kvečjemu paradirale, težko orožje, ki bi ga morali Srbi po mirovnem načrtu OZN izročiti v varstvo modrim čeladnam, je praktično ostalo v srbskih rokah, ki si ob nerazumljivi toleranci generalnega sekretarja Butrosa Galija dovoljujejo ustrahovanje in trpinčenje njegovih vojakov na okupiranih območjih Hrvaške, kot da bi imeli opraviti s pripadniki sovražne vojske. Sicer pa zgodovina ne pozna primere, da bi fašistični režimi propadli s pogajanjmi za zaledje mizo. Hitlerja in njegove Nemčije je bilo konec s porazom na bojiščih, vsi drugi poskusi so bili karikatura nekdanjega britanskega premiera Nevilla Chamberlaina, ki je s svojo pomirjevalno politiko do Hitlerja leta 1938 sklenil tak imenovani munchenski sporazum, katerega oponašajo tako rekoč vsi sodobni balkanski sporazumi o prekinitvah sovražnosti.

Morda je lahko res, da je dosedanji predsednik ZDA George Bush gojil nekakšen skriti kult do diktatorjev in zaradi tega s »puščavsko nevihto«, do katere je pravzaprav prišlo tik pred krvavim razpadom Jugoslavije, ni hotel zrušiti režima bagdadskega mesarja Sadama. Res pa je, da bo svet imel še velike težave s Sadamom, dokler bo le-ta v oblasti. In prav nič drugače ne bo v našem primeru, ko resni poskusi izenačevanja Miloševićevih krvnikov z njegovimi žrtvami objavljajo polomljena krila tvorcem in izvajalcem Velike Srbije. Zdej je že popolnoma jasno, da ne bo miru na Balkanu niti v primeru, če bi tako Srbi kot Hrvti in Muslimani pod mednarodnim pritiskom zares odložili orožje, kajti nihče ni pripravljen sprejeti vloge poraženega ampak vsi hočejo in dokazujejo, da so zmagovalci – ne zaradi tistih, ki še v svetovni organizaciji oziroma politično niso opravili z lastnimi zablodami po ohranitvi nekdanje Jugoslavije. Hrvatom je konec koncev prekipelo tudi zaradi tega spoznanja, čeprav je še veliko vprašanje, če bo sploh lahko uresničili cilj, ki so ga tako jasno nakazali z osvoboditvijo zadarskega zaledja.

PETER POTOČNIK

Avstrijsko-slovenska
meja ni sporna

Nekateri krogi v sosednji Avstriji, zlasti še Haiderjevi svobodnjaki, si vztrajno prizadevajo skaliti dobre odnose med Republiko Slovenijo in nevtralno državo Avstrijo. Ti odoasi so namreč že dlje časa vzor medsebojnega sodelovanja in vsestranskega podpiranja političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih vrednot, ki se v mnogočem prepletajo. Nič čudnega, če je Avstrija med prvimi priznala samostojnost in suverenost Slovenije, pri čemer ji je vseskozi dajala nesebično pomoč, kar se dogaja tudi danes.

Najboljši odgovor nestrpnim predstavnikom Haiderjeve svobodnjaške stranke, ki so zastavili parlamentarno vprašanje o (ne)dotakljivosti državnih meja, je dal zdajšnji avstrijski zunanji minister dr. Alois Mock, ki ima ves čas aktivno vlogo pri reševanju krize na Balkanu. Po njegovem so Haider in njegovi poslanci očitno zamenjali mejo med državama z etnično mejo med Slovenci in Nemci, o čemer je bilo zadnje čase slišati več nasprotujočih si mnenj. Pri tem Mock navaja, da je Avstrija, ko je 15. januarja lani priznala Slovenijo, izrecno poudarila, da novo državo »priznava v njenih obstoječih mejah«. Zato vodja avstrijske diplomacije poudarja, da nadaljnje pojasnilo o avstrijsko-slovenski meji sploh ni več potrebno. Zanj je zadeva kristalno čista in bi vsako natočevanje lahko pomenilo nekakšno špekulacijo tistih krogov, ki jim ni pogodu sedanje dobrososedsko sodelovanje med Avstrijo in Slovenijo.

Vsekakor velja prisluhniti še drugim utemeljitvam avstrijskega zunanjega ministra dr. Aloisa Mocka, velikega prijatelja naše mlade države. Tako je odločno zavrgel načrte špekulacije o avstrijsko-slovenski meji, predvsem v nemškonalionalnih krogih na Koroškem. Pripomnil je namreč, da je po pravih mednarodnih prava nesporno, da preide pri ustvarjanju neke nove države veljav-

nost pogodb o mejah, kakor tudi nekoč podpisane pogodbe, avtomatično na teritorialnega naslednika. Tako med drugim velja tudi pogodba med Republiko Avstrijo in SFRJ o skupni državni meji, ki je bila podpisana 8. aprila 1965, ter kasnejša pogodba iz leta 1975. Sedaj to velja tudi v razmerju z Republiko Slovenijo. Sicer pa je vse to jasno potrjeno tudi pri izmenjavi not med Avstrijo in Slovenijo o nadaljnji veljavi avstrijsko-jugoslovenskih državnih pogodb, kar je bilo sklenjeno 16. oktobra lani.

Potemtakem v odnosih med Avstrijo in Slovenijo ni nikakršnih nejasnosti glede meddržavne meje. Ta meja ostaja še naprej nesporna, zato so težnje nekaterih nacionalističnih krogov, da bi vnesli nemir med ljudi na obeh straneh meje, zgolj poskus, ki nima nikakršne pravne osnove. Trdna zunanjepolitična usmeritev obeh sosednjih držav pa je najboljši porok, da je treba vse morebitne špekulacije v kati zatreti, kar odpira velike možnosti za nadaljnje sodelovanje ne le na političnem področju. Tega se v obeh državah še kako dobro zavedajo, zato jim ni vseeno, če se skušajo vmes morebitne špekulacije v kati zatreti, kar odpira velike možnosti za nadaljnje sodelovanje ne le na političnem področju. Tega se v obeh državah še kako dobro zavedajo, zato jim ni vseeno, če se skušajo vmes morebitne špekulacije v kati zatreti, kar odpira velike možnosti za nadaljnje sodelovanje ne le na političnem področju. Tega se v obeh državah še kako dobro zavedajo, zato jim ni vseeno, če se skušajo vmes morebitne špekulacije v kati zatreti, kar odpira velike možnosti za nadaljnje sodelovanje ne le na političnem področju.

MILAN JERŠE

131 tisoč mrtvih v BiH

Od začetka vojne je v Bosni in Hercegovini izgubilo življenje, umrlo zaradi mraza ali lakote ali pa enostavno izginilo nekaj manj kot 131 tisoč ljudi. To je sporočil štab za zdravstvo in socialno skrbstvo BiH-a. V devetih mesecih vojne je bilo ranjenih 138 tisoč ljudi, od tega 63 tisoč huje. V Sarajevu je padlo 8.153 ljudi, skoraj 48 tisoč pa jih je bilo ranjenih. Zaradi mraza in lakote sta doslej v BiH-u umrli 802 osebi. Ob tem velja poudariti, da se nasteti podatki nanašajo samo na tista območja, ki so pod nadzorom muslimanskih oziroma hrvaških sil.

Po neučinkovitem delovanju občinskih parlamentov

Nič ne more biti tako, kot je bilo!

Pred pogosto nesklepčnostjo posameznih zborov občinskih skupščin, raznimi strankarskimi zablodami, ne dovolj jasnimi pravilniki o delovanju zborov in usklajevalnimi postopki niso imuni tudi v Pomurju. V praksi je zato večkrat prihajalo do zapletov in neučinkovitih zasedanj brez željenih rezultatov. Poleg tega je večkrat prihajalo tudi do nezaupanja in neusklajenosti posameznih političnih strank pri izvajanju dogovorjenih programov. Niso redki tudi pojavi, ko so poslanci v marsikaterem primeru celo (prikrivo ali neprikrivo) bojkotirali skupščinske seje.

In če je že bila po velikih prizadevanjih vendarle zagotovljena sklepnost, so se razprave marsikdaj po nepotrebnem zavlekle in je osnovni namen povedanega zvođenel. Da ne govorimo posebej o tem, da so te razprave podobne kot v dobrih starih časih. Pri tem imamo v mislih obdobje, predno so se v posameznih občinskih parlamentih začeli ukvarjati z raznimi nezaupnicami, neuradno pa si menda že prej niso nikoli prav zaupali. Len-

Vendar pa vsi nikoli niso bili takega mnenja, ker skušajo iz parlamenta narediti tisto, kar se od njega tudi pričakuje. Če so jim njihovi volivci že dali zaupnico, bi se tega morali vsaj bolj zavedati. Žal pa nadaljevanje s prejšnjih sej še traja, marsikateri poslanec pa ne verjame več niti samemu sebi, da je kaj takega v praksi sploh možno. Pa je!

Zato ni nič čudnega, če so v marsikateri slovenski občini že spodbudili razprave o smiselnosti sedanjega načina vodenja občin in odločanja v skupščinah. Možnosti za rešitev iz zagat vidijo bodisi v ukinitvi zborov ali občinskih skupščin.

Najnovejše spremembe v organiziranosti državnega parlamenta in preoblikovanje tako

imenovane lokalne samouprave dajejo takim razmišljanjem še dodatno težo. Potemtakem so trije zbori občinskih skupščin že preživeta oblika, torej anahronizem v našem političnem sistemu. Slišati je mnenje, da bi v občinah ukiniteli zbor združenega dela ali pa celo vse tri zore in namesto tega oblikovati enodromno občinsko skupščino. Drugi se zopet zavzemajo za ustanovitev občinskih svetov. Vsekakor pa bo treba čimprej presoditi omenjene predloge o smiselnosti preoblikovanja sedanjih občinskih skupščin, kar naj bi se zgodilo še pred razdelitvijo Slovenije na približno tristo novih občin, kot je predvideno z zakonom o lokalni samoupravi.

MILAN JERŠE

To bo leto javnih del

Občine so Zavodu za zaposlovanje prijavile programe javnih del za letošnje leto. Rok za prijavo je bil sicer do 28. januarja, z namenom, da bi občine pri pripravi občinskega proračuna upoštevale tudi sofinanciranje javnih del, vendar je natečaj za zbiranje programov za javna dela odprt vse leto. To pomeni, da bodo ob že prijavljenih programih na Zavod za zaposlovanje prejeli še nekatere. Sicer pa bi po številu programov, ki so jih prijavile pomurske občine lahko rekli, da bo to leto javnih del.

Murska Sobota je prijavila osem programov, zanje pa imajo predvidenih 63 delavcev. Trije programi so socialnovarstveni, trije komunalni in dva ekološko, gozdarska in kmetijska. Zanimive programe pa pripravljajo še na turistični zvezi.

Lendava je pripravila šest programov za 42 delavcev, pripravili pa bodo še dodatne programe. Dva programa sta socialnovarstvena, dva komunalna in dva ekološko, kmetijsko, gozdarska.

Ljutomer je prijavil 16 programov za 74 delavcev. Štirje programi so socialnovarstveni, enajst komunalnih in eden ekološko, kmetijsko, gozdarski. Komunalne programe so pripravile ljutomerske krajevne skupnosti.

Prav zaradi sprememb v radgonski vladi, tu s programi nekoliko zamujajo, sicer pa bodo programe pripravili tudi pri njih. Napovedali so program javnih del za ureditev Blaguškega jezera.

MH

Za enako plačo v državnih službah!

Republiški odbor sindikata državnih in družbenih organov je v pismu javnosti zapisal ugotovitev, da je nesprejemljiva ločitev sistema izhodiščne plače in koeficientov za določitev osnovne mesečne plače ter uzakonitev treh sistemov plač za posamezne veje oblasti, in sicer neodvisno od gromotnega stanja družbe in proračuna. Pri tem republiški odbor ugotavlja, da je bil dosedanj sistem medsebojno primerljiv in da je vodil k vzpostavitvi pravne in socialne države. Nov sistem plač pa po njihovem mnenju vnaša novo napetost med zaposlene in se odmika od pravne urejenosti in socialne pravičnosti. Zato pozivajo državni zbor in republiško vlado, da v skladu z načelom pravne enakosti in socialne pravičnosti čim prej odpravita tak sistem določanja plač in pripravita takšen sistem, po katerem bo izhodiščna osnovna plača enaka za vse zaposlene v državnih službah.

M. JERŠE

Popravek

V članku z naslovom Gospod Turri, ki je bil objavljen v Vestniku 28. januarja je bila zapisana informacija, da je polovico neplačane najemnine prostorov odpisalo podjetju Turri - In tudi Mizarstvo. Direktor tovarne pohištva Mizarstvo iz Ljutomera Emil Milošević je to zanikal in sporočil, da je pravilna naslednja navedba: »Mizarstvo Ljutomer ni izvršilo nobenega odpisa neplačane najemnine napram podjetju Turri - In.«

PRVIČ NA NAŠEM TRŽIŠČU :

MINERALNO - VITAMINSKE MEŠANICE, PRILAGOJENE NAČINU PREHRANE

za krave molznice

- 1 ekstenzivna reja
- 2 osnovni obrok seno, travna silaža in trava z zmerno gnojenih površin, vse presušane krave in breje telice
- 3 osnovni obrok koruzna silaža, seno in bejakovinsko krmilo
- 4 dodatek doma pripravljenemu močnemu krmilu iz koruze za poletni čas
- 5 dodatek doma pripravljenemu krmilu iz pesnih rezancev za poletni čas
- 6 dodatek doma pripravljenemu popolnemu močnemu krmilu za mleko

za prašiče

- 1 osnovni obrok silirana koruza
- 2 osnovni obrok žitno zrnje

•optimalno izkoriščanje doma pridelane krme

- večja proizvodnja
- boljše zdravstveno stanje

VEČJA GOSPODARNOST REJE

lek ljubljana veterina

Mesec miru na Razkrižju

Zadnje čase je v razkriški župniji nekam mirno - kot da bi se zadeve z župnikom in cerkvenimi obredi uredile. In kako je v resnici?

Minuli petek je bilo družabno srečanje z novinarji, kar je bilo za nas prijetno presenečenje. Tako smo bili po dolgem času prvič skupaj, ne da bi spet 'obdelovali' kakšen problem.

Seveda pa smo se v sproščenem pogovoru dotaknili tudi vprašanja, kako je z reševanjem njihovih zahtev. Od takrat, ko smo nazadnje pisali z Razkrižja po zelo uspeli slovenski božični polnočnici, se stanje ni kaj dosti spremenilo.

Zvedeli smo le, da je imel župnik Slaviček poslovilno mašo v slovenščini, na kateri je bilo 5 vernikov, in da sedaj opravlja v celoti slovensko bogoslužje kaplan Rola iz Ljutomera, ki je tudi prevzel poučevanje verouka. Sestra Vida je morala to dejavnost opustiti (takšna je bila zahteva iz Vatikana po posredovanju hrvaške cerkve), lahko pa pomaga pri verouku.

O dekretu, s katerim bi vati-kanska cerkvena oblast 'pre-mestila' razkriško župnijo k mariborski škofiji, pa te dni še ni bilo znanega nič konkretnega.

Slišali smo lahko hrvaškega veleposlanika v Sloveniji, da se bo to kmalu zgodilo in da bo potem ta problem končno rešen. Da bi le bilo tako!

JOŽE GRAJ

Kaj so rekli dedki in babice?

Še jutri in uradni del polletnih oziroma zimskih počitnic se bo končal tudi za drugo polovico slovenskih šolarjev. Ne eni ne drugi pa niso imeli sreče s snegom, ki bi večini omogočil pravo počitniško sprostitve. Oh, ta neusmiljena zima, da se nič ne ozira na šolarje! Počitnice pa so se za mnoge - s 405 osemletk v Sloveniji (tudi za večji del v Pomurju) - vseeno začele precej drugače, kot so bili navajeni, in sicer brez izkazov oziroma spričeval o polletnem učenem uspehu. Tako se je zgodilo tudi določeni številu srednješolcev.

»Čudno,« boste najbrž rekli nekateri. Mar so nezadovoljni učitelji, ki zaradi neenakopravnega položaja pri nagrajevanju napovedujejo splošno stavko, iz protesta odklonili pisanje izkazov in spričeval? Ne tako davno so s tem že zagrozili, vendar tokrat ni šlo za to. Razlog je prehod na 3 ocenjevalna obdobja (po starem sistemu 4), s čimer je odpadlo polletno zaključevanje ocen. Prva redovalna konferenca se je končala 24. decembra, druga pa se je šele dobro začela in bo trajala do 26. aprila. Tako so najbrž mnogi dedki in babice zaman segali v denar-nice, da bi nagradili svoje vnuke za dober uspeh. Le kaj so rekli ali pa si mislili ob tem? Ampak če ni bilo nagrajencev, tudi razočaran ni mogel biti nihče zaradi zaključnih enk, dvojk, trojk in morda celo štiric. To pa je tudi nekaj.

Bistvo vsega tega pa je v nečem drugem - vsaj malo razbremeniti učence in učitelje pri stalni »dirki« za ocenami, ker je pač treba po pravilniku o ocenjevanju znanja v vsaki konferenci zapisati v redovalnico najmanj po dve oceni pri vsakem predmetu. To pa je seveda povezano s pogostim spraševanjem in pisanjem raznih nalog. In takšna »dirka« prinaša tudi številne stresse učencev. Mnogi šolo zaradi tega zasovražijo, mi pa pričakujemo, da bi jo radi obiskovali. Seveda pa preverjanje in ocenjevanje ne »vzmemirja« samo učencev, ampak vzbuja nemir in neprijetne občutke tudi pri starših in učiteljih.

Samo tri ocenjevalna obdobja so torej eden od korakov, da bi postala šola prijaznejša. Strokovnjaki pa celo dokazujejo, da številne šolske ocene, s katerimi učitelji ocenjujejo znanje učencev (jih z njimi nagrajujejo ali kaznujejo), sploh niso pravo merilo dejanskega znanja. Učitelj namreč ocenjuje navadno tako, da primerja učenčovo znanje z znanjem drugih v razredu ali na isti razredni stopnji na isti šoli. Tako lahko dobi učenec na eni šoli odlično oceno za znanje, za katero bi na drugi šoli dobil le zadostno ali celo nezadostno (zaradi različne zahtevnostne ravni). Enake ocene učencev z različnih šol torej še zdalce ne pomenijo enakega znanja. To se, na primer, lepo pokaže pri srednješolskih prvih letnikih. Lahko se zberejo v skupnem razredu sami odličnjaki, kmalu pa se pokažejo med njimi takšne razlike v uspehu (veliko enk, dvojk...), da je to skoraj neverjetno. Le kaj si šele ob tem mislijo dedki in babice?

JOŽE GRAJ

Konec neznanek o maturi?

Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije je imel v zadnjem času kar precej dela pri odločanju o maturi za srednješolce. Prejšnji četrtek naj bi se odločili.

Dijaki (sedanji 2. letniki) se bodo lahko odločili za dve možnosti končanja 4-letne srednje šole - ali bodo opravljali maturo ali samo zaključni izpit. Za maturo se bodo morali odločiti vsi tisti, ki imajo namen nadaljevati študij na univerzi. Če si bodo izbrali splošno (gimnazijsko) maturo, ki bo sestavljena iz materniščine, matematike in tujega jezika ter dveh splošnih izbirnih predmetov, ki bosta povezana z univerzitetnim študijem, jim bo pot za nadaljnje poklicno usposabljanje odprta na stežaj. Učenci strokovnih šol pa se bodo lahko odločili namesto splošnega za kakšen strokovni predmet, vendar bodo lahko v tem primeru kandidirali za sprejem samo na določeni univerzi. Vsi tisti, ki pa ne bodo želeli nadaljevati izobraževanja, ker se bodo hoteli takoj zaposliti ali pa morda ostati doma, pa bodo lahko končali srednjo šolo samo z uspešno opravljenim zaključnim izpitom (precej lažji kot matura).

Skoraj gotovo je že tudi, da po uvedbi srednješolske mature na univerzah ne bo več sprejemnih izpitov. Če pa bo kandidatov preveč, bodo izbrali tiste, ki so bili uspešnejši pri maturi in med šolanjem.

Lahko bi rekli, da gre za odločitve, ki bodo prispevale, da bo znanje naših maturantov spet primerljivo z drugimi v Evropi. In to je prav, če se jim želimo pridružiti.

JOŽE GRAJ

Nemška pomoč Sloveniji

V začetku novembra lani je bil v Ljubljani sklenjen sporazum med vladama Republike Slovenije in Zvezne republike Nemčije o finančni pomoči, s katero naj bi spodbujali vračanje kvalificiranih delavcev iz Nemčije v Slovenijo, kjer bodo ustanovili ali prevzeli zasebno podjetje ali se odločili za kakršno koli obliko samozaposlitve. Za odobritev finančne pomoči tem povratnikom bo Zvezna republika Nemčija zagotovila sredstva v višini 10 milijonov nemških mark, enak delež v tolaški protivednosti pa mora primakniti tudi vlada Republike Slovenije. Nemčija je posojilo Sloveniji odobrila za dobo 30 let, pri čemer 10 let posojila ne bo potrebno vračati, obrestna mera pa znaša 2 odstotka letno. Kot je zapisano v sporazumu, je do njega prišlo zaradi prijateljskih odnosov med obema državama in z namenom, da bi se ti odnosi še okrepili, Nemčija pa želi na ta način spodbujati vračanje slovenskih kvalificiranih delavcev in prispevati k izboljšanju položaja pri zaposlovanju v Slove-niji.

Nemška stran je že v proračunu za leto 1992 za ta namen zagotovila polovico predvidenih sredstev v višini 5 milijonov mark in jih že tudi nakazala. Da bi lahko tudi v praksi prišlo do izvajanja določb tega sporazuma, je bilo potrebno sprejeti zakon o ratifikaciji, to pa so poslanci državnega zbora opravili na zadnji seji pred dobrim tednom. V Sloveniji je za izvajanje tega sporazuma poleg ministrstva za delo pooblaščen še Slovenska investicijska banka, ki skrbi za finančno izvedbo.

Razpis za dodelitev posojil je ta banka objavila že pred sprejemom zakona o ratifikaciji sporazuma in pričakovati je ustrezen odziv tistih delavcev, ki se vračajo z dela v Nemčiji in se želijo vključiti v razvijajoče se podjetništvo v Sloveniji.

L. KOVAČ

Prostor za tovornjake

Očitno so minili časi, ko se je lahko v imenu »javne potrebe« na kmetijskih zemljiščih gradilo marsikaj – na rodovitni zemlji od Rakičana do Beltincev lahko dans »občudujemo« silose, tovarno in asfaltno bazo. Danes imajo cestarji problem, ker ne morejo ob magistralni cesti M-10/1 najti primerne prostora za ureditev počivališča oz. parkirišča za tovornjake.

Mejni prehod Dolga vas prestopi mesečno skoraj 20 tisoč tovornjakov; tem se na pomurskih cestah pridružijo cisterne Nafta Lendava in dostavljalci blaga. Predvsem prvi nujno potrebujejo počivališča, kakršna so v vseh razvitih državah. To so večja in zavarovana parkirišča s sanitarijami in največkrat tudi z gostinskimi lokalom. Počivališča niso nujna samo zaradi šoferjev tovornjakov, da si po večurni vožnji odpočijejo, ampak tudi zaradi večje prometne varnosti domačinov. Sedaj šoferji ob prepovedih vožnje za tovornjake in izrednih vremenskih razmerah parkirajo svoja velika vozila na avtobusnih postajah in manjših neprimerne parkiriščih ob cesti – policisti jih morajo ustaviti, ne morejo pa jih napotiti na primerno počivališče, ker ga v Pomurju ni.

Da bi rešili več problemov hkrati, so se minuli teden v Murski Soboti sestali predstavniki Cestnega podjetja Murska Sobotna Marjan Pucko in Viktorija Horvat, predstavnika RUC-a Jan Sajovic in Marko Dražomerič, vodja prometne policije na UNZ Murska Sobotna Marjan Horvat in direktor BTC-ja Murska Sobotna Anton Slavic. Slednji je predlagal, da bi počivališča uredili na okrog 2,5 do 3 hektarjih pri Blagovno-transportnem centru v Murski Soboti. Po njegovem je to najprimernejši prostor, saj imajo že sedaj urejeno vse potrebno za sprejemanje tovornjakov. BTC ima že lokacijsko dokumentacijo za dohodno cesto, za ureditev parkirnih prostorov pa si prizadeva tudi mesto, saj je veliko novih zasebnikov s tovornimi vozili, ki nimajo ustreznih prostorov. In še en razlog več govori v prid počivališča pri BTC-ju: ministrstvo za promet in zveze je sprejelo pobudo, da bi na tem prostoru nalagali optne vlake, to pa je tesno povezano s prevozom blaga in tovornjaki. Če bodo tovornjake na počivališče napotili policisti (še prej se bodo morali natančno dogovoriti in označiti, po katerih cestah bodo lahko vozili skozi mestno središče ali mimo njega), jih to ne bo stalo nič, če pa se bodo za počivališče odločili sami, bodo plačali parkirno in zavarovalnino.

Predstavnik prometne policije je povedal, da se z lokacijo strinjajo, če ni boljšega predloga; za prevoznike nevarnih snovi bi bilo vsekakor bolje, če bi uredili počivališča ob novih bencinskih servisih v Lendavi in Gornji Radgoni.

Seveda pa gre predvsem za denar: za gradnjo počivališča so načrtovana določena sredstva, kdor bo hitrejši in z boljšimi predlogi, jih bo dobil. Seveda bi bilo taka parkirišča za tovornjake najbolj smotrno urediti čim bližje mejnemu prehodu Dolga vas in ne sredi Pomurja, toda tam je menda še težje najti ustrezen prostor kot v Murski Soboti!

BERNARDA B. PEČEK

Lendavski razvojni sindrom – ali »silicijski« čudež sredi Lendave

Po dogajanjih sodeč v Lendavi imamo zares opravka s sindromom na eni strani, kajti ravno tista podjetja na katera se je v preteklosti računalo, da bodo potegnila lendavski podjetniški voz, s svojo vsaj navidezno eksterzivnostjo in drugačnostjo iz blata in dala nov zagon prosulemu eksterzivnemu gospodarstvu so se sesula kot hišice iz kart. No, lendavski oblastniki kljub vsemu niso obupali in so napeli vse sile za revitalizacijo podjetništva na nekoliko drugačen način in sicer v navezi z zasebnim podjetjem ING-GRA. Toda glej ga zlomka vse naj bi ponovno postavili na glavo mediji, predvsem pisarje v Delu in Slovenskih novicah. In tako smo prišli do kolektivne terapije (tiskovne konference) pri predsedniku občinske vlade, kjer naj bi novinarji dobili »ta prave« informacije.

Toda – saj ni nič spornega

Najprej na kratko povzamimo dosedanje zgodbo. Prah je dvignil zapis, da je družinsko podjetje ING-GRA, last Stjepana Sakača po nacionalnosti sicer Hrvat, vendar državljan Slovenije in njegovih dveh sinov, odkupilo zadržano poslovno zgradbo s pripadajočimi zemljiščem v središču Lendave za 1,4 milijona DEM, za ta nakup je najelo 400 tisoč DEM kredita pri Pomurski banki. V tem času se tudi dogovarja za nakup Kerala s kupnino od 1,2 do 1,4 milijona DEM. Vzporedno pa se pripravljala na gradnjo poslovnega središča v vrednosti 39 milijonov DEM. Sporno pri vsem tem naj bi bilo le, da pri teh projektih naj ne bi šlo za »čist« denar, za kar pa vsaj zaenkrat ni nobenih argumentov, ali oprijemljivih dokazov.

Rožice cvetijo pozimi

Predstavniki vlade so na »terapevtski seansi« sicer opozorili, da omenjeni projekti niso v nasprotju z njihovimi razvojnimi načrti, in da pisanje prej vodi k blokadi kot k realizaciji kakršnega koli projekta. Zatem so predstavniki podjetja predstavili svojo vizijo projekta poslovnega centra. Na tem mestu je edino vredno omeniti in se strinjati, da je Lendava z preusmeritvijo transportnih

poti nedvomno postala naložbeno zanimivo mesto in da jih ravno ta strateška pomembnost prepričuje, da bodo naložbo uspešno zaključili. Opisovanje, kako se do tega pride je bilo »sajenje rožic« s strani podjetnikov, kot da že imamo novo silicijsko dolino. Toda to puščam ob strani.

ING-GRA je inženiring podjetje, ki se ukvarja s projektiranjem, izvajalskimi deli in finančnim svetovanjem in inženiringom, skratka gre za celovito inženiringovo podjetje. Če sledim osnovni opredelitvi dejavnosti ING-GRE, je za to podjetje logično, da se ukvarja s posli kot so zgoraj navedeni. Dvomljiv nakup zadržane lastnine ni mogoče očitati ING-GRI, saj ga je ta kupila na osnovi razpisnih pogojev na licitaciji, prav tako ji ne moremo oporekati kredita, kajti upamo vsaj lahko, da Pomurska banka ima izdelan instrumentarij s pomočjo katerega je določila bonitetni razred in kreditno sposobnost ING-GRE. Dejstvo je namreč, da to ni nujno samo poslovni rezultat podjetja. Ob tem je seveda vprašanje, ali je zadržana lastnina zakonito legalno prodala svoje premoženje, saj vprašanje zadržane lastnine omenjeni zakon dokaj jasno definira. Prav tako se mi ne zdi sporen nakup Kerala, saj se tudi s tem

premoženjem licitira, kdor bo pač ponudil ugodnejše pogoje, ta ga bo odkupil. Osebnost se mi ne zdi sporna niti naložba v višini 39 milijonov mark, pa četudi ING-GRA ne bi imela prebite pare, saj je vendar jasno kako se inženiring posli izvaja. Torej če so dovolj sposobni in bodo za lokale in poslovne prostore dobili predume recimo v višini 39 milijonov mark, zakaj pa ne.

Na raven pranja denarja se ne bi spuščal, vendar bi nanj samo opozoril, in se ne nanaša na omenjeni primer. Pri pranju denarja oziroma pranja ni mogoče povezovati samo z nečednimi »mafijskimi« posli, kajti v teh časih se pri nas pojavlja na pranju veliko »čistega« denarja. Nemaokrat se pri t.i. sovlaganjih zgodi, da tuji podjetniki pod krinko novih naložb v naših podjetjih odprejo svoje dobičke pred davkarijo v svoji državi.

Kje ING-GRA sporna?

Gledano po formalni in poslovni plati ING-GRA kot kupa in vlagatelj ni sporna, edino to kar je po mnenju nekaterih sporno je njena anonimnost in neposredna konkurenca sicer znanemu podjetniku, ki si vsega tega ravno ne upa, ali pa mu je onemogočeno. Gledano strogo s poslovnega vidika pa ima ING-GRA svojo črno točko, ki morda ravno zaradi anonimnosti in nepojasnjenih zadev tudi na sklicani tiskovni konferenci meče slabo luč na njeno poslovno zanesljivost. Podjetje ING-GRA oziroma njen direktor g. Stjepan Sakač je izvajal nadzor nad izvedbo naložbe KERALA. In ravno v tem primeru je iz dokumentov razvidno, da je bilo plačane bistveno več opreme, kot pa je

bilo dejansko vgrajeno, kar je v postopku dokazovanja. Skratka v tem primeru gre za poslovno nekorektno izpeljavo posel pooblaščenih služb s strani vlagatelja do le-tega.

Konkurenca ne pozna milosti

Zgodba ima še eno zanimivo poanto. Če sem ugotovil, da naj bi se Sakač obnašal v skladu s poslovno logiko in svoje aktivnosti podrejali kapitalistični logiki (razen v primeru nadzora pri Kerala) se tu srečamo s še enim kapitalističnim nomenom, namreč konkurenca. Vse kaže na to, da se konkurenčna bitka odvijala na eni strani med ING-GRO in Lekopom, kot dvema potencialnima kupcema Kerala. Res je sicer, da je Kerala bil enkrat »odkupljen« konec novembra. V začetku januarja se je izteklo razpisni rok za nakup Kerala ki pa ga je razvojni sklad podaljšal, ker ni bilo prijavljenih kupcev. V tem podaljšanim roku pa sta se pojavila dva kupca in po informacijah naj bi odkupil Lekop.

Oblast štiti svoj kapital

V tej tudi oblast ni povsem nedolžna, kajti v tem primeru gre samo za to, kdo je dobil Kerala in kdo bo vlagal v poslovni center, ampak tudi kako bo oblast prišla do svojega denarja, ki ga je vložila v Kerala. Tega ne spremeni dejstvo, da je oblast svoje dejavnosti zavarovala s hipoteko.

J. VOTE

KMETIJSKA ZADRUGA
LEDAVA, z.o.o.
Partizanska 5
LEDAVA

objavlja JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev po sistemu vidnega kupljenja:

1. Tovorni avtomobil RABO 832.25, letnik izdelave 1981, nosilnost 11,8 t, vozen, registriran
2. Tovorni avtomobil RABO 832.25, letnik izdelave 1979, nosilnost 12,1 t, vozen, neregistriran
3. Tovorni avtomobil FAL 1620 BD, letnik izdelave 1985, nosilnost 8,7 t, vozen, neregistriran
4. Dvoosna kamionska prikolica FVK, tip PT 14, letnik izdelave 1981, vozna, neregistrirana
5. Dvoosna kamionska prikolica CALABRESE FVK, letnik izdelave 1982, vozna, neregistrirana
6. Dvoosna kamionska prikolica GOŠA, letnik izdelave 1986, nosilnost 14 t, neregistrirana
7. Traktor ZETOR 7011.0, letnik izdelave 1981, vozna, registriran, z bočno kornico UHR-50 s protitežnimi teži
8. Razne tehnične

BERNARDA B. PEČEK

prav smo sejmariji Gospodarski zbornici, pa tudi drugim institucijam že velikokrat predlagali, da bi začeli usklajevati sejmsko dejavnost v Sloveniji, ni še nič narejenega, razen pobude treh »članic« Ljubljane, Kranja in Celja, da se formalno uredi sejmsko kodeksno telo.

Ivan Majcen s strokovne službe za ekonomske odnose pri Gospodarski zbornici Slovenije je odgovoren za predstavitev sejmov v tujini in vidi »sejmarske probleme« z drugimi očmi. Bolj si bodo metali polena pod noge in se onemogočali, bolj bodo koristili sejmom v sosednjih državah. Vseh sejmov v tujini ne morejo predstavljati, ampak le tiste, ki so dovolj kakovostni in zanimivi, to pa so Alpe-Adrija v Ljubljani, Kmetijsko-živilski sejem

v Gornji Radgoni in Obrtni sejem v Celju. O (ne)sodelovanju slovenskih sejmarijev pa je povedal: »Ni naša stvar, da bi rekli, toliko in toliko sejmov imejte. To se morajo dogovoriti sami in si zagotoviti drugačen položaj pri vladi. Sejmariji so neodvisni, sejmji so podjetja in delujejo v podjetniškem interesu, kljub temu pa bi morali skupno nastopati pri sodelovanju z vlado in pri oblikovanju primernih zakonov. To bi morali biti njihov interes! Konkurenca ni še nikoli izključevala sodelovanja. Uskladiti bi morali vsaj časovni koledar; verjetno jih bodo razmere prisilile, da se bodo začeli pogovarjati in bodo spoznali nacionalni interes.«

Zakaj ni podpisan sporazum »Sejemskega združenja«?

Sejemski vrtilčkarji

Slovenska sejmska podjetja se ne zavedajo, da jim nesodelovanje in nezdrava konkurenca prej škodita kot koristita. Že nekaj časa se dogovarjajo, da bi ustanovili Slovensko združenje sejmskih podjetij, vendar do formalnega podpisa sporazuma še vedno ni prišlo. Pripravo vsega potrebnega so na lanskem poletnem sestanku prepustili Borutu Jeršetu (Ljubljanski sejem). Do napredka, večjega sodelovanja ali podpisa pogodbe ni prišlo; je vzrok preveč različna organiziranost sejmov (v Sloveniji imamo delniško družbo za organizacijo sejmov LJUBLJANSKI SEJEM, javno podjetje za sport in prirreditve CELJSKI SEJMI ter družbeno podjetje za sejmsko dejavnost GORENJSKI SEJEM) ali pa so ovira tesnejšega sodelovanja čedalje pogostejši konflikti med regijami in centri, ki se jim je v zadnjem času pridružil tudi »notranji spor« med Pomurskim in Ljubljanskim sejmom (Gospodarskim razstaviščem).

Sloveniji grozi velika nevarnost, da se bomo v množici sejmov izgubili in izničili še tistih nekaj dobrih sejmskih prireditelj, ki jih imamo. Karisto podjetij je registriranih za organizacijo sejmov, v letu 1993 pa naj bi bilo v naši majhni državi kar 60 sejmskih prireditelj. Toda: Miklavževskega sejma in Kmetijsko-živilskega sejma ni mogoče primerjati! So sejmji, ki bi morali imeti večjo podporo vlade, ker so

potrebni, koristni in zanimivi za tujce; spet drugi so bolj etnološkega in turistično-komercialnega značaja. Kot majhna država si ne moremo privoščiti, da bomo obravnavali vse sejmje in vse organizatorje sejmov enako, zato bi bilo nujno narediti selekcijo tudi med tistimi sejmji, ki jih organizirajo ljubljansko, gorenjsko ali celjsko podjetje. In kdo naj bi naredil to selekcijo? Kdo je pri nas sploh odgovoren za sejmsko dejavnost? Formalno so organizirani znotraj Združenja za trgovino, vendar sodelovanje nikoli ni zažvelo; kmetijci, obrtniki, gozdarji in drugi strokovnjaki pač sodelujejo pri sejmih, ki so povezani z njihovim področjem. Vendar pa sejmji prinesejo tudi 70 tisoč prenočitev, množico gostinskih storitev, nakupov, prometnih storitev in drugega... Zaradi tega bi morali v združenju sodelovati ne le sejmji, ampak vsa področja, ki se medsebojno dopolnjujejo. Nekdo drug bi se moral ukvarjati z »množico«; organizatorji sejmov bi morali skrbeti predvsem za kakovost prireditelj, ne pa da jim je glavni cilj čim boljje prodati kvadratne metre razstavnega prostora ter čim več vstopnic.

Kdo je torej odgovoren za organizacijo, koordinacijo in promocijo slovenskih sejmov? Franci Ekar je v prvi januarski številki »Gospodarskega« vestnika med drugim zapisal: »Ce-

Eno najpomembnejših konkurenčnih podjetij, ki se ukvarja z organizacijo sejmov, je prav gotovo STEP, d.o.o. Direktor Vlado Podhostnik in izkušeni obrtniški sodelavci so lani organizirali tri popolnoma nove sejmje: Forma-Tool, Vzdrževanje in Energetika. Letos naj bi organizirali sejmje Biro, Prezenta in Gost-Tur. Slednjega so nameravali organizirati že lani v Gornji Radgoni, vendar se jih to zaradi nasprotovanja Ljubljane ni posrečilo. V januarški številki OBRTNIKA je na 51. strani pod naslovom Spet tri novosti zapisano:

»Zato pa bi lahko toliko več povedali o sejmju Gost-Tur (od 30. septembra do 4. novembra). Pa ne o letošnjem, temveč lanskem, ki ga je kljub podpori z vseh strani in na vseh ravneh (tudi najvišjih) preprečila znana slovenska krilatica o sosedu in crknjeni kozi. Koza je crknila Radgončanom, kjer naj bi sejm bil, nad tem pa so se naslajali Ljubljancani. No, letos sejm prav gotovo bo – v Mariboru.«

Gorenjski obtožuje Ljubljanski sejem

Pri prireditvah slovenskih sejmov vlada zakon močnejšega in vplivnejšega, trdi direktor Gorenjskega sejma Franci Ekar in obtožuje Ljubljanski sejem, da se je udobno namestil v prostorih Gospodarskega razstavišča, programe pa si kar sposoja po Sloveniji – Kranju je na primer »speljal« sejem Podjetnik in Security. Dnevnik VEČER je 29. januarja 1993 na 7. strani pod naslovom Slovenske sejmske zdrave zapisal naslednjo Ekarjevo izjavo:

»In še preden smo razčistili, kaj je sedaj s tem sejmom, so nam prevzeli še dva programa. Gre za nelojalno konkurenco, ki je država ne bi smela dopustiti, saj sejmji niso nepomembna mednarodna gospodarska prireditelj, pri tem pa tudi njihov sejem Alpe-Adria vse bolj posega v naš sejem gozdarstva, kmetijstva in prehrane. O tem sem obvestil direktorja sejma v Ljubljani Boruta Jeršeta. Ta je v odgovoru zapisal, da ni res, da bi vsa Slovenija zgradila Gospodarsko razstavišče, da si prizadeva ustanoviti slovensko sejmsko skupnost in da naj kranjski sejmski direktor rezultate neuspehov svoje sejmske politike poišče pri sebi. Hkrati je ljubljanski direktor kranjskega obvestil, da se zaradi nekonstruktivnega sodelovanja odpoveduje funkciji predsednika iniciativnega odbora slovenske sejmske skupnosti.«

Plače politično

Peterletova neuspešna zavezitev nadpovprečnih plač

Pod Peterletovo vlado so novembra leta 1991 poslanci treh zborov sprejeli zakon o zamrznitvi plač, s katerim naj bi vlada v sklopu stabilizacijske gospodarske politike prispevala k zmanjšanju inflacije, utrditvi nove valute in prehodu v razmere gospodarske rasti. Zakon je bil pisan za tista podjetja, v katerih so bile septembrske plače za 45 odstotkov nad povprečnimi osebnimi dohodki v gospodarstvu. Učinek naj bi zajel le podjetja s 6,4 odstotka zaposlenimi delavci. Na vladni predlog so stabilizacijski zakon predčasno ukiniteli, argument vlade pa se je glasil (op. povzeto): povejte, kako bomo, če zakona ne ukinemo, prenašali socialne nemire. Njena protinflacijska politika torej v času, ko je veljal zakon o zamrznitvi plač, upoštevali so ga še februarja lanskega leta, ni bila uspešna.

V tem času vlada ni uspela pripraviti socialnega konsenza, niti ji ni uspelo ustaviti inflacijskih pričakovanj, posledico cenovnih pritiskov v gospodarski infrastrukturi in monopolistov. Prav tako ni omejila plač javnega sektorja, z zakonom pa je pri plačah omejevala uspešna podjetja, ne pa tudi monopolistov.

Izbruh plač v marcu po prenehanju veljavnosti zakona o plačah

Neuspeh zakona o zamrznitvi plač je povzročil izbruh povečanja marčevskih plač v gospodarstvu za 24,5 odstotka, kar je pomenilo, da je moralo priti do dviga plač v negospodarstvu, saj so zaostajale za plačami v gospodarstvu.

Drnovšek je z enkratno potezo maja dvignil plače v družbenih dejavnostih za tretjino

Drnovškova vlada je namreč podedovala kolektivno pogodbo za negospodarstvo, ki jo je 27. septembra podpisala Peterletova vlada, po kateri so plače v negospodarstvu vezane na rast plač v gospodarstvu. To potezo so ekonomisti ocenjevali kot napačno, najbolj pa so zaradi tega novoimenovalnega predsednika črtili tisti iz Peterletove garniture. Nova vlada se torej ni želela že na začetku izpostaviti velikim sindikalnim in socialnim pritiskom, saj so zaradi zaostajanja plač za podpisano kolektivno pogodbo v negospodarstvu sindikati že napovedovali stavke.

Mitja Gaspari, kandidat za slovenskega finančnega ministra, se predstavi 8. junija. Dvigovanje plač v družbenih dejavnostih in državni upravi je bilo zanj neproduktivno in neracionalno.

Drnovškova vlada je julija pripravila zakon za omejevanje plač

Takrat so to potezo komentirali kot popravni izpit vlade po velikem dvigu plač v negospodarstvu. To naj bi bila po mnenjih nekaterih ekonomistov razumna poteza. S tem zakonom o plačah iz proračuna ter za nekatere ekstreme v gospodarstvu z nadpovprečnimi plačami je vlada hotela zavreti rast plač, ki niso bile v skladu z gospodarskimi rezultati in cilji.

Zakonu za omejevanje plač spodrsnilo na skupščinskih tleh

Vsi poslanci omejevalnega zakona za plače v družbeni upravi, družbenih dejavnostih ter javnih in monopolnih podjetjih niso niti uvrstili na dnevni red, kaj šele, da bi ga sprejeli ali zavrnili. Zato so padli v vodo.

Vlada je julija postavila za mesec na hladno samo junijske plače v negospodarstvu in infrastrukturi, isto je napovedala za plače v državni upravi za avgust.

Po blokadi omejevalnih zakonov za plače je vlada sprejela sklep o zamrznitvi julijskih plač v negospodarstvu in infrastrukturi, in sicer na junijski ravni. Vlada je sindikatom predlagala takojšnje spremembe kolektivnih pogodb v negospodarstvu ter pogajanje za poenotenje stališč do plač.

Julija so vprašali finančnega ministra Gasparija: Koga bi, če pogledamo s socialnega vidika, zaostajanje plač, ki ga je predlagala vlada, prizadelo? Najmanj tiste, ki imajo že zdaj zelo nizek standard, je odgovoril.

Prve dni oktobra je bil sprejet zakon o poslancih, ki je uzakonil plače poslancem v letu 1993

Vlada in sindikati se niso dogovorili o plačah in vlada je sredi oktobra preklcala kolektivno pogodbo za negospodarstvo. Sindikati so od vlade zahtevali odgovor zaradi enostranskega preklica kolektivne pogodbe, saj sicer več ne bodo dolžni ohranjati socialnega mira.

Jožica Puhar presenečenim sindikatom odgovarja: Formalna odpoved kolektivne pogodbe je logična poteza, saj si vlada že dolgo prizadeva za spremembo tarifnega dela pogodbe.

Konec oktobra so sindikati (ne vsi) in vlada podpisali dopolnila h kolektivni pogodbi.

Upravni odbor gospodarske zbornice je odpovedal kolektivno pogodbo za del izhodiščnih plač in usklajevanje. Sindikat pa je napovedal splošno stavko, če po 31. marcu splošna kolektivna pogodba ne bo več veljala.

Pred volitvami pa je zavlačevalo zatijše. Strankarski in vladni veljaki o plačah niso več govorili, saj je to bil čas volilnega boja. Bile so volitve in začelo se je leto 1993.

Z napovedmi stavk so začeli v negospodarstvu

Vlada je izplačevala nižje plače od določil kolektivne pogodbe. Zato so se že oglašili sindikati policistov, delavcev v državni upravi, vzgoji in izobraževanju ter v zdravstvu. Napovedovali stavke in že so tu prve razsodbe, da so upravičeni do razlike zaradi manj izplačanih plač.

Vlada je predlagala spremembo zakona o plačah v državni upravi in funkcionarjih, nekateri poslanci pa znižanje plač poslancem.

Mitja Gaspari: »Ne prevzemam odgovornosti za nadaljnje izvajanje proračuna, ker ga je nemogoče izvajati.« Plače po veljavnih kolektivnih pogodbah za negospodarstvo in oba zakona o plačah pomenita dodatnih 38 milijard iz proračuna, ki jih ni.

Sklep: Plače sodnikov po zakonu o poslancih. Nemir in napovedovanje stavkovnega vala tudi v gospodarstvu predvsem zaradi razmerij med plačami.

Gladovne stavke delavcev zaradi neizplačanih plač

Vlada se bo sicer pogovarjala s sindikati, ne bo pa popuščala, je ob imenovanju nove vlade in ob napovedanem stavkovnem valu dejal dr. Janez Drnovšek.

POVPREČNA BRUTO PLAČA

	sept.	oktob.	novem.
MURSKA SOBOTA	61.023	62.788	64.895
GORNJA RADGONA	57.035	60.518	59.392
LENDAVA	55.126	56.697	57.919
LJUTOMER	50.771	53.679	53.110

Plače statistično

V drugi polovici leta 1991 so številčno najbolj porasle plače v družbenopolitičnih skupnostih (na primer v občinah, državni upravi). Skok so naredile že julija, in sicer za več kot 20 odstotkov. Plače v družbenih dejavnostih so v poletnih mesecih močno zaostajale, do obrata pa je prišlo v oktobru, novembru in decembru. Plače v gospodarstvu so porasle za približno enkrat manj kot v negospodarstvu. S plačami pa so hiteli navzgor do konca leta 1991 tudi v družbenopolitičnih skupnostih.

Novembra je bil sprejet zakon o omejevanju plač.

Marca so izbruhile plače v gospodarstvu za 25 odstotkov.

April. Velikost odklonov relativnih povprečnih neto plač od »ravnoteženih« kaže, da so bile povprečne neto plače aprila 1992 (z nekaj izjemami) blizu »normalnim« vrednostim. (Velimir Bole, Gospodarska gibanja)

Relativne povprečne neto plače so bile še zlasti blizu »normalnim« vrednostim v negospodarstvu, z izjemo plač v reliktnih samoupravnih interesnih skupnostih.

Majsko 38-odstotno povečanje plač v negospodarstvu je porušilo relativno razmerje. Sprejete kolektivne pogodbe pri določanju začetnih vrednosti so bile močno neusklajene.

S plačami so zelo izstopale dejavnosti naftnih derivatov, ladjedelništva, železniškega prometa, tobaka, PTT-storitev ter »rekordno« zavarovalnic. V teh dejavnostih so bile relativne povprečne neto plače aprila kar za 15 odstotkov večje od dolgoletnega povprečja.

Aprila lanskega leta se je prvič zgodilo, da je materialna poraba države presegla porabo prebivalstva.

Julija se je masa osebnih dohodkov povečala za 5,8 odstotka, največ v družbenih dejavnostih, za 9,6 odstotka. Plače v gospodarstvu so se realno znižale za 15,2 odstotka, v negospodarstvu pa povečale za 20,2 odstotka. To pa zaradi relativnega povečanja zaposlenih v negospodarstvu v primerjavi z zaposlenimi v gospodarstvu.

Junija je bila izhodiščna plača v Ljubljanski banki 28 160 tolarjev. Taka je bila tudi najnižja plača v banki. Med vsemi slovenskimi bankami je bila najnižja.

Juljska izhodiščna plača za negospodarstvo je bila zamrznjena na junijsko raven in je znašala 20991 tolarjev.

Septembra je 14094 zaposlenih prejelo plačo, ki je bila manjša od zamrznjenega osebnega dohodka. Torej 2,2 odstotka zaposlenih.

Hkrati z rastjo plač so rasi tudi prihodki javne porabe in seveda trošenje. V oktobru in novembru se je trošenje povečalo za 33,2 odstotka ali relano za 22,4 odstotka več kot lani.

Oktobrski povprečni osebni dohodki so bili v gospodarstvu 58562 tolarjev (neto 35723), v negospodarstvu pa 73986 tolarjev (44256 neto).

Po podatkih SDK-ja so bile v najvišjem plačilnem razredu vse zavarovalnice, dve tretjini bank in drugih finančnih organizacij ter 26 odstotkov družbenopolitičnih skupnosti in le 7 odstotkov podjetij iz gospodarstva. V najnižji plačilni skupini je bilo 58 odstotkov podjetij in še 17 odstotkov v drugem, kjer plače še vedno niso presegle slovenskega povprečja.

Gospodarska aktivnost v prvih devetih mesecih lanskega leta je upadla za 15 odstotkov.

Pomurske plače

Plače je mogoče ocenjevati z več vidikov, primerjalno z rastjo cen in življenjskih stroškov, zmanjševanja števila zaposlenih, po izobrazbi in strukturi zaposlenih, gospodarski aktivnosti, pa tudi po velikosti odklonov »ravnotežja«. Prav v tem času je aktualno vprašanje, ali zustožimo preveč ali premalo, ali so naše plače previsoke ali prenizke. Prav zaradi upoštevanja več ocenjevalnih možnosti ne more biti samo en odgovor na postavljeno vprašanje.

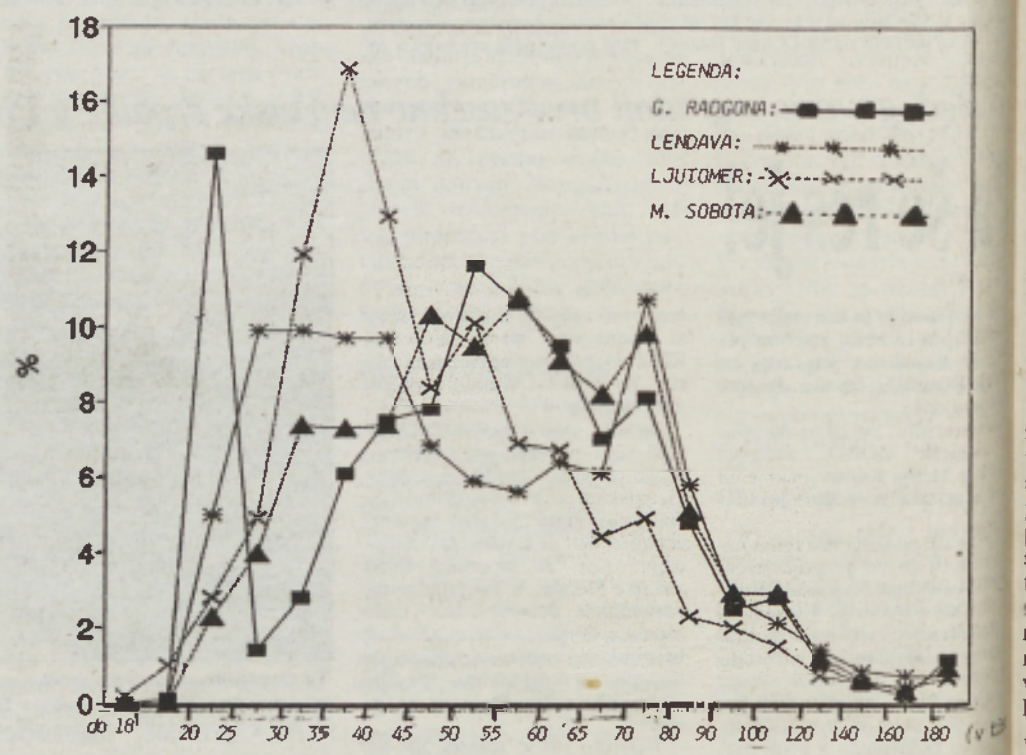
Graf, razvrstitev zaposlenih v Pomurju v plačilne razrede, sem naredila z namenom, poudariti odklone v plačah. Z njegovo pomočjo pa je mogoče tudi odgovoriti na vprašanje, kolikšen delež zaposlenih je prejelo plačo posameznega plačilnega razreda.

po grafu, stečajji le niso tako »obrusili« vrha, kot na primer v lendavski občini. Prav tako je dobro videti tudi ostrino posameznega vrha. Radgonski je ostrejši od ljutomerskega, kar pomeni, da se v podnožju razteza na manj plačilnih razredov.

Sredinski vrhovi, vendar za lendavsko občino

Lendavska občina tudi nima dinskega vrha, ki ga imajo stale tri občine. To pomeni, da imela manj zaposlenih s plačami 45 do 60 tisoč tolarjev. Tu je slovenska povprečna plača.

DELEŽ ZAPOSLENIH V POMURSKIH OBČINAH PO PLAČAH

Podatki so vzeti iz Statističnih informacij republiškega statističnega zavoda. V podatke niso zajeti zaposleni v zasebni dejavnosti in njihove plače, pa vendar je zajetih nad 95 odstotkov vseh zaposlenih v gospodarstvu in negospodarstvu v pomurskih občinah v septembru 1992.

Prva vrhova močno v levo za radgonsko in ljutomersko občino

Ob pogledu na graf takoj opazimo dva izstopajoča »vrhova«, višjega za ljutomersko in nekoliko nižjega za radgonsko občino. V ljutomerski občini je torej v septembru 16,9 odstotka vseh zaposlenih prejelo (bruto) plačo med 35 in 40 tisoč tolarji. In ker je bilo v ljutomerski občini zaposlenih približno 2800 ljudi, je septembra plačo v gornjem razponu prejelo okoli 800 zaposlenih. Ljutomerska občina je imela septembra tudi 1,2 odstotka zaposlenih s plačo, nižjo od 20 tisočakov.

Drugi izstopajoči vrh je torej za radgonsko občino. Kar 14,6 odstotka zaposlenih je bilo septembra uvrščenih v plačilni razred med 20 in 25 tisoč tolarji.

Toda vrh radgonske občine je v primerjavi z ljutomerskim za dva plačilna razreda pomaknjen v levo ali v nižje plačilne skupine. Ti zaposleni so torej prejeli plačo v višini zamrznjene ali nižje, radgonska občina pa ni imela zaposlenega, ki bi zaslužil manj kot 18 tisočakov.

V septembru je bila zamrznjena plača 21330 tolarjev.

V radgonskem vrhu se je znašlo, če je bilo v občini zaposlenih 3900 ljudi, okoli 560 delavcev.

Zanimivo je, da so bili stečajji tudi v radgonski občini in da je bilo naraščanje brezposelnosti lani največje prav v tej občini. Toda sodeč

Zakaj je »odrezan« vrh za lendavsko občino in zakaj za soboška nima

Izstopajočega vrha na levi strani grafa ali v nižjih plačilnih razredih pa nimata ne lendavska ne soboška občina.

Predpostavljam, da se v teh vrhovi in sploh plačilnih razredih na levi lahko najdejo zaposleni z nižjo stopnjo izobrazbe ali brez nje ter da so zaposleni v slabo stoječih po-

Predpostavljam, da so bili v plačilnem razredu zaposleni s krovno izobrazbo četrte in pete razredne stopnje. Sem pa lahko uvrstimo tudi zaposlene v nižjih razredih, kar je mogoče razbrati po tem, da je v tem plačilnem razponu delež zaposlenih soboške občine

Zakaj sredinskega vrha v lendavski občini? Ti zaposleni, katere smo predpostavljali, da so našli v tem razponu, so prav

- Manj kot zamrznjeni osebni dohodek je septembra prejelo v ljutomerski občini 4 odstotka zaposlenih, v lendavski 5, radgonski 14,6, soboški 2,3 odstotka zaposlenih.
- Slovenski delež je bil 5,3 odstotka zaposlenih.
- Kar 1,2 odstotka zaposlenih v ljutomerski in 0,1 v radgonski občini je prejelo manj kot zamrznjeno plačo.
- V Sloveniji je bil delež 0,5 odstotka.
- V plačilnem razredu od 55 do 60 tisoč tolarjev, to je slovenska povprečje, je bilo v radgonski občini razvrščenih 10,6 odstotka zaposlenih, v lendavski 5,6, ljutomerski 6,9 in soboški 0,6 odstotka zaposlenih.
- Slovenski delež je bil 8 odstotkov.
- Nad 60 tisoč plače je imelo v radgonski občini 37,5 odstotka zaposlenih, v lendavski 37,5, ljutomerski 24 in v soboški občini 10,6 odstotka zaposlenih.
- V Sloveniji je imelo 36,3 odstotka zaposlenih plačo nad 60 tisoč tolarjev.
- Slovenija je imela septembra 1,3 odstotka zaposlenih s plačo nad 180 tisoč tolarji (Gornja Radgona 1,1, Murska Sobota 0,9, Lendava 0,7 in Ljutomer 0,6 odstotka zaposlenih).

djetjih. Lendavski vrh pa so temeljito odrezali stečajji in odhod delavcev v odkrito brezposelnost. To se pozna tudi na grafu.

Čeprav lendavska občina nima značilnega prvega vrha, pa je vendar pomemben delež zaposlenih s svojimi plačami v levih ali nižjih plačilnih razredih, tam do 50 tisoč tolarjev. Torej pod slovenskim povprečnim osebnim dohodkom.

Septembra je bil povprečni (bruto) osebni dohodek v Sloveniji 58273 tolarjev.

tovo tudi v lendavskih podjetjih in organizacijah. Potem so njeni v levo ali v desno po lestvici ali v skupino od 65 tisoč tolarjev, kamor bi postavili učitelje in zaposlene z višjo izobrazbo.

Gornja Radgona je imela največji delež zaposlenih s plačo nad 180 tisočaki

Presenetljivo je, da je imela gornja občina v septembru največji delež vseh zaposlenih s plačami nad 180 tisočaki (ali ožje v najvišjem plačilnem razredu). S tem deležem bolje plačanih se je uvrstila pino občini, kot so Donja Ljeca in Kamnik ter Kranj.

Ostale občine so imele delež najbolj plačanih, slovenska občina 0,9 odstotka (126 zaposlenih), lendavska 0,7 (29) in merska 0,6 odstotka zaposlenih (zaposlenih).

V najvišje plačilne razrede postavimo vodstvene delavce in otroke.

POVPREČNO OBRACUNANE PLAČE NA DELAVCA ZA OKTOBER, NOVEMBER IN DECEMBER 1992

	GOSPODARSTVO			NEGOSPODARSTVO		
	oktob.	novem.	decem.	oktob.	novem.	decem.
MURSKA SOBOTA	bruto 59.433	62.161	62.024	75.208	75.740	48.363
	neto 41.890	40.186		42.234	42.255	
GORNJA RADGONA	bruto 59.409	57.453	32.650	66.747	70.257	33.136
	neto 34.556	33.942		39.904	42.499	
LENDAVA	bruto 54.489	55.225	41.423	70.865	74.874	44.706
	neto 26.213	34.904		39.649	41.522	
LJUTOMER	bruto 49.365	49.266	35.115	76.354	73.000	55.861
	neto 29.747	31.835		48.406	35.886	

Miran Goslar, predsednik Poslovnega sistema Mercator, o prihodnosti največjega slovenskega koncerna

Mercator vsak dan!

Mercator, ki ga večkrat označujejo tudi z veliko črko M, je poleg Veletrgovine Potrošnik iz Murske Sobotice najmočnejša trgovska organizacija v severovzhodni Sloveniji. Poleg Sloge v Gornji Radgoni in Univerzala v Lendavi so pod oznako Mercator tudi Potrošnik Lenart, Zarja Ormož in Grosistična organizacija MIP Ptuj. Vendar pa je trgovina le del pestre dejavnosti 44 podjetij in zadrug, velik del jih namreč deluje v kmetijstvu.

O dosedanjem in prihodnjem lastniškem preoblikovanju, o uspešnosti in neuspešnosti podjetij, menedžerskih plačah in odnosu poslovnega sistema do manjših »podeželskih« podjetij smo se pogovarjali s predsednikom Poslovnega sistema Mercator Miranom Goslarjem.

Največji slovenski koncern

Po prümku sodeč bi pričakovali, da skoraj zagotovo igrate kakšen instrument?

»Nobenega. Ne vem, od kod to ime, nisem še raziskoval prednikov.«

Vi ste torej »dirigent« velikemu orkestru, ki mu rečemo Poslovni sistem Mercator. Orkester pa mora igrati usklajeno, torej je pomemben prav vsak glasbenik, vsaka enota in vsi zaposleni?

Poslovni sistem Mercator (PSM) je dejansko največji koncern v Sloveniji, ki ni samo trgovina, ampak tudi kmetijstvo in proizvodnja. Glede orkestra pa: včasih so v tako velikem sistemu seveda tudi različna stališča, ki jih je potem potrebno usklajevati. In jaz mislim, da je naš sistem ostal skupaj kot edini slovenski sistem pravzaprav zaradi tega, ker smo znali uspešno kombinirati težnje po enotnosti in hkrati spoštovati specifičnosti, posebnosti posameznih podjetij in njihovo prilagajanje okolju, v katerem so. Tako da začkrat ta orkester res dobro »spila«.

Ko slišimo besedo koncern, pomislimo najprej na veliko mednarodno družbo. Je tudi Mercator navzoč v drugih državah?

»Ja, že, vendar je koncern lahko tudi povsem nacionalni. Mercator seveda ima kapital-sko udeležbo v nekaterih zunanjih firmah v Italiji, Ukrajini, Rusiji, Češkem, Madžarskem... vendar to ni njegova glavna dejavnost. Tam imamo svojo kapital-sko udeležbo, ponekod smo celo 100-odstotni lastniki, v glavnem pa so to kapital-ske povezave z lastniki iz teh držav.«

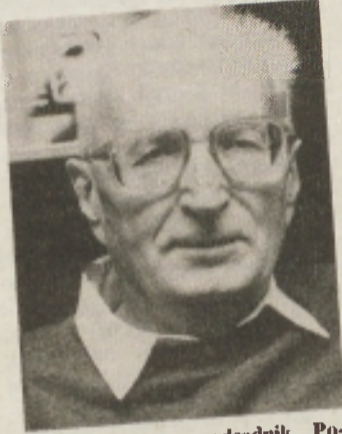
Sestavljenost koncerna je pestra, prav tako oblike lastništva. Od 44 podjetij PSM jih 28 nima več družbenega kapitala, kako pa je s preostalimi podjetji?

»Veste, ta dosedanja transformacija Mercatorjevih podjetij sploh se ni privatizacija – v tem smislu bo izvedena po

lajo. Bliže jim je, poznajo razmere. In zaradi tega bomo mi v kasnejši fazi izvedli tam, kjer bodo to želeli, zamenjavo teh delnic: da bodo zamenjali delnice, ki jih bodo imeli v PSM, za delnice v svojem podjetju.«

Bo to dodatna ali poznejša privatizacija?

»Poznejša privatizacija! To se pravi, da bo PSM kot lastnik podjetij del svoje lastnine prodal delavcem ali občanom, ki ne bodo plačali z gotovino, ampak z delnicami, ki jih bodo že imeli v PSM.«

Miran Goslar, predsednik Poslovnega sistema Mercator (Foto: Nataša Juhnov)

To se pravi, da morajo že v prvi fazi vložiti čim več delnic?

»Tako je. To pa je seveda odvisno od tega, kako bo celotni sistem ovrednoten po zakonski metodologiji, te pa še ne poznamo. In nato bomo dali na voljo ta družbeni kapital, da ga bodo lahko ljudje kupovali.«

V Ljubljani palača, na podeželju pa...

Ste podjetja, ki so ves svoj družbeni kapital vložila v PSM, že ovrednotili?

»Ne, ker se je prenašalo na osnovi knjižne vrednosti družbenega kapitala. Kolikšna je bila knjigovodska vrednost v posameznih podjetjih, za toliko se je zmanjšal družbeni kapital v tem podjetju in za toliko povečal znesek v PSM.«

Nas seveda zanima usoda podjetij v severovzhodni Sloveniji. Načrtujete v prihodnje kakšne večje naložbe v tukajšnje objekte? V oči namreč bode razlika med ogromno Mercatorjevo palačo na Dunajski cesti v Ljubljani in zelo slabimi razmerami za delo v nekaterih trgovinah na podeželju?

»Ja, vidite, to sploh ne drži. Prvič: ta poslovna stavba v Ljubljani je samo v majhnem delu last PSM, več kot dve tretjine pa je last drugih podjetij, predvsem Mercatorja – Mednarodna trgovina. Vsa ta podjetja v okviru Mercatorja so se že do sedaj razvijala zelo uspešno. Od leta 1975 dalje, odkar smo združeni, sta Univerzal in Sloge zgradila veliko novih prodajal. Univerzal je vsako leto odprl najmanj en objekt, in to s pomočjo združenja sredstev. Vsa podjetja v Mercatorju združujejo sredstva v razvojni sklad. Tako potem PSM pomaga s posojili vsem podjetjem pri njihovem razvoju. Vsako leto se sprejema enotni plan, v katerem so našteje vse naložbe in jaz celo trdim – to se da tudi dokazati

– da je Mercator mnogo več zgradil zunaj Ljubljane. Od 32 večjih blagovnic je samo ena v Ljubljani. Mi ne bi bili tako uspešni, ne bi zadržali podjetij v sistemu brez politike enakomernega razvoja vseh. Vsi morajo biti zadovoljni!«

Kako je sistem sodeloval pri uresničevanju naložb? Posojila niso bila ravno ugodna, obresti so bile enako visoke kot obresti bančnih posojil?

»Take so bile, kot so bile takrat povprečne bančne obresti. V povprečju je s čez 30 odstotki sodeloval PSM, vendar s sredstvi, ki so jih ta podjetja združila. Nikomur se nič ne podari, to je dejstvo. Vsak mora povrniti ta denar in to je tudi pravilno, ker bi sicer investirali v objekte, ki ne bi bili sposobni življenja. Poglejte samo tisti objekt Agato pred Lenartom, ki je bila zgrajena s sredstvi za nerazvite!«

Kakšne so torej prednosti povezovanja v veliki sistem?

»Prednost poslovnega sistema je tudi v tem, da nobeno naše podjetje nima likvidnostnih težav. Če bi bila ta naša podjetja samostojna in nepovezana, bi mnoga imela velike likvidnostne težave in je vprašanje, če bi sploh lahko obstala. Bančni sistem je nespособen servisirati vse kreditne potrebe, ki jih imajo podjetja. Na primer, ko je Sloge odprla to zadnjo večjo trgovino Marjancu, so bili pogoji, ki jih je dajala Pomurska banka, najmanj ugodni in ga niso vzeli. Pogoj so bili taki, da jih Sloge ni mogla sprejeti, kljub temu pa je naložbo izvedla.«

Takrat se je govorilo tudi o veliki blagovni hiši, ki naj bi bila zgrajena na tej lepi lokaciji, kar bi bilo uresničljivo, če bi se povežali z nekaterimi proizvajalci in trgovinami. Vi niste za takšno sodelovanje pri naložbah?

»Seveda smo, saj tudi imamo take primere. Veste, glede tega so vedno razlike med realnimi možnostmi in pričakovanji občanov. Jaz trdim, da je trgovska mreža v Gornji Radgoni predimenzionirana, da je preveč trgovin glede na bližino meje in možnosti, z racionalizacijo te mreže bi se dalo doseči boljše rezultate. Vendar pa je težko zgraditi nov objekt, pri tem pa vse drugo pustiti prazno. To ni tako enostavno!«

Kljub vsemu pa ne razmišljate, da bi katero od samopostrežnic zaprli, čeprav dela v nemogočih razmerah, saj kljub vsemu prinaša dobiček. Konkreten zgled je trgovina pri gornjeradgonski avtobusni postaji: zaradi lokacije in pretesnih prostorov bi bilo primernejše, če bi tam uredili specializirano prodajalno za kruh ali sadje in zelenjavo!

»Prednost prodaje živil je trenutno v tem, da se denar hitro obrača. Denar je drag, ne? Pri živilih se manj zasluži, ampak ker se hitreje obrača, ne potrebuješ toliko kreditnih sredstev. Zato so tista podjetja, ki imajo veliko neživil, v slabšem položaju, ker se blago slabše obrača – in Sloge je eno takih. Morda so oni manj naredili v sami Gornji Radgoni, vendar pa so novi objekti v vseh pomembnejših krajih v radgonski občini. Isto velja za Univerzal, morda je nekoliko drugače v Lenartu, kjer je velika blagovnica, manj pa je bilo narejenega v manjših krajih. Ampak kje in kaj se gradi, to je pobuda podjetij.«

Menedžerji pod zaščito in nad vsemi

Kako ste v vseh teh trgovskih podjetjih sestavljali menedžment?

»Menedžment in direktorji so izbrani v podjetjih. Mi

imamo sedaj sicer sistem, da upravni odbor PSM potrjuje imenovanje direktorjev v vseh podjetjih, vendar je to zgolj formalno, tako da se v to niti ne vtkamo in je bilo to vedno odsev razmer v podjetju.«

Se pravi, da ne preverjate njihove uspešnosti?

»Preverjamo, preverjamo, seveda preverjamo. Hkrati pa tudi upoštevamo, da naša podjetja poslujejo v različnih razmerah, da so celo tukaj na tem območju med njimi velike razlike, čeprav so približno enaki pogoji. To se pravi, da ne more biti edino merilo, koliko dobička je kdo ustvaril, ampak je potrebno upoštevati razmere, v katerih posamezno podjetje

...Približna ocena kaže, da bi vsak naš zaposleni in upokojeni moral preprčati najmanj še štiri druge imetnike lastniških certifikatov, da bi jih uporabili za pridobitev delnic Poslovnega sistema Mercator...

Za nas zaposlene je to najprej dolžnost, ki nam jo narekuje naša zavest pripadnosti Mercatorju. Kajti če smo soustvarjali firmo, v kateri delamo, je prav, da postanemo tudi njeni solastniki. Toda za nas in za vse druge, ki jih bomo pridobili, bo to tudi ekonomsko zanimivo, saj kot delničarji Poslovnega sistema Mercator realno lahko pričakujejo boljše donos kot pri investicijskih skladih. Delnice bodo toliko več vredne, kolikor bolj bo podjetje, ki jih je izdalo, uspešnejše od drugih...

(Časopis poslovnega sistema Mercator, št. 11-12, leto 1992, odlo-mek uvodnika Mirana Goslarja)

dela. In Sloge prav gotovo dela v najtežjih zaradi bližine meje in drugega... meni se zdi normalno, da imajo 4- do 5-krat večje plače, ker imajo tudi večjo odgovornost. To je povsod po svetu normalno in tako je tudi v slovenskih podjetjih.«

Je njihov učinek tudi 4-krat večji?

»Saj to ni od zdaj. Ta razmerja so bila že od prej. Jaz bi celo rekel, da so direktorji manj plačani, kot bi morali biti. Mi imamo sistem individualnih pogodb, ki jih morajo podpisati predsednik upravnega odbora podjetja, predsednik upravnega odbora PSM in direktor. On je vedno odvisen od višine plač v svojem podjetju. Ni bistvenih razlik med plačami pred tremi ali štirimi leti in danes, gre le za drugačen režim. Plače se še vedno ne določajo po uspešnosti, torej se upoštevajo specifične razmere, v katerih je podjetje. Včasih moramo tolerirati tudi izgubo, pa za to ne kaznovati kolektiva ali vodstva.«

To pomeni, da zaposleni zaradi manjšega prometa v trgovini (npr. v Gornji Radgoni zaradi gradnje ceste) ne dobijo manjših plač?

»To že dobijo, vendar niso taki... Na primer v tem hotelu imajo sobarice 16 tisočakov plače. Torej smo lahko mi še zadovoljni, saj imajo pri nas najmanj še enkrat več.«

Veliko je odvisno tudi od poslovnosti, kako znajo organizirati zaposlene in nabavo blaga. Zanima me, kako bo to v prihodnje: bodo morali poslovodje in komercialisti nabavljati vse blago prek grosistov PSM ali pa bodo vseeno imeli proste roke, da bodo lahko poskrbeli za svojo konkurenčnost?

»Prostih rok nikdar niso imeli in jih ne morejo imeti! Ko gledamo podobne trgovine v tujini, vidimo, da tam poslovodje sploh nimajo nikakršnih pravic glede nabave; oni morajo samo prodajati. Njihova glavna naloga je prodaja, s tem da morajo opozarjati na to, kaj jim manjka, po čem ljudje povprašujejo, vendar nikakor ne odločajo o tem, kaj bodo nabavljali. O tem odločajo uprave. Mi smo še daleč od tega. Na primer pri avstrijskem Sparu ne morejo nabaviti nobene stvari, ne da bi za to vedela centrala v Salzburgu. Imajo šest velikih grosističnih skladišč po Avstriji in šefi letih so veliki gospodje. Njihova naloga je zgolj prodajati, kaj se bo kupilo, pa odločajo v Salz-

burgu. Mi smo še daleč od tega – pri nas je še veliko svobode, pa tudi neracionalnosti. Če dirigiraš nabavo, to ne pomeni, da kupuješ tisto, kar je neracionalno, vedno nasprotno. Treba je skrbeti za dobro založenost in konkurenčnost, kajti porabnika ne zanima, kje je blago kupljeno, ampak da ima dovolj dobro izbiro, kako-vostno in po ustreznih cenah. To je glavni cilj in tu moramo biti konkurenčni. Seveda pa ni nobene nevarnosti – če na to merite – da bi tukajšnja podjetja ne mogla imeti svojih nabavnih virov s tega območja. To je popolnoma normalno. Sedaj imamo s proizvajalci sklenjene letne pogodbe in

v okviru teh imajo potem podjetja svobodo, da se sama odločajo o dinamiki dobave. Tukajšnja podjetja nabavljajo pri MIP Ptuj in Potrošniku M.Sobotu, čeprav Potrošnik ni v sestavi PSM.«

Če se pomudiva še pri zaposlenih: bo potrebno število zaposlenih zmanjševati ali ste vi že opravili racionalizacijo na tem področju?

»Ne, nobeno podjetje tega še ni opravilo, ne Mercator in prav tako še nobeno slovensko podjetje ne. Vsakdo ima presežke, nikoli ni racionalizacija izvedena v tem smislu, da bi lahko bili zadovoljni. Vendar je to stvar posameznih podjetij. Tu so podjetja samostojna in se mi v Ljubljani ne vmešavam. Mi tudi nameravamo potem v nadaljnjem procesu celo vrsto trgovin dajati celoti v zasebno last; tam zaposleni ali drugi bodo prevzeli trgovine kot svoja podjetja ali jih dobili v upravljanje.«

Imate že kakšne konkretne ponudbe?

»Ne le ponudbe, okrog trideset objektov v Sloveniji smo na ta način oddali.«

Bodo prišla v poštev tudi tukajšnja Mercatorjeva podjetja?

»O tem sami odločajo. Veste, PSM je zelo demokratičen v tem smislu, da so pristojnosti podjetij v operativnem smislu zelo velike. Nekateri delajo probleme okrog lastnine: prej je bila družbena lastnina, zdaj pa je lastnina Poslovnega sistema Mercator. Nič se ni spreminilo glede samostojnosti podjetij. Nič! In kasneje, ko bodo delavci postali solastniki podjetij skupaj z drugimi občani, menimo, da tuda to ne bo prineslo bistvenih sprememb v načinu gospodarjenja. Tam ste vprašali, če je to res kaj povezano z nadaljnjo zaposlitvijo (obvezna vložitev certifikatov vseh zaposlenih in njihovih ožjih sorodnikov v PSM, op.a.). To je izmišljena stvar, ki nima nobene veze s tem. Celotno tisto, ki bo delničar, ni s tem čisto nič bolj zaščiten. On bo kljub temu lahko odpuščen, če pride od tega, da bo presežek. Solastništvo ne pomeni, da imaš ti zaradi tega, ker si solastnik, že zagotovljeno to delovno mesto. Delovno razmerje je vezano na tvoje delo, kakovost, izpolnjevanje delovnih obveznosti. Delnica pa daje le pravico do soupravljanja in dela dobička v obliki dividend.«

BERNARDA B. PEČEK

POMURSKA ZALOŽBA Murska Sobotu, p. o. Lendavska 1

razpisuje prosto

delovno mesto direktorja

(reelekcija) za štiriletni mandat

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, mora kandidat izpolnjevati naslednje: - visokošolska izobrazba, - 5 let delovnih izkušenj. Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 15 dneh po razpisu na naslov POMURSKA ZALOŽBA M. Sobotu, Lendavska 1 (za razpis). Izbira bo opravljena v 30 dneh po končanem razpisu. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 8 dneh po izbiri.

LJUBITELJI PSOV, POZOR!

KINOLOŠKO DRUŠTVO »GORIČKO« organizira začetno in nadaljevalno šolanje psov, ki obsega: poslušnost, obrambo, napad, pripravo za A- in B-lzpit.

Informacije in prijave pri Vlado GROFU, Sebeborci 109a, tel. št. je 48 145, ali vsako soboto v februarju od 15. do 17. ure na igrišču malega nogometa v Sebeborcih.

ZAGAVEC

Elektronik center Zagavec, Bad Radkesburg

Velika akcija!

Prvi TV shop center v Radkesburgu Velika izbira TV sprejemnikov z garancijo, ekran 63cm samo za 1.800 ATS Plačilo s tolarji ali čeki slovenskih bank.

Dogajanja na Ljubljanski borzi

Uvrščena kotacija I - obveznice

RSL 1 je 26. 1. neznatno padla, tako da se je njen enotni tečaj izoblikoval na 115,8. prometa z njo pa je bilo za 11338 lotov, naslednjega dne pa narasla na 116,00 (16478 lotov). V četrtek se je njen enotni tečaj povišal še za 0,2 odstotne točke (116,2) pri prometu 2078 lotov, da bi se v petek vrnil na 116,0 (18993 lotov). V ponedeljek 1. 2. pa se je njen tečaj ponovno povzpela na 116,2. prometa pa je bilo za 10671 lotov.

Z obveznico RSL 1 (O) - z davčno olajšavo je bil opravljen promet le 1. 2. po tečajih od 112,0 do 117,7 in sicer s 34 loti, pa še ti poslji so bili aplikacijski, enotni tečaj pa se je izoblikoval na 117,0.

RSL 2 je imela cel teden enotni tečaj 89,8 z izjemo 28. 1., ko je bil le ta 89,9, prometa pa je bilo v torek za 465 lotov, v sredo 1119 lotov, v četrtek 1273 lotov, v petek 856 lotov in v ponedeljek 1. 2. 642 lotov. Posamezni poslji s to obveznico pa so bili sklenjeni po tečajih od 88,5 do 90,9. Tako lahko opazimo, da so bili tečaji republiških obveznic v tem tednu dokaj stabilni.

Uvrščena kotacija II - obveznice

Obveznica Mesto Ljubljana je 26. 1. padla iz 93,5 na 93,0, bilo pa je za 12 lotov prometa. Po tem tečaju sta bila opravljena tudi aplikacijska posla v naslednjih dveh dneh, ko je bilo s to obveznico po 6 lotov prometa. Tudi v petek so bili opravljeni s to obveznico aplikacijski poslji po tečajih od 93,0 do 97,7 (4 loti), njen enotni tečaj pa se je izoblikoval na 94,9 (+1,9 odst. točke). V ponedeljek 1. 2. je bil ponovno prijavljen aplikacijski posel s to obveznico (12 lotov) po tečaju 92,2 (-2,7 odst. t.). Z obveznico MLJ (O) - z izkoriščeno davčno olajšavo ta teden ni bilo prometa.

Uvrščena kotacija III - delnice

V letošnjem letu se ni bilo prometa z delnico Salus, delnica Lek pa tudi v tem tednu narašča. Tako je njen enotni tečaj 26. 1. porasel iz 11587 na 11964 (110 lotov), naslednjega dne ni bilo prometa z njo, v četrtek pa je bilo za 372 lotov prometa, njen enotni tečaj pa je porasel na 13813, v ponedeljek 1. 2., ko je bilo s to obveznico za 410 lotov prometa, pa je njen enotni tečaj porasel na 14017, posamezni poslji pa so bili tega dne sklenjeni po tečajih od 13800 do 15000.

Prosti trg - obveznice

Enotni tečaj obveznice Gorenje je 26. 1. porasel za kar 3 odstotne

točke in pristal na 95,0 pri prometu 226 lotov, naslednji dan pa so bili prijavljeni aplikacijski poslji po tečajih od 90,4 do 94,0, tako da je enotni tečaj padel na 93,3 (-1,7 odst. t.) pri prometu 98 lotov. Prav toliko prometa pa je bilo tudi v četrtek, vendar je njen enotni tečaj padel še za 1 odstotno točko in tako pristal na 92,3. Kar za 2,2 odstotni točki pa je njen tečaj padel, v petek (88,1), ko je bilo za 2052 lotov prometa. V ponedeljek 1. 2. pa so bili opravljeni aplikacijski poslji z 272 loti te obveznice, njen enotni tečaj pa je narasel na 89,2 (+1,1 odst. t.).

Z obveznicama Juteks in Lek 1 se v tem tednu ni trgovalo, z obveznico Lek 2 pa so bili opravljeni le aplikacijski poslji po tečaju 98,0, skupni promet od 26. 1. do 1. 2. pa je znašal 129 lotov. V tem tednu pa ni bilo prometa še z obveznico Laško.

Tudi obveznica Lesnina je imela v tem tednu stabilen enotni tečaj 85,7, prometa z njo pa je bilo 26. 1. za 64 lotov, v sredo 60 lotov, v četrtek 83 lotov, v petek 52 lotov (aplikacija) in v ponedeljek 1. 2. 16 lotov (prav tako aplikacija). Obveznica Metalna je 26. 1. neznatno narasla na enotni tečaj 89,1 (248 lotov), v četrtek na 90,0 (80 lotov) ter na tem tečaju ostala tudi v petek, ko je bilo prometa z njo za 210 lotov. V ponedeljek 1. 2. pa je bil opravljen aplikacijski posel z 2 lotoma te obveznice po tečaju 80,0, kar predstavlja padec za kar 10 odstotnih točk.

Z obveznico Občina Laško se je trgovalo le na borzne dneve (26. in 28. 1.), njen enotni tečaj pa je bil 79,0. Lastnika je zamenjalo 216 lotov teh obveznic. Enotni tečaj obveznice Občina Zagorje je 26. 1. padel za 0,2 odstotni točki (80,0) pri prometu 460 lotov, naslednjega dne pa še za 0,2 odst. t. (79,8), ko je bilo za 170 lotov prometa z njo. V četrtek je njen enotni tečaj ponovno narasel na 80,0 pri prometu 758 lotov, v petek pa se vrnil na 79,8 (582 lotov). V ponedeljek 1. 2. pa je bilo prijavljenih za 90 lotov aplikacijskih poslov, njen enotni tečaj pa se je izoblikoval na 79,7, posamezni poslji pa so bili ta dan sklenjeni po tečajih od 78,0 do 80,0.

Z obveznico PTT Nova Gorica je bilo za 128 lotov prometa le 28. 1. po tečaju 79,0, z obveznico PTT Ljubljana pa so bili 26. in 27. 1. opravljeni le aplikacijski poslji (skupno 133 lotov) po tečaju 98,9, kar pomeni, da je ostal njen tečaj na istem nivoju. V četrtek pa je

njen enotni tečaj porasel za 0,3 odstotne točke (99,2) pri prometu 20 lotov, naslednjega dne pa še za 0,1 odstotno točko (99,3) pri prometu 14 lotov. V ponedeljek 1. 2. je bilo s to obveznico za 311 lotov prometa, njen enotni tečaj pa je nekoliko padel (99,1).

Obveznica Rogaška 1 je 26. 1. imela za kar 0,6 odstotne točke (88,4) pri prometu 16 lotov, naslednjega dne ostala na istem nivoju pri prometu 46 lotov, v četrtek pa ponovno narasla za 0,3 odst. t. (88,7), prometa z njo pa je bilo za 199 lotov. Njen vzpon se je nadaljeval tudi v petek, ko je pristala na enotnem tečaju 89,0 pri prometu 21 lotov. V ponedeljek 1. 2., je ta obveznica še neznatno narasla na 89,1, prometa pa je bilo za 399 lotov. Tudi obveznica Rogaška 2 je zabeležila 26. 1. porast in sicer za 0,3 odst. t. (48,0), prometa z njo pa je bilo za 21 lotov. Naslednjega dne je bil prijavljen aplikacijski posel za 3 lote te obveznice, enotni tečaj pa je narasel na 48,5 (+0,5 odst. t.). V četrtek je njen tečaj padel na 48,1 pri prometu 8 lotov, v petek pa ponovno narasel na 48,2, prometa z njo pa je bilo za 9 lotov (aplikacija). Tudi v ponedeljek je bilo za 11 lotov aplikacijskih poslov po istem tečaju.

26. 1. pa sta 2 lota obveznice Rogaške blagovne zamenjala lastnika po tečaju 15098 S, torej po najvišjem možnem tečaju, saj je njen tečaj narasel za dovoljenih 10 odstotkov glede na zadnji sklenjeni posel, ki je bil opravljen 5. 1. po tečaju 13725. Z obveznico Yuion pa tudi ta teden ni bilo prometa.

Prosti trg - delnice

Za delnico Dadas je v tem tednu značilno počasno a vztrajno naraščanje. 26. 1. je sicer njen tečaj padel za 200 (19117) pri 92 lotih prometa, vendar je že naslednjega dne porasel na 19371 (59 lotov prometa), v četrtek na 19583 (40 lotov), v petek na 19779 (20 lotov), v ponedeljek 1. 2. pa na 19893 (54 lotov). Z delnico Grad se tudi v tem tednu ni trgovalo.

Delnica MK Založba je 26. 1. narasla iz 2606 na 2867 pri 945 lotih prometa, naslednjega dne na 3081 (2584 lotov prometa), v četrtek pa začela padati, tako da je padla najprej na 2940 pri 620 lotih prometa, nato v petek na 2934 (748 lotov) in v ponedeljek 1. 2. na 2700 pri 336 lotih prometa.

Delnica NIKA je v tem tednu nekoliko nihala. Njen tečaj je 26. 1. padel na 36893 pri 115 lotih prometa, naslednjega dne na 36188 pri 80 lotih prometa, nato v četrtek porasla na 36541 (75 lotov), v petek ponovno nekoliko padla na 36308 (22 lotov) in v ponedeljek na 36072 pri 94 lotih prometa.

Delnica Rogaška prednostna je v začetku še nekoliko naraščala, ta koda je 26. 1. narasla na 2950 pri 300 lotih prometa, naslednjega dne na 2979 (aplikacija) pri 56 lotih prometa, nato pa v četrtek padla najprej na 2933 (30 lotov), v petek na 2804 (1020 lotov), v ponedeljek pa neznatno narasla na 2809 pri 6994 lotih prometa.

Tudi delnica SKB prednostna je prva dva dni še naraščala, nato pa začela padati. Tako je 26. 1. narasla iz 15475 na 17014 pri 817 lotih prometa, naslednjega dne na 18189 pri 2904 lotih prometa, v četrtek padla na 17816 (1193 lotov), v petek na 17560 (1175 lotov) in v ponedeljek na 17137 pri 122 lotih prometa.

Tončka Božinović

Manj sanitetnih pripomočkov

Bolnikom, ki potrebujejo posteljne podloge in plenice, se pravica do teh sanitetnih pripomočkov omeji. Zdravstvena zavarovalnica jih bo odslej plačala sanitetne pripomočke samo v vrednosti 5600 tolarjev na mesec, preostale pa si bodo morali plačati sami. To pomeni, da bodo bolniki na račun zavarovalnice dobili dosti manj sanitetnih pripomočkov, kot do sedaj. Še v prvih dneh v januarju so na stroške zavarovalnice dobili dva paketa sanitetnih pripomočkov, v vsakem po devetdeset komadov, odslej pa samo četrtno tega.

Zdravnik mora tudi odslej za sanitetne pripomočke napisati recept, ki ga potrdi zdravstvena zavarovalnica, vendar pa bodo na strošek zdravstvene zavarovalnice v lekarni izdali sanitetni material v predpisani vrednosti.

NIKA
BORZNO
POSREDSNIŠKA
HIŠA d.d.

Cesta prvih borcev II, Brežice 68250
T 0608 62-236, Telefaks: 0608 62-852

POSREDSNIŠKA LJUBLJANA
Slovenska cesta 54, Ljubljana 61000
T 061 81-155, Telefaks: 061 81-247

POSREDSNIŠKA MARIBOR
Partizanska cesta 3-5, 62000 Maribor
T 062 29-460, Telefaks: 062 29-460

ODHOD K ZDRAVNIKU

Povračilo potnih stroškov samo za primer poškodbe na delu

Kmalu bo zdravstvena zavarovalnica začela izvajati ali upoštevati 40. člen zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju. To pa pomeni da bodo potne stroške za obiskovanje zdravstvenih zavodov vračali samo tistim zavarovancem, ki so se poškodovali ali zboleli na delu. Zavarovancem, ki so se poškodovali izven dela in morajo obiskovati zdravstvene zavode, potnih stroškov več ne bodo vračali.

Hrvaški državljani, naši zavarovanci si morejo izbrati osebnega zdravnika v Sloveniji

Hrvaški državljani, ki dnevno prihajajo na delo v Slovenijo in so naši zavarovanci, si morajo pri nas izbrati osebnega zdravnika. Če pa želi koristiti zdravstvene storitve doma, je to zdravljenje na tujem in mora za to imeti soglasje Zavoda za zdravstveno zavarovanje in pa seveda potrebno napotnico. Družinskim članom zavarovanca, ki živijo na Hrvaškem, ta postopek ni potreben, čeprav imajo zadnje čase probleme pri uveljavljanju zdravstvenega varstva v njihovih zdravstvenih ustanovah. Podpisan sporazum med Slovenijo in Hrvaško za plačilo stroškov zdravstvenih storitev je potekel v decembru, novega pa še niso podpisali, saj se je zapletlo pri plačevanju.

Spremenjeni in dopolnjeni splošni pogoji za prostovoljno zdravstveno zavarovanje

Začasna skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje je v decembru sprejela spremembe in dopolnitve splošnih pogojev za prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Pomembna sprememba je za paket nadstandard. V paket višji standard so bila v oktobru vključena ob zdravljenju z negativne liste še neregistrirana zdravila, predpisana s strani konzilijev klinik in inštitutov. Po novem so jih izbrali oziroma ostala so samo z negativne liste.

Zavod za zdravstveno zavarovanje bo tudi kmalu pripravil navodila in pojasnila v zvezi z obveznim zdravstvenim zavarovanjem oseb in plačilom prispevka za osebe, ki nimajo lastnih prihodkov, niti priložnostnega dela oziroma dohodka in ne morejo biti zavarovani kot družinski člani oziroma nimajo nikogar, ki bi jih bil dolžan preživljati.

Vest za upokojece

Upokojeenci, ki so ugotovili, da jim pri pokojnini, ki so jo prejeli v februarju in januar, niso odtegnili premije za prostovoljno zdravstveno zavarovanje, se morajo do 10. februarja oglasiti na sedežu Zavoda za zdravstveno zavarovanje v Murski Soboti ali na občinskih izpostavitelnicah, da jih bodo vpisali v prostovoljno zdravstveno zavarovanje.

Creditanstalt - Nova banka d.d.

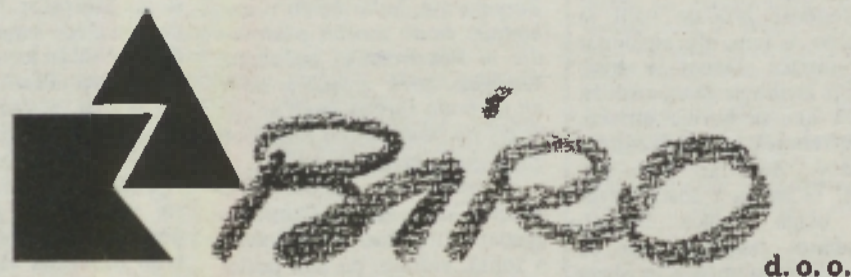
Z nami do uspeha

CREDITANSTALT - Nova banka, d.d., Ljubljana v svoji poslovni enoti v M. Soboti, Lendavska 11, ponuja:

- vse vrste bančnih storitev, občanom, obrtnikom in podjetjem,
- ugodno menjavo in nakup deviz,
- obrtnikom in drugim možnost poslovanja preko žiro računa

DELOVNI ČAS:

vsak dan od 8. do 16. in ob sobotah od 8. do 11. ure.

Slovenska 13, 69000 M. Sobotla
Telefon 069/31 680 int. 7

- PROJEKTIRANJE
- NOTRANJA OPREMA
- KOPIRANJE OZALID IN TRANSPARENT KOPIJ
- PRODAJA TIPSKIH PROJEKTOV ZA STANOVANJSKE HIŠE
- UREJANJE GRADBENE DOKUMENTACIJE (od lokacijske dokumentacije do gradbenega dovoljenja)

NOVO - NOVO - NOVO

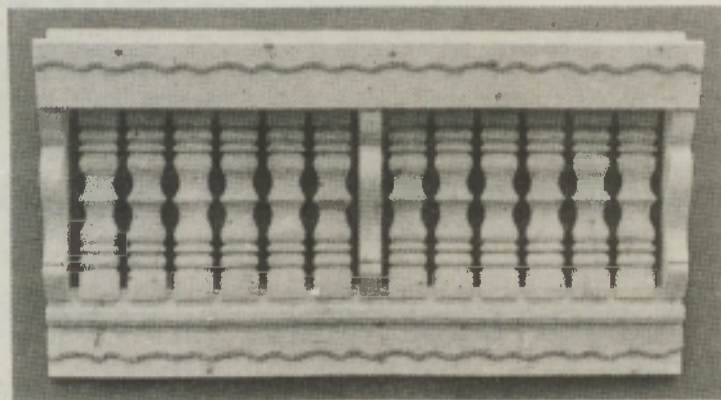
- PRODAJA - PROJEKTIRANJE - MONTAŽA SVETIL ZA LOKALE IN STANOVANJA - UVOZ IZ ITALIJE, ŠVICE, AVSTRIJE IN NEMČIJE

SGP POMGRAD VISOKOGRADNJE d.o.o.

69000 Murska Sobotla, Štefana Kovača 10

TESARSTVO NA BAKOVSKI CESTI VAM NUDI:

- lesene balkonske in notranje stopniščne ograje
- vrtno lesene sedežne garniture
- lesene vrtno lope, brunarice, pergole
- pokrivanje streh s TEGOLO CANADESE, ETERNITOM, SALONITOM in BRAMACOM

VSE PO IZREDNO UGODNIH CENAH!

Informacije in naročila po telefonu 069/23 454, telefaks (069) 31 244

Superbik Herman

Včasih je bil soboški Veterinarsko-živojinorejski zavod ugledna ustanova. Njegov ugled je bil geografsko gledano dokaj samoumeven. Spadal je v nasledstvo, čeprav morda bolj ali manj naključno z nekdanjimi prekmurskimi selekcijskimi ustanovami. Recimo tistimi, ki so bile na posestvih beltiške grofice Zhichy. Grofci strokovnjaki so z živalstvom in rastlinskimi semenjem, torej kar se tega zadnjega tiče s sadikami, posegali v rastje in naraščajo po vsej srednji Evropi. Potomka enega od teh strokovnjakov, predavateljica na eni od visokih šol v Ljubljani, že dandanes sprašuje študente iz teh koncev, kako to, da se nihče ne zanima za pomembno strokovno dokumentacijo, ki jo je z delom na beltiški grofovski selekcijski postaji ustvaril njen oče.

Institucionalna živinoreja na levi strani Mure je v krizi. Rastlinsko semenogojstvo seveda ni nič na boljšem – če odštejemo kartezijansko dejavnost, ki jo v soboški Vrtnariji uspešno opravlja dr. Šiftar. Toda to je druga zgodba, tako rekoč vrtičkarska. Veliki kemijski koncerni, ki se zavežajo, da svoj vrtiček najraje obdeluje vsak sam, se niti preveč ne trudijo, da bi si vrtnarsko semenogojstvo in sadikogojstvo popolnoma podredili in ga uskladili s kemičnimi preparati. Za poljedelstvo so nam-

reč že zmanipulirali takšna semena, da je za njihovo rast v rastline in pridelke potrebno v vsaki fazi drugo škropivo, eno za kaljenje, drugo za utrditve bilke in spet tretje za zoričev. Vmes pa še vse tisto proti plevelu, plesnim, rji, škodljivcem.

Proti temu zmagovitemu pohodu kemije pri rastlinogojstvu za zdaj še ni pomoči. Bo pa boljše, ker ekološka zavest napreduje in se pripravlja na povračilni udarec, za protipohod.

Škoda pa je, ker je prekmurska živinoreja tako na psu, pa prav zdaj, ko bi lahko v naravno izbiro vrst posegli s prekmurskimi človeškimi (genetskimi) potenciali.

Tudi če Slavko Švenda o tem ne bi pisal, bi bilo jasno, da je Prekmurje izgubilo slovenski primat v živinoreji. Ker si dijak ni več ne pripoveduje zgodbe o silovitih osemenjavah bikih na soboškem Živino-rejsko-veterinarskem zavodu. Nekdaj, ko so bili njihovi skoki na vrhuncu in je v njihov goveji harem spadala še zadnja samotna krava v sivo pajčevinastem hlevu v najbolj oddaljeni goriški vasi, so jih profesorice vodile gledat, kako jim jemljejo seme. Zdaj jih nič več ne vodijo na poučne obiske, nihče več ne spomni nesrečnih bikov, ki so bili sicer, skupaj s prav tako žalostnimi kravami,

ogoljufani za pravo govejo lju-bezen.

Na Nizozemskem biki v javnem življenju niso tako pozabljeni kot pri nas. Pred kratkim je o enem od nizozemskih bikov razpravljalo celo tamkajšnji parlament. O biku Hermanu, ki živi v mestu Leyspad na tamkajšnjem inštitutu za raziskovanje živali. Herman je prvi »transgenetski« bik na svetu, njegova dedna zasnova je zmanipulirana. V postopku tako imenovane genetske manipualcije so v njegov genetski potencial vnesli spremenjeno verzijo človeškega hormona. Ta hormon spodbuja nastajanje laktoferina, pomembne sestavine za obrambo pred okužbami.

Tvrdba Gene Pharming Europe je skupaj veterinarji opravila ta postopek, ker je upala, da bodo krave, ženske potomke takega bika, odporne pred bolečim vnetjem vimen (mastitis). Zdaj pa genetski manipulatorji celo domnevajo, da bi iz mleka Hermanovih hčera lahko pridobivali človeški laktoferin. Z njim bi pri

obolelih za aidsom lahko učinkoviteje odpravljali pogoste črevesne okužbe.

Ob omembi te neozdravljive bolezni človeku sicer opazno mineva volja, da bi ta zapis še naprej pisal glosatorko, toda istočasno s tem se ponuja priložnost, da se še enkrat opozori na skupno usodo vsega živčnega na zemlji. Drug od drugega smo odvisni ne samo kot členi v prehranjevalni verigi, marveč tudi intelektualno. Kaj pa je navsezadnje genetski zapis – ne glede na to, ali gre za tistega v goveji substanci ali onega v človeški – drugega kot intelektualno dejstvo!

Zato je v resnici prav škoda, da Živino-rejsko-veterinarski zavod izdihuje. Koliko bi lahko prekmurski genetski potencial pripomogel k boljšemu življenju govejega in človeškega rodu na zemlji! Nekaj po svoji čisti intelektualni dejavnosti, nekaj pa neposredno s kodami v genetskih zapisih, tako rekoč materialno-intelektualno.

Tole pa v tolažbo: zaščitniki živali menijo, da so poskusi s Hermanom odvečni. Opravljajo se namreč že tudi poskusi, da bi človeški laktoferin pridobili iz genetsko manipuliranega kvasa in plesni.

ŠTEFAN SMEJ

Do zdravega sadja

Opisal sem nekaj najpomembnejših starih in nekaj novih odpornih sort jabolok. Vas, dragi bralci, pa bi prosil, da opišete sorto, ki še ni bila omenjena in jo morda imate doma. Imate tudi možnost, da jabolko, katerega imena ne poznate, prinesete v soboto, 6. februarja, v Diano, kjer bo od 10. do 17. ure razstava starih sort jabolok, navzoča, pa bosta tudi dipl. inž. agr. Lomberger in dipl. inž. agr. Benedičič, ki bosta z veseljem povedala vse o sorti, ki jo bosta prinesli v Diano. Vse takšne sorte bodo opisane v naslednji številki Vestnika, ker opažam, da je zanimanje zanje veliko, kar je po moje prav. Za opis sorte BISMARCK me je po telefonu zaprosil neki gospod, bilo bi prav, da si sedaj ogleda razstavo. Na razstavi lahko sodelujete z različnimi izdelki iz sadja – jabolčni kis, žganje, med, ribezovo vino, kompoti, razna peciva in sadja. Če vsega tega doma nimate, si to lahko ogledate na razstavi in lahko kupite. Naša razstava ima namen, da se spomnimo starih sort in tistih, ki so obstojne do februarja. To bo razstava vseh sadjarjev ne glede na to, kolikšen je njihov nasad.

SORTE HRUŠK

Hruške cepimo na divjo hruško, kutino ali na posedovalko – hruško. Ker se vse sorte ne primejo dobro na kutino (niso skladne, slabo zaraščajo), moramo najprej cepiti s posedovalko, to so sorte hrušk, ki se zelo dobro zaraščajo s podlago (pastorjevka, kardijevka, passa crasana).

JUNIJSKA LEPTICA

je stara italijanska sorta, ki raste zelo bujno, cepljena mora biti na posedovalko, vej ne prikrašujemo. Je občutljiva na spomladansko pozebo, zarodi zgodaj in bogato rodi. Zori konec junija, vendar se plodovi ne ohranijo dolgo. Plod je droben, z dolgim ukrivljenim pecljem, kožica gladka, rumena na sončni strani močno rdeča. Meso je belo, sočno, sladko. Je primernejša za tople kraje.

Se nadaljuje

VLADO SMODIŠ, inž. agr.

Zakaj ne grešimo z jabolkom?

Po pridelavi in porabi zavzemajo jabolka prvo mesto v svetu, tako v svežem kot predelanem stanju. To je predvsem posledica njihove sposobnosti aklimatizacije, saj dobro uspevajo skoraj povsod po svetu.

Domovina jablan je Azija, v Evropo so prišla prek Irana, Kavkaza, Grčije... V Ameriko in Avstralijo so jo prenesli izseljenci in raziskovalci iz Evrope.

Ko pogledamo fizikalni in kemični sestav jabolok, vidimo, da se med seboj razlikujejo glede na sorte, ekološke razmere rasti, uporabljen agrotehniko, rodnost, čas in stopnjo dozorelosti, vsekakor pa imajo vse sorte skupne značilnosti. Jabolko naj bi bilo na vsak način v naši prehrani. Odrasel človek bi moral letno pojesti najmanj 50 kg svežih jabolok in okrog 50 kg v drugi obliki ali drugega sadja. Plodovi vsebujejo od 78 do 90% vode, v kateri so raztopljene hranilne ali organoleptične snovi. To so sladkor, organske kisline, tanini, barvila, aromatične snovi, vitamini, rudninske snovi in encimi. Jabolok ne smemo uživati prehladnih (mrzlih), segreta morajo biti na sobno temperaturo, saj premrzlo jabolko škodljivo deluje na jetra in želodec.

Suhih snovi v jabolku je malo, pretežni del je sladkor. Največ sladkorja je ob polni zrelosti. Sladkor (monosaharidi) je v obliki fruktoze in glukoze ter v obliki saharoze (disaharidi). Polisaharidi v obliki škroba so v glavnem v zrelih plodovih pred obiranje, a se ta hitro razgradi, škrob (pri zimskih jabolkih) se najde med skladiščenjem le v sledovih. Sladkor pa daje jabolku tudi poznejše okus in kalorično vrednost.

Organske kisline so prav tako pomembne sestavine plodov. Kisline v kombinaciji s sladkorjem dajejo prijeten in osvežujoč okus. Najvažnejša je jabolčna kislina, jabolko pa vsebuje še limonsko in druge manj pomembne kisline.

Vse te kisline dajejo skupaj s vitamini v ustih svežino, zavirajo zobno gnulobo, delujejo antiseptično. Pri skladiščenju se kislina izgublja (posebno močno v slabih kleteh), zato postaja jabolko čedalje slajše. Kisline so v glavnem vezane na rudninske snovi, le delno so proste, pH-vrednost jabolok se giblje od 3 do 4.

Jabolka vsebujejo tudi tanin, vendar v majhnih količinah, vpliva pa na okus (trpek), odpornost in obarvanost plodov. Skupaj s kislinami in sladkorji pa daje dokončen okus in aromo. Barvilo se pojavlja v plodovih v naslednjih oblikah: klorofil, jabolka so še zelena (zelena barva), karotin, oranžno barvilo (vitamin A), pojav se med zorenjem, klorofil se razgrajuje. Rdečo barvo tvorijo ontociani, največ jih je v polni zrelosti rdečih sort, ki se pri višji temperaturi hitro razgradijo.

Jabolko vsebuje bolj malo vitaminov, predvsem vitamin A (barvilo karotin) in vitamin C.

Pektini dajejo jabolku trdnost in zrnavost (elastičnost), najdemo jih do 1%. Pektini so predvsem pomembni pri predelavi jabolka – sposobnost želiranja. Rudninskih snovi je do 0,7%. Pomembni so tudi encimi pri metabolizmu in predelavi. Aromatične snovi (značilnost sorte) dajejo skupaj s sladkorjem, kislinami in tanini dokončno aromo (okus) jabolku, ki pa se s staranjem sadeža izgublja. Aromatične snovi se dobro ohranijo pri nizkih temperaturah v hladilnici, ker je izhlapevanje le-teh majhno in ne pride tako hitro do prezelelosti ploda. Bolj kot po videzu spoznamo starost jabolka po aromi, saj se kakovost okusa močno slabša. Jabolok pa ne smemo skladiščiti v kleteh, kjer imamo shranjene hlapljive (dišeče ali vonjavne) snovi. Hitro se navzamejo neprijetnega vonja in okus jabolka je neprijeten.

Kalorije:

Energetska vrednost je nizka, saj vsebuje le malo kalorij (pribl. 50 kal. na 100 g). Vseeno pa je pozimi jabolko skoraj nenadomestljivo predvsem kot naravna hrana, krepi organizem, gasi žejo, sladkor daje energijo, celuloza pospešuje prebavo, pektin preprečuje arteriosklerozo in infarkt, tanini preprečujejo driske, rudninske snovi (K, Na) sodelujejo skupaj z organskimi kislinami pri metabolizmu in regulirajo pH krvi.

Kisla jabolka priporočajo ljudem s sladkorno boleznijo. Kalij (K) in natrij (Na) pa ugodno vplivata na normalno delovanje živčnega sistema in znižujeta krvni tlak. Jabolka tudi odstranjujejo toksične (strupene) snovi iz telesa.

Največ jabolok se porabi svežih, predvsem veliko bi jih morali uživati pozimi. Poznamo pa tudi veliko načinov predelave jabolok.

Najbolj koristno bi bilo, če bi sadje uživali samo sveže, po možnosti čim prej po obiranju, v užitni zrelosti. To pa je nemogoče, posebno pri domačih sadnih vrstah, obdobje zorenja (vsega sadja) pri nas je od maja (jagode) do oktobra. Za zimsko obdobje lahko uskladiščimo le jabolka v navadnih kleteh, vendar v ustreznih skladiščih ali hladilnicah. Ko sadje predelamo (razrežemo, zdrobimo, stiskamo, segrevamo, zamrzujemo), se naravne sestavine količinsko in kakovostno spremenijo na škodo prehranske vrednosti sadja. V izdelkih se spremenita okus in vonj, zmanjša pa se tudi fiziološka prehranska vrednost. Pri industrijski predelavi sadja je izguba vseh vrednostnih snovi večja kot pri domači predelavi. Značilen domač okus, recept prilagojen posameznemu okusu, kakovost, ki jo omogoča bolj natančno delo pri majhni količini, pa še doma je pripravljeno!

Sadje lahko uporabljamo (predvsem slabše kakovostno) za žganje. Žganje sicer ne moremo šteti k živilu, je celo škodljivo iz zdravstvenega in socialnega vidika, čemur botrujejo prevelike količine žganja. Zagotavljam pa, da je požirek dobrega žganja ob primernih trenutkih koristen in ne škodljiv. Žganje je tudi manj škodljivo kot nekatere druge žgane pijače.

Poznamo pa tudi sadno vino iz jabolok, pa tudi jabolčne sokove ter druge dobrine, kot so suho sadje, marmelade, kompoti itd.

VLADO SMODIŠ, inž. agr.

Zorica je postala podjetnica

Rengeovi oziroma po domače Ministrovi iz Šalovec obdelujejo 25 hektarjev svoje zemlje, povrh pa imajo še 10 hektarjev površin v najemu. Na največ zemljiščih (15 hektarjih) pridelujejo žito (pšenico, rž in ječmen), na 4 hektarjih sejejo oljno repico, na prav toliko površinah imajo sladkorno peso, na njivah, ki obsegajo dobra 2 hektarja, pridelujejo buče, na 0,5 hektarja so imeli lani radič, plantažni nasad jablan in hrušk viljamovk meri 2 hektarja, pripravljeno pa imajo tudi 3-hektarsko pobočje za nov sadovnjak. V hlevu imajo tačas 6 krav molznic, letno prodajo 80 bekonov, imajo 3 koze...

Še bi lahko našteval, kajti obiskal sem kmetijo, katere lastniki (in občasno najeti delavci) obdelujejo resnično obsežno posest oziroma pospravljajo z nje pridelke. Žita prodajajo v glavnem Mlinopeku Murska Sobota, oljno repico tovarni olja v Slovensko Bistrico, sladkorno peso seveda koruze naredijo silažo oziroma jo pospravijo v zrnju, buče očistijo in njihovo seme predelajo v olje ter ga s svojo etiketo prodajajo raznim kupcem... Jabolka prvega kakovostnega razreda poberejo in shranijo v lastni hladilnici in jih prodajajo postopoma oziroma tedaj, ko je cena najugodnejša, manj kakovostna jabolka pa predelajo v kis, ki ga prodajajo preko svoje firme.

Ministrovi so zelo složna družina. Imel sem občutek, da je glavna 42-letna Zorica, ki ni navadna kmetica, ampak direktorica. Ustanovila je namreč zasebno podjetje Gorička vas Šalovec, d.o.o., katerega uradna dejavnost je proizvodnja, predelava, trgovina in storitve. Namen ustanovitve je, da bi lahko pridelke s polj, sadovnjakov in živino iz hlevov... vnovčila brez posrednikov, ki si »nabijejo« visoke

marže, zato mora končni kupec plačati 20 in še nekaj odstotkov več, kot je cena pri proizvajalcu. »Ministrova« firma sicer tudi pobira maržo, ampak ta je le simbolična – 1 odstotek. Dosedanje izkušnje neposredne prodaje so dobre, saj z lahkoto prodajo vse svoje pridelke oziroma prirejo iz hlevov. Svoje delo hočejo kar najbolje ovrednotiti, zato ne prodajajo mleka, ampak ga predelajo v sir, kar je za naše prekmurske kmetije novost. Povpraševanje po njihovem siru je izredno veliko, kajti naraven je po domačem receptu, surovina pa ni le kravje, ampak tudi kozje mleko. Enako je

z domačim bučnim oljem. Kupci pa so »ponoreli« za domačim jabolčnim kisom, ki so ga Rengeovi oziroma Ministrovi lani naredili 1.000 litrov, v letošnjem letu pa ga nameravajo desetkrat toliko. Jeseni bo obrodil tudi nasad hrušk viljamovk, ki jih bodo predelali v kakovostno žganje, ki ga poznajo ljubitelji žganih pijač kot viljamovko.

Čeprav je bilo lansko leto zelo sušno, so Rengeovi pridelali veliko sladkorne pese in radiča. Njive so namreč namakali. Vodo so črpali iz Krke ter Peskovskega in Markovskega potoka. Medtem so kupili še namakalne naprave za tako imenovano kapljično namakanje sadovnjakov.

Ministrovi so zelo složna družina. Poleg Zorice, ki je dala jabolka piscu teh vrstic vtis, da je »glava družine«, so pri hiši še njen 44-letni mož Mirko, 23-letni sin Dejan, ki sicer študira na biotehniški fakulteti, 14-

letni Mitja, ki je še osnovnošolec, potem 74-letni oče Ernest in 70-letna mati Veronika. Oba sta še zdrava in pri močeh, zato še vedno pridno delata in mlada (hčer in zeta) še spodbujata. Je pa tudi res, da je na kmetiji vsa mogoča mehanizacija za sodobno tehnologijo pridelave in predelave, a brez človeških rok ne gre, je pa veliko lažje kot nekdo. Vse to prinaša tudi nekaj več denarja, kot če bi klasično kmetovali in čakali na kupce posrednike ter se morali zadovoljiti s ceno, ki bi jo oni ponudili. Zdaj, ko prodajajo neposredno oziroma posredno prek družinske firme, ki si zaračunava simbolično provizijo (le-ta pa tako in tako ostaja pri hiši), so s ponudbo svojih živil cenejši od drugih. Tako lahko porabniki kupijo njihova živila ceneje. To pa je pomembno zlasti za delavstvo, ki je v stiski z denarjem. Pomembno je tudi, da si prizadevajo pridelati hrano, na naravi prijazen način, na primer jabolka.

Zorica Rengeo pa najde tudi čas za preskušanje svojih in tujih receptov. Omenil (in tudi poskusil) sem že njen sir. Zanj je na ptujski razstavi Dobrote slovenskih kmetij prejela zlato diplomo, ponosna pa je tudi na bronasto odličje za domači mešani kruh. Rengeovim oziroma Ministrovim bo morda kdo zavidal uspehe. Sam pa tega ne bi storil, kajti vem, da je (bilo) treba zanje trdo delati, pozneje pa se mora človek nenehno potruditi in iskati novosti, sicer ga konkurenca »povozi«.

Š. SOBOČAN

Zorica Rengeo, po domače Ministrova, sicer ni ministрова hči, je pa prejela od pravega ministra, in sicer ministra za kmetijstvo Jožeta Osterca, zlato diplomo za svoj razstavljeni (in pokušan) izdelek – potrdi sir iz kravjega in deloma tudi kozjega mleka.

odsevi mladosti

Ce bi bil jaz ravnatelj?

Bil bi v sobi. Imel bi telefon. Nosil bi pomembne podatke. Bil bi šef.
(David Antolin)

Pazil bi, da veliki učenci ne bi nadlegovali mlajših. Vsi bi morali postati prijatelji.
(Darko Rajtman)

Spremenil bi, da bi prihajali učenci v šolo ob 10.00. Imel bi lep park. Kosili bi travo, urejali rože, grme...
(Dejvid Kšela)

Učil bi 3. razred. Imeli bi 2 uri športne vzgoje in 1 uro matematike. Če bi bil sneg, jim ne bi dal domače naloge.
(Marko Bohanec)

Naredili bi omare za gasilsko opremo. Prenovil bi pisarno in zbornico. Malica bi bila cenejša.
(Aleš Kolmanič)

Vsak mesec bi imeli 2 športna dneva.
(Dejan Božič)

Zgradil bi še eno telovadnico in kupil mize za namizni tenis.
(Daniel Vidmar)

Če bi bil jaz ravnatelj, bi imeli samo dve uri pouka. Kdor bi se rad tepel, ne bi smel k rekreativnemu odmoru. Razredi bi bili urejeni, če bi prišel kdo na obisk, bi ravnatelja pohvalili.
(Darko Senčar)

Bila bi stroga. Pouka bi imeli tri ure.
(Katja Mavrin)

Učenci 3. a razreda OŠ Križevci

Zima

Zima je čas otroškega veselja. Ko snežinke pobelijo poljane, takrat naše veselje doseže vrhunec. Poiščemo sanke, smuče in hitro na najbližji hrib. Tam se začne pravi živ žav. Smučamo, kepamo se, delamo sneženega moža. Ne hladen veter ne mraz nam ne morejo prikrajšati našega veselja.

JULIJA ŽELEZEN, 1. a OŠ Cankova

Kulturni dan

Že drugo leto praznujemo kulturni dan v samostojni Sloveniji. Zavedni Slovenci smo na to ponosni. Ob tem dnevu se spomnimo tudi smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Za slovenski jezik in kulturo se je boril do svoje smrti. Ker je živel v nemirnih časih, ni bil svoboden pri svojem delovanju. Bil je Slovenec, ki ga je usoda opचारil v ljubezni in bogastvu. A naklonila mu je dar pesnikovanja... Zalost in bolečina se zrcalita v njegovih pesmih, ki so polne bolečine in usodne vdanosti v težko življenje. Če bi se Prešeren prebil skozi sivino, v kateri se je znašel, bi prišel v boljše čase, v katerih bi sijalo sonce. Kljub temu da ga ni več med nami, se ga spominjamo po tistem, kar je storil za prihodnost Slovenije. In storil je veliko. Boril se je za kulturo in narodno zavest Slovencev, ki so bili pod tujim jarmom. Vse to moramo imeti toliko bolj pred očmi mi danes, ko se sami borimo za kulturo. Nihče nas ne ovira pri tem, pa vendar... Kaj je sploh kultura? Je širok pojem, ki je povezan s človekom in njegovim vsakdanom... je lepo vedenje, lepo obnašanje, obiskovanje gledaliških iger in predstav, branje knjig... Ker imamo Slovenci upanje v napredek in boljšo prihodnost, se moramo najprej spremeniti sami, spremeniti svoj odnos do kulture, do ljudi, do živali, do narave... Le ta pot nas bo vodila k napredku!

DANICA VEGI, 8. b OŠ Turnišče

Dragi mladi dopisniki!

Po dolgem času se vam spet oglašam, čeprav bom s tem odvzel nekaj prostora za vaše prispevke. To je tudi osnovni razlog, da sem običajno tiho, dasiravno bi vam rad večkrat kaj povedal. Tokrat me je še posebej spodbudil k pisanju Matej Tadiina, ačenec 7. razreda Dvojezične OŠ I. Lendava, ki mi je postal neke vrste protest, ker da sem mu v nekaterih delih preveč spremenil in popravil njegov spis z naslovom *Novo leto v novi hiši*. Moram priznati, da ima Matej svoj prav, vendar če bi vedel, zakaj se je to zgodilo, bi bil prav gotovo bolj prizanesljiv v svojem protestu. Šlo je namreč za članovno vezan prispevek - o pričakovanju novega leta. Če se prav spominjam, sem ga prejel eni dva dni potem, ko sem moral že oddati gradivo za *Odsevi mladosti* v zadnji številki minulega leta. Sestavek bi torej moral zaradi zastarelosti romati v koš, vendar se mi je to zdelo škoda, zato sem ga priredil za objavo po novem letu. V tem primeru so bile spremembe seveda nujne. Tako se velikokrat zgodi tudi z novinarskimi ali drugimi dopisniškimi prispevki. Eno so torej šolski spisi, drugo pa časopisni prispevki. Imel sem torej le dober namen in morda mi bo Matej po tem pojasnilu vsaj malo odpustil. To pričakujem tudi od vseh drugih avtorjev, ko se odločim, da iz njihovih prispevkov izlučim le tiste dele, ki se mi zdijo posebej zanimivi, aktualni... ali pa če komu malo 'spilim' pesmico. Če naj bi namreč vse objavili, kar nam pošljete, potem bi bilo treba izdajati vsak teden poseben prilogo. Kdor tega ne verjame, naj pride pogledat, kako je mapa z neobjavljenimi prispevki že debela. Pa ne zato, ker vi ne bi dobro napisali, ampak za vse enostavno ni dovolj prostora. Večkrat pa je razlog za neobjavo tudi to, da mi pošljete kopije in tako lahko sklepam, da ste en in isti prispevek poslali na več naslovov. To pa ni sprejemljivo, zato vas prosim, da tega ne delate! Sicer pa sem z vašim dopisovanjem zelo zadovoljen.

Hvala za razumevanje in sodelovanje pa lep pozdrav
JOŽE GRAJ

Ali veste?

(Nagrajuje knjigarna in papirnica Dobra knjiga M. Sobota)

Vsi, ki ste odgovorili, da se zvezda severnica nahaja v ozvezdju malega voza (malega medveda), takšnih (pravih) odgovorov je bilo okrog 30, ste bili tudi kandidati za našo nagrado (knjige, videokasete idr.). Največ sreče pri zrebanju pa je imel **Janez Svetec iz Celja** (Opekarniška 12 a). Čestitamo!

KUPON št. 23

Ali veste, koga imamo v mislih z naslednjim odlomkom iz njegovega življenjepisa: *Uvod k njegovemu epu je bolj znan kakor ep sam; svoji nesojeni izvoljenki je namenil, makrocvetiče rož'ce poezije', o svoji umetniški dejavnosti pa trdil, da 'Slep je, kdor se s petjem ukvarja'*? Odgovore (s kuponi) pošljite najkasneje do 10. februarja.

Kim

Je majhen kot noga, okrogel kot žoga, ve, kaj se to pravi, če skačeš po travi.

Ko mleko popije, si gobček umije; rad cvili in skače, se vesi na hlače.

Je silna neroda in prava nezgoda; večkrat hrano razlije in je tudi pomije,

To je moj kuža Kim, rada igram se z njim, zdaj mu je lepo, da nikoli tako.

Ko zdoma vsi gremo, ga v sobo zapremo, a ko velik bo postal, bo hišo varoval.

JULIJANA MAKOVEC, 5. r. OŠ Razkrižje

Ko bom velika

»Kaj bom, ko bom velika?« To je težko vprašanje. Mojih želja je veliko. Vedno, ko se nečesa spominim ali vidim kaj zanimivega, si mislim: »Kaj, če bi bila prav to!« Ko gledam učitelje, si mislim, da bi ta poklic veselil tudi mene. Zakaj? Ker so vedno med učenci, jih učijo in se z njimi pogovarjajo. Rada imam otroke, še predvsem majhne. Pa tudi prijazna znam biti z njimi. Včasih pa si mislim, da bi bila zlatarka. Všeč so mi izdelki iz zlata. Tako bi si lahko tudi sama po svojem okusu naredila prstan, verižico in druge stvari. Mojih želja je vsako leto več. Bolj ko odrašam, vedno več jih imam. Do dneva, ko se bo treba zares odločiti, pa imam še veliko časa. Mogoče pa bom...
PETRA KOVAČ, 3. b OŠ Apače

Beli očnjak

Osnovna šola G. Radgona je organizirala ogled filma *Beli očnjak*. Zgodba je potekala na Aljaski in prikazuje boj za obstanek lačnih in agresivnih volkov ter življenje človeka v težkih razmerah. Prikazuje mučenje in izkoriščanje psa ter na koncu veliko ljubezen in zvestobo med dečkom Jackom in psom. Film smo si ogledali zato, da bi spoznali pristen odnos človekom in živaljo, hkrati pa boj za preživetje v odtujeni divjini.
MATEJA HLADEN, 7. b OŠ G. Radgona

Moja babica

Moja babica živi na TRATAH, to je približno 2 kilometra od mojega doma. Vsak dan, ko grem iz šole, najprej krenem k njej. Babica mi vedno skuha kosilo, ki je zelo okusno, razen takrat, ko je na jedilniku zelenjava. Te namreč ne maram in je skoraj moj najhujši sovražnik, ki jo prekašajo samo domače naloge. Mojo Babico imam zelo rad in je ne bi zamenjal za noben ZAKLAD, če bi se še tako lepo lesketal. Najlepše je takrat, ko zlezem v posteljo in mi babica pripoveduje zgodbe iz njenega otroštva. Med tem zatisnem oči in odpotujem v prečudovito deželo sanj.
VASJA GOLAR, 3. b OŠ Gornja Radgona

Moja bolna senca

Po kosilu sem šla na sprehod v gozd. Za sabo sem zagledala veliko senco. Vprašala sem jo: »Kam pa ti greš?« Nič mi odgovorila. Šla sem naprej in kmalu sem opazila, da sence ni več. Iskala sem jo, a je nisem našla. Sonce je začelo zahajati in odhitela sem proti domu. Ob robu gozda pa sem jo zopet zagledala - senca. Ležala je pod grmom. Bila je vsa mokra in od mraza se je kar tresla. Stekla sem jo, po toplomer in ji izmerila vročino. Imela je devetintrideset stopinj. Pokrila sem jo s travo. Čez nekaj dni sem jo šla obiskat. Je zdrava. Spoprijateljili sva se in postali dobri prijateljci. Vsak dan sva nato skupaj sprehajali po gozdu in poslušali ptičje petje.
MARTINA MALNAR, 3. b OŠ Tišina, podružnica Gederovci

Džirlo d.o.o.
p.p. 45 61000 Ljubljana
(061) 301-573
(061) 271-135
(068) 46-568

ČANG-ŠLANG

GINGER

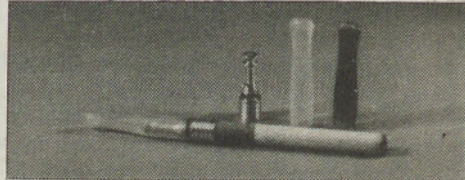
TAR-GARD

antinitotinski cigaretne ustnik

TAR-GARD JE USTNIK ZA TRAJNO UPORABO. ZDRAVJE JE VAŠE NAJVEČJE BOGASTVO - se strinjate? Torej nehaite kaditi! Če pa se vam to zdi nemogoče, se zaščitite: TAR-GARD. TAR-GARD je japonski izdelek, ki je osvojil svet. Majhno varovalo za TRAJNO uporabo, ki odstrani iz cigaretne dima do 97% škodljivih snovi. Deluje po fizikalnih zakonih aerodinamike in nima filtra - zato cigareti ne odvzame arome in je trajno uporaben. TAR-GARD omili ali celo odpravi značilni »kadilski kašelj«, preprečuje nastajanje nikotinskih oblog na zobeh in najpomembneje: raziskave so pokazale, da v veliki meri preprečuje bolezenske spremembe na pljuči. Pri naročilu dobite poleg elegantnega črnega ustnika TAR-GARD še prozorna, pri katerem boste lahko opazovali njegovo delovanje. KADILCU JE TAR-GARD POTREBNEJŠI OD VZIGALNIKA!

699 SIT + PTT stroški

TAR-GARD

KING-KONG

KING-KONG, LJUBITE SE BREZ SKRBI! Vse svetovne raziskave so pokazale, da kljub nevarnosti prave prodaje kondomov, čeprav so ti še vedno najboljši varuh pred to hudo boleznijo. ZAKAJ? Zato ker prisilijo k obotavljanju. Te skrbi izginijo, če kupite KING-KONG, ker: zadrega izgine (ne kot pri klasičnem kupovanju v kioskih ali trgovinah); zagotavlja vam popolno anonimnost; kondom je vedno pri roki; pri nakupu KING-KONGA lahko prejmete prihranite. Ne verjamejte? Poskusite! KING-KONG je komplet 50 kondomov v raztopini meda; popularni medenjaki!!! Komplet vam pošljemo po pošti na naslov, če pa zaradi sostanovalcev tega ne želite, imamo rešitev: napišite ime in priimek, namesto naslova pa post rešitev, poštno številko in mesto. S tem bo vse rešeno, vaš KING-KONG čakal sedem dni na pošti. Plačate po povzetju. Embalaža je navratna.

699 SIT + PTT stroški

NAROČILNICA

Ime in priimek: _____

Ulica in št. _____

Poštna št. in kraj _____

kosov KING-KONG kosov GINGER

kosov TAR-GARD kosov ČANG-ŠLANG

Naročilnico pošljite na naslov: Džirlo, p.p. 61000 Ljubljana

ČANG-ŠLANG JE ČAJ ZA ZMANJŠANJE TELESNE TEŽE.

Med najpomembnejšimi boleznimi so povezane s preveliko telesno težo. Vitki ljudje so bolj zdravi, krepkejši, lepši in uspešnejši. Naredite pravo odločitev. Popijte skodelico ČANG-ŠLANGA! Mnogi pripravki za hujšanje (vitaminski napitki, tablete...) in razne pomagalni pri zmanjšanju telesne teže, idealne teže pa niso ohranili. ČANG-ŠLANG je drugačen. Pripravljen naravnih sestavin po starodavni kitajski recepturi. Povzroča zmanjšanje apetita, izgubo sala, zmanjšuje telesno težo. Nekdanji kitajski velikaši so pili ČANG-ŠLANG, da so ohranili zdravo, prožno telo, mladost in gibljivost. Vsa dekleta, ki jih to zanima, naj pošljejo dve fotografiji (obraz in telo) s čim več podatki na naslov: Džirlo, d.o.o., p.p. 45, 61000 Ljubljana. Poleg dekleta, ki bo predstavljalo podjetje Džirlo, bomo izbrali še 5 deklet, ki bodo članice skupine DEKLETA DŽIRLO. Opravljala bodo manekenske storitve za najbolj znana podjetja v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji, Španiji in v drugih evropskih državah.

699 SIT + PTT stroški

GINGER, ZA DOLGO IN SREČNO LJUBEZEN KUPUJEJO ŽENSKE - PIJEJO MOŠKI

Čaj deluje postopno, zato ne boste občutili učinka že po prvi skodelici. Po nekaj dneh pa boste opazili, da je napetost popustila, da trdno spite in da ste prijetno umirjeni. Ta občutek bo sčasoma prerasel v splošno počutje, ki bo kazalo tudi zboljšanjem kondicije, obnovno spolne moči in mladosti. Ko se bo to počutje ustalilo, zmanjšanje teže in uživanje čaja na dva- do trikrat na teden.

699 SIT + PTT stroški

DEKLETA, POZOR! Vsa velika svetovna podjetja imajo svoja dekleta-modele, ki jih predstavljajo v medijih. REVLOON npr. ima malo Cindy Crawford, NINA RICCI Iman, YVES SAINT LAURENT Isabela Rosellini. Podjetje DŽIRLO išče za slovensko tržišče dekleta, ki ga bo predstavljajo v reklamnih spotih na TV in časopisih (v oglasih, na naslovnih straneh, v intervjujih ipd.). Dekle mora izpolnjevati naslednje pogoje: lep in zdrav videz; zanimiv nastop; uglajeno vedenje; privlačnost; očarljivost; psihološka pripravljenost za breme statusa znane osebnosti; pripravljenost za profesionalno opravljanje delovnih obveznosti. Vsa dekleta, ki jih to zanima, naj pošljejo dve fotografiji (obraz in telo) s čim več podatki na naslov: Džirlo, d.o.o., p.p. 45, 61000 Ljubljana. Poleg dekleta, ki bo predstavljalo podjetje Džirlo, bomo izbrali še 5 deklet, ki bodo članice skupine DEKLETA DŽIRLO. Opravljala bodo manekenske storitve za najbolj znana podjetja v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji, Španiji in v drugih evropskih državah.

IZBOR VSEH DEKLET OPRAVI LASTNIK PODJETJA G. I. DŽIRLO OSEBNO.

Ocene

Drugi film iz programa FILM ART FEST: Življenje je sladko – angleški film 1990, predstava je bila 29. januarja 1993 v kinu Park v Murški Soboti

Film je po zasnovi realističen, vendar je ta realizem nasprotje naturalizmu. V filmu vladajo strogi kanoni v smislu, da mora biti vse organsko in resnično. Toda ta resničnost je v filmu potencirana.

Celotna vsebinska zasnova temelji na nerešljivosti problemov, ki so sestavni del življenja navadnega človeka, in to na neuspehu kot življenjskem stilu.

V ospredju je družina iz londonskega predmestja, ki ima hčerki dvojčici. Družina ima svojo hišo in »družinskega poglavarja« Andrewa, ki je čuden čič. Rad bi s čim manj dela opravil največ stvari. Delo prebivalca iz dneva v dan in išče priložnosti, da bi se mu lahko izmaknil. V svoji lahkovernosti se pusti zapeljati prijatelju, ki ni nič boljši od njega. Za precejšen denar kupi popolnoma nerabno bivalno prikolico in s tem poskrbi za dodatno navlako na svojem dvorišču. Hčerki dvojčici sta med seboj povsem različni, čeprav sta obe razvajeni in jezikavi. Ena od njih, Natalija, si služi denar s priložnostnimi deli, pomaga montirati radiatorje ali menjavati tesnila. Druga, Nicole, pa

boleha za bulimanijo, kronično neješčnostjo. Ta njena »muha« jo pripelje do slabosti ob vsakršnem griljaju hrane. Le žena se trudi, da bi bile stvari kolikor toliko v redu. V času ko njen mož ravnokar kupuje nesrečno prikolico, pride k njim prijatelj in prosi za pomoč v lokalni, ki ga namerava odpreti čez nekaj dni. Andrew se medtem vrne in skupaj si ga gredo ogledat. Prijatelj Aubrey bi po svojem zunanjem videzu morda spominjal na kuharja, nikakor pa se to ne bi dalo reči o njegovem vedenju. Je brez smisla za humor, nekomunikativen, neroden, kar se spozna že po lokalni. Wendy se kljub temu odloči, da mu bo prvi dan pomagala. Njena dobra volja pa se spremeni v popoln polum. Ne samo da v restavracijo ni nobenega gosta, Aubrey se od žalosti opije in na koncu kot mrtev obleži sredi podrtih miz (v jezi in razočaranju jih je podrl sam).

S tem pa težav za Wendy še ni konec. Ko se namreč vrne domov, najde pred vrati ležega čega moža. S prijateljem se je tega večera tako opil, da je kar obležal pred hišnimi vrati; kako je do tja sploh prišel, pa

najbrž še samemu ni bilo jasno. Drugi dan Andrew sicer odide v službo, a zgodi se mu nesreča. Kot poklicni kuhar ima v rokah poln krožnik, ob tem pa nerodno stopi na žlico in si zlomi nogo. Vendar pa to ni razlog za nova razburjenja, ampak za spravljen in pomirljiv konec. Družina se ob očetovi nesreči spravi (pred tem smo namreč pričeli sporu med Nicole in materjo, ki hčerki očita, da je zapravila svoje življenje).

V filmu je sicer veliko komičnih prizorov ali, kot pravi režiser, »odštekanih elementov«. Tipi, kakršna sta Andrew in Aubrey, ki bi radi živeli brez dela, zbuja nelagodje in na določenih mestih celo odpor (prizor ko se Aubrey pijan in le napol oblečen vrne med podrtje mize). Obe hčerki, še posebej Nicole z izrazi kot so: »Zapri gofijo«, »Utihni!«, ki merijo na starše in sestro, kaže, da sta samovoljni razvajenki, ki jima starši pri njihovih letih sploh niso več kos. Ze vnaprej je jasno, da ljudje s takimi navadami in delovno vneto ne morejo uspeti. Ves neuspeh pa mora konec koncev zgoriti na ženski, na potrepljivi Wendy, ki bi se rada

žrtvovala in pomagala vsakomur, samo da bi bili zadovoljni. Na srečo ji (tako kot njenemu možu) ne manjka optimizma, vsak še tako nemogoč položaj skuša reševati trezno, če ne gre drugače z ironijo. Vendarle pa to ni film, ob katerem bi bil možen sproščen smeh. Trezno in s premislekom so prikazani problemi deklet, ki bi bile rade privlačne, a jih to pripelje v nemogoča in celo konfliktna psihična stanja.

Fabula je sicer precej statična, nizajo se posamezni prizori, ki tvorijo sklenjeno pripoved o življenju povprečne družine, a nikoli ne pripeljejo do dramatičnih zapletov ali preobratov. To preprečujejo že značaji oseb. Pa tudi konec je dvoumen. Ni jasno, ali se bo Nicole resnično poboljšala ali pa bo še naprej živela na tuj račun. Vse kaže, da bo življenje te družine tudi po očetovi nesreči enako kot doslej, saj nobena od oseb ne pokaže dovolj odločne volje, storiti kaj sebi in drugim v korist. Življenje, kakršno koli že je, pa je vendarle – sladko. Film v celoti odlikujeta mojstrska režija in umetniško prepričevalna igra vseh akterjev.

JULIJANA VOROŠ

Nissan Sunny še vedno čaka na vas

Dobra dva meseca ste ga lahko gledali le na slikah, prejšnji teden pa smo vam ga tudi pokazali v živo. Ob pomoči Avtohiše Murška Sobotica, Nissan Adrije, Zavarovalnice Triglav in banke UBK smo se z nissanom sunny odpravili v Murško Sobotico, Gornjo Radgono, Lendavo in Ljutomer. Japonski lepotec je vzbudil veliko pozornost, srečnež, ki ga bo dobil, pa bo moral počakati do marca. Nissan sunny je zaenkrat še v naši garaži, prihodnji mesec pa morda že v vaši (če ste seveda naročili na Vestnik).

DF
foto: AP

Nissan Sunny je pred pošto v Murški Soboti široko razprl svoja krila, počakal na potnike, da so se usedli na udobne sedeže in pripeli pasove, in se pripravil za »polet« v Gornjo Radgono.

Nissan – avto za vso družino in vse generacije.

Ljutomer in okolica sta znana po konjih, le koliko jih ima nissan?

Staro za novo vozilo res ne gre? Zato se pa raje naročite na Vestnik.

Filmske kokoši in prihodnost slovenskega filma

Prebivalce kmetijsko-živilno-rejskih območij je upravičeno zelo vznemirilo najnovejši slovenski televizijski film Predsednik. Film sem sicer resda gledal samo tam, kjer so v dogajanje vpletene kmetijske površine in živali, toda po odzivih sodeč je to v celoti zelo čuden film.

Prvi prizor, ki sem ga uzrl, je prikazoval možkega, ki jaha na belcu počez po njivah, v zraku pa ga zasleduje helikopter. Potem se spomnim prizora, v katerem je helikopter še vedno v zraku, eden od v njem sedečih tipov govori nekaj o možki kokoši, možki na zemlji pa teče za konjem. Zdaj možkega, ki teče za konjem, kaže od bliže.

Moški nekaj kriči konju. Toda, kaj mu kriči! Samo v slovenskem filmu, kjer so tudi dialogi med ljudmi skrajno topotumni in posiljeni, mu lahko kriči kaj tako butastega, češ konj, mrcina, kam tečeš, vrni se! Kam tečeš, konj, povej, vrni se! Pomislite samo, koliko konjev je doslej že zakričalo nazaj čez »vihar«, da tečejo v Stožice, in koliko se jih je obrnilo ter prišlo nazaj.

Naslednji prizor: Ženska natreša pičo kokošim. Kaj natreša, z besom jo zaganja mednje in jih na vse pretege in brez filmske razvidnega razloga preklinja! V zraku se torej neki debeluh pridruša nad nekom

tako, da omenja možko kokoš, kar se je tvorcem filma menda zdelo zelo zabavno – drugače pa je kajpada to očitna aluzija na manjšo izrazno sposobnost v slovenščini, ki jo lahko opazimo predvsem pri pripadnikih madžarske narodnosti – na zemlji pa se neka ženska usaja nad pernatimi človekovimi domačimi živalmi.

Dalje filma nisem več gledal.

Ob slovenskem kulturnem prazniku pa moram pripomniti, da kljub temu nisem ostal brez upanja za slovenski film. Zato, ker se 1.: vsak ponesrečen slovenski film, taka pa je večina, ključno sesuje ob dialo-

gih, 2.: iz česar sledi, da mora slovenski film imeti lokalizirano tematiko s pripadajočo govornico, ki mora biti zelo prefinjeno modificirana, da je razumljiva tudi tistim, ki ne komunicirajo v dialektu, ki je osnova verbalne filmske govornice, 3.: umestnost filmskih dialogov se mora zato preverjati v dialogih z živalmi: če so ti dialogi poslušljivi, je izbrana besedna govornica primerna, 4.: na živinorejsko-kmetijskih območjih je zadevne dialoge najlaže zbrati in preveriti, 5.: Prekmurje in Prlekija sta na kmetijsko-živilno-rejskih območjih, in 6.: čas je za obmursko kinematografijo!

ŠTEFAN SMEJ

Dopolnilo k članku Kar ostane, je kultura. Vestnik, 28. januarja 1993: Predlog za financiranje kulturnih akcij menda sploh še ni bil pri soboških izvršnikih, ki potemtakem niso mogli izločiti financiranja DAG-a. Zdaj ga bodo nemara še težje. Za vse se jim opravičujemo. Red. za kulturo.

kulturni koledar

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V pokrajinskem muzeju sta na ogled stalna zbirka in stalna likovna razstava. Razstava je odprta vsak dan razen nedelje od 10. do 12. ure.

LENDAVA: V lendavskem gradu je na ogled stalna likovna razstava del udeležencev dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij. Na ogled so tudi freske akademskega slikarja Zoltana Gaborja.

LENDAVA: V lendavskem gradu je na ogled spominska soba slikarja in kiparja Györgga Zala.

MURSKA SOBOTA: 12. februarja bodo v galeriji odprli 20. razstavo mednarodne likovne kolonije Lendava, ki bo odprta do 9. marca.

RADENCI: V galeriji Medikoss razstavlja akademski slikar Štefan Galič.

MURSKA SOBOTA: 25. februarja bodo v Železnem na Gradiščanskem v pokrajinski galeriji odprli likovno razstavo Pannonia 92.

PRIPREDITVE

GORNJA RADGONA: V petek, 5. februarja, ob 17. uri bo otvoritev prizidka h glasbeni šoli. Nastopil bo pihalni orkester in druge skupine.

7. februarja bo v kongresni dvorani hotela Radin glasbeni koncert, na katerem bodo na-

stopili učitelji glasbene šole iz G. Radgone, kot gost pa skupina Radkersburger Musikanten iz Avstrije. Koncert bo ob 20. uri.

GORNJA RADGONA: V ponedeljek, 8. februarja, ob 19. uri bo v kulturnem domu osrednja prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku, kjer bodo podelili nagrade za delo na kulturnem področju. V sredo 10. februarja, ob 19.30 uri bo v kulturnem domu v Radgoni gostovalo Moje gledališče iz Ljubljane s komedijo Mira Gavrana Mož moje žene.

MURSKA SOBOTA: Najuspešnejša komedija v zgodovini Hollywooda v soboškem kinu. Predstave 4. in 5. februarja ob 17. uri, 6. februarja ob 17. in 19. uri in 7. februarja ob 15. in 17. uri.

KNJIŽNICE

MURSKA SOBOTA: Pokrajinska in študijska knjižnica je odprta vsak dan razen nedelje od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure.

LENDAVA: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure. Vsak dan razen nedelje je odprta tudi čitalnica.

LJUTOMER: Knjižnica je odprta v ponedeljek, torek in četrtek od 8. do 17. ure, v petek in soboto pa od 8. do 15. ure.

prof. E. TITAN:
SOZVOČJE-1980

Soboške prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku

Kino: 2., 3. in 6. februarja ob 17. in 19. uri, 5. feb. ob 17. uri in 7. feb. ob 15. in 17. uri »najuspešnejša hollywoodska komedija ves časov« SAM DOMA; 9. in 10. februarja ob 17. in 19. uri ter 13. feb. ob 17. uri slovenska glasbena komedija: BABICA GRE NA JUG; 12. feb. ob 15. uri H. C. Andersen-F. Lainšček: SNEŽNA KRALJICA. Grajska dvorana: 4. feb. ob 19. uri predstava SNG Drame iz Ljubljane: Woody Allen, ZAIGRAJ ŠE ENKRAT. SAM; 8. feb. ob 17. uri PODELITEV NAGRAD ZA DOSEŽKE V KULTURI TER SREČANJE S PREKMURSKIMI DOKTORJI ZNANOSTI; 13. feb. ob 19. uri predstava porabskih Slovencev: SPROTOLETJE BLUZI IDE. Galerija: 3. feb. koncert učencev GLASBENE ŠOLE za otroke soboških in vrtevcv; 12. feb. ob 9. uri otvoritev razstave MEDNARODNE LIKOVNE KOLONIJE LENDAVA. Pokrajinska in študijska knjižnica: od 8. do 27. feb. razstava del PREKMURSKIH DOKTORJEV ZNANOSTI. Pokrajinski muzej: 9. feb. med 8. in 17. uro dan odprtih vrat. Knjižarna dobra knjiga: v februarju je nakup knjig za popusti.

ne zgodi se vsak dan

Pujski v carinski službi

Debelo bi pogledali, ko bi se v New Orleansu znašli na carini in bi vašo prtljago obojavali pujski. Policija je sklenila pse, ki iščejo kokain in marihuano, nadomestiti z vietnamsko sorto prašičev. Na sliki sta Tootsie in Baby Doll s svojima trenerjema. Pravi- vijo, da sta prašička zelo bistra in se kot carinika dobro obnese- ta.

Kako delujejo možgani?

Nevrologi in psihologi že dolgo vedo, da so možganske poškodbe dobra priložnost za raziskovanje organiziranosti človekovih misli in spomina.

Najnovejša taka raziskava je objavljena v zadnji številki revije Nature. Sedemdesetletna knjižničarka, ki je imela možgansko poškodbo, nenadoma ni bila več zmožna poimenovati živali, prav lahko pa je poimenovala druga živa bitja, na primer rastline in tudi predmete. Ni znala opisati fizičnih lastnosti živali. Na vprašanje, kakšne barve je slon, ni znala odgovoriti, poznala pa je odgovore na vprašanje, ki niso v zvezi s telesnimi lastnostmi, na primer, kje žival živi, ali je udomačena in podobno. In ko so ji pokazali sliko leva s konjsko glavo, je takoj vedela, da to ne gre skupaj.

Očitno imajo možgani ločena sistema za klasifikacijo različnih vrst predmetov. Na različni način hranijo različne kategorije informacij, na primer fizične in nefizične lastnosti živali. Raziskava govori torej v prid domnevi, da imajo možgani dva klasifikacijska sistema. Eden temelji na vidu, drugi na jeziku. Enega lahko poškodba uniči, drugi pa ostane nepoškodovan.

Kralj in srečke

Španska božična loterija je dogodek, ob katerem noben Španec ne more stati ob strani. Ko je žrebanje, tudi kralj Juan Carlos zadčuje dih tako kot njegovi podložniki. Srečke zanj vsa leta kupuje neki prijatelj, toda doslej kralj ni imel sreče. Na zadnjem žrebanju je zadelo 95 srečk, največji dobiček je bil milijon dolarjev. Kraljeva srečka se je uvrstila na sam konec, prinesla mu je komaj 136 dolarjev, vendar je bil kljub temu vesel.

Najmanjša violina

Dunajski violinist Gergely W. Szuecs je zaigral na najmanjši violino na svetu. Izdelal jo je švicarski izdelovalec violin Cornilius Schneider, meri pa 3,3 centimetra. Gergely na violino zaigral zato, da bi poslušalstvu pričaral umetniške užitke, ampak zato, da bi bil omenjen v Guinnessovi knjigi rekordov.

Prašek za poslovneže

Nemci mu pravijo »prašek za poslovneže«, Američani ga obožujejo, Brazilci pa uživajo v velikih količinah. Gre za rastlino iz amazonskega pragozda (guarano), ki so jo začeli izvažati tudi v Francijo in jo že prodajajo v trgovinah z zdravo hrano. Guarana v obliki praška, ki ga raztopimo v malo vode in malo sladkamo, menda strašansko spodbudi intelektualne in telesne sposobnosti. Deluje tudi proti stresu. Pa četudi bi bile vse te dobre lastnosti, ki jih pripisujejo, izmišljene, ostane še vedno ena, ekološka namreč. Gojenje te rastline v ničemer ne škoduje tropskemu pragozdu, Indijancem pa prinaša denar za preživetje.

Mini humoreska

Konvencija

Na konferenci so sprejeli sklepe s koordinacije in jih naslovili na konvencijo. Konvencija je potrdila sklepe sestankov po predlogih z mitingov in zborovanj. Na mitingu so sprejeli sklepe zborov in jih naslovili na skupščino. Skupščina je potrdila predloge sej in jih naslovila na sosvet, ta pa na predsedstvo. Predsedstvo iz vsega tega ni moglo več izluščiti bistva in je naložilo upravnemu odboru, da na kolegiju razčisti zadevo in jo preda tajništvu, da le-to pripravi predlog za konvencijo. Medtem jim je potekel mandat, problematiko so prepustili novemu sklicu.

Borivoj Repe

Skrivnost dvorca Mayerling

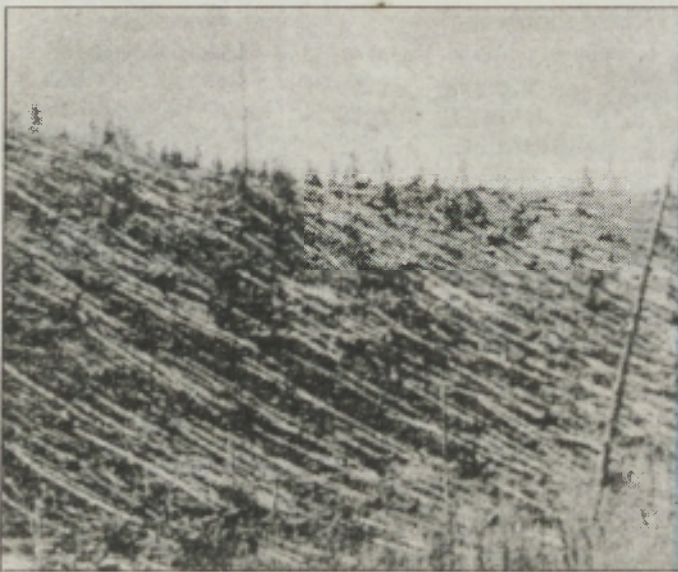
Kljub vsakovrstnim pikantnim poslasticam iz britanske kraljeve hiše, doslej ni še noben »kraljevski« škanjal prekosil skrivnosti lovskega

dvorca Mayerling. Leta 1918 so v njem našli mrtva tridesetletnega avstrijskega prestolnaslednika Rudolfa in njegovo sedemnajstletno ljubico, kneginjo Marie Vetsero. Bila menda ustreljena. Sta narejena samomor? Sta bila umorjena? Večino sledi, ki bi lahko pojasnile skrivnost, je dvor pri- ...

Krivec za sibirsko katastrofo?

Je leta 1908 gozd pri Tunguski v Sibiriji izravnal z zemljo komet, ki je treščil iz vesolja, črna luknja ali neznan vesoljska ladja? Nič takega. Računalniški model, ki so ga razvili znanstveniki ameriške vesoljske agencije NASA, je razkril, da je najverjetnejši krivec skalnati asteroid s premerom 30 metrov, ki je eksplodiral v zraku.

Dunajska zgodovinarica Brigitte Hamann trdi, da je leta 1981 potomcem habsburške rodbine nekdo izročil skrinjico, v kateri sta bila Rudolfova štola in poslovilno pismo. Hamannova ima oboje za dokaz, da si je par zaradi prepovedane ljubezni prostovoljno izbral smrt. Pred kratkim pa se z zadeva nenavadno zaslužila Dunajska policija je našla truplo Marie Vetsero, je bilo lani ukradeno. Prva ročila pravijo, da na njenem nobenih ran, ki bi jih povzročila krogla.

Tovajof je sigdar več, pa sigdar več ji bou, je čedno, brez statistike, vó najšo Bela, moj pajdaš. Par noči nazaj, so njegovomi pajdaši Pepiji, v Soboti na razsvetljenon dvorišči stanovanjskoga bloka, fkradnoli dva potača doj z njegovoga avtoja. Perse, fčasí je vó pouzvo policíjo. Dva sta precí hitro vó prišla, pa sta začnola pisati zapisnik. Gđa sta skoro vse zapisala, ešče tisto, ka što je bív pri Pepijovon porodi pouleg, je eden od policájof pijto: "Kak so van pa lejko tou doj fkradnoli?" Ja enostavno, je povedo Pepi, trje so avto zdignoli, eden je pa potača doj pategno. Gđa je tou Pepi Beleki povedo, sta se začnola smijati, ka sta se spoutila, kak je ešče v prejšnjon sistemí sou Bela javit na postajo Milice, ka so njemi bicikl fkradnoli. Pa gđa je miličnik vse podatke doj napiso, samo bole pomali kak zdaj, te je pijto Beleka: "Pa vi mógouče znate, što van je bicikla fkradno?" Ci bi znau bi san sou po njega, je pravo Bela, pa odišo, pa tudi bicikla nigdar nej več vido. Pitanje čuvarof reda, je pa ostalo v eton sistemí skoro enako, kak v prejšnjon, sta gor prišla, pa sta začnola gučati, ka je po Kitajskon horoskopí letos kokoutovo leto. Zaj do prej tan vsi kokoute pouvali. Vej pa nej čudo, je pravo Bela. Tan je ešče itak zaostanjeni komunistični režim, pa je tou tak. Prinas je glij tak bilou. Edno leto smo povali govedo, te prasce, te plemenske čoke, pa smo vsi začnoli ugurke sejati, te ribezl, te lešnike, kukarce, pšenico, no zaj je pa telko inači, ka sploj ne vejmo, ka naj povlemo.

Pozdrav, brat Džouži.

zvezde vam kažejo

OVEN

OVEN: Bili ste nekoliko nespretni, vendar boste napako zlahka odpravili, če boste znali nekoga bolj poslušati. Pohitite s predlogom, nekomu je veliko do tega, da vas izpodrine in uveljavi svoje želje tam, kjer si vi najbolj prizadevate. Ne bodite ljubosumni, da si ne onemogočite nekaj zvez.

BIK

BIK: Poskušali boste na različnih koncih, posrečilo pa se vam bo samo tam kjer boste tudi s srcem, ne le z glavo. Veselje, ki ga boste skušali v dvoje, vam bo ostalo v nepozabnem spominu. Nekomu boste povedali več, kot bi smeli, toda skrivnost kljub temu ne bo razkrita.

DVOJČKA

DVOJČKA: Obvladate veliko umetnosti in spretnosti, le tiste, kako ohraniti čisto glavo v prijatni družbi, še ne. Partnerjeva graja vas bo močno razjezila, z vso silo boste rinitli drugam. Hrepenete boste vzdihovali, za ljubljeno gledali, nekdo pa vas bo pustil čakati.

RAK

RAK: Ko se boste vrnili, stvari ne bodo več takšne, kot so bile. Premislite torej, kam, za koliko časa in s kakšnim namenom odhajate. Denarja vam zaenkrat ne bo manjkalo, vendar boste kaj kmalu sprevideli, da si želite od življenja še kaj drugega kot le to. Pristrčno vabilo bo prišlo ob pravem času.

LEV

LEV: Zdi se vam, da ste za marsikaj prikrasjani, v resnici pa imate vsega dovolj in preveč, zlasti zoprnih dolžnosti. V petek se boste razveselili nekoga nepričakovanega presenečenja, nato pa boste izpovedali ljubezen nekomu, ki si tega niti približno ne zasluži. Preveč mislite na druge, premalo nase.

DEVICA

DEVICA: Bodite odločni, ne verjemite nikomur, razen prijatelju, ki vas zelo ceni, da je pripravljen pozabiti tudi vaše napake. V petek boste nekaj pomembnega podpisali, v soboto pa napisali. Neverjetne stvari vam bodo prišle na uho, le glejte, da se ne boste prenehali.

TEHTNICA

TEHTNICA: V pravem trenutku ste naleтели na pravega človeka, za to vam ne bo težko tudi v primeru, da se boste morali odreči marsikateri ugodnosti, ki vas vsak dan spremljajo. Poslušali boste nasvete vseh vrst, le modrega med njimi ne bo nobenega. Preveč časa ste žrtvovali za neko zadevo, nikar sedaj ne odnehajte.

ŠKORPIJON

ŠKORPIJON: Nestrpní boste in razburjeni, partner pa vas bo hotel prepričati, da niste na pravi poti. Ko boste že tretjič zgrešili cilj, vas bo neka podrobnost, ki vam jo bodo pokazali prijatelji z natančnimi podatki, neprijetno zbudila. Zresnili se boste in v trenutku nadomestili vse izgubljeno.

STRELEC

STRELEC: Odpirala se vam bodo mnoga vrata, vi pa si boste želeli le eno, da bi bilo spet vse tako kot nekoli. Miru ne boste našli, zato pa boste jadrali na valovih uspeha vsaj do nedelje, ko vam bo nekdo postregel z koristno, toda nič kaj prijazno resnico. Pohitite, ljubez!

KOZOROG

KOZOROG: Imate srečo, nekdo drug pa ne, zaradi tega ste dolžni popraviti neki spodrslij ali pretvarjali, kot da nikoli nič ni bilo. Medtem ko boste zbirali pogum, bo nekdo govoril o ljubezni na vaša usta. Mu zavidate? Bi ga radi posnemali? Ne pustite ustaviti, srečo morate ujeti.

VODNAR

VODNAR: Preveč ste pametni, da bi govorili o zavah, ki vam ne grejo iz misli. Nekomu boste pomagali svojo pomoč, pa jo bo zavrnil. Tako vam bo ostalo dovolj časa in precej lahko boste uredili svoje zadeve, sicer pogosto zanemarjate.

RIBI

RIBI: Zelo ste nemirni, zelo težko pričakujete, vas bodo seznanili z neko odločitvijo. Ko boste sled z vsem na tekočem, vam bo odleglo, srečno vendarle ne boste. Dobri ljudje vas bodo razvedrili, nekdo, ki se izdaja za vašega prijatelja, pa vas bo krepko izkoristil, če boste to seveda dovolili.

za vsakogar nekaj

Kako očistiti vaze

Oblog v vazah, ki niso na pogled prav nič prijetne, se lahko znebite na različne načine. Tako bel rob, ki kaže, do kod je segla voda, odstranite

s kosmom vate ali papirnato brisačo, prepojeno s kisom. Pet minut jo pustite na oblogi, da se zmehča, nato pa jo odstranite. Če pa se hočete znebiti zelenih oblog, ki jih v vazi pušča cvetje, dajte vanjo kroglične ležaje ali kosce svinca in jih zavrtite po vazi. Lahko pa vazo pustite čez noč napolnjeno z vodo, ki ste ji dodali dve žlici gospodinjskega amoniaka, nato pa jo umijte in izplaknite. Ali pa dajte v vazo čisti pesek, malo detergenta za pomivanje posode in tople vode, dobro pretresite, pustite stati čez noč, ponovno pretrese in vazo splaknite.

Kamelija je dragocena

Včasih je bila v tem času zelo iskana lončnica kamelija, zdaj pa je žal zaradi cene marsikomu nedostopna. Je pa ta rastlina kot najlašč za zimske dni. Najlepše bo seveda uspevala v nekurjeni sobi, kjer se temperatura giblje od 6 do 10 stopinj. Če jo bomo postavili v prostor, ogrevan s centralno kurjavo, kjer je malo zračne vlage in visoka temperatura, bo gotovo v nekaj dneh odvrгла vse cvetne popke in cvetove. Ravno tako je nikakor ne smemo prestavljati, ker ima lahko že najmanjša svetlobna sprememba nanjo slab vpliv. Ker je običajno sajena v šotnih substratih z bolj kislo reakcijo tal, je pomembno, da lončka nikoli preveč ne presušimo. Bolezni pa ta rastlina skoraj ne pozna.

Kadar se sladkamo, nas boli glava

Zdravniki opozarjajo: če pojedemo preveč sladkarij, nas začne boleti glava, poleg tega postanemo utrujeni. V sladkarijah so namreč lahko prebavljivi ogljikovi hidrati sladkorja in škroba. Ko zaužijemo sladkarije, ti ogljikovi hidrati hitro pridejo v krvi. Količina sladkorja v krvi se poveča, organizem zaradi tega spremeni presnovo, posledica pa je, da količina sladkorja v krvi nenadoma močno upade. Kljub zaužitim sladkarijam trpimo zaradi pomanjkanja sladkorja v krvi. Posledice tega pa so glavobol, splošna utrujenost, nezbranost, pojavljata pa se tudi občutek strahu in nespečnost. Kaj svetujejo zdravniki? Kadar se sladkamo, pojedimo le malo sladke jedi.

Mehke in tople zanke

Zima – čas za široke, tople puloverje veselih vzorcev, ki pomagajo preganjati hlad in se tako lepo prilegajo belini svežega snega. Vsaka sezona ima svoje priljubljene barve pletenin, letos veleva moda, veselite se na snegu v črno-belem. Za sprehode, smučanje, sankanje, klepet po narpornem športnem dnevu. Lahko so norveški vzorci, lahko domiselne aplikacije, bordure, kombinacije s šali, rutami, debelimi dokolenskim nogavicami. Tudi kakšno staro skoraj že pozabljeno pletenino lahko poživite z doma izdelano kapo, rokavicami, trakom in boste zelo moderni. Le še sneg si moramo omisliti.

DOBRO JE VEDETI!

Če imamo pulover, ki nas grize in praska, ga operemo, zadnji vodi pa dodamo žlico glicerina. Volna postane mehka in na koži prijetna.

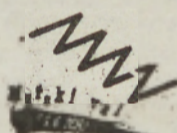
Čevlje iz lakastega usnja očistimo s kosmom vate, namočenim v mleko. Nato jih zdrgnemo s sveže prerezano čebulo ali pa jih namastimo s kapljico olja. Za konec čevljev še zloščimo z mehko krpo in sijali bodo kot novi.

Usnjeni čevlji ne prepuščajo vode in ostanejo lepi kot novi, če jih primerno negujemo. Podplate od časa do časa natremo z malo toplega lanenega olja. Vrhnje usnje pa negujemo z ricinusovim oljem. Na tako negovanih čevljih ne nastajajo grdi snežni robovi.

Omaka k pečenki bo okusna in lepe barve, če nadrobimo vanjo kos črnega kruha. Omako s tem ne le začnimo, ampak tudi zgostimo.

Berite Vestnik

Glasbene lestvice

LESTVICA TUJIH SKLADB NSTSNMV

1. SONNY SAY YOU WILL – Allanah Myles
2. SIMPLE LIFE – Elton John
3. HEADING FOR A FALL – Vaya Con Dios
4. CLOSE BUT NO CIGAR – Thomas Dolby
5. KICK DOWN THE WALLS – Toto
6. FRIENDS – Joe Satriani
7. I WILL ALWAYS LOVE YOU – Whitney Houston

PREDLOGI:

1. RACE TO THE FIRE – Bonnie Tyler
2. HEARTBREAK RADIO – Roy Orbison
3. WICKED AS IT SEEMS – Keith Richards

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE 7 VELIČASTNIH

1. NA SVETU NISI SAM – Aleksander Mežok
2. POLNOČNI POLJUB – Magnet
3. ZAPLEŠIVA MED SPOMINE – Alfi Nipič
4. MRAZ – Avtomobili
5. NIČ VEČ BOLERA – Zasavec
6. SODN DAN – Sokoli
7. V MEMI JE POLETJE – Irena Vrčkovnik

PREDLOGI:

1. OKUPATORKA – Zoran Predin
2. IGRALA JE IGRALA – Vlado Kreslin z bando KROKODILČKI – Čuki

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE S KRŠČAKON, CEKRON PA Z MARELOF

1. ŠOPEK CVETJA – Ans. Slavka Pluta
2. KADAR GREM NA POT – ans. Gašparji
3. ZAIGRAJTE MUZIKANTI – Alfi Nipič in njegovi muzikanti
4. LJUBEZEN – Ans. Dobri znanci
5. SREČNO PROTI DOMU – Ans. Jevšek
6. POLKA, PLES JE ZA SLOVENCA – Ans. Lipa
7. VABUJO PLANINE – Slovenski muzikantje

PREDLOGI:

1. RAD SEM KDAJ MED PRIJATELJI – Štajerskih sedem
2. POZARI SKRBI – Ans. Borisa Kovačiča
3. SPOMIN NA NJO – ans. Roberta Zapana

Izpolnjene kupone pošljite do četrta, 11. februarja 1993, na naslov Murski val, Slovenska 41, 69000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 5

Glasujem za skladbo:

- tuja
 - domača
 - narodnozabavna
- Ime in priimek ter naslov

4. VESTNIKOVA KRIŽANKA

Pravilno geslo je: NISSAN SUNNY SEDAN

Nagrade prejmejo:

1. Kristina Kežmah, Lendavska 19, Rakičan, 69000 Murska Sobota
2. Jelena Hedžet, Gibina 55, 69240 Ljutomer
3. Miran Močan, Stefana Kovača 21, 69000 Murska Sobota

Pisna potrdila boste prejeli po pošti.

ČESTITAMO!

Kuhajte z nami

Sodobno zgoščevanje jedi

Nekatere omake, zelenjavo in juhe moramo med pripravo zgoščiti. Do nedavnega smo to počeli s prežganjem – na maščobi prepraženo moko. Sodobna zdrava prehrana ta način zgoščevanja iz zdravstvenih razlogov odklanja in ga nadomešča z drugimi kuharskimi postopki, ki so boljši od prežganja. Kadar občasno uporabimo prežganje, naj bo čim svetlejšo (moko le svetlo prepražimo). Med boljše načine zgoščevanja prištevamo:

Podmet: V majhni količini mrzle vode gladko razmešamo potrebno količino moke. Med mešanjem vlijemo podmet v vrelo jed in jo s tem zgostimo. Za mlečne juhe in nekatere druge mlečne jedi naredimo podmet iz mleka in moke. Smetanove juhe, nekatere omake in prikuhe zgostimo, »podmetemo« in s tem izboljšamo jed s smetano, ki smo ji vtepli moko.

Poprašitev z moko: Prepraženo ali dušeno meso in zelenjavo potresemo z moko, jo rahlo prepražimo in zalijemo.

Maslena kroglica: V košček masla v velikosti lešnika ali oreha – odvisno od količine jedi – s kuhalnice vgnemo toliko moke, kot jo maslo lahko sprejme. Nato damo kroglico ali več kroglic v jed, ki jo želimo zgostiti. Zaradi masla se lepo razpusti, ne da bi za njo ostale kepice moke.

Nariban krompir: Zelenjavne juhe in nekatere mesne omake lepo zgostimo, če naribamo vanje malo krompirja, ki se hitro razkuha in jed zgosti ter ji izboljša okus.

Dietno prežganje pripravimo tako, da moko na suho brez maščobe rahlo popražimo in jo zalijemo najprej z mrzlo, nato pa še z vročo vodo. Z metlico ga raztepemo in gladko razkuhamo. Preden ga dodamo jedi, naj vre 15 do 20 minut.

Bešamel je prežganje iz masla in moke, vendar mora moka ostati bela. Zalijemo in razkuhamo ga z mlekom.

BAD RADKERSBURG

VABIMO VAS V PARKHTERME

SAVNA
BAZENI
SOLARIJ
MASAŽA
KOZMETIČNA NEGA
PEDIKURA

Vse informacije po tel. 9943/3476 26 77 ali 24 11

Odpiralni čas: od pon. do sob. 9.00–21.30, v ned. 9.00–19.30

SESTAVIL MARKO NARAPST	FRANCOŠKI FILOZOF (FRANÇOIS -PIERRE)	VZHODNI SLOVANI	POVEZOVALNI DEL VOZA	MERA ZA RITEM	PISANE DOLGOROPE PAPIGE	STANJE BREZ ZAVESTI	HITER MOTORNI ČOLN
POLDIVJI KONJ V AMERIŠKIH PRERJAH							
SLIKA Z VODNIMI BARVAMI							
SEVERNO-AMERIŠKI INDIJANCI							
ZGORNJI DEL STOPALA					IGRALNA KARTA SOKRATOV TOŽILEC		
REKA V UKRAJINI				POZDRAV STARIH RIMLJANOV			
PREDPONA V TUKAH, KI POMENI »DVO«			PALICA ZA OTEPANJE SNOPOV	REKA NA POLJSKEM BABILONSKI NOVEC			
CIPRSKO OSVOBODILNO GIBANJE							AMERIŠKI DRAMATIK (CLIF-FORD)
SLOVENSKI OPERNI BASIST (JULIJ)							
TELIČEK						GNOJNA BULA, TVOR	AVTOMOBILSKA OZNAKA NEMČIJE GR. ČRKA
REAUMUR	SEMENA JABOLK, GROZDJA NOBELU						
KRONIST, LETOPISEČ							
TEMNI DEL DNEVA						ZVER IZ RODU MAČK	

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE – Voduravno: kariera, Urugvaj, Roland, J, faran, ato, ara, SL, as, Laos, Bz, Po, idol, omorika, terilen, Aron, rt.

podlistki

Zasebno podjetništvo

Avtohiša se predstavlja

Skoraj tri leta bodo minila, ko so se Ludvik Rajbar, sestra Erika in svak Bogomil odločili, da se poslovijo od zanesljive in uspešne kariere v poslovnem sistemu Radenske in sprejmejo izziv zasebnosti. Bogate izkušnje, znanje, volja, predvsem pa spoznanje, da nič ne pride samo od sebe in da je ključ do uspeha v pripadnosti in skupinskem delu (v njihovem primeru v družinski firmi, ki se je zgedovala po zahodu) so bili kapital, ki je obetal uspešno prihodnost. V manj kot treh letih so dokazali, da Avtohiša ni le podjetje, ki uspešno krmari v negotovih gospodarskih vodah, temveč eno od redkih, ki se bo kmalu lotilo nove naložbe – gradnje sodobnega avtosalona.

O Avtohiši Murska Sobota danes in jutri ter o osebnih avtomobilih Nissan, ki jih zastopa, smo se pogovarjali z enim od direktorjev inženirjem Ludvikom Rajbarjem.

»Avtohišo, ki je v ulici Mikloša Kuzmiča 19, smo ustanovili pred dvema letoma. Kot dejavnost smo registrirali: trženje avtomobilov, nadomestnih delov, kleparske in avtomobilarske storitve, menjava stekel, prodaja dodatne opreme, balansiranje gum in tako naprej. Od omenjenih dejavnosti smo doslej najbolj razširili trženje avtomobilov Nissan in nadomestnih delov zanje, imamo pa še servisno dejavnost, ki pa posluje po določenih obrtnega zakona. Kmalu bomo prodajali še gume Goodyear, saj smo si pridobili tudi to zastopstvo.«

V Avtohiši Murska Sobota želijo kupcu kar najbolje ustreči. To pa jim ni težko, saj prodajajo svetovno znane avtomobile, za katere velja jamstvo na 100.000 prevoženih kilometrov ali 3 leta; jamstvo za pločevino, da ne bo rjavela, je 6 let; jamstvo za barvo, da se ne bo spreminjala, pa je 3 leta. Mednarodno podjetje Nissan je na svetu četrti največji izdelovalec avtomobilov, na Japonskem pa je po številu izdelanih avtomobilov na drugem mestu. Nissan ima 36 tovarn v 22 državah. Večina avtomobilov, ki jih prodaja v Evropi,

je izdelana v evropskih tovarnah, zato gre za evropsko vozilo. Mednarodna družba Nissan ima razvojno središče svojih evropskih vozil na Nizozemskem in v Angliji. Od tam prihajajo avtomobili Nissan tudi v Slovenijo in v Avtohišo v Mursko Soboto. Ta soboška zasebna firma je najuspešnejši slovenski prodajalec Nissanovih vozil. Vsaj v lanskem letu je bilo tako. Prav nič ne dvomimo, da bo enako tudi v letošnjem letu. Tudi Vestnik se ni obotavljal, kakšen avto in kje ga kupiti, ampak so njegovi predstavniki zavili kar v ulico Mikloša Kuzmiča 19 in izbrali limuzino s štirimi vrati Nissan Sunny 1,6. Srečen pa ne bo le naš izžrebanec, ampak tudi vsi, ki bodo nissan kupili, saj tovarna Nissan ne spreminja vsako leto svojih modelov, zato se kupcu, ki kaj da na avtomobilsko modo, ni treba bati, da se bo že drugo leto vozil v nemodnem avtu, ampak kvečjemu šele po petih letih ali pozneje.

Gospod Rajbar nam je v pogovoru povedal, da je neuteemeljeno mnenje nekaterih, ki so »udarjeni« na zahodne avte, češ da je japonske avtomobile težko prodati. V Avtohiši Murska Sobota povpraševanje po rabljenih avtih presega ponudbo! Očitno je, da tisti, ki kupijo vozilo Nissan, ne prepusti rad volana svojega avta, da bi si omislil drugo vozilo. Avtomobili Nissan so zelo vzdržljivi. Če bi pa bila potreba pomoč mehanika, nič ne de, saj je na območju Slovenije kar 15 Nissanovih servisov, opremljenih po normativih. Vodení so iz istega centra – iz Nissana Adrije Ljubljana. Posamezne delavnice so povezane s centralo v določeni državi, ta pa z evropskim središčem Nissan Evropa, ki je v Amsterdamu na Nizozemskem. Oprema in orodja v vseh Nissanovih servisnih delavnicah v Evropi so enaki, za izobraževanje mehanikov skrbijo v istih izobraževalnih središčih, vse servisne delavnice povezuje isti informacijski sistem, in sicer tako poslovni kot tehnični.

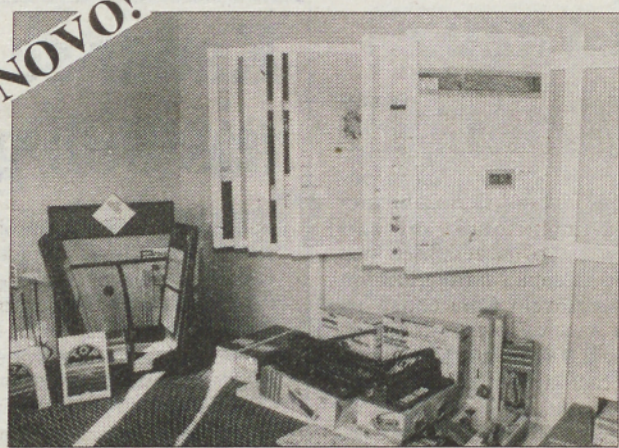
Pa še nekaj o Nissanovih

vozilih! Odlikuje jih izjemna kakovost, imajo dosti KW in glede na to majhno porabo goriva. Poleg vsega tega pa je cena teh avtomobilov (glede na vse, kar so in kar ponujajo) nizka. Ne preseneča, da je v lanskem letu kupilo Nissanov avto čez 1.000 slovenskih kupcev. V Avtohiši Murska Sobota je mogoče kupiti različne nissane. Naj jih nekaj naštejemo: micra, ki je avtomobil leta 1993, potem sanny, primera, maksima, terenska vozila patrol in terano, vse vrste kombiniranih vozil, kot so vanette, urvan, trade in druga. Kmalu bodo začeli prodajati tudi Nissanova tovorna vozila z nosilnostjo od 3 do 5 ton. Seveda bodo zanja imeli tudi servis, vendar drugje. Od novosti (poleg micre) naj omenimo kombinirani terenski vozili serena in terano 2. Avtohiša Murska Sobota sicer ne sme prodajati drugih japonskih vozil, razen Nissanovih.

V Avtohiši Murska Sobota uporabljajo sodobno univerzalno računalniško opremo za ugotavljanje morebitnih napak v delovanju motorja, instalaciji..., v tem letu pa bodo kupili računalnik za tako imenovano samodijagnozo, ki so ga razvili strokovnjaki Nissana. Nič več ne bo treba pritrjevati žic na določeni delih avtomobila, ampak bodo kabel priključili le na enem mestu, ki bo imel za ta namen posebno »vtičnico«.

Iz Avtohiše Murska Sobota še tale novost: Imajo sodobno kleparsko delavnico, opremljeno tudi z ravnalno mizo, ki deluje ob pomoči japonske laserske tehnike, zato je tisti, ki da v popravilo poškodovano vozilo, lahko prepričan, da bo prišlo iz delavnice z lastnostmi (skoraj) novega avtomobila. Oprema v kleparski delavnici je tudi rezultat dobrega sodelovanja z Zavarovalnico Triglav, območno enoto Murska Sobota. Avtohiša se je tudi moralno obvezala, da bo odkupila vsa »karambolirana« vozila (tudi »totalke«), kupljena v Avtohiši Murska Sobota, prejšnjemu lastniku pa omogočila, da se še isti dan zapelje z novim avtom. AG. VENERA

NOVO!

● V Beltincih, ul. Štefana Kovača v zgradbi podjetja ZIDAR!

- keramične italijanske ploščice GRANITOGRES
- sanitarna oprema
- orodje in stroji za keramiko
- polaganje ploščic

UGODNE CENE, MOŽNO PLAČILO NA OBROKE!

Trgovina odprta od 8. do 16., ob sobotah od 8. do 12.

KMETIJSKA ZADRUGA LENDAVALA, z.o.o. Partizanska ul. 5 LENDAVALA

RAZPISUJE natečaj

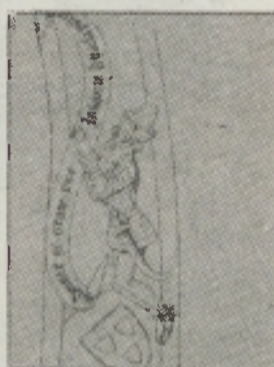
za oddajo poslovnih prostorov v najem. V najem damo poslovne prostore v Lendavi, Partizanska ul. 5, in sicer v pritličju, 110 m² (5 prostorov), in v nadstropju približno 100 m² (4 prostore). Poslovni prostori so primerni za pisarno, predstavništva, trgovino ali mirno storitveno dejavnost.

V ponudbi za najem navedite: - dejavnost s programom - višino mesečne najemnine za m² poslovnega prostora, ki ste jo pripravljeno plačati - pisno izjavo, da imate zagotovljena sredstva za ureditev poslovnega prostora

Poslovne prostore oddamo v najem za nedoločen čas. Informacije o razpisu dobite osebno na sedežu zadruga ali po telefonu (069) 75040. Ponudbe zbiramo 10 dni od objave. Ponudbe pošljite v zaprti kuverti z vidno oznako »NE ODPIRAJ – PONUDBA ZA POSLOVNE PROSTORE« na naslov: KMETIJSKA ZADRUGA LENDAVALA, Partizanska ul. 5, Lendava.

Ponudniki bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh od dneva odpiranja ponudb.

Vsak četrtek Vestnik

20

Ob Kristusu v mandorli oz. ustrezni likovni uresničitvi motiva Majestas Domini se je delno ohranil latinski napis, ki naj bi sporočal letnico nastanka 1393 in je posvečen spominu na mojstra Janeza Akvila – *Memento mei Joh(ann)es Aquila*. Leto 1393 je prepoznal Stelē, toda tej dataciji nasprotuje stališče, da je tudi ta poslikava – kot apostoli na severni steni – nastala leta 1383, kar bo tudi držalo.

Na vsak način gre za delo delavnice, ki se je v Turnišču mudila dlje časa. Tudi na južni steni prezbiterija prepoznamo več plasti slikanih nanosov, vendar so le-ti tako slabo ohranjeni, da ponekod spoznamo le skromne sledi prizorov ali njihovih akterjev.

V prvi travaji ob slavoloku je bil očitno prizor Pokopa, zgoraj pa fragmenti kažejo, da je šlo za upodobitev Predstavitev v templju, o čemer govori tudi latinski napis.

Druga travaja je še težje razpoznavna, le toliko, da je tu in tam opaziti kak obraz ali dekorativno partijo. Navsezadnje je mogoč sklep, da je poslikava nastajala podobno kot na severni steni, saj je večini slikanih plasti rabila za osnovo apnena – štukna podlaga.

Isto tehniko slikanja kažejo slikarje na oboku. Dvoje križno-rebrastih pol. eno od štirih razpoložljivih ploskev za upodobitev je slikar namenil angelom z instrumenti in simbolom štirih evangelistov.

V zahodnem polju je naslikan angel z oprekljem, v severnem angel z goslini, južnem angel z lutnjo, v vzhodnem polju pa vse skupaj poziva angel z napisnim trakom

JANEZ BALAŽIČ

Johannes Aquila

Turnišče, poslikan obok gotskega prezbiterija po letu 1380

Laudate. d(omi)n(um) . omnes. angeli . eius k hvalnici.

Na drugi poli, v severnem polju stoji z napisnim trakom angel, ki personificira evangelista Mateja. V preostalih treh ploskvah oboka se zvrste še lev evangelista Marka, vol evangelista Luke in orel – simbol evangelista Janeza.

Pri obravnavi slikarjev v prezbiteriju turniške cerkve se dodatno postavljajo številna vprašanja. Po formalni analizi pridemo do spoznanja, da je tudi obok s svojo poslikavo mogoče uvrstiti v delavniški krog in slikarje pripisati nekemu neznanemu Akvilovemu pomočniku, ki je svoje delo opravil tam po letu 1380.

Prav v prezbiteriju turniške cerkve se kaže, da je ime mojster Janez Akvila pomočnike oz. je vzdrževal neke vrste slikarsko delavnico. Če je namreč mojster želel kakovostno opraviti svoje delo, ki je zahtevalo tudi primerne temperature, in ob tem poslikati ogromne površine sten, si je moral zasnovati tako organizacijo, s katero je potem lahko učinkovito izvrševal naročila.

Delež pomočnikov se tako kaže v slikanju vrhnjih delov sten in oboka, v podajanju ornamentalnih partij, saj so le-te stalnica v delavniškem opusu, kajpada pa je potrebno upoštevati, da so pomočniki stali mojstru ob strani pri tistih delih poslikave, ki smo jih z gotovostjo pripisali Janezu Akvili.

Ikonografski program poslikave prezbiterija je Stelē uvrstil v t. i. tip *kranjskega prezbiterija*,¹ dasti ravno bi jo po vsebinskih označevalcih lahko že šteli za celostno slikano vizijo nebeskega Jeruzalema.

Tudi v tem se kaže odličnost turniškega spomenika, ki kratko malo časovno in po kakovosti presega sočasno likovno produkcijo.

Kajpak zaslug za to nima mojster Janez Akvila, temveč tudi odlični naročnik, namreč Ladislav I. Bánffy, katerega diktat smo spoznali za učenico votivno podobo v pritličnem delu severnega prezbiterijske stene. Gotske slikarje narativni značaj slikanih prizorov v različnih ikonografskih različicah vendarle pričajo o visoki stopnji sodelovanja med mojstrom Janezom Akvilo in naročniki. Srednjeveški viteški duh, ki ga zaznamo za temi slikarji, je ustrezen odsev duhovnega stanja na lendavskem dvoru, kajpada cepljen na Akvilov že nekočlikan meščanski značaj, pridobljen med šolanjem v Srednji Evropi in utrjen v štajerskem mestecu Radgoni.

¹ Franc Stelē: Gotsko stensko slikarstvo. Ars Slovenica. Ljubljana 1972. XLII.

² Ernő Marosi. Eine Einleitung zu den Problemen um Johannes Aquila. In: Johannes Aquila und die Wandmalerei des 14. Jahrhunderts. Budimpešta 1989. 42-43.

³ Franc Stelē. Slikani svodovi gotskih prezbiterija u Sloveniji. Starinar 1928/29. 72 in 77.

V PROSENAKOVCIH v nedeljo

7. 2. 1993 ob 9.00

KARTAŠKI TURNIR z bogatimi nagradami V ZADRUŽNEM DOMU.

Ob 19.00 veselica z ansamblom BRANE DRVARIČ S SVOJIMI

RAZSTAVNO PRODAJNI SALON IST INTERIER SEDAŽ TUDI V MURSKI SOBOTI

Pokšitvo, bela tehnika CANDY, vzmetnice, svetila in ostala oprema za vaš dom. Vse to lahko po VEDNO UGODNIH pogojih dobite v novem razstavnem prodajnem salonu, IST INTERIER v Murski Soboti, Blagovno trgovinski center, Nemčavci 1d. Tel. in fax 069/31-616.

Nakup na tri čoke brez obresti. Posojilo od 6 do 12 mesecev brez pologa. Popust za plačilo v gotovini.

Delovni čas: vsak dan od 8³⁰ do 18⁰⁰, sobota od 8³⁰ do 12⁰⁰

Dobrodošli in ne pozabite - naše geslo je IST INTERIER - VEDNO UGODNO!

Nesreča divjih lovcov

V sredo, 27. januarja, sta se Ivan R. in Stanislav S., oba iz Bodislavec, napotila proti bližnjemu gozdu, da bi uplenila kako divjad. S seboj sta imela orožje, čeprav nista člana lovske družine. Med hojo pa je Ivan R. nehote sprožil puško, snop šiber je zadel pajdaša Stanislava S. in mu prizadejal hude telesne poškodbe. Prepeljali so ga v soboško bolnišnico, kjer so ga operirali. Tam je ostal na zdravljenju.

TRIDEK IVANJŠEVCI d.o.o. Ivanjševci 5, 69207 Prosenjakovci zaposli

NATAKARJA(-ICO) za delo v okrepčevalnici LIPA Hodoš

Lahko je tudi priučen(-ena) oz. ima voljo do dela v gostinstvu. Interesenti naj se oglasijo po tel. (069) 44 141, 59 018 ali osebno na sedežu podjetja.

RADENSKA – TRI SRCA Radenci

objavlja dražbo

tovornega vozila IMV Furgon 1900, letnik 1984, nosilnost 1 t, registriran, Izklicna cena 135.000 SIT.

Ogled vozila 10. 2. 93 ob 13. uri v obratu Boračeva. Dražba bo 10. 2. 93 ob 14. uri. Kupci položijo pred dražbo 10% varščino.

Iz župnijskih kronik: Sv. Ana v Slovenskih goricah (11)

Cerkev sredi romarske poti

Po drugi svetovni vojni so mnogi kraji izgubili privednik »sveti«, prizaneseno pa je bilo sloveskogoriški vasi Sv. Ani. Ob mojem zadnjem obisku v tem naselju, ki pa nekako živi v »senici« bližnje in večje Zgornje Ščavnice, se nisem šel poglabljati v to svetniško znamenovitost, ampak sem od župnika Jožeta Horvata, rojenega sicer v Bogojini, poskušal zvedeti čim več iz preteklega zgodovine župnije in njenega novejšega utripa. Pomagala sva si z župnijsko kroniko.

Župnija trinajstih krajev

Župnija sv. Ane ima 2200 prebivalcev, vanjo pa so vključene vasi: Sv. Ana, Zgornja Ščavnica, Kremberk, Rožengrunt, Lokavec, Bačkova, Froleh, Krivi Vrh, Zgornja Ročica, Žice, Ledinek, Žitence, Dražen Vrh in del Nasove. Tudi v tem koncu Slovenije je potekal postopni razvoj verske oziroma župnijske organiziranosti. Omenjeni kraji so vrsto let spadali v (zdaj) sosednje župnije: Apače, Cmurek, Lenart, Sv. Jurij... Zamisel o kapeli in pozneje cerkvi pa se je porodila po letu 1643, ko so dogradili cerkev sv. Trojice v Gradšču v Slovenskih Goricah. Tja so začeli zahajati romarji tudi z območja Cmureka, ki je sedaj v Avstriji. Pot jih je vodila čez Krivi Vrh, ki se je nekoč imenoval Krihenberg in je na nadmorski višini 355 metrov. Je (bil) nekje na sredini romarske poti, zato so si ljudje tam radi odpočili in predlagali, da se zgradi kapelica, posvečena Marijini materi sv. Ani. Za zamisel so se ogreli tudi domačini, ki so dotlej obiskovali verske obrede v oddaljenih župnijah, navdušil pa se je tedanji lastnik cmureškega gradu

Vuk Stubenberški, ki je bil sicer »zaščitnik« trojiške cerkve. Leta 1654 so na zemljišču trgovca in tržana Martina Pavla, ki je sicer živel v Cmureku, a je imel posest v Slovenskih Goricah, zgradili zasilno kapelo in vanjo dali kip sv. Ane. Kapela

nije sv. Ane sem prebral, da duhovni iz sosednjih župnij niso bili ravno naklonjeni gradnji cerkve in poznejši samostojni fari, saj so se upravičeno bali, da bodo zgubili del vernikov in tako tudi gmotnih koristih. Kljub peripetijam so cer-

Pogled v prezbiterij cerkve sv. Ane v istoimenskem slovenskogoriškem kraju tik ob Zgornji Ščavnici. Posnetek: Š. S.

je bila majhna in v njej ni bilo mogoče maševati, zato so še naprej zbirali darove romarjev, pa tudi domačini so bili, čeprav revni, velikodušni in pomagali po svojih močeh. Pa ne le z denarjem in delom, ampak tudi z oporočnim darovanjem zemljišč in vinogradov. Spodbujala naj bi jih tudi milost, saj jim je bilo prizaneseno s kugo.

Temeljni kamen na križevu

Temeljni kamen za zidano kapelo, ki pa so jo pozneje dozidali in tako razširili v sedanjo obliko, so položili 14. septembra 1699. leta na dan, ko katoliška cerkev slavi praznik povišanja sv. Križa. V kroniki žup-

kev spravili pod streho 1705. leta in jo pozneje blagoslovili. Prezbiterij (bogosluzni prostor) je polkrožna apsida in je dolg 8 metrov, širok 5,9 metra, visok pa 11 metrov. Ladja cerkve je dolga 14,8 metra, široka 10 metrov, visoka pa 13 metrov. Podatkov o višini zvonika nisem našel, pač pa sem v kroniki zasledil zanimiv podatek o prvotnem zvoniku. Leta je »strlel« iz cerkvene strehe, pokrit je bil s skodlami in je imel skromen zvonček. Ni pa znano, kdaj so začeli zidati sedanji zvonik. Zanj naj bi bil zaslužen zlasti cerkveni ključar Mihael Zemljič, ki je opravljal to službo v letih 1769–1785. pa je tako mogoče logično sklepati, da so zvonik zgradili v tem obdobju. Gradnja je povzročala veliko težav, saj so pri kopanju temeljev naleteli na rahla peščena tla, zato so kopali 6 sežnjev globoko. Zidovje zvonika je debelo 1 meter.

Ekspozitura postane župnija

Cerkev sv. Ane, ki je dobila prvega duhovnika Jožeta Urbančiča 31. avgusta 1786. leta, je bila vrsto let podružnica župnije Apače. Kdaj je postala samostojna župnija, o tem v župnijski kroniki nisem našel podatkov. Pač pa piše, da je župnija 17. februarja 1792. leta »dotiral« (gmotno pomagal) štajerski verski sklad. V kroniki sem tudi prebral, da so ljudje iz tega slovenskogoriškega območja že 31. avgusta 1769. leta naslovili na sekovski (graški) škofijski ordinariat prošnjo, da bi dobili rednega duhovnika. Za začetek so si najbrž želeli ekspozitura, torej rednega duhovnika, ki pa (še) nima vseh pravic in obveznosti, kot jih ima župnik.

Že omenjeni prvi župnik Jože Urbančič, rojen v Radgoni, je bil župnik od 1786. do 1791. leta, od leta 1791 do 1811 je bil župnik Janez Alič iz Gorice, ki je med drugim dal (1804. leta) pozlatiti glavni oltar. V letih 1811 do 1848 je župnikoval Anton Kronabet Vogel, v njegovem obdobju (1827. leta) pa so dobili poleg drugega še križev pot... V novejšem obdobju pa je bil župnik (od 1927. do 1967. leta) Leonard Šešk; odtlej pa vse do danes je župnijski upravitelj že omenjeni gospod Jože Horvat, ki je k Sv. Ani prišel že 1959. leta, in sicer kot kaplan.

Preuredili prezbiterij

Tisti, ki hodite v cerkev, veste, da duhovnik že nekaj časa ne kaže med mašno darovitvijo vernikom hrbta, kajti v cerkvah so zgradili nove daritvene oltarje, obrnjene proti ljudstvu. Tam je tudi pridiga in ne več na vzvišeni prižnici. Tudi v cerkvi sv. Ane so na novo uredili prezbiterij, in sicer po načrtih mariborskega arhitekta Cirila Zazuda. Je pa še naprej ostala v ospredju znamenita nabožna slika. Velik oltar je 1794. leta naredil Jožef Holzinger, freske v stranski kapeli pa so delo mariborskega slikarja Jožefa Reitterja iz začetka 19. stoletja. V kroniki sem prebral »zgodbo« o nenavadni sliki, ki prikazuje očeta in mater ter njune otroke, nad njimi pa je oblacček, v njem pa sv. Ana. To je ojna slika konkretne družine: Janez Spieler, njegova žena, pet sinov in dve hčeri. Dragocena umetniška slika je na varnem in čaka na obnovo. Drugače pa je s cerkvenimi orglami, ki kljub visoki starosti še lepo pojejo. Vsaj tako se je izrazil ali bolje rečeno bil navdušen neki obiskovalec, sicer glasbeni strokovnjak, ko je pritisnil na tipke in zaigral. V prostorni cerkvi je zadonelo, kot se to sicer dogaja ob vsakokratnih verskih obredih. Cerkev je dobila prve zvonove 1834. leta, a niso ostali na svojem mestu vse do današnjih dni, kajti pobrala jih je vojna oziroma so »izgubili glas«. Od leta 1970 pa imajo nove zvonove. Najtežji zvon E (926 kilogramov) so posvetili sv. Ani, drugi zvon A (390 kilogramov) je posvečen sv. Mariji, najmanjši zvon Cis (194 kilogramov) pa nosi ime sv. Jožefa. Izdelali so jih v Feralitu v Žalcu. Istega leta so zvonarja nadomestili z avtomatiko za »električno« zvonjenje. Še prej, leta 1974, so uredili posebno veroučno učilnico. Cerkev, ki je stara skoraj 290 let, so 1984. leta na novo prekrili z bobrovcem. Novo streho je dobil tudi vitki zvonik. V župniji sv. Ane so imeli (nazadnje) 1978. leta misijon in tako poglabilo duhovnost.

ŠTEFAN SOBOČAN

Ugasnilo pet življenj

Število prometnih nesreč, ki so se zgodile v preteklem tednu na območju Pomurja, ni veliko, žal pa so bile tri hude, saj je zaradi posledic umrlo pet ljudi, od teh dva otroka, kar je še toliko bolj pretresljivo.

Prva huda prometna nesreča se je zgodila v torek, 26. januarja, ob 23.15 na magistralni cesti Rakičan-Beltinci. Voznica osebnega avta Brigita Poredoš iz Bodonec naj bi se peljala z neprimerno hitrostjo in v Lipovcih pri gostilni trčila v pešca Jožefa Časarija iz Lipovec. Zaradi hudih poškodb je na kraju nesreče umrl.

V četrtek, 28. januarja, ob 6.30 je Martin Golob s Spodnjega Kamenščaka na regionalni cesti v Veržetu z osebnim avtom trčil v Antonijo Marinič iz Banovec, ki je šla ob desnem robu ceste v smeri vožnje. Peška je dobila tako hude poškodbe, da je zaradi njih takoj umrla.

Prava družinska tragedija se je zgodila v soboto, 30. januarja, na magistralni cesti Gornja Radgona-Murska Sobota. Iz radgonske smeri je pripeljal osebni avto, ki ga je vozil Daniel Kerman iz Radenec. Domnevajo, da je v blagem ovinku pred Mursko Soboto naletel na poledenelo cestišče, zato je avto pri odcepu proti zaselku Pušča zaneslo in je trčil v Certusov avtobus, ki je pripeljal iz Murske Sobote, vozil pa ga je Simon Tertinek iz Slovenske

Bistrice. Med silovitim trčenjem so umrli 27-letni Daniel in oba otroka, ki sta sedela na zadnjem sedežu: 3-letna Tajda in 2-letni Rok. Pretresljivo! V prejšnjem tednu se je pripetila prometna nesreča še v križišču Gregorčičeve in Slomškove ulice v Murski Soboti. Jože Lonec iz Odranec naj bi z osebnim avtom izsiljeval prednost, zato je prišlo do trčenja z osebnim avtom, ki ga je vozil Slavko Berke iz Puževca. Voznik Lonec se je hudo poškodoval in so ga prepeljali v bolnišnico, gmotna škoda na vozilih pa znaša 780.000 tolarjev.

Brat v prtljažniku

Policiisti in cariniki na mednarodnem mejnem prehodu v Gornji Radgoni so v sredo, 27. januarja, ob 20. uri med kontrolo osebnega avta Zorka P., ki je nameraval potovati v Avstrijo, kjer je zaposlen, odkrili v prtljažniku njegovega brata Dragana P., državljana Bosne in Hercegovine. Ta je kakoli dve uri pred tem dogodkom ilegalno prestopil slovensko-hrvaško mejo. Oba so predlagali v postopek sodniku za prekrške. Sicer pa je ilegalnih prehodov meje čedalje več. Med prestopniki so tudi taki, ki nameravajo v Sloveniji pridobivati gmotne koristi. Prejšnjič smo poročali o tujih divjih (pre)prodajalcih posteljnine, 31. januarja pa so izsledili tri ilegalce, od katerih sta dva prodajala metle, tretji pa je nameraval nadaljevati pot v Avstrijo.

Prispevki za boj proti raku

Pomurskemu društvu za boj proti raku so v zadnjih dneh prispevali: Anica Potisk iz Gornje Radgone (za pok. Feliksa Neuvirta) 2.000 tolarjev; OOS Uprave občine Murska Sobota (za pok. očima sodelavca Dušana Grofa) 1.500 tolarjev in (za pok. očima Milene Kocuvan) 1.500 tolarjev; Družina Kuhar iz Gornje Radgone (za pok. Marijo Štumberger) 2.000 tolarjev; OOS Zdravstvenega doma Murska Sobota (za pok. očeta Majde Mes) 1.500 tolarjev; Alojz Ajlec iz Gornje Radgone (za pok. Feliksa Neuvirta) 1.000 tolarjev; OOS Agromerur Murska Sobota (za pok. brata sodelavke Gabike Oroš) 2.000 tolarjev; OOS Agromerur Murska Sobota (za pok. mamo sodelavca Branka Peterke) 2.000 tolarjev; ZKO, sekcija Likos, Murska Sobota (za pok. člana Kolmana Bezneca) 2.500 tolarjev; Delavci AOP Mura Murska Sobota (za pok. mamo sodelavke Vere Štefanec) 4.000 tolarjev; Učenci 8. b – razreda I. osnovne šole Murska Sobota, letnik 1988–89 (za pok. mamo sošolca Zoreta Bošnjakoviča), 1.000 tolarjev; Terezija Vukan iz Gornje Radgone (za pok. Feliksa Neuvirta) 1.000 tolarjev; OOS Uprave občine Murska Sobota (za pok. brata sodelavke Nade Lainšček) 2.000 tolarjev; Delavci Geodetske uprave SO Murska Sobota (za pok. Štefana Lainščaka) 3.000 tolarjev.

Vsem darovalcem hvala! Prispevke nakazujte še naprej na žiro račun številka 51900-678-48545. Pomursko društvo za boj proti raku. Na položnici napišite namen darovanja.

POMURSKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU

Pomladiti društvo

Te dni potekajo v lendavski občini občni zbori gasilskih društev, med katera sodi tudi Gasilsko društvo Lendava. Ko so pred 120 leti v Lendavi ustanovili gasilsko društvo, je bilo to v ponos meščanom, pomagali so mu, društvo pa je pomagalo njim pri varovanju lastnine in tudi na kulturnem področju. Lendavsko gasilsko društvo je bilo tudi po zadnji vojni eno od nosilcev razvoja v občini in mestu. Skušali so pomagati pri ustanavljanju gasilskih društev v vaseh. Danes so seveda novi časi in gasilci imajo zavoljo tega nemalo težav. Mladi se le stežka odločajo za delovanje v društvu, saj temelji na prostovoljnosti. Takšne težave so ugotovili tudi na letošnjem občnem zboru. Društvo je sodelovalo pri gašenju požarov, ki jih na srečo v lanskem letu ni bilo veliko, sodelovali so na gasilskih vajah doma in tudi v tujini, saj tesno sodelujejo z gasilci onstran meje. Letos naj bi bilo delovanje društva priprojeno visokemu jubileju, saj bodo kmalu praznovali 120-letnico obstoja. Pri pripravi tako pomembnega gasilskega slavlja pa si želijo tudi pomoč občine oziroma gasilske zveze.

JD

Na matičnem uradu v Gornji Radgoni so se poročili: Peter Srt, delavec z Ivanjševskega Vrha, in Cvetka Habič, gospodinja iz Maribora; Samo Merdaus, kurjač iz Spodnje Ščavnice, in Irena Tanacek, prodajalka iz Spodnje Ščavnice.

ČESTITAMO!

ZLATOPOROČENCA DUH – 72-letna Irma in njen 77-letni mož Andrej Duh iz Borec v ljutomerski občini sta praznovala 50. obletnico zakona. Njunjo življenje je bilo skromno in trdo, kajti le tako sta lahko ustvarila prijeten dom zase in za svoje tri otroke. Irma je vzorno gospodinjica, Andrej pa je hodil v službo. Najdlje je delal v podjetju Križevske opekarne. Jesenska leta jima lepša snukov in 2 pravnuka. Posnetek: D. MAUKO.

ZLATOPOROČENCA HORVAT – V družinskem krogu sta zaznamovala 50-letnico skupnega življenja 77-letni Stefan Horvat in njegova 70 let stara žena Gizela, ki se je pred poroko pisala Ivko. Živita na Srednji Bistrici. Stefan je kmetoval, poleg tega pa je imel več kot 20 let žago. V zakonu se jima je rodilo sedem otrok, zdaj pa imata že deset vnukov. Januarja 1943. leta, ko sta se poročila, je bila debela plast snega, na poročni obred v Črenšovce pa sta se peljala s sanmi, ki so jih vlekli konji. Posnetek: J. Ž.

Slab odnos do požarne varnosti

Pred nedavnim so lendavski gasilci pripravili kratek tečaj za obrtnike in nove poslovneže, da bi jih naučili, kako se uporabljajo ročni gasilni aparati, ki morajo biti po zakonu o požarni varnosti v vseh delavnica in poslovnih prostorih. Od 70 povabljenih jih je prišlo le 11, kar zgovorno kaže, kakšen odnos do požarne varnosti imajo. Lani so gasilci opravili kontrolo v trgovinah, delavnica in drugih lokalih in ugotovili, da gasilni ročni aparati sicer so, a ponekod prazni in kar je še bolj tragično, ljudje z njimi ne znajo ravnati. Tudi te ugotovitve so gasilce spodbudile k organiziranju tečaja. V lanskem letu na srečo ni prišlo do požarov, ogenj pa seveda lahko zagori kadarkoli. Ročne gasilne aparate bi bilo dobro imeti tudi v gospodinjstvih, saj bi z njimi lahko preprečili marsikatero škodo ali pa omejili požar, dokler ne bi prišlo na pomoč gasilci.

JD

šport

Konjeniški klub Ljutomer

Ljutomerčani zopet najboljši v državi

Konjeniški klub Ljutomer, ki bo prihodnje leto praznoval častljivi jubilej – 120-letnico delovanja, je bil v lanskem tekmovalni sezoni zopet na vrhu slovenskega kasaškega športa. Kaj so dosegli in kaj načrtujejo, o tem smo se pogovarjali s predsednikom športne komisije Jankom Slavičem.

– Lani ste v kasaškem športu uvedli nekatere novosti. Katere?

»Res je, lani smo v kasaškem športu uvedli nekatere novosti, namesto časovnega smo uvedli denarni hendikep. Štartno mesto vsakega konja v dirki je namreč odvisno od njegovega zasluga. To pa pomeni: čim več je posamezni kasač zaslužil, tem daljšo stezo ima na dirki. Druga novost, ki je značilna za lansko leto, je, da smo v Pomurju organizirali šest dirk ter da smo v kasaški šport vključili zasebno podjetje Arnold iz Škofje Loke, ki je tudi uspelo pritegniti medije, zlasti televizijo, s čimer smo ta šport predstavili širši javnosti. Poleg tega so bile lani na posameznih dirkah razpisane nagrade po 10.000 DEM, kar je v primerjavi s prejšnjimi leti veliko več, čeprav je to v primerjavi z dirkami na Dunaju, kjer znaša nagradni fond 42 milijonov šilingov, le 1 odstotek.«

– Kakšna pa je sicer bilanca ljutomerskih kasačev v lanskem letu?

»V Sloveniji je lani tekmovalo 220 kasačev, od tega 57 iz ljutomerskega kluba. Ljutomerčani so na 150 dirkah 61-krat zmagali. Med 340 štarti pa so zasedli 144 nagrajenih mest (prve štiri).

– Kdo pa je bil najuspešnejši tekmovalnik?

»Najuspešnejši tekmovalnik je bil Jože Sagaj iz Ključarovec, ki je 14-krat zmagal, z Durasom 11-krat, najpomembnejši pa sta vsekakor zmagi na slovenskem kasaškem derbiju in šampionatu Slovenije. Trikrat pa je Jože Sagaj zmagal z Amilo. Drugi najuspešnejši tekmovalnik ali celo najuspešnejši pa je bil Marko Slavič mlajši iz Ključarovec, saj je 16-krat zmagal, vendar od tega 6-krat na Dunaju. Z Dinamitom Lobellom je zmagal 5-krat. Tretji najuspešnejši tekmovalnik pa je bil Milan Kukulj iz Krapja, ki je z Letjo petkrat zmagal. Med dvehletniki pa je bil najuspešnejši Slavko Makovec iz Ljutomera, ki je s kobilo Leona II zmagal štirikrat.«

– Ljutomerčani pa ste tudi znani organizatorji dirk. Koliko jih je bilo lani?

»Po organizaciji dirk je bilo lansko leto eno najuspešnejših. Skupaj z Lucy Company je klub lani organiziral pet dirk, kar je ena dirka manj kot v Ljubljani.«

– Ljutomerčani ste bili vselej pobudniki novih idej

v kasaškem športu. Kako ste bili aktivni v prejšnjem letu?

»Člani našega kluba se ves čas vključujemo v reševanje problemov v kasaškem športu. Tačas si prizadevamo pripraviti pravilnik kasaške zveze Slovenije, ki naj bi bil evropski. Pri tem smo prišli zelo daleč in upam, da ga bomo sprejeli pred novo tekmovalno sezono.«

– Katere prireditve načrtujete letos?

»Tudi letos načrtujemo tri klasične dirke. Otvoritvena dirka sezone bo v Ljutomeru 25. aprila, druga bo ob občinskem prazniku 7. avgusta, tretja pa v okviru Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni.«

– Ali letos predvidevate kakšne novosti v kasaškem športu?

»Letos predvidevamo uvedbo štirih rejskih dirk. To so dirke za dve-, tri- in štiritletne ter uvožene kasače. Rejci kasačev se namreč zanimajo za te dirke, saj plačujejo visoke vpisnine. Letos znaša le-ta 30.000 SIT po konju. Ti konji pa imajo potem tudi višje cene pri prodaji.«

– Konjeniški klub Ljutomer bo prihodnje leto praznoval visok jubilej – 120-letnico delovanja. Kako se nanj pripravljate?

»Ta visoki jubilej bi radi dostojno proslavili. Do takrat bi radi obnovili sodniški stolp, zgradili primerne tribune ter nove hleve ali sedanje vsaj obnovili. Želimo si tudi, da bi na Moti zopet imeli zadrugo za vzrejo žrebet, ki je bila ustanovljena leta 1909, ukinjena pa 1957. Z ustanovitvijo zadruge bi se prav gotovo izboljšala kakovostna vzreja kasačev.«

FERI MAUČEC

Prijateljski nogomet

Potrošnik : Mura 1:1

Pred blizu 2.000 gledalci sta se razšli v prijateljski tekmi v Beltincah moštvi Mure iz Murske Sobotice in Potrošnika z neodločenim izidom 1:1 (1:0). Strelca golov: Škaper za Potrošnik in Omerovič, enajstmetrovka, za Muro. Vratar Irgolič pa je enajstmetrovko Škaperja ubranil. Sodil je Zekš iz Murske Sobotice.

Nafta : Podravina 2:3

V prvem polčasu so nogometaši Nafta z goloma Šabjana in Roba vodili z 2:0. V nadaljevanju, ko so zaigrali tudi rezervni igralci Nafta, pa so si gostje zagotovili zmago. Strelca sta bila Ružič, 2. in Špole-rič.

Občni zbor NK TIGOP Lipa

Borili se bodo za obstanek v ligi

Borili se bodo za obstanek v ligi Nogometni klub Tigop Lipa je po jesenskem delu prvenstva v prvi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota zasedel dvanajsto mesto med štirinajstimi moštvi. S to uvrstitvijo niso zadovoljni, so ugotovili na občnem zboru kluba. Zato jih v nadaljevanju čaka zahtevno delo v boju za obstanek v ligi. Ugotovili so, da je v mladinskem moštvu opaziti osip in lahko se zgodi, da bodo sčasoma imeli težave z mladinskim moštvom. Izvolili so novo vodstvo kluba. Dosedanjšega predsednika Stanka Ferenčaka je zamenjal Franc Jerjeb, tehnični vodja bo še naprej Štefan Zadravec, za novega trenerja pa so izbrali Jožeta Zvera, ki je že treniral člansko moštvo. (J.M.)

Odigrani dve koli

V občinski košarkarski ligi Murska Sobota za starejše pionirke sta bili odigrani dve koli. Rezultati – OŠ I : OŠ III B 27:13, OŠ Prosenjakovci : OŠ III A 18:95, OŠ Prosenjakovci : OŠ II 13:18 in OŠ III A : OŠ III B 60:4. Po tem tekmovalju bodo pionirke tekmovala za pokal Marsa, mladinke pa v mladinski ligi. (ZT)

Namizni tenis

Uspeh Arconta v Avstriji

V Avstrijski Radgoni je bilo drugo mednarodno namiznoteniško tekmovalje. Med 40 tekmovalci so bili tudi predstavniki NTK Arcont iz Gornje Radgone in dosegli lep uspeh, saj so zasedli vsa prva mesta. Pri pionirjih je zmagal Bukovec, Očepek je bil tretji. Med mladinci je bil prvi Uhan, Jarc četrti. V tekmovalju članov je zmagal Rihtarič. Slovenski tekmovalci so bili lepo sprejeti.

Odbojka

Turnir v Ljutomeru

Pred drugim delom prvenstva je bil v Ljutomeru ženski odbojcarski turnir. Sodelovale so štiri ekipe. Rezultati – Ptuj : Cven 2:0, Paloma II : Ljutomer 2:0, Ljutomer : Cven 2:0, Paloma II : Ptuj 2:1, Paloma II : Cven 2:0. Ptuj : Ljutomer 2:0. Vrstni red: 1. Paloma II, 2. Ptuj, 3. Ljutomer in 4. Cven. (NS)

Namizni tenis

Druga evropska liga v Radencih

Prihodnjo soboto, 6., in nedeljo, 7. februarja 1993, bo v novi športni dvorani v Radencih tekmovalje v drugi ženski evropski namiznoteniški ligi. Sodelovalo bo pet reprezentanc: Grčija, Švica, Izrael, Latvija in Slovenija. Kapetan slovenske reprezentance je določil naslednje igralce: Polono Frelih, Polono Čehovin, Mojco Guzelj in Petro Dermastija. Program tekmovalja: sobota ob 10. uri I. kolo – Izrael : Grčija in Latvija : Švica, ob 14.30 uri II. kolo – Grčija : Latvija in Slovenija : Izrael, ob 18.20 slavnostna otvoritev prvenstva, ob 18.30 III. kolo – Latvija : Slovenija in Švica : Grčija, nedelja ob 9.30 Slovenija : Švica in Izrael : Latvija, ob 14.30 V. kolo – Švica : Izrael in Grčija : Slovenija. Z olično Polono Frelih ima Slovenija lepe možnosti, da zasede prvo mesto in se uvrsti v prvo evropsko ligo. Tekmovalje v Radencih bo vsekakor enkratna priložnost za ljubitelje namiznega tenisa, ki ga ne bi smeli zamuditi.

Prva državna odbojcarska liga

Oslabljeni Sobočani

V trinajstem kolu prvenstva v prvi državni moški odbojcarski ligi Pionir iz Novega Mesta v Murski Soboti premagal domači Vigros Pomurje s 3:0 (9:15, 11:15, 4:15). Sobočani so nastopili oslabljeni, brez igralcev. Tekmo sta sodila Gril (Pekre) in Celan (Hoče). Vigros Pomurje pa je nastopil v postavi: Gobec, Žalik, Vnuk, Kerec, Novak, Benčič, Marič, Poredoš in Prša. V prihodnjem kolu igra Vigros Pomurje doma s Salonitom.

Druga državna odbojcarska liga

Ljutomerčani štartajo na prvo mesto

Odbojkarji Ljutomera, ki so osvojili naslov jesenskega prvaka v drugi državni ligi s prednostjo štirih točk pred Topolšico, ki jih je eden premagala, se že dalj časa vneto pripravljajo na nadaljevanje prvenstva. Šklepne priprave pa so imeli od 17. do 22. januarja 1993 v Brajučeškem, ki so se jih udeležili vsi igralci razen Rajnarja, ki je bil zadržan. Vadili so vsak dan, odigrali pa so tudi štiri prijateljske tekme. Po vrnitvi so odigrali še dve tekmi doma z mladinsko reprezentanco Slovenije in prvligašem Olimpijo. Tako so se dobro pripravili za drugi del tekmovalja. Pomembna okrepitev za Ljutomerčane pa je vsekakor prejšnji igralec Modriče Nermin Bungur. V soboto se začne spomladanski del prvenstva. V prvem kolu gostijo Ljutomerčani najnevarnejšega tekmeča Topolšico računajo na zmago, saj bi tako povečali vodstvo na lestvici.

Pokalni rokomet

Pomurka v četrtfinalu

V povratni pokalni rokometni tekmi na območju Slovenije sta Pomurka iz Bakovec in Šešir v Škofji Loki v osmini finala razšla z neodločenim izidom 16:16 (9:8). Bakovčani so večji del tekme vodili in bi lahko tudi zmagali. Zelo ostro in na trenutke tudi grobo pa so igrali gostitelji Strelci za Pomurko iz Bakovec: Meolic 7, Kušter 3, Đapo 2, Lovrenjak 2, Žugelj in Buzeti po enega. Ker so na prvi tekmi v Murski Soboti zmagali Bakovčani s 25:20, so se uvrstili v četrtfinale, kjer se bodo srečali s Kolinsko Slovanom iz Ljubljane. Prva tekma bo 17. februarja v Murski Soboti.

Druga državna rokometna liga

Razburljivo v Soboti in Radgoni

V enajstem kolu prvenstva v drugi državni moški rokometni ligi je v Murski Soboti derbi med Krogom in Poletom iz Murske Srečanje se je končalo s tesno zmago Kroga z 19:18 (11:7). Strelci za Krog: Kovačič 5, D. Kolmanko 4, A. Kolmanko 4, Meolic 3, Lukač 2 in 1 za Krog ter Černela 7, Kovačič 5, Murgelj 2, Fefer, Slamar, Merušič. Kreft po enega za Polet. Srečanje med Radgono in Celjem pa je končalo neodločeno 22:22 (12:15). Strelci za Radgono: Mijačinovič 4, Žalodec 4, Grah 3, Holc 2, Husar 2 in Javernik 1. V prihodnjem kolu v Murski Soboti zopet derbi med Poletom in Radgono, medtem ko gostuje v Hrastniku.

Judo

Uspeh Lendavčanov

V Nagykanizsi na Madžarskem je bilo mednarodno tekmovalje. Med 147 tekmovalci iz 9 klubov so bili tudi Lendavčani in dosegli lep uspeh. Zmagovalci v svojih kategorijah so bili: Nedeljković, Pavšič, nec, Babič, Gal, Balažič in Gonc. Druga mesta so zasedli: Živko, Kovač in Čizmašija. Tretji pa so bili: B. Casar, M. Casar, Vidovič, in Horvat. (JK)

Tekači Radenske vadijo

Te dni so začeli z vadbo – pripravami za bližajočo se tekaško sezono v naravi člani tekaške sekcije Radenske iz Radenc. Priprave so razpisane na tri različne termine v telovadnici in na prostem v treh krajih, da bi lahko svojim članom najbolj ugodili. V torek ob 19. uri je vadba v telovadnici radgonskega Partizana, ki jo vodita Franci Klemencič in Umek. Vsako sredo ob 10. uri vodita vadbo v telovadnici OŠ Bernartovec Branko Lehner in Ivan Župec, v Radencih pa v telovadnici osnovne šole Zdravko Mauko in Roman Klančar. Člani tekaške sekcije si želijo organizirano plavanje ter uporabo savne in kabineta za fitness v hradu Radin. (G.G.)

Alojz Pucko – tehnični vodja NK Gidos

Okrepljeni v drugi del tekmovalja

Nogometaši Gidosa iz Turinšča, ki Pomurje predstavljajo v drugi državni ligi, so prvi del tekmovalja sklenili na sedmem mestu lestvice med šestnajstimi moštvi. Po besedah tehničnega vodje Alojza Pucka so s to uvrstitvijo zadovoljni, četudi bi lahko osvojili kakšno točko več. Njihova največja želja je, da bi to mesto zadržali, s tem pa si zagotovili obstanek v ligi, saj iz nje izpadejo kar štiri moštva. Ker pa so se v mini prestopnem roku okreplili z nekaterimi igralci, bi lahko v spomladanskem delu tekmovalja iztržili kaj več. Moštvo Gidosa so okreplili naslednji igralci: Lacković (Hotiza), Bukovec (Kobilje) in Stamenković (Polet, Pribislavec), vrnil pa se je Mujdrica (Renkovci). S pripravami na spomladanski del prvenstva so začeli 16. januarja pod vodstvom trenerja Mirka Škaliča in njegovega pomočnika Jožeta Rousa. Vadijo vsak dan razen ob ponedeljkih. Od 22. do 29.

februarja pa bodo na skupnih pripravah v Vrsarju. Med pripravami pa bodo odigrali tudi več prijateljskih tekem. Dogovorjene imajo tekme z Muro, Vikom Omladincem, Nafto, Potrošnikom, Rogašovci, Odranci, Svobodo, Martinom na Muri, Ižakovci in Beltransom. Treningi so dobro obiskani in upajo, da se bodo dobro pripravili in dosegli željeni cilj.

F.M.

Druga državna košarkarska liga

Radgona izgubila

V zadnjem kolu prvenstva v drugi državni košarkarski ligi je Slovenj Gradec premagal Radgono z 80:73 (45:38). Gostitelji so bili boljši in so zasluženo zmagali. Strelci za Radgono: Cigut 21, Gomboc 14, Bratkovič 11, Ulaga 8, Slavič, Banič in Vukotič po 5 ter Karlo 4. (BD)

I. SOL – moški

Salonit	13	13	0	39:6	26
Kamnik	13	11	2	34:11	22
Pionir	13	10	3	31:12	20
Olimpija	13	8	5	29:17	16
VIGROS	13	7	6	23:25	14
Fužinar	13	6	7	23:25	12
Bled	13	4	9	21:29	8
Prom	13	3	10	13:31	6
Granit	13	2	11	10:35	4
Šempeter	13	1	12	5:37	2

II. SKL – ženske

Pomurje peto
Sklenjeno je bilo tekmovalje v drugi državni ženski košarkarski ligi. Ekipe Pomurja iz Murske Sobotice je zasedla peto mesto. Najboljša strelka v ekipi je bila Drožinova s 326 koši pred Laličevco, 111, Štefko, 92, in Brezičevco, 86 košev.

Slovan	14	12	2	1126:883	26
Comet	14	11	3	888:778	25
Metka	14	10	4	956:798	24
Domžale	14	8	6	960:967	22
POMURJE	14	6	8	868:881	20
Sežana	14	5	9	915:944	19
N.Mesto	14	3	11	756:893	17
Šentvid	14	1	13	625:928	15

Odločila bo tretja tekma

Na zadnjem turnirju v občinski namiznoteniški A-ligi Ljutomer so bili doseženi naslednji izidi: Ljutomer : Gimnazija 5:4, Vučja vas : Cven 3:5, Gimnazija : Vučja vas 5:1, Kamenščak : Ljutomer 3:5, Vučja vas : Kamenščak 3:5 in Cven : Gimnazija 5:4. Zaradi enakega števila točk bosta za naslov prvaka ekipe Ljutomera in Cvena odigrali tretjo tekmo. V občinski B ligi je zmagala Stara Nova vas pred Ljutomerom II in Juršovko. (TF)

Krajevna skupnost Radoslavci

V denarnico do dna

Precetinci, Godemarci, Sitarovci in Radoslavci so združeni v krajevno skupnost, ki ima 210 gospodinjstev, v katerih živi 670 prebivalcev. Čeprav je ta skupnost na od manjših v ljutomerski občini, se ponaša z uspehi, ki bi jim jih utegnil kdo zavidati. Seveda pa rezultati niso padli z neba.

Pogovarjali smo se s tajnikom krajevne skupnosti Radoslavci Janezom Rudolfom in predsednikom vodovodnega odbora Vinkom Lebaričem.

»V lanskem letu smo uspeli asfaltirati cesto med Radoslavci in Godemarci v dolžini 2.000 metrov. Zanj so krajinam teh dveh vasi prispevali 30 odstotkov od predračunske vrednosti, in sicer denar, ki ga zbirajo s krajevnim samopriskevkom, poleg tega pa še na podlagi posebnih pogodb. Posamezniki so dali od 6.000 do 18.000 tolarjev. Vsega skupaj so zbrali 2.800.000 tolarjev. Še sreča, da ni bilo treba dati vsega denarja naenkrat, ampak v obrokih, ki so jih dajali od novembra 1991 do sredine lanskega leta,« nam

je povedal tajnik krajevne skupnosti, nato pa »predal« besedo predsedniku vodovodnega odbora.

»V preteklem letu so se Precetinci priključili na občinski vodovod. V ta namen je bilo treba speljati 1.200 metrov dolg primarni vod od Logarovec. Po Precetincih pa ni bilo treba polagati cevi, saj so imeli vodovod že prej, vendar od lastnega črpalnišča. V njem pa ne le da ni bilo dovolj vode, ampak je bila tudi oporečna. Zdaj ima 50 precetinskih gospodinjstev zdravo pitno vodo, za to pa so prispevala po 20.000 tolarjev. Napejljava vodovodnega omrežja v Precetince pa je pomembna še za del krajevne skupnosti Mala Nedelja, vsekakor pa za njeno

vas Kuršince, enako za krajevno skupnost Logarovci, oziroma njene Gajševce, saj je osnovno vodovodno omrežje zdaj speljano veliko bližje teh skupnosti oziroma omenjenih krajev.« je orisal rezultate skrbi za boljšo vodo Mirko Lebarič.

Besedo je spet povzel tajnik Janez Rudolf: »V letošnjem načrtu smo si zadali asfaltiranje ceste Sitarovci-Precetinci v dolžini 1.900 metrov. Morda pa bo celo toliko denarja, da bodo modernizirali še enako dolg odsek od Precetince do Logarovec! Za cesto Sitarovci-Precetinci občani že dve leti zbirajo samopriskevke. Zelo radi bi tudi modernizirali krajši odsek makadamske ceste v dolžini 350 metrov med Radoslavci in Kamenščakom. Sicer pa imamo v naši krajevni skupnosti še 25 kilometrov krajevnih makadamskih cest. Pravzaprav nobena krajevna cesta, ki povezuje naše vasi, še ni asfaltirana.«

Ceste so torej velik problem v krajevni skupnosti Radoslavci. Imajo pa še druge potrebe, kar je samoumevno, ko pa se razvoj nikoli ne ustavi. Tako bodo morali globoko seči v vedno bolj plitve žepu tudi zaradi sofinanciranja gradnje osnovne šole v Mali Nedelji. Otroci z območja krajevne skupnosti Radoslavci obiskujejo namreč šolo v omenjenem kraju. Kolikšen bo naložbeni delež KS Mala Nedelja in Bučkovi, tačas sicer ne vedo, saj še ni znano, koliko denarja bodo dobili iz občine in republike.

Skupna naložba dveh krajevnih skupnosti pa bo tudi gradnja mrliške vežice v Mali Nedelji. Dokumentacija zanj je že nared, v začetku marca bodo že gradili, dela pa naj bi

povsem sklenili do dneva mrtvih.

Naslednje pomembnejše delo na območju krajevne skupnosti Radoslavci so melioracije zamočvirjenega sveta z obeh strani potoka Bukovnice, ki teče od Moravec in se niže zliva v potok Turjo. Ko bodo uredili strugo in rokave, bodo pridobili nekaj deset hektarjev zemljišč, ki jih bodo lahko koristneje kot doslej izrabili za kmetijsko pridelavo. V radoslavski krajevni skupnosti oziroma vaseh, ki jih združuje, pa so oči uprte tudi v projekt Slovenske gorice, katerega realizacija naj bi prinesla lepše življenje tudi v Radoslavci, Godemarci, Sitarovci, Precetinci in še kam.

Š. SOBOČAN

PERTOČA – Predsednik sveta krajevne skupnosti Pertoča Anton Haužar nam je povedal, da bi radi v letošnjem letu (poleg modernizacije cest) nadaljevali z deli še na nekaterih drugih infrastrukturnih in komunalnih objektih. Tako načrtujejo širitev telefonskega omrežja, saj imajo že 150 interesentov, vendar to naj bi bilo mogoče šele, ko bo povsem zasedena centrala v Rogošovcih, ki jo bodo nato zamenjali z večjo. Zaradi pomanjkanja pitne vode pa se želijo gospodinjstva z zahodnega dela Goriškega čimprej priključiti na omrežje občinskega vodovoda. (G. G.)

RANKOVCI – V Rankovcih imajo dolgoletno gasilsko tradicijo, saj so društvo ustanovili že 1883. leta. Tedaj so imeli ročno brizgalno, na požar pa je opozarjala gasilska trobenta. Zdaj je seveda drugače: rankovski gasilci imajo ustrezen dom, gasilsko vozilo, motorno brizgalno, gasilske vrste so okrepili z novimi člani. Vneto se pripravljajo na letošnjo 100-letnico. Ob visokem jubileju bodo izdali obsežno kroniko, na proslavo pa bodo povabili vsa okoliška društva. (F. K.)

LJUTOMER – V ljutomerski občini praznuje letos več gasilskih društev. Najprej, in sicer 29. maja, bodo praznovali gasilci iz Bolehneč 60-letnico, naslednja gasilska društva pa bodo v letošnjem letu slavila 100-letnico: Stročja vas (13. junija), Lukavci (3. in 4. julija), Iijaševci (11. julija), Kokoriči (18. julija) in Mota (25. julija). Ta društva bomo pred jubileji obiskali in iz njihove kronike izbrskali pomembnejše dogodke. (S. S.)

LIPA – Na nedeljskem zboru občanov v Lipi so se poenotili, da je treba najprej dokončati dela v mrliški vežici, katere gradnja je doslej stala 1,2 milijona tolarjev, približno toliko denarja pa je še potrebno zbrati. Na zboru smo slišali tudi nekaj očitkov predsedniku sveta KS Lipa Štefanu Zadravcu, češ da je premalo storil za razvoj krajevne skupnosti. Gre predvsem za ulično razsvetljavo, ki je še nimajo, vendar se je predsednik izgovoril, da je treba končati najprej začetno naložbo, šele potem lahko začnejo z novo. Po njegovem tolmačenju naj bi dobili ulično razsvetljavo šele čez 2-3 leta. Prej naj bi še popravili načete asfaltne ceste. (J. M.)

ŽENAVLJE – Člani krajevnega odbora Rdečega križa Ženavlje so pred kratkim organizirali krvodajalsko akcijo. Udeležilo se je kar 60 krvodajalcev iz Zenavelj, Boreče, Martinja, Šulinca in Neradnovca, od koder jih je prišlo kar 24. Kri so dali na transfuzijski postaji v Rakičanu, vseskozi pa jih je vodila misel, da bodo s svojim dejanjem morda komu rešili življenje. (M. G.)

GORNJA RADONA – V soboto, 23. januarja, so se na radgonskem pokopališču poslovili od radgonskega posebnega Janeza Mulca. Med krajani je bil znan po svojem vozičku, tako imenovanem »japanarju«, s katerim je vozil odpadne škatle in lesene zaboje, ki jih je pobiral po dvoriščih trgovin. S svojim vozilom pa je občanom prevažal tudi težje tovore. Bil je nekak postrešek. Imel je veliko prijateljev, kar je potrdila tudi udeležba na pogrebu, pa tudi besede govornikov niso bile gole fraze, ampak so prihajale iz srca. Bil je namreč dober srčen, preprost, ustrežljiv, delaven in – šegav. Janeza smo nedolgo od tega predstavili v Vestniku. (L. Kr.)

SV. JURJ OB ŠČAVNICI – Tod so rešili problem telefonije, zato se bodo poslej bolj angažirali na drugih področjih. Posebno skrb bodo namenili ureditvi cest in oskrbi z vodo. Lansko leto so, na primer, asfaltirali 2 kilometra vaških cest. Na drugih odsekih (Sovjak, Kokolanjščak in Blaguš) pa so pripravili cestišče za asfaltiranje. Seveda pa bi bile take naložbe le želje, ko krajani ne bi veliko pomagali. Njihovi prispevki znašajo ponekod 50 odstotkov od predračunske vrednosti del. (L. Kr.)

GORNJA RADONA – V gornjeradgonski občini je kar 31 prostovoljnih in industrijskih gasilskih društev. V februarju bodo imela občene zборе, kjer bodo temeljito pretresla delo v preteklem letu in sprejela programe za leto 1993. Spodbudno je, da ima vedno več gasilskih društev sodobno gasilno opremo, tudi članstvo se ne zmanjšuje, zato lahko zapišemo, da je ustrezno poskrbljeno za preventivo. (F. Kl.)

LJUTOMER – Člani ljutomerske gledališke skupine, ki deluje pri tamkajšnjem kulturno-umetniškem društvu, se pripravljajo na bližnje območno srečanje gledaliških skupin, ki bo sredi marca v Ljutomeru. Predstavili se bodo s Partljičev komedijo Moj ded, socialistični kulak in Marinčev komedijo Srečka. To delo je režiral domačin Srečko Centrih in tako uspešno prestal režijski krst. (G. G.)

LENDAVA – Slovenski gasilci bodo imeli letos 12. kongres, zato se nanj pripravljajo tudi gasilci iz lendavske občine, saj bodo svojim delegatom posredovali predloge, o katerih naj bi spregovorili na tem vseslovenskem srečanju gasilcev. Sicer pa ima gasilstvo v tej občini že dolgoletno tradicijo. Tako bodo lendavski gasilci praznovali 120-letnico, 70-letnico bodo proslavili gasilci iz Odrance, Gornje Bistrice, Srednje Bistrice, Turnišča, Pinc, Velike Polane in Črenšovca, 60-letni jubilej pa bodo proslavili na Dolnji Bistrici. (J. Ž.)

ČREŠNJEVCI – Od leta 1980 deluje v Gornji Radgoni oziroma Črešnjevci obrat soboške Mure. V njem je tačas zaposlenih 580 delavcev, od tega največ žensk. Že nekaj časa opažajo, da so prostori tesni, zlasti v prikojevalnici in likalnici, zato jih bodo povečali. Napovedujejo prizidek v velikosti 2000 kvadratnih metrov. Z deli naj bi kmalu začeli. (F. Kl.)

LIPA – Na občnem zboru kulturnega društva Lipa so pohvalili delo mešanega pevskega zbora, ki ga vodi Andrej Maroša. Čeprav v njem prepevajo v glavnem kmečki ljudje, je pohvalno, da ob delu najdejo čas še za kulturno delovanje. Pevci imajo naštudiranih 30 pesmi (narodne, umetne, pa tudi cerkvene, saj prepevajo tudi na pogrebihi). Letos bodo, tako so namreč sklenili, nastopili na vseh proslavah in drugih prireditvah, ki bodo v Lipi, pa tudi na cerkvenih svečanostih. Predsednik društva bo še naprej Ludvik Bojnec. (J. Ž.)

NEGOVA – Tradicijo taborjenja mladih gasilcev ob Negovskem jezeru oziroma ob tamkajšnji lovski koči so v zadnjih dveh letih prekinili, čeprav je bila udeležba velika, saj se je zbralo (po navadi v avgustu) okrog 180 gasilcev iz pionirskih desetih. Zdaj so sklenili, da bodo že utečeno druženje nadaljevali. V avgustu mladi taborniki torej spet na običajnem mestu! (F. Kl.)

MURSKA SOBOTA – V lanskem letu je kar 20.408 občanov soboške občine zaposlilo in dobilo nove (slovenske) potne liste. Povpraševanje po njih se nadaljuje tudi v tem letu, kar naj ilustriramo s podatkom o številu novoizdanih potnih listov v januarju: 2.600! Tako ima zdaj 23.000 prebivalcev občine Murska Sobota nove potne listine. Povpraševanje po njih pa še ni poješnjalo, zato se je rok čakanja podaljšal na tri tedne. V nujnih (izjemnih) primerih pa je mogoče priti do novega potnega lista veliko hitreje. (F. Kl.)

Janez Rudolf ni le tajnik, ampak tudi predsednik gasilskega društva Radoslavci, zato smo ga fotografirali pred gasilskim domom, ki so ga zgradili pred 5 leti. Lani so kupili avtocisterno, kombinirano vozilo in električno sireno. Foto: S. S.

Človek in njegov poklic

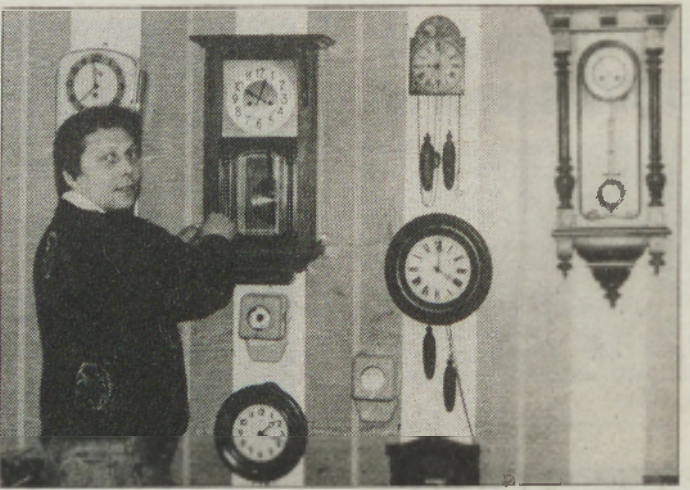
Ko ne bi bilo Vlada...

Vladu Veselu, ki ima v Radencih urarsko delavnico, doma pa je v Lutvercih, sem predlagal, da bi malo poklepotala o njegovem delu. Je sicer pristal, hkrati pa dodal, naj mu ne delam reklame, sicer bo imel še več strank. Saj ne, da bi jih ne bil vesel, ampak kako naj vsem dosedanjim in morebitnim prihodnjim ustrezne (popravi ure), ko pa ima samo dve roki.

Urar ima dela čez glavo. Zato pa si je deloma kriv tudi sam, kajti ni je ure, ki je ne bi znal popraviti. Torej ne odkloni tudi tiste ure, ki jo je že kdo popravil in »zapravil«, saj so mu nekateri deli ostali. Še večja nerodnost pa bi bila, če bi kdo hotel narediti iz ene ure – dve! Mojster za ure Vlado Vesel pa je strokovnjak tudi za elektronske ure. Večina urarjev takim uram ni kos, razen da menjajo baterijo, nastavijo čas, datum, zamenjajo pas. In prav teh ur se veliko (z)naide v radenski delavnici.

Obljubil sem, da bom spraševal predvsem o vrstah ur. Pa o tem, ali uspe popraviti tudi stare zidne ali celo stolpne ure. Vprašal sem ga, ali zna narediti tudi manjkajoče kovinske dela, ali je kos tudi lesu... Odgovori so bili pritrdilni. O vrstah ur pa mi je dejal, da jih je veliko. Pa ne le tistih, ki merijo čas (in s tem kratko življenje), ampak so tudi stikalne ure, denimo tiste, ki ob določenem času preklopijo električni števec iz nižje tarife v višjo oziroma narobe. Preveč prostora bi porabil, če bi hotel zapisati vse, kar mi je povedal, povrh pa bi morda izpadlo še kot reklama, ki pa si je ne želi. Več da na ustno propagiranje, zato je glas o njem segel tudi do goriških vasi.

ših krajih še veliko starih in dragocenih ur. Odgovoril mi je, da so, ampak ljudje niso več tako naivni kot v preteklosti, ko so jih dajali drugim zastoj ali za skromno odškodnino.

Vlado Vesel v svoji delavnici v Radencih, kjer mu delajo družbo številne že popravljene ure, pa tudi take, ki na mojstrov poseg še čakajo. Človek ima pač samo dve roki, zato prav vsake ure ni mogoče popraviti na mah, še posebno pa ne take, ki ji je treba narediti nadomestne dele. Posnetek: Š. S.

Vlado se je poklica učil v Uraštvo v Murski Soboti, šolo pa je končal v Celju. V matični firmi je delal dobrih 15 let, leta 1986 pa je postal samostojen obrtnik urar. V ta namen je najel prostor, ki pa je zelo tesen, zato si prizadeva dobiti večjega, morda v središču. Tedaj bi lahko tudi koga zaposlil, da bi sprejemal pokvarjene in izdajal popravljene ure, sam bi pa se še bolj poglobil v popraviljanje ur. Na koncu sem ga še povprašal, ali je na-

O prednostih oziroma pomanjkljivostih nekdanjih in sedanjih (elektronskih) ur pa mi je povedal: »Elektronske so bolj točne, a občutljive!« Po tem logično sklepam, da so nekdanje ure manj točne in manj občutljive. To pa še ne pomeni, da ne bi »crknile«, če bi se nadnje kdo spravil z izviščem, kleščami ali pa – bog ne daj! – s klavdom. Tudi leteti krožnik, ki ga kdo vrže proti uri, je lahko nevaren.

Š. SOBOČAN

Kak sta Mirko pa Južek k Antuji romala

To je bilo enega leta, dere sta si Mirko pa Južek zgučala, ka ta jedva k Antuji romala.

Keri ste mlodi gvišno ne vete, kaj je to tisti sveti Antun živinski patron. To sem povedala zato, ka jedva nebi keru obsoda, ka sta hodila k tistemu Antuji, ki je vseh zaljubljenih patron. To pa najtomeje. Bilo sta srečno ožejena. F kuči eden ošen, drugi pa šest dece. Ka bi fse v stalah pa hlevih lepo gor raslo, bota šla na romaje k Antuji. Bija je tisto leto sneg visok prek kolena. Ženske so muvile. Kon vaj vrag nese f toti celec! (kjer ni gazi)

Ja, še to moren povedati. Zaj se do Bolfenca lahko pripelate z avtom. Dere sta jedva šla, je sneg pokrjal blatne kantole. Gazila sta v brege. Še v polneten capji je 3-4 vure hoda z naše vesti.

Obečala sta, ka bota popdoč prnesla vino z gorice. F kajere sta jima naložile zelhano meso pa klobosa za ofer. (darovanje)

Nekda je bila navoda, ka so romari v zahvalo davali dar sv. Antuni. (Najbrž se še držijo ti običaji.)

V žep sta si djala južno za v gorice.

Se f trdi temi je sosid Južek že ruža po dverah. S purnimi kajeri. prozno flokšo, omotana v fače v črevih pa pa tople vnūče sta odvarn drala. Že je padna mrok, totih dveh romarof pa od nikot.

Tak negda okoli punose je čulo po štergan na gajgi spelovaje gor pa dol. Po drugen capji je zrušila klūka, f priklit se je prekropicna kup snega. Z mečeta sta sneženega možam spucale, zvlekle z njega mokro obleko, pa ga spravile f postelo na varno. (žena in bebi)

Zaron dere so ženske k živini (hišni oca je f posteli iska fčerošji den), se je s kujske kopaje (jasli) kazala kūštrava moža glava. Bogi Južek dale neje moga priti, pa se topomu je bilo.

Presneta romara sta vdi len pojdoč mela postaje pletch. Flokšo sta v snegu posejala. Mlode neso zrosle, pa bi znali, ke se jima to zgodilo. No, na romarof Antuji neta več šla. Lehka bi se jima zgostilo, ka bi goč jedva eden drugega zgubila.

MILENA ŠARUGA

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
Skupščine občine
Murska Sobota

LETO XXIX

Murska Sobota, dne 4. februarja 1993

Št.: 1

Odgovorni urednik:
MARIJA MATJAŠEC

VSEBINA

1. Odredba o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta za gradnjo železniške proge Murska Sobota-Martinje-državna meja
2. Odredba o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1993 na območju občine Murska Sobota
3. Odredba o pristojbinah za veterinarsko sanitarne preglede in stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe ter dovoljenja v letu 1993 v občini Murska Sobota
- Popravek Odloka o ustanovitvi javnega zdravstvenega zavoda Zdravstveni dom Murska Sobota

Na podlagi 29. člena Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. SRS, št. 37/85) in 219. čl. Statuta občine M. Sobota (Uradne objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) je Izvršni svet občine Murska Sobota, na seji dne 25. 1. 1993 sprejel

ODREDBO

o pristojbinah za veterinarsko sanitarne preglede in stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe ter dovoljenja v letu 1993 v občini Murska Sobota.

1. člen

S to odredbo se določijo pristojbine za obvezne veterinarsko-sanitarne preglede iz 57. čl. Zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo (Ur. l. SFRJ, št. 43/86) in stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe ter za potrdila in dovoljenja iz 29. čl. Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. SRS, št. 37/85).

2. člen

Za veterinarsko-sanitarne preglede pošiljk, živalskih surovin, proizvodov in odpadkov pri nakladanju, prekladanju in razkladanju se plača naslednja pristojbina:

1. Za kamionske in vagnske pošiljke po režijski uri veljavnega cenika za veterinarske storitve za vsako začetno uro,
2. Za pošiljke v kombiju polovico vrednosti režijske ure,
3. Za pse in mačke od komada 230,00
4. Za kosovne pošiljke:
 - kopitarjev in odraslega goveda 230,00
 - telet, ovac in koz od komada 145,00
 - žive perutnine od vsakih začel. 50 kom. 25,00
 - za ribe, rake in polže od kg 2,50
 - za meso kopitarjev, parklarjev, perutnine in mesne izdelke ter medu od kg 2,50
 - za vsako čebeljo družino 25,00

Kadar doseže obračun pristojbine po kosovnih pošiljkah višjo pristojbino kot po kamionu ali vagonu, se pristojbina obračuna in plača za kamionske oz. vagnske pošiljke, če pošiljka ni pravočasno pripravljena za pregled, pa pristojni organ, ki opravlja veterinarsko-sanitarne preglede, pride ob dogovorjenem času na kraj nakladanja, prekladanja ali razkladanja, mora stranka, ki je pregled naročila, plačati še zamudnino v višini režijske ure, določene z veljavnim cenikom za veterinarske storitve.

3. člen

1. Pristojbine za stalne veterinarsko-sanitarne preglede živali, živalskih surovin, živalskih proizvodov in odpadkov v obratu klanja in predelave v Mesni industriji Pomurka, Agromerker in Tovarna mlečnega prahu v M. Soboti se plačujejo po dejansko opravljenih urah pooblaščenih delavcev Veterinarskega zavoda Murska Sobota, stroški za režijsko uro so določeni z veljavnim cenikom za veterinarske storitve.

2. Za veterinarsko-sanitarne preglede:

- a) Divjačine pred odpremo ali skladiščenjem
 - divjih prašičev s trihinoskopskim pregledom od komada 665,00 SIT
 - divjih zajcev od komada 20,00 SIT
 - srnjadi in jelenjadi od komada 145,00 SIT
 - pernate divjadi od komada 20,00 SIT
 - kosovnih pošiljk lovskih turistov do 20 kom. velike divjadi 450,00 SIT
 - za vsakih začetnih nadaljnjih 20 kom. male divjadi ali 1 kom. velike divjadi 120,00 SIT
- b) Živine, mesa, mesnih in mlečnih izdelkov ter drugih proizvodov na sejnih, tržnicah, gostinskih in drugih obratih

- zaklanih odojkov in perutnine od kg 1,50 SIT
- mlečnih izdelkov od kg 1,50 SIT
- za jajca od komada 1,00 SIT
- pri obdelavi in predelavi mesa za javno potrošnjo v gostiščih, na prireditvah, v hladilnicah in obratih predelave mesa ter za druge preglede, ki jih ta odredba ne omenja, se plača pristojbina za vsako začetno uro po veljavnem ceniku za veterinarske storitve.

4. člen

Določeni zneski pristojbin in režijske ure iz 2. in 3. čl. povečane za 15%, vsebujejo tudi 15-odstotni prispevek za občinski sklad za zdravstveno varstvo živali, kot je določeno v veljavnih predpisih.

5. člen

Za izdajo dovoljenja za promet z mlekom in mlečnimi proizvodi oz. podaljševanje veljavnosti dovoljenja, se plača pristojbina za molznico

280,00 SIT

Pristojbino zbira organizator odkupa mleka Pomurske mlekarne Murska Sobota, Imetniku molznic, ki ne oddaja mleka v zbiralnico ali mlekarri, pač pa ga daje v promet na drug način v javno potrošnjo, se zaračunava odvzem vzorcev mleka za preiskavo na higiensko kakovost in stroški preiskave na TBC.

6. člen

Če se pregled opravlja izven rednega delovnega časa, se pristojbina poveča za 50%. Posebne stroške, zamudnino in delo izven rednega delovnega časa, si pooblaščenca veterinarska organizacija zaračunava neposredno pri podjetju ali občani, ki je pregled naročil.

7. člen

Za stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe iz 5. čl. Odloka o organizaciji, ureditvi in poslovanju veterinarsko-higienske službe (Ur. objave, št. 4/80 in 24/82) plačujejo lastniki živali pristojbine ob izdaji zdravstvenega spričevala, za pse pa ob preventivnem cepljenju proti steklini in se glasi:

- za goveda in konje 230,00 SIT
- za teleta in žrebeta do 120kg 145,00 SIT
- za ovce in koze 30,00 SIT
- za prašiče do 50kg 30,00 SIT
- za prašiče nad 50kg 58,20 SIT
- za perutnino po komadu 0,53 SIT
- za kunce in zajce po komadu 3,50 SIT
- za čebelje družine po družini 7,00 SIT
- za pse 360,00 SIT

8. člen

Pristojbine v odredbi se valorizirajo v skladu s porastom cen veljavnega cenika za veterinarske storitve. Sklep o valorizaciji cen za pristojbine v odredbi izda Izvršni svet na podlagi informacije o veljavnih cenah za veterinarske storitve.

9. člen

Pristojbine v odredbi se valorizirajo v skladu s porastom cen veljavnega cenika za veterinarske storitve. Sklep o valorizaciji cen za pristojbine izda Izvršni svet na podlagi informacije o veljavnih cenah za veterinarske storitve.

10. člen

Pristojbine se plačajo takoj po izdaji zdravstvenega spričevala oz. po opravljenem delu, lahko pa se obračunajo tudi mesečno. Plačane pristojbine se odvedejo na posebno podpartijo za zdravstveno varstvo živali žiro računa SO M. Sobota, št. 51900-630-510009. »Občinske pristojbine za zdravstveno varstvo živali.«

11. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v uradnih objavah občin Pomurja

Štev.: 326-4/93-8

Datum: 25. 1. 1993

PRESEDNIK JS
SO MURSKA SOBOTA:
Ivan OBAL, dipl. oec. l. r.

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86 in 26/90) ter 219. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 20/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Izvršni svet SO Murska Sobota na seji, dne 7/1-1993, sprejel

ODREDBO

o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta za gradnjo železniške proge Murska Sobota - Martinje - državna meja

I.

Javno se razgrne osnutek lokacijskega načrta za gradnjo železniške proge Murska Sobota - Martinje - državna meja, ki ga je pod št. 13/92 - CN/MS, avgusta 1992 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

II.

Osnutek lokacijskega načrta se razgrne v izlozbi zgradbe SO Murska Sobota (Slovenska ulica) ter na sedežih KS Puconci, Mačkovci in Šulinci.

Javna razgrnitev traja 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah Pomurskih občin.

V tem času bo po potrebi organizirana javna razprava, kraj in čas razprave bo določen naknadno.

III.

V času javne razgrnitve lahko dajo občani, organi, organizacije in skupnosti pisne pripombe k osnutku lokacijskega načrta Sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora občine Murska Sobota ali Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, St. Rozmana ul. št. 5.

Številka: 352 - 2/93-4

Murska Sobota, dne 7/1-1993

Predsednik
Izvršnega sveta SO
Murska Sobota
Ivan OBAL, dipl. oec.
Ivan OBAL, l. r.

Na podlagi 3. odst. 40. čl. Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. RS, št. 37/85) in republiške odredbe o izvajanju preventivnih ukrepov zaradi odkrivanja in preprečevanja živalskih kužnih bolezni v letu 1993 (Ur. l. RS, št. 63/92) ter 219. čl. Statuta občine M. Sobota (Uradne objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) je Izvršni svet skupščine občine M. Sobota, dne 25. 1. 1993 sprejel

ODREDBA

o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1993 na območju občine Murska Sobota.

1. člen

Splošno zaščitno cepljenje psov proti steklini, starih več kot 4 mesece, se mora opraviti od 1. 2. do 15. 4. 1993. Mladi psi morajo biti cepljeni proti steklini takoj, ko dopolnijo 4 mesece starosti. Vakcinacija opravi Veterinarski zavod M. Sobota z inaktivirano (mrtvo) vakcino.

Ob cepljenju psov proti steklini se mora opraviti zdravljenje psov proti trakuljavosti (dehelmintizacija). Stroški zdravljenja bremenijo lastnike psov.

Veterinarski zavod M. Sobota in lovške organizacije v občini M. Sobota opravijo peroralno vakcinacijo lisic. Vakcinacija se opravi z vakcino, ki jo odobri Ministrstvo za kmetijstvo v roku, ki ga določijo Republiška veterinarska uprava.

2. člen

Proti atipični kokošji kugi je potrebno cepiti kokoši, piščance, brojlerje, japonske prepelice in matučne jate fazanov:

- v perutninskih obratih ABC Pomurka, Agromerkur, kjer se zrejajo matične jate in piščanci,
- v perutninskih obratih zasebnih rejcev, ki so kooperanti z ABC Pomurka, Agromerkur in KZ Ormož,

- v neposredni okolici rej brojlerjev v kooperaciji v naslednjih naseljih: Adrijanci, Bakovci, Bokračiči, Buznovci, Cankova, D. Slaveč, Dokležovje, Dolina, Filovci, Grad, Košarovci, Kušanovci, Lipovci, Lucova, Moščanci, Neradnovci, Pečarovi, Puževci, G. Petrovci, Radovci, Ratkovi, Rakičan, Sebeborci, Skakovci, Strukovci, Šalamenci, Šalovci, Tropovci, Vaneča, Vidonci in Zenkovi,

- v fazanarijah GL »Kompas« G. Petrovci in »Fazan« Belinci je potrebno preventivno zaščititi matične jate fazanov in jerebic.

Cepljenje iz prejšnjega odstavka se opravi z živo ali mrtvo vakcino po programu imunoprofilakse (obvezno strokovno navodilo Republiške veterinarske uprave, št. 322/A-026/82 z dne 11. 3. 1982).

Cepljenje v perutninskih obratih in pri kooperantih ABC Pomurka Agromerkur opravi Obratna veterinarska ambulanta Agromerkur, v vseh ostalih rejah pa Veterinarski zavod M. Sobota. Vakcinacija se opravi na način, ki ga za posamezno vakcino določijo proizvajalec.

3. člen

Pregled kokoši matične jate ABC Pomurka Agromerkur na povzročitelja kokošjega tifusa po metodi hitre krvne aglutinacije opravi Veterinarski zavod M. Sobota z ekipo obratne veterinarske ambulante Agromerkur. Pregled na kokošji tifus japonskih prepelic in matičnih jat fazanov ter jerebic v GL »Kompas« in »Fazan« Belinci opravi Veterinarski zavod M. Sobota.

Valitna jajca smejo izvirati iz perutninskih jat, v katerih pri preiskavi na kokošji tifus niso bili ugotovljeni pozitivni reaktorji in so zaščitno cepljene proti kužnemu tremorju, Marekovi bolezni, infekcijskemu bronhitisu in Gomboro bolezni in ki po štirinajstem tednu starosti niso dobivale nitrofuranskih pripravkov. Cepljenje proti navedenim boleznim matičnih jat in odvzem vzorcev za kontrolo imunosti po cepljenjih iz 2. in 3. čl. te odredbe, v obratih DO Agromerkur, opravi obratna veterinarska ambulanta Agromerkur, preiskave na kontrolo imunosti pa opravi pooblaščen inštitut Veterinarske fakultete v Ljubljani.

Proti Marekovi bolezni, infekcijskemu bronhitisu in Gomboro bolezni je treba vakcinirati proizvodno jato v obratih individualnih proizvajalcev, kjer je reja perutno pomembnejša gospodarska dejavnost.

4. člen

Proti prašičji kugi je potrebno preventivno cepiti prašiče v gospodarstvu, ki imajo 10 ali več plemenskih svinj ali najmanj 50 piščancev in prašiče, krmiljene s pomijami in odpadki živalskega izvora in družbenih obratov in gostišč, ne glede na njihovo število v gospodarstvu. Stroški cepljenja prašičev lastnikov gostišč in prašičev krmiljenih s pomijami, bremenijo lastnike živali. Proti prašičji kugi je potrebno cepiti tudi prašiče imetnikov živali v neposredni okolici obratov farne Nemšček pri KG Rakičan. Cepljenje prašičev v reji KG Rakičan opravi obratna veterinarska ambulanta pri KG Rakičan, v kooperacijskih rejah KZ Panonka in zasebnih rejah pa Veterinarski zavod M. Sobota. Cepljenje se opravi s sevom K-lapiniziranega virusa.

5. člen

Veterinarski zavod M. Sobota mora tuberkulinizirati 50 % (9. splošna tuberkulinizacija) vseh krav in bregih telic na območju občine M. Sobota in sicer na naslednjih naseljih: Bogojina, Borejci, Dolenci, Dolci, Dolina, Filovci, Gornji Petrovci, Grad, Gradišče, Hodoš, Ivanci, Ivanovci, Kovarčevci, Krajna, Kramarovi, Krog, Kupinci, Lipa, Lipovci, Lončarovi, Markovci, Martinje, Matjaševci, Moščanci, Motvarjevci, Murska Sobota, Neradnovci, Norsinci, Ocinje, Otovci, Pečarovi, Pertota, Petenji, Pordafinci, Poznanovci, Predanovci, Prosečka vas, Prosenjakovci, Puconci, Puževci, Rakičan, Ratkovi, Ratkovi, Rogoševci, Satahovci, Sebeborci, Selo, Serdica, Sotina, Središče, Strukovci, Suhi vrh, Šalamenci, Šalovci, Šulinci, Tešanovci, Topolovci, Trdkova, Tropovci, Vadarci, Vaneča, Vešeslavci, Veščica pri M. Soboti, Vidonci, Vučja gomila, Zenkovi

in v naseljih, v katerih iz Odredbe za l. 1992 tuberkulinizacija ni bila opravljena: Bakovci, Bodonci, Fikšinci, Gančani, Gerlinci, Jurij, Krašče.

Tuberkulinizacija se mora programirati tako, da bo vsako tromesečje opravljeno vsaj 25 % predvidene akcije v letu 1992.

Tuberkulinizirati je potrebno:

- plemenske bibe v osemenjevalnem središču in vzrejališču plemenskih bikov ter bibe v naravnem pripustu, last Živinorejsko-veterinarskega zavoda za Pomurje M. Sobota. Tuberkulinizacijo opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani,

- vse plemenske merjase na prašičerejski farmi Nemšček in v kooperacijski reji KZ Panonka, tuberkulinizacijo na farmi Nemšček opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani, v kooperacijski reji KZ Panonka pa Veterinarski zavod M. Sobota,

- reprezentativni vzorec 500 plemenskih svinj na prašičerejski farmi Nemšček, tuberkulinizacijo opravi obratna veterinarska ambulanta KG Rakičan,

- vse plemence v rejah na kmetijah za selekcijo prašičev, tuberkulinizacijo opravi Veterinarski zavod M. Sobota,

- plemence in merjase v okuženih rejah pred odjavo tuberkuloze (zadnja kontrola tuberkulinizacija).

- na tuberkulozo je treba preiskati, s pregledom mezenterialnih, portalnih in drugih bezgavk vseh zaklanih plemenskih živali osnovne črede farne Nemšček in iz kooperacijske reje KZ Panonka, prav tako se morajo pri vsaki patoanatomski preiskavi prašičev opraviti tudi pregled mezenterialnih, portalnih in drugih bezgavk na tuberkulozo. Pregled opravi veterinarska služba Veterinarskega zavoda M. Sobota.

6. člen

Na brucelozo je potrebno preiskati enkrat letno:

- krave v zasebni reji in osnovno čredo pri KG Rakičan z mlečnim prstenastim preiskusom, ob sumljivih ali pozitivnih reakcijah je potrebno živalim odvzeti kri za pregled,

- 20 % plemenskih živali osnovne goveje črede KG Rakičan in vse bibe v osemenjevalnem središču ter v vzrejališču plemenskih bikov ŽVZ v M. Soboti s serološkim pregledom krvi,

- 20 % plemenskih živali v osnovni čredi prašičev na farmi Nemšček in v rejah plemenskih prašičev v rejah kmetij za selekcijo prašičev,

- odstranjene poljske zajce patoanatomsko in laboratorijsko na območju občine Murska Sobota.

Vzorci mleka in mlečno prstenasto preiskavo opravi Veterinarski zavod M. Sobota. Vzorce krvi na prašičerejski farmi Nemšček odvzame Veterinarski zavod M. Sobota s sodelovanjem tehnične ekipe obratne Veterinarske ambulante KG Rakičan. V ostalih primerih vzorce odvzame Veterinarski zavod M. Sobota, laboratorijske preiskave pa opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani. Pregled zajcev opravi Veterinarski zavod M. Sobota, laboratorijske preiskave patoanatomsko sumljivih zajcev pa Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

7. člen

Na bolezen Aujeszkoga in TGE je potrebno pregledati 10 % vzorcev krvi plemenskih prašičev na farmi Nemšček in v rejah kmetij za selekcijo prašičev. Vzorce krvi na farmi Nemšček odvzame Veterinarski zavod s sodelovanjem tehnične ekipe obratne veterinarske ambulante KG Rakičan, v rejah kmetij za selekcijo prašičev pa Veterinarski zavod M. Sobota.

8. člen

Na mehurčasti izpuščaji pri govedu (IBR/IPV) je potrebno enkrat letno preiskati plemenske bibe v osemenjevalnem središču ŽVZ M. Sobota in v naravnem pripustu.

Enkrat letno je potrebno pregledati plemenske bibe v osemenjevalnem središču pri ŽVZ M. Sobota in v naravnem pripustu na vibriozo (infekcija s *Campylobacter foetus*), leptospirozo, trihomoniazo, levkozo, opraviti koprološki ter bakteriološki pregled semena glede na onesnaženost z ubikvitarnimi bakterijami. Vzorce odvzame Veterinarski zavod M. Sobota, preiskave pa opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

9. člen

Na govejo levkozo je potrebno pregledati 20 % vseh plemenskih živali v osnovni čredi pri KG Rakičan. Vzorce krvi odvzame Veterinarski zavod M. Sobota, preiskave seruma s preiskusom precipitacije v agarškem delu opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

10. člen

Na leptospirozo je potrebno enkrat letno pregledati 20 % vseh še nepregledanih plemenskih živali v osnovni čredi goved pri KG Rakičan in 20 % vzorcev krvi plemenskih prašičev na farmi Nemšček in v kooperacijski reji KZ Panonka ter 20 % plemenskih prašičev v rejah kmetij za selekcijo prašičev. Vzorce krvi odvzame Veterinarski zavod M. Sobota s sodelovanjem tehnične ekipe obratne veterinarske ambulante KG Rakičan v rejah kmetij za selekcijo prašičev pa Veterinarski zavod M. Sobota. Serološke preiskave opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

11. člen

Proti kužni bolezni miksomatozi in hemoragični bolezni kuncev in zajcev je potrebno cepiti vse plemenske živali in živali, ki se odpremljajo na razstave, ocenjevanje in podobno. Stroški cepljenja bremenijo imetnike živali.

12. člen

Veterinarska organizacija, ki opravlja preventivna cepljenja in diagnostične preiskave, mora voditi evidenco o datumu cepljenja oz. preiskave, imenu in bivaličnosti imetnika živali, opisu živali, proizvajalcu in serijski ter kontrolni številki cepiva kot tudi o rezultatih cepljenja in preiskavah.

Veterinarske organizacije iz prejšnjega odstavka so dolžne pred vsakim začetkom izvajanja ukrepov iz te odredbe o tem obvestiti veterinarsko inšpekcijo. O opravljenem delu morajo poročati na predpisanih obrazcih.

Preventivna cepljenja se morajo opraviti tolikokrat, kolikokrat je potrebno, da so živali stalno zaščitene. Kontrolo imunosti opravi Veterinarska fakulteta v Ljubljani po programu, ki ga določijo Republiška veterinarska uprava.

13. člen

Veterinarske delovne organizacije iz prejšnjega člena morajo spremljati zdravstveno stanje živali po uporabi biološkega preparata in obveščati veterinarsko inšpekcijo o vseh nezadovoljnih stranskih pojavih in o pojavih, ki kažejo na morebitno nezanesljivo imunost.

14. člen

Kršenje določil te odredbe se kaznuje po kazenskih določilih Zakona o zdravstvenem varstvu živali (Ur. l. SRS, št. 37/85).

15. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Štev.: 326-3/93-8

Datum: 25. 1. 1993

PREDSEDNIK 15
SO MURSKA SOBOTA-
IVAN OBAL, dipl. oec. i.r.

POPRAVEK

V odloku o ustanovitvi javnega Zdravstvenega zavoda Zdravstveni dom Murska Sobota, objavljenem v Uradnih objavah Skupščine občine Murska Sobota, št. 15 z dne 31. decembra 1992, se besedilo 27. člena pravilno glasi:

»Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah Skupščine občine Murska Sobota, uporablja pa se od 1. 1. 1993.«

Sekretarka
Skupščine občine M. Sobota
Marija MATJAŠEC, i.r.

vodič po najcenejših nakupih

TRISHOP

Trimlini d.o.o.
69220 LENDAVA

TRGOVINA na debelo in drobno

PO ZELO UGODNIH CENAH vam ponujamo:

- betonsko železo, premer 6, 8, 10, 12 kg 45,40 SIT
- armaturne mreže za tlake kos 703,00 SIT
- armaturne mreže 4,2 x 4,2 kos 994,00 SIT
- armaturne mreže 6 x 4,2 kos 1.266,00 SIT
- armaturne mreže 8 x 6 kos 2.586,00 SIT
- cement MB 45 kg 8,80 SIT
- apno kg 10,50 SIT
- strešniki Bramac kos 66,00 SIT
- TERMOPUTZ vreča 800,00 SIT
- peči za centralno ogrevanje Ferrotherm 35 kos 102.723,00 SIT
- dvobrazdni plugi OLT (10- in 12-colni) kos 59.935,00 SIT
- dvoredni kultivatorji za koruzo kos 83.167,00 SIT
- trtne sadike (Ivanjkovci) kos 100,00 SIT

**CENE SO BREZ
PROMETNEGA
DAVKA**

- Ves drugi GRADBENI MATERIAL, KMETIJSKA MEHANIZACIJA, SEMENA, UMETNA GNOJILA.

Priporočamo se!

Telefon: (069) 76 078

NOVO! MODNI SALON EKA

Lendavska 23, 69000 Murska Sobota
ali Filovci 7 telefon: (069) 32 007

Ponujamo vam:

- moške srajce
- trenirke za vso družino
- ženske bluže, tunike in krila
 - »pajkice«
- modne oprijete hlače
- Možnost plačila na obroke

Obiščite nas in se prepričajte!
Velika izbira, kakovost, nizke cene.

Trgovina na

drobno HORVAT VERA

ŽIŽKI 61 a
Telefon: 70 211

Ugodna prodaja oblačil za zimo in pomlad!

- ženske bluže od 1.980 SIT
- moške srajce
- ženska krila od 1.800 SIT
- ženski kostimi od 7.800 SIT
- otroški puloverji od 1.000 SIT
- otroški pajaci od 463 SIT

VELIKA IZBIRA TRENIRK, KAVBOJK ...

Obiščite tudi našo bogato
založeno samopostrežno trgovino!

MIRA - CONTO

Podjetje za ekonomske storitve,
trgovino in gostinstvo
LENDAVA d.o.o.

Juša Kramarja 6 (prostori stare šole)
69232 Črenšovci
telefon: 069 70 156

NOVO

V SLOVENIJI ODSTRANJEVALEC LAKA ZA NOHTE

Prodaja na veliko in drobno.

Druga ponudba:

- akustični aparati
- zlati nakit
- kristal
- izpolnjevanje obrazcev za dohodnino
- vsa zavarovanja

Možnost obročnega odplačevanja.

Trgovina za prodajo na drobno

tehnoshop

Tadeja Damiš Trije kralji 6a
62234 BENEDIKT Tel.: (062) 731 315

Odprto od 8. do 20. ure (tudi ob sobotah) in ob nedeljah od 8. do 13. ure

Dekliška in fantovska oblačila za maturantske ples in birmo

- kavbojke za odrasle od 2.500 SIT
- kavbojke za otroke od 1.620 SIT
- trenirke (bombažne) za odrasle od 2.300 SIT
- trenirke za otroke od 1.600 SIT
- moški, ženski in otroški puloverji
- spodnje perilo za vso družino...

Posteljina,
brisače,
kuhinjske
krpe

VSA BELA TEHNIKA,
AKUSTIKA IN DROBNI
GOSPODINJSKI
APARATI

Ročne
ure

Primerna darila za vse življenjske priložnosti:

kristal, porcelan, posoda, okrasne ure...

Pri nas kupljena darila aranžiramo zastonj!

NAKUP MOŽEN NA TRI ČEKE!

TILIA, d.o.o. kmetijska trgovina z gradbenim materialom BUČEČOVCI 8

Telefon: (069) 87 378

Priporočamo

- gradbeni material
- pocinkane in črne cevi
- armaturne mreže
- kmetijski reprodukcijski material...

**Botri, obdarujte svoje birmance
z motornimi kolesi!**

**NAŠE CENE
SO ŠE POSEBNO KONKURENČNE!**

BREZPLAČNI
MALI OGLASI
062/25-795

OGLASNIK
DOBITE GA V KIOSKIH

POTROŠNIŠKA STRAN

Že nekaj mesecev je v Vestniku potrošniška stran. Namenjena je vsem kupcem, kot vodnik za najugodnejše nakupe. Namenjamo jo trgovcem, podjetnikom in tistim, ki imajo novosti v svoji ponudbi, ugodnosti, popuste, razprodaje... Stran, na kateri se srečujejo prodajalci in kupci je v Vestniku vsak prvi četrtek v mesecu. Ker je časopisni prostor omejen, ga je potrebno pravočasno rezervirati. In še ugodnosti za oglaševanje: 5-odstotni popust in še posebno reklamiranje te časopisne strani. Kupci, oglejte si potrošniško stran. Stran, ki vam omogoča najugodnejše nakupe.

agencija VENERA

Zakaj bi se mučili s pisanjem? Beležite si z

DIKTAFONI PHILIPS

Prodajni zastopnik CANKARJEVA ZALOŽBA
Štefanova 1, Ljubljana (nebotičnik)
Telefoni: (061) 217 741, 115 249

V februarju popusti!

UGODNO!

- Kmetijska mehanizacija OLT (možnost plačila na 3 obroke brez obresti)
- umetna gnojila
- semenska koruza

TÖRNAR, d.o.o.
Juša Kramarja 33,
Črenšovci
telefon: 70 762

metalka
TRGOVINA

Ugodna prodaja!

Turistično kmetijsko in trgovsko podjetje d.o.o.

KLJUČAROVCI 19, 69242 Križevci pri Ljutomeru - SLO, tel, fax: 069/87-731

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

- izdelki TEHNOSTROJA, SIPA, KRAS METALA in drugih tovarn
- vsa kmetijska mehanizacija na enem mestu

NAKUP MOŽEN NA OBROKE!

GRADBENI MATERIAL

- strešne kritine • opeka modul • cement • apno • železo • armaturne mreže • nosilci in drugi material

VSE TO DOBITE TUDI PRI VESELI GORIČANKI V RADOVCIH (telefonska št. 53 016)

motorna vozila

125 P. letnik 1981, registriran do 1994, zelo ugodno prodam. Nedelica 79, tel. 72 141, od 8. do 15. ure.
 m1065
VISO OLICIT 11 RL. staro 15 mesecev, prevoženih 15700 km, prodam za 4.900 DEM. Štefan Vučko, Sr. Bistrica 17, tel.: 70 320, po 15. uri.
 m-jg
TOJOTO KAROLO. letnik 1990, prevoženih 37.000 km, prodam. Tel. 26 150 ali 22 571.
 m1056
RENAULT 4 GTL. letnik 1986, prevoženih 75.000 km, prodam. Tel. 22 132.
 m1019
VW PASSAT. letnik 1977, prodam. Makovec, Gibina 41, Ljutomer.
 m2484
KADETT. letnik 1976, registriran, vozen, in garažna vrata, lesena, prodam. Tel.: 45 315.
 m1015
GOLF. dobro ohranjen, prodam. Brezovci 65 a.
 m1033
126 P. starejši letnik, zelo ugodno prodam. Viljem Cipot, G. Petrovci 2 a.
 m1023
KAWASAKI KDX 125 SR. letnik 1991, zelene barve, ter BT 50 N, letnik 1991, in avtomatic, letnik 1989, prodam. Tel.: 23 063.
 m1016
GOLF JXD. letnik 1986/87, registriran do oktobra, prevoženih 90.000 km, prodam. Tel.: 60 502.
 m3474
FLORIDO. staro dve leti, prodam. Ogled po 16. uri, Lemerje 69.
 m1039
OPEL KADET COUPE. letnik 1979, dobro ohranjen, prvi lastnik, prodam. Tel.: 86 028.
 m2477
ZASTAVO 101. karambolirano, v celoti ali po delih prodam. Bohar, Bodenci 57.
 m1000
JUGO KORAL 45. letnik 1988, prevoženih 40.000 km, in FIAT 125 P prodam. Tel.: 45 079.
 m1001
GOLF. letnik 1981, prodam za 3.000 DEM. Tel.: 87 233.
 m1003
JUGO 45 in OLTCIT. letnik 1991, prodam. Pordišinci 29, p. Prosenjakovci.
 m1047
GOLF. letnik 1981, prodam. Možen ogled vsak dan v Turnišču, Cvetna 18.
 m1004
LADO 1300 KARAVAN. letnik 1986, prodam. Tel.: 87 536, Ijševeci 51.
 m2475
126 P. dobro ohranjen, prodam. Ostrc, trg svobode 10, G. Radgona, po 15. uri.
 m3466
RENAULT 18. letnik 1979, prodam. Žepovci 23, p. Apače.
 m3463
ODKUPUJEM OSEBNE AVTOMOBILE in kmetijske stroje - priključke, Antolič, Žerovinci, tel.: 062 714 113, od 11. do 16. ure.
 m2478
KARAMBOLIRAN MBBW 216. letnik 1988, prodam. Tel.: 48 252.
 m994
BT 50. prevoženih 4.400 km, letnik 1987, registriran, prodam. Tel.: 55 025.
 m989
WARTBURG. letnik 1979, dobro ohranjen, registriran do julija, ugodno prodam. Tel.: 26 271.
 m1031
TOVORNI AVTO FAP, TRI OSOVINE, motor Stayr indiferencija, vozen, prodam. Trnje 52.
 m1011
RENAULT 4 TLS. starejši letnik, vozen, v celoti ali za rezervne dele, ter moped Tomos 3 m prodam. Rakičan, Kotna 27, ali tel.: 23 978.
 m1012
CITROEN C 15 D. podaljšan, letnik 1987, prodam. Tel.: 82 533, 81 753.
 m2474
ZASTAVO 750 prodam. Mikloša Kuzmiča 17, M. Sobota.
 m986

kmetijska mehanizacija

PREDSETVENIK (raukombi) 235 širine, nov, prodam. Tel.: 46 415.
 m990
ENOOSNO PREKUCNO PRIKOLICO menjam za rabljeno creino ali BCS, Žiberči 17.
 m3471
TRAKTOR URSUS 335 prodam. Ivanci 50, p. Bogojina.
 m1028
ŽIVINSKO PRIKOLICO, domače izdelave, prodam. Tel. 43 119.
 m1057

SERVIS ZAMRZOVALNIKOV in hladilnikov
 Izolacije, menjava kompresorjev, polnjenje hladilne tekočine.
 Tel.: 062 28 802 ali 062 27 701.

posesti

IŠČEM ODKUP STANOVANJSKE PRAVICE za tri- ali štiriosobno stanovanje. Tel.: 32 853 ali 32 854.
 m1005
ZEMLJO, 2,42 ha, k.o. Lipa Gančani, prodam. Možnost plačila na obroke. Tel.: 32 666.
 m1040
V GORNJI RADGONI dajem v najem prostore za trgovino z gradbenim in elektromaterialom. Tel.: 062 34 856.
 m343
V CENTRU RADENCEV oddam konfortno opremljeno enosobno stanovanje. Tel.: 062 226 815.
 m343
ENOSTANOVANJSKO HIŠO ali dvo- do trisobno stanovanje v Radgoni, Radencih ali okolici kupim. Ponudbe poslati na naslov: Štefan Divjak, Za kavarjijo 29, Maribor.
 m343
STARI VINOGRAD in travnik, 31 arov, na lepem sončnem mestu, prodam. Gergar, Kukeč 5, tel.: 26 646.
 m1017
POSLOVNO-STANOVANJSKI OBJEKT v prtiličju s trgovino in obrtno dejavnostjo v nadstropju s stanovanjem in dve parceli v centru - prodam. Rogoščici - Prekmurje. Tel.: 062 102 663.
 m1013
STAREJŠO HIŠO na 40-arski parceli z gospodarskim poslopijem od asfaltni cesti v Ratkovih in 40 arov zemlje, primerno za vinograd in njivo, prodam. Tel.: 44 036, od 8. do 16. ure, ali 44 129.
 m1049
ZEMLJIŠČE, 37 arov, s hišno številko, v bližini Radenec, prodam. Tel.: 65 235.
 m-pf
IŠČEM TRISOBNO STANOVANJE v Murski Soboti (vzajem v najem). Tel.: 32 853 ali 32 854.
 m1005
OBRTNIK najame stanovanje v Murski Soboti ali okolici. Možno predplačilo. Tel.: 24 706.
 m983
POSLOVNI PROSTOR, 35 m², z uredjenimi sanitarnimi v Stročji vasi, prek trgovine, ob glavni cesti, dam v najem. Tel.: 061 181 334.
 m2480
43 AROV mešanega gozda v Krplivniku prodam. Cena po dogovoru. Tel.: 24 400, po 15. uri.
 m999
VINOGRAD, z večjo hišo, v Lendavskih goricah, prodam. Jože Bernjak, Gaberje 16, Lendava.
 m4596
V POMURJU (M. Sobota, Lendava, Radenci, G. Radgona, Ljutomer) prodamo - kupimo hiše in stanovanja., Dill, d.o.o., tel.: 23 666.
 m1009
LOKAL, 10 m², na odlični lokaciji, v M. Soboti, dam v najem. Tel.: 56 010.
 m1051
30 m² stanovanje v centru M. Sobote, telefon, kabelska, prodam. Tel.: 23 537.
 m1037

ENOSOBNO STANOVANJE, 42 m², zamenjam za dvosobno z doplačilom. Tel.: 31 481.
 m993
MANJŠI SADOVNIJAK na Vaneči, ograjen, prodam. Tel.: 23 038.
 m1029
PARCELO za počitniško hišico v Otovcih in vinograd prodam. Tel.: 51 091.
 m12038
VINOGRAD v Dobrovniku, 350 trsov, star 6 let, prodam. Tel.: 79 271.
 m995
V NAJEM VZAMEM stanovanje ali hišo za dobo dveh let v Ljutomeru ali bližnji okolici. Tel.: 82 818.
 m2473

živali

NESNICE, MLADE JARČICE, PASMJE HISEX, rjave, stare 3 mesece, cepljene, prodajamo po zelo ugodni ceni. Akcijska prodaja. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastoj. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije v gostilni Tibija Horvata, Nemčavci, tel.: 24 393 ali v gostilni Zelezen, Beznovci, tel.: 49 025.
 m-pp
KOŠI JARČICE, mlade nesnice, stare 6 mesecev, prodam. Informacije dobite po tel.: 82 401.
 m1059
MALE PUJSKE, 120 do 130 kosov, težke od 20 do 25 kg, kupim. Plačilo takoj v DEM. Tel.: 9949 703 180 4340, do 12. ure.
 m3473
KRAVO s tetelom prodam. Borejci 9, Tišina.
 m1020
NESNICE, MLADE JARČICE, PASMJE HISEX, rjave, stare 3 mesece, cepljene, prodajamo po zelo ugodni ceni. Akcijska prodaja. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastoj. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije v gostilni Tibija Horvata, Nemčavci, tel.: 24 393, ali v gostilni Zelezen, Beznovci, tel.: 49 025.
 m-pp

TUJA FIRMA z zastopništvom pri nas išče pomoč pri delu za območje Prekmurja. Leta niso pomembna. Osebnih pogovorov v soboto, 6. februarja, ob 14. uri pri recepciji hotela Diana, g. Walter.

razno

Preklic!
 Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 79, izdane pri HKS Ljutomer - Križevci na ime Franjo Žitek. Bučičevci 22.
 m2476
KOVINSKA VRATA, leva, 120 x 206, kompletna, prodam. Ivan Kernjak, Gibina 45, Ljutomer.
 m2483
TERVOL TRDI, 3, 4 in 5 cm, ugodno prodam. Tel.: 24 929.
 m1034
BOBNE TAMA ter ozvočenje, primerne za manjšo disco, prodam. Tel. 70 762, od 8. do 15. ure, v soboto od 8. do 12. ure, Štefan.
 m1036
STREŠNO OPEKO, novo, Bramak, klasični tip, 250 kosov in 1500 kosov rabljene zarezne strešne opeke prodam. Pucovci 108.
 m1032
DVE NOVI GP-ANTENI za CB koaksialni kabele in priklop za Z 101 prodam. Tel.: 57 155, po 16. uri.
 m1052

VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI, 16-colini, z vsto opremo, rotacijske brane, širina 180 cm, v odličnem stanju, drva, trda, 8 m², prodam. Zenkovič 67, tel.: 49 176.
 m1010
KLAVIRSKO HARMONIKO MELODIJA, 120-basno, 11 + 3 registri, malo rabljeno, ugodno prodam ali menjam za gradbeni material. Vadarci 31, tel.: 49 284.
 m1021
NAJUGODNEJŠA PONUDBA PUSTNIH MASK IN PUSTNIH OBLAČIL. Priporočila se Trgovina, svečarstvo, roletarstvo Rugelj, Gederovska 11, Černelavci, tel.: 32 920.
 m1026
NAJCENEJŠA OBLAČILA IN OBU-TEV za majhne in velike, Kavbojke od 1.000 do 2.000, trenirke od 1.500 do 2.000, copati že za 1.000 SIT. Obenem tudi velika izbira otroških igrač. Trgovina, svečarstvo, roletarstvo Rugelj, Gederovska 11, Černelavci, tel.: 32 920.
 m1026
MONTAŽA IN IZDELAVA plastičnih rolet. Priporočila se Roletarstvo Rugelj, Černelavci, tel.: 32 920.
 m1026
SLAMO prodamo. Tel.: 55 075.
 m1030
NAJCENEJŠE FRIZURE v frizerskem salonu »PicoLo«, Prežihovega Vornaca 5, M. Sobota, tel.: 24 652, trajno kodranje že od 1.500, frizura s fenom 400 SIT, vodno kodranje 300 SIT.
 m1027
Preklic!
 Preključujem veljavnost lističa za vpis OD za mesec december, št. 33298-1, izdanega pri HKS Panonka M. Sobota, Ludvik Abraham, Šalovci 8.
 m1007
PRALNI STROJ GORENJE ugodno prodam. Sonja Flisar, Mojstrska 1, M. Sobota.
 m1064
HLADILNIK, dobro ohranjen, prodam za 15.000,00 SIT. Tel.: 82 536.
 m2470
Preklic!
 Preključujem veljavnost hranilne knjižice, izdane pri HKS Križevci, Ljutomer, na ime Boris Farkaš, Stara Nova vas 70.
 m2481
PLETILNI STROJ BROTHER za debelo volno in kletko za zajce ali kokoši prodam. Tel.: 24 796.
 m987
RAČUNALNIK IBM 131/24 PC XT, 4 MB, tiskalnik Manesman, 24-iglični, format 3 in 4, prodam. Tel.: 24 354.
 m1046
PISALNI STROJ BISER 35 in miško za commodore 64-128 prodam. Tel.: 26 104.
 m991
LES za ostreže ugodno prodam. Tel.: 69 069.
 m3472
ŠIVALNI STROJ »NECCHI« prodam. Tel.: 24 878.
 m988

PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE EMO 20, rabljeno 3 mesece, in prenosni televizor, črno-beli, star 1,5 let, prodam. Krog, Trubarjeva 72.
 m992
Preklic!
 Preključujem veljavnost naloga za vpis v HK št. 28518-9, Ludvik Fartek, Šalovci 130.
 m996
Preklic!
 Preključujem žaljive neresnične besede, katere sem izrekel zoper Vido Kaučič iz Zbigovca, Stanko Skrobar, Zbigovci.
 m997
ATARI 1040 stf, 4 MB RAM, PC SPEED (emulator PC) dva monitorja, literatura, 100 disket, MegaFile 30, harddisk, prodam. Tel. 23 572.
 m1054
SEMENSKI KROMPIR prodam. Tro-povci, Križna 13.
 m1002
MIZARSKI KOMBINIRANI STROJ, 3 operacije, in rezalnik, domače izdelave, prodam. Večeslavci 76.
 m998

UPOKOJENKA iz Stare ulice 14 v M. Soboti išče žensko za pomoč v gospodinjstvu. Vse drugo po dogovoru. Opazite se vsak dan v Cvetni ulici 20, M. Sobota, od 10. do 16. ure.
 m1042
ZAPOSLIM MONTERJA ELEKTRIČNE STROKE za samostojno opravljanje elektroinstalacijskih del. Tel.: 70 866.
 m1053

storitve

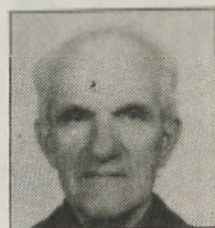
EMAJLIRAMO OBRABLJENE KROVNE PALNE KADI v vseh barvah. Garancija. Tel.: 69 152.
 m774
SATELSKI SISTEMI že od 655 DEM. AMF, d.o.o. Tel.: 70 021.
 mpp

ZAGAVEC ANDREAS

Import-Export
 Langgasse,
 8490 Bad Radkersburg
 Tel.: 9943 3476 2574,
 faks: 9943 3476 3161
 Iščemo RTV serviserja za popravilo sprejemnikov v Avstriji. Dobro plačilo.
 Informacije: Zagavec, tel.: 9943 3476 2574.
 Iščemo serviserja za belo tehniko v Avstriji. Dobro plačilo.
 Informacije: Zagavec, tel.: 9943 3476 2574.
 Iščemo gospodinjko pomočnico za delo v Avstriji.
 Informacije: tel.: 9943 3476 2574

delo

IŠČEMO VARSTVO za osemnajstmesечно deklico. Tel. 32 850, po 16. uri.
 m1014
VARUHINJO za 2- in 6-letno deklico iščem. Barbarič, Slomškova 7, M. Sobota.
 m1060
VARUHINJO iščem. Šošič, Rakičan, Lendavska 15, blok, prtiličje levo.
 m10652
ZAPOSLIMO žensko za celodnevno pomoč starejši osebi. Drugo po dogovoru. Tel. 26 356, od 12. do 15. ure.
 m1050

Nedolgo smo zrlji še v tvoj obraz, a zdaj nikjer več te ni, zaman te iščejo naše oči, zaman te kliče naše srce, srce ljubeče zdaj v grobu spi, nam pa rosijo se solzne oči.

ZAHVALA

V 89. letu starosti nas je zapustil dragi oče, tast, dedek in pradedek

Franc Vinčec

iz Renkovec 159

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste našega očeta pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, šopke ter za svete maše, nam pa izrekli sožalje. Hvala družini Černi, sodelavcem Planike Turnišče in Beltinke Beltinci ter osebju kirurškega oddelka bolnice Rakičan. Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in Štefanu Ferčaku za ganljive besede slovesa. Vsem še enkrat - iskreni Bog plačaj!

Žalujoči: hčerka Marija, snaha Veronika, sinova štefan in Ivan z družinami ter vnuki in pravnuki

Čudno je naše življenje s svojo mračno zavestjo, da se pesem konča v plitkem jarku za cesto, da se včasih konča, preden se je začelo, brez zemlje in brez neba kot roža nedozorela.
 (Rajetan Kovič)

V SPOMIN

8. februarja bosta minili 2 žalostni leti, odkar je brez slovesa odšel od nas dragi sin, vnuk in brat

Fredi Škodnik

iz Gradišča

Nepredvidnost, kaj si storila, najljubše na svetu si nam vzela! Ne moremo dojeti resnice, da si odšel in se nikoli več ne boš vrnil med nas. Tvoje kolo je obležalo na robu ceste, korak je obstal, glas je onemel, ne slišiša se več besedi: mamica, ati. V našem domu je praznina, v naših srcih bolečina, ki ne bo nikoli minila. Hvala vsem, ki se ga še spominjate, postojite v njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči vsi, ki smo te imeli radi

Ni besed, kako smo te ljubili, reko solz bi pretočili, če bi tebe, dragi mož, in oče, lahko prebudili.

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče in dedek

Franc Gregor

s Petanjec 116

zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in za svete maše ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala g. kaplanu, pevcem, GD Petanjci in g. Mlinariču za slovesen govor.

Žalujoči vsi njegovi

V SPOMIN

Daniju, Roku in Tajdi

Gimnazijski sošolci

ZAHVALA

V 82. letu nas je tragično zapustila naša draga žena, mama, tašča, babica in prababica

Antonija Marinič

roj. Kardinar iz Banovec 17

Z žalostjo v srcu se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in vsem, ki ste darovali cvetje, za svete maše, nam pa izrekli sožalje. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevkam za odpete žalostinke in g. Novaku za ganljive poslovilne besede. Hvala g. Rožmariču za odigrano Tišino in vsem, ki ste drago pokojnico v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku. Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoči vsi njeni

VESTNIK

Izdaja podjetje za informiranje
 Murska Sobota
Časopisni svet: dr. Jože Bedernjak, Štefan Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor Geder, Cilka Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Šiftar
Uredništvo: Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan (novinarji), Ksenija Šömen (tehnična urednica), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Slovenska 41. Telefoni: novinarji in odgovorni urednik 21-383, 21-064 in 33-019, glavna urednica in direktorica 22-403, računovodstvo in tajništvo 21-383 in 21-064, GPS (trženje) 22-403, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Naročnina za I. trimesečje 1993 je 900.00 SIT, celoletna naročnina 3.800 SIT, za naročnike v tujini 100 DEM letno. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Abanki Ljubljana 50100-620-00112-5049512.
Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tisk Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.

agencija za trženje
 Vodja agencije: Renata Bakan - Ficko
 Propagandisti: Nataša Praprotnik, Franček Štefanec, Robert Perš
 Oblikovalec: Endra Gönter
Dejavnost: svetovanje, stiki z javnostjo in publiciteta (izdelava vseh vrst informacij za javne medije, tiskovne konference, pokroviteljstva, protokoli), oglaševanje v medijih (oglasila v tiskanih medijih, radijski in televizijski spoti in telopli, plakati, letaki, letaki), publikacije (izdelava vseh vrst prospektov, oblikovanje, lektoriranje in prevajanje), grafično oblikovanje (oblikovanje celostnih podob in posameznih komunikacijskih sporočil), fotografiranje, organiziranje prireditev

Naslov agencije: Slovenska 41, M. Sobota
 Telefoni: 21 383, 21 064, 22 403
 Telefaks: 22 419

*Nekje v tebi je bila bol,
a zamahnil si z roko,
češ, zmogel bom, močnejši sem,
vendar ni bilo tako.
Onemela so tvoja usta,
zastal je tvoj korak,
ustavilo se je tvoje plemenito srce,
v našem praznem domu ostale so sledi
tvojih pridnih in marljivih rok,
katere cenil bo še pozni rod.*

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je komaj v 56. letu za vedno zapustil dragi mož, oče in brat

Alojz Pintarič
iz Veščice 35

V trenutkih bolečine se najgloblje zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti. Darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje in sočustvovali z nami. Posebna zahvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in g. Marušiču za odigrano Tišino. Hvala tudi kolektivoma Potrošnika in Mure, članom ZŠAM M. Sobota ter obema govornikoma za besede slovesa ob odprtem grobu. Posebna hvala tudi domačim gasilcem in gasilcem iz sosednjih vasi. Prav posebna hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali, kajti bolečino nam lajša spoznanje, da v tej žalosti nismo ostali sami.

Globoko žalujoci: žena Olga, hčerki Brigita in Milena, bratje in sestre z družinama ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 8. februar, ko mineva leto žalosti, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena in mamica

Majda Grah
iz Doliča

Žalostni in potrti obiskujemo tvoj grob, hvaležni smo za vse, kar nam je dalo tvoje dobro srce. Pristrčna hvala vsem, ki obiskujete njen grob, ji prinašate cvetje in prižigate sveče.

Vsi njeni najdražji

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 10. februar, ko mineva leto žalosti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož in oče

Jože Štelcar
iz Žiberec

Žalostni in potrti obiskujemo tvoj grob, vendar ponosni in hvaležni za vse, kar so nam dali tvoje dobro srce in pridne roke. Hvala vsem, ki stojite ob njegovem grobu, mu poklonite trenutek svojih misli, prinašate cvetje in prižigate sveče. Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci: žena Zdenka, hčerka Valentina, sin Bogdan in drugo sorodstvo

V SPOMIN

4. februarja mineva leto žalosti, odkar nas je za vedno zapustil

Franc Šadl
iz Večeslavec

Žalostni in potrti obiskujemo tvoj grob, vendar ponosni in hvaležni za vse, kar nam je dalo tvoje srce. Hvala vsem, ki obiskujete njegov grob in prižigate sveče.

Žalujoci: žena Marija, sin Geza, hčerki Ilonka in Anica z družinama ter drugo sorodstvo

*Tvoj plemeniti lik bo ostal med nami,
med nami bodo ostali sledovi tvojih pridnih rok,
kot smo te cenili in te spoštovali,
te bomo v lepem spominu tudi ohranili.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, dobrega očeta, starega očeta in pradedka

Ludvika Lutharja
iz Doline

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegov zadnji dom, mu darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje. Besedo zahvale izrekamo g. duhovniku, pevcem žalostink, gasilcem, govornici Simoni za besede slovesa ob odprtem grobu, kolektivu Veletrgovine Potrošnik ter Stanku za odigrano Tišino. Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci tvoji najdražji

*Privoščim mir ti večni na duhu žane,
da pa tako si zgodaj moral umreti,
predragi moj, in nas pustiti same,
to tožil bom, dokler mi bo živeti.*
(Prešeren)

ZAHVALA

V 49. letu nas je po težki bolezni mnogo prezgodaj zapustil

Janez Zadravec
trg. poslovođa in
čebelar iz Bakovec

Ob boleči in prerani izgubi se najtopleje zahvaljujemo zdravnikom in bolniškemu osebju kirurškega oddelka Splošne bolnice M. Sobota in onkološkega inštituta v Ljubljani, ki so se borili za njegovo življenje in mu lajšali bolečine. Iskrena hvala domačemu g. župniku in župniku pokojnikovega bratranca za skrbno izbrano tolažilno besedo slovesa in pogrebni obred. Prav tako se zahvaljujemo bakovskemu cerkvenemu pevskemu zboru za sočutno odpete žalostinke. Besede zahvale namenjamo govornikom - predstavnikom Cebelarskega društva Bakovci, Cebelarskega društva Majšperk in KS Bakovci za spoštljive poslovilne besede ter kapelniku pihalne godbe iz Bakovec za ganljivo odigrano žalostinko. Hvaležni smo tudi kolegom čebelarjem, ki so pokojnika pospremili h grobu, Pristrčno zahvalo izrekamo vsem sorodnikom, številnim prijateljem, sodelavcem in znancem, ki so dragega pokojnika med njegovo boleznijo obiskovali, kakorkoli z njim trpeli in mu lajšali bolečine. Zahvaljujemo se vsem darovalcem vencev, cvetja in za sv. maše, pa tudi vsem, ki so namesto tega na pokojnikovo željo darovali za zvon na bakovskem pokopališču ali v druge dobrotelne namene. Hvala nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam ustno ali pisno izrazili sožalje in našega dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku. Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Bakovci, 28. januar 1993

Vsi njegovi

*Minilo žalostno je leto,
odkar zapustil mene si,
na tvojem grobu roža le cveti,
ki grenka solza jo krasi.*

V SPOMIN

Ivan Miholič
iz Turnišča

8. februarja mineva leto žalosti, odkar z lepimi spomini nate prihajamo k tvojemu preranemu grobu. Vsem, ki obstojite ob njegovem grobu ali prižgete svečo v njegov spomin, iskrena hvala.

Žalujoca hčerka Suzana

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

Jožefa Špilaka
iz Berkovec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam pomagali v najtežjih trenutkih in darovali cvetje ter za sv. maše. Hvala g. župniku za cerkveni obred, pevcam za odpete žalostinke in godbeniku za odigrano Tišino. Hvala govorniku za poslovilne besede. Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci vsi, ki smo ga imeli radi

*Minili so dnevi in leta teko,
na maminem grobu pa rože cveto.
Ji sveče gorijo zdaj prav mirno,
da v srcu ostala edina nam bo.*

V SPOMIN

Mineva dve leti, odkar si nas zapustila draga naša

Sidika Gerlec
roj. Gergjek
upokojena gostilničarka
iz Murske Sobotne

Hvala vsem, ki se je radi spominjate in stojite ob njenem grobu.

Vsi tvoji najdražji

V SPOMIN

5. februarja minevajo 3 žalostna leta, odkar ni več med nami naš dragi in nepozabni sin

Štefan Nemeth
iz Vadarec

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prižigate sveče in darujete cvetje.

Žalujoci vsi njegovi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

V 54. letu življenja nas je zapustil naš dragi mož, očka, sin, brat, stric in svak

Jože Siherle

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti. Hvala za darovane vence in cvetje, ki so prekrili njegov poslednji dom. Zahvalo izrekamo kolektivom Modernih interierov, Mure - Moška oblačila, Eureka, Dela - prodaje in sodelavcem Podjetja za informiranje ter vsem, ki so sočustvovali z nami v teh težkih trenutkih slovesa. Hvala reševalni ekipi Zdravstvenega doma in ga. Rappl za pomoč, Cvetličarni Cuk iz Lendave, g. kaplanu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Posebna zahvala g. Bagariju za poslovilne besede. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste z dobro mislijo počastili njegov spomin.

Vsi, ki smo ga imeli radi

1. februarja mineva leto žalosti, odkar smo se poslovili od našega dragega moža, očeta in starega očeta

Ernesta Celeca
iz Dolnjih Slaveč 70

Hvala vsem, ki se ga spominjate in mu prižigate sveče.

Žalujoci vsi njegovi

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je po težki bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek, brat in sorodnik

Rihard Türha
iz Čentibe

Z žalostjo v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, botrini, znancem in prijateljem, ki ste ga med njegovo boleznijo obiskovali, ga tolažili in nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje, za sv. maše in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala župnikoma Jozefu Bernadu iz Lendave in Martinu Vöresu od Sv. Jurija za pogrebni obred ter pevcem iz Čentibe za odpete žalostinke ob odprtem grobu. Hvala dr. Miklósu za lajšanje bolečin in tolažilne besede. Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Globoko žalujoci: žena Maria, sinova Riki in Ernő z družinama, sestra Pavla in Hilda z družinama ter drugo sorodstvo

Novi zunanji minister **Lojze Peterle-Lujz**, za katerega je bilo že od prej znano, da od tujih jezikov obvlada tudi prekmurščino, je s svojim celotnim jezikovnim obsegom čisto prevesel starega zunanjega ministra **Dimitra Rupla**. Rupel je nedavno zahteval, naj Peterle pred komisijo, ki je ugotavljala njegove sposobnosti za zunanje ministrstvo, odgovarja v angleščini.

Zato je Peterle prisegel v vseh štirih uradnih slovenskih jezikih. Za govorniškim pultom pred parlamentom je prisegel v madžarščini, italijanščini in slovenščini, ko pa je šel mimo Rupla, še v prekmurščini. Rekel je: »Bok bogme Rupsi ka tij nikdar več neš zvušnji minister.«

Nova knjiga **Branka Šomna** z naslovom *To ni Amerika*, izšla je pred kratkim, je spet povzela zanimanje pomurske javnosti za novinarko Murskega vala.

Bralec knjige neprestano sprašuje sodelavce Vestnika in Murskega vala, kdo je novinarka, ki je v Zagrebu, ležec ob glavnem junaku v Šomnovi knjigi, gola seshjala zrele kalfornijske jagode.

Direktor soboškega Potrošnika veletrgovca **Jože Kovač**, ki je bil v teh dneh v Melbourneu na teniškem Australija opnu, nemške tenisačice **Steffi Graf** ni uspel pregovoriti, da bi sprejela sponzorstvo Potrošnika. Se pa zdaj vsaj zna, zakaj Potrošnik čedalje slabše sponzorira beluške nogometne – zamenjati hoče športno zvrst.

Da Kovačevo zasebno potovanje kljub temu ne bi ostalo brez vseh poslovnih učinkov, je v Avstraliji kupil nekaj kengurujev s posebno velikimi vrečami. Pri Potrošniku jih bodo uporabljali kot potujoče trgovine. Akciji bodo dali naslov: *Hopa hopa hopa – naša bo Evropa!*

Emerik Zver, Veliki mag, prenoviteljev, je svoji stranki za naslednje volitve že skoval prvi volilni slogan, ki je naperjen proti krščanskim demokratom: »Se pomnite, tovariši delavci, kdo vas je repel, ko ste štrajkali? Tepli so vas črni Bizjakovi policisti!«

Ko so bistrški črni ribiči (kržakarji) videli prvo slovensko vojno ladjo, ki jo je pred kratkim s šampanjcem krsnila gospa predsednikova **Štefka Kučan**, so svoje lesene čolne prekrstili v 6. floto in se ponudili v službo domovini.

Slikar **Endre Gönter**, nekdanji tehnični urednik Vestnika in po novem reklamni oblikovalec agencije Venera, ki pri igranju kontrabasa uvaja stare budimpeštanske prijeme, je pri Prezidiju prekmurske republike vložil zahtevo, da se mu dodeli ministrstvo za modo. Gönter hoče iz razlogov visoke budimpeštanske estete prepovedati nošnje trenik na javnih prostorih.

Prezidij bo prošnji ugodil takoj po postu.

RESEDA NI KONJ

MV

MMR

Radgonski mehurčki

Tudi Radgončan je samo človek. Gripa je namreč zdelala tudi mene. Najprej sem se le slabo počutil, in če ne bi bil zagotovo vedel, da prejšnji dan nisem popival, bi mislil, da imam mačka. No, potem pa me je začelo zbadati v glavi, pa levo zadaj na hrbtu, nato še desno, pa v prsih... saj veste, kako je. Čeprav je žena tečnarila, nisem hotel iti k zdravniku; da bi tam celo dopolne posedal, potem pa bi mi predpisal tablete, čaj in kapljice, ki bi jih moral sam plačati in bi si jih lahko že prej sam kupil. Jaz sem si rajši natočil malo močnega v čaj, se lepo zavil v odejo pa na kavč pred televizor. Upokojenecem je res lepo; slabše pa se je godilo mojemu sosedu, ki je zaposlen in je moral zaradi gripe že dvakrat vzeti nekaj dni dopusta. Če bo v tem letu še nekajkrat zbolel, bo ostal brez dopusta!

In ker sem moral doma ležati, nisem mogel toliko hoditi po mestu, zato nisem povsem na tekočem, kaj se dogaja v Radgoni. Tudi po interni televiziji ni bilo nič zanimivega; otvoritev bencinskega servisa v Črncih me ne zanima, saj živim v Radgoni, sicer pa je pri teh vesteh toliko slovničnih napak, da se prav čudim, kako ravnatelj kaj takega dopusti. Nekaj pa sem vseeno izvedel: že tretjič so organizirali kampanjo za prodajo poslovnih in stanovanjskih prostorov (ki še niso zgrajeni) v načrtovani zgradbi ob Cesti na stadion, torej pred sejmom. Tokrat jih ponuja SKB, ki si bo očitno tudi v našem mestu zgradila svojo palačo ali spomenik. Nimam nič

proti, le da bi dobili tudi novo lekarno, pa kakšno dobro posojilo.

Sicer pa ni treba biti vsak dan na cesti. Že nekaj časa vem, prav tako pa vsak dan poslušam prijatelje, da bo podjetje, ki je gradilo cesto skozi Gornjo Radgono, kmalu bankrotiralo. Na cesti oziroma glavni mestni ulici je že toliko lukenj, kot jih je bilo pred začetkom gradnje, in vsi šoferji, ki so si uničili kolesa, amortizerje in gume na avtomobilih, bodo od te firme zahtevali povračilo stroškov. Vso pravico imajo od graditelja ali vzdrževalca cestišča zahtevati povračilo stroškov, ki nastanejo zaradi njihovega slabega dela.

Mene pa vseeno najbolj zanima, kaj bo z avtobusno postajo. Tudi na zadnji skupščini je poslanec naše krajevne skupnosti zahteval ponovno proučitev načrtov. Jaz razmišljam takole: kdor upa, da bomo v naslednjih desetih ali dvajsetih letih dobili železniško povezavo z Avstrijo, je več kot utopist; tam zadaj za hotelom in zadrugo pa je, kolikor vem, še veliko prostora, le tisto prodajalno plina bi morali preseliti (saj itak po vseh predpisih ne spada tja) in odstraniti skladišče kmetijske mehanizacije – v Radgoni ni kmetov, vsi drugi pa imajo lepe trgovine v Radencih, Ivanjcih, Ščavnici in drugod. Naj se Certus in Avtobusno podjetje malo zganeta: tisti, ki bo bolj zainteresiran za sodelovanje, bo dobil boljše prosore. Tako se bomo hkrati rešili kioska v središču mesta.

»Radgončan«

Cene krmil

Vrsta	Panonka	Agroshop Brezovci	Agromarket Tešanovci
Bek 1	31,07	30,60	30,00
Bek 2	29,45	29,50	29,00
Super bek	48,74	55,74	
TL pit 1	27,26	26,50	29,30
TL pit 2	25,52		
TL starter	36,61	31,20	31,50
Super U 3	35,57	32,50	
PU starter	40,31	37,54	38,00

Cene sadja in zelenjave

VRSTA	TRŽNICA	ZELENJAVA POMURKA
Jabolka	80,00	70,00
Mandarine	140,00	140,00
Pomaranče	130,00	80,00
Limone	160,00	125,00
Banane	85,00	105,00
Kivi	180,00	175,00
Suhe slive	360,00	
Solata	180,00	180,00
Čebula	60,00	45,00
Česen	252,00	270,00
Korenje	100,00	80,00
Zelje	60,00	85,00
Jajca	13,00	12,00
Oreh, jedrca	1300,00	1200,00

Cene rabljenih avtomobilov

Znamka avtomobila	Letnik	Prevož. km	Cena
Renault 19 Chamade	1991	12.000	19.500 DEM
BMW 316 M	1988	76.000	17.300 DEM
Opel Corsa 1.2	1990	70.000	12.800 DEM
Opel Kadett	1979	88.000	3.500 DEM
Opel Ascona 1.6 S	1986	109.000	9.900 DEM
Hyundai Poni GLS	1991	28.000	16.000 DEM
Renault 11 GTL	1987	56.000	12.000 DEM
Renault 9 TL	1982	113.000	5.900 DEM
Renault 18 TLJ	1987	78.000	9.000 DEM
Golf JGL	1982	95.000	5.000 DEM
Visa Olcit	1991	15.800	4.900 DEM
Škoda 120 L	1990	20.000	8.600 DEM

Nissan sunny je resničnost

Pomurci radi sodelujemo v nagradnih igrah in dobivamo. In kdo bi dobil Vestnikovo limuzino nissan sunny? Tisti, ki se bo zanj potrudil. Na dopisnicah je treba še naprej pošiljati kupone, izrezane iz časopisa, z zaokroženim odgovorom na zastavljeno vprašanje. Čim več vaših kuponov bo v bobnu, tem več možnosti bo za nagrado. Avto bomo izžrebali za tistega pošiljatelja kuponov, ki je že ali pa še bo postal redni naročnik. Predlagamo, da napišete na dopisnico enak naslov, kot je nalepki vašega Vestnika. V tedenskih žrebanjih pa upoštevamo poleg dopisnic, ki jih pošiljajo redni naročniki, tudi rešitve, ki jih prejemo od tistih, ki Vestnik kupujejo v trgovinah oziroma kioskih. Takim bralcem in tistim, ki berejo sosedov Vestnik, predlagamo, da izpolnijo naročilnico in postanejo redni naročniki, saj s tem izpolnijo pogoj za sodelovanje v glavnem žrebanju, potem pa bo vse odvisno od sreče. Torej, zakaj ne bi poskusili?

Velika

Vestnikova nagradna igra

NAROČILNICA

Podpisani _____
 kraj _____ ulica _____
 poštna številka _____ pošta _____
 naročam VESTNIK.
 Naročnino bom poravnal po prejemu položnice. _____
 VESTNIK
 Vestnik, Slovenska 41, 69000 Murska Sobota

V torek smo izžrebali kupon številka 6. Pravilo ste odgovorili vsi, ki ste zaokrožili katerokoli številko, kajti Zavarovalnica Triglav, območna enota Murska So-

bota, med drugim nudi: 1. paketno avtomobilsko zavarovanje, 2. pravno zaščito, 3. zdravstveno zavarovanje, 4. kmetijsko zavarovanje, 5. obrtniški paket. No, tokrat je imel srečo naš dolgoletni naročnik: **Mihael Vinkovič, Gančani 41, 69231 Beltinci**, ki je dobil velik paket Colorjevih premazov za les. Nagrado dobi na naši upravi. Postavljamo pa že naslednje vprašanje, na katerega čakamo odgovor do torika, 9. februarja 1993. Kupone, prilepljene na dopisnico, pošljite na naslov: Uprava Vestnika, Slovenska 41, 69000 Murska Sobota. Seveda pa lahko še pošljete tudi kupone iz prejšnjih števil, ki pa jih bomo dali v boben za glavno žrebanje. Tja odlagamo tudi vse kupone dopisnice, ki niso izžrebani v tedenskem žrebanju. Veliko srečel

zavarovalnica triglav d. o. o.
 območna enota M. Sobota

NISSAN Kupon št. 7

Koliko let jamstva imajo avtomobili Nissan:

1. eno leto, 2. dve leti, 3. tri leta?

AVTOHIŠA MURSKA SOBOTA d. o. o.

BANKA **UBK UNIVERZALNA BANKA d. d.**

Lendavski pereci

Pozdravljeni! Zadnjič sem se proglasil za Nerojčnega, zato je logično, da bi odtlej lahko nastopal le še kot Duh. Ta je pa huda, kajti bil bi ob telesne užitke, ki pa se jim je težko odpovedati, še posebej pa tedaj, če te obdajajo nežni spol in – česar sploh ne smem prezreti – gmotne dobrine, od katerih so nekaterim najpomembnejše dobro obložene mize. Tudi s pijajo! Medtem pa sem prejel pismo Profesorja, kjer sem prebral, da sem pravzaprav Ognjeni. Ime Ignacij naj bi imelo koren v latinskem ognis, kar pomeni ogenj. Moram povedati, da sem se tega malo prestrašil. Mar sem (že) prišel iz pekla? Toliko bolj, ker me že nekaj časa preganja občutek, da sem reinkarniran – ponovno utelešen, to pomeni, da nisem zgolj duhovno, ampak (še naprej) telesno bitje, ki ga lahko primeš, potrepeljaš po ramenih ali pa – spet ena huda – brčneš.

V prejšnjem tednu so se mnogi v moji občini zaletavali v podjetnega Stjepana. Ta namreč ni mogel več gledati nekdanjih Naftinih strojnih delavnic, ki so dajale občutek, kot ga sicer vidimo na televiziji, kjer se bijejo četniki in ustaši, pa je objekte kupil, da bi jih preuredil in potem prodal (z dobičkom seveda) naprej. Dokler se je šušljalo, kdo je nov lastnik, ni bilo hudo, potem, ko so se razpisali časopisi, nazadnje, ko so začeli delavnice preurejati v lokalčke, pa je zavščalo: Odkod denar? Mene pa to sploh ne zanima, kajti vem, da »penzi« ne padajo z neba, ampak je treba za večjo vsoto v banko. Tako sem pred leti, ko sem kupoval tretji traktor, storil tudi jaz. Zdaj, ko prigospodarim komajda za plačilo zavarovanja, si ga ne bi mogel kupiti. Tudi ne konja!

Ne le traktor in ne le konja, ampak celo fabriko pa

si je sposoben privoščiti podjetnež, ki goduje v petek, 19. marca. Uganili ste, gre za Jožefa Delavca. Potem ko sem zvedel, da je prešla nekdanja Dežnikarna (sedaj Keral) v njegovo last in posest, se mi je stozilo po letu, menda je bilo 1943, ko smo Lendavčani in okoličani vdrli v fabriko in iz skladišča pokradli vse marle. Nekaj smo jih pozneje prodali ali zamenjali za hrano, druge pa razparali, pridobili »metrsko« blago in zaposlili domače šivilje, ki so sešile bluze, srajce in – bogme – tudi ženske hlače. Te pa Rusov, ki so pozneje pridrveli, sploh niso motile in so zahtevali: »Davaj pičko rabotat!« Sram jih bodi! To splošno znano dejstvo sem zapisal zato, ker bi si tudi sedanjo tovarno lahko bratsko razdelili, če se ne bi pojavil omenjeni tovarnar. Seveda se bo kdo vprašal, čemu bodo raji lončki, vazice, krožniki, pepelniki, skledice in še drugo, kar sicer vedo delati večkrat stakajoče delavke, vendar je odgovor povsem preprost: Gre za tako imenovano uporabno keramiko, ki je zelo primerna tudi za razbijanje, krožnike pa lahko zaženeš komu v obraz, četudi niso uradno leteči.

Toliko od (prejšnjic) Nerojčnega, zdaj pa Ognjenega soobčana. Kolega Igralec bi me morda zdaj označil še za Ožarjenega, kdo drug za Dolgojezičnega, spet kdo tretji za Dvojezičnega, kar sem dokazal zadnjič, ko sem v jeziku okolijskega sosedo povabil na klepet. No, da ne bom tratil prostora, naj na koncu povem, da smo v petek razglasili najboljšega športnika športnico in klub za leto 1992. O tem boste verjetno brali na športni strani, jaz pa naj na tem mestu zapišem, da je priznanje dobila tudi »šahistka« brodarškega društva Bisrica gospodična Mateja. Vsaj tako je kajakašico »krstil« povezovalce prireditve. Verjamem, da je lažje igrati šah, kot pa se izpostavljati murskim psom.

NACI

120 let tradicije

Pomurska banka d. d.

Vaša domača banka

Menjalniški tečaj Pomorske banke z dne, 2. februarja 1993 od 0.00 dalje
 Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 2. februarja 1993 od 00.00 dalje

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	874,1798	870,00	890,00
Francija	100	1.816,2618	1.768,00	1.838,00
Nemčija	100	6.150,5650	6.170,00	6.290,00
Italija	100	6,6334	6,35	6,65
Švica	100	6.657,3716	6.550,00	6.800,00
ZDA	1	100,0881	97,40	102,30

S 1. februarjem 1993 veljajo NOVE OBRESTNE MERE

	LETNA	MESEČNA	DNEVNA
Tranzilnc vloge	33,14 %	2,22 %	0,0784 %
Tečajni in žiro računi	26,99 %	1,85 %	0,0655 %
Tolarska varčevalna knjižica	60,58 %	3,70 %	0,1298 %

VEZAVA

Depoziti od 10 do 19 dni	60,58 %	3,70 %	0,1298 %
Depoziti od 20 do 29 dni	62,18 %	3,78 %	0,1326 %
Depoziti od 30 do 90 dni	65,40 %	3,94 %	0,1380 %
nad 50.000 SIT	67,00 %	4,01 %	0,1406 %
nad 100.000 SIT	68,61 %	4,09 %	0,1432 %
Depoziti nad 1 mesec	60,58 %	3,70 %	0,1298 %
Depoziti nad 3 mesece	67,00 %	4,01 %	0,1406 %
do 50.000 SIT	70,21 %	4,16 %	0,1458 %
nad 50.000 do 100.000 SIT	73,42 %	4,31 %	0,1510 %
nad 100.000 SIT	76,64 %	4,46 %	0,1560 %
Depoziti nad 6 mesecev	70,21 %	4,16 %	0,1458 %
do 50.000 SIT	73,42 %	4,31 %	0,1510 %
nad 50.000 do 100.000 SIT	76,64 %	4,46 %	0,1560 %
Depoziti nad 12 mesecev	76,64 %	4,46 %	0,1560 %
Depoziti nad 24 mesecev	78,24 %	4,53 %	0,1585 %
Depoziti nad 36 mesecev	79,85 %	4,61 %	0,1609 %

ZASČITENA MEŠČANSKA STAVBNA KULTURA V LENDAVI, LJUTOMERU, GORNJI RADGONI IN MURSKI SOBOTI

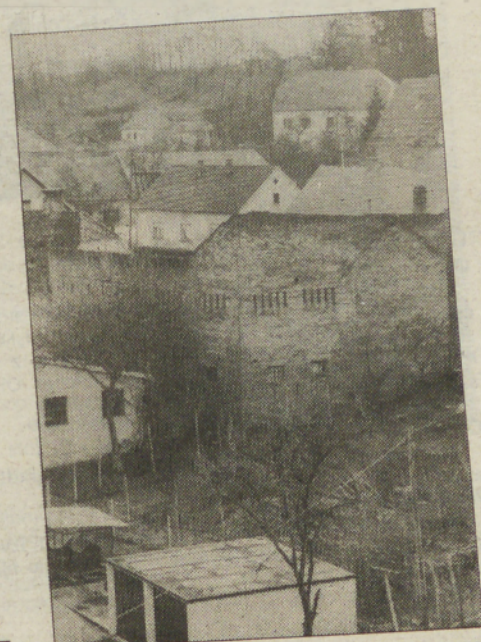
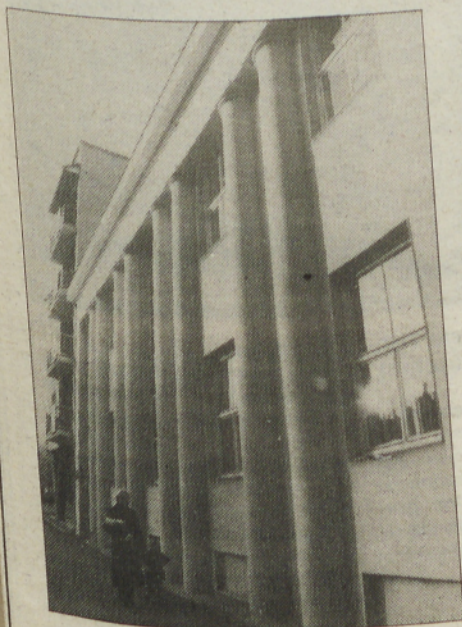
Meščani se vržejo po mestu

— ali zakaj so prebivalci Lendave, Ljutomera, Radgone in Sobote takšni kakršni so

Človeško okolje se ne ustvari tako, kot je nekoč učil nek modrijan, da se po naključju združijo oči, usta, ušesa, nosovi in drugi deli obličja, ki begajo naokrog po prostoru. Tudi mestno obličje ne. Če stojijo stavbe druga ob drugi tako, da vsako po svoje bije in žari v prostor, se spridi

tudi podoba tistih, ki so nastale po konceptu duše mesta, v njegovem dolgotrajnem nastajanju. Zaščitene stavbe meščanske arhitekture v Lendavi, Ljutomeru, Radgoni in Soboti, ki so predstavljene v tej prilogi, so samo redke preživele poteze nekdanj zasnove duše teh mest.

Obrazi mesta

»Pa misliš, da bo to kdo bral?« me je vprašala vljudna in ustrežljiva načelnica enega od občinskih oddelkov za urbanizem, ko sva stopala po stopnicah iz nadstropja, kjer je njen oddelek v nižje, h geodetom, če bi se pri njih našel kak primeren načrt mesta. Tak za turistične namene, da bi vanj vrisali vse mestne stavbe, ki so jih strokovni sodelavci mariborskega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine označili za spomenike meščanske kulture.

Rekel sem ji, da mislim, da bodo listali po tej prilogi tako meščani kot vaščani.

Mesto kot kraj intimnega zavetja

Vaščani potrebujejo mesto. Ne samo zato, ker vanj prodajajo in hodijo po nakupih. Potrebujejo ga tudi zato, ker je mesto, če je le količkaj mestnega v njem in na njem, tisti obljuden kraj, kjer se med ljudmi lahko skriješ. Zato, ker te pravi mestni prebivalci ne opazujejo in ne nadzirajo, marveč ti pustijo biti kakor hočeš. Če je mesto pravo mesto, potem je strpno. Tudi če je majhno mesto, ki sicer že vnaprej velja za nestrpno in hujše od vsake zvedave vasi.

Tudi v majhnem mestu je vendarle nekaj mestnega! In čim več je mestnega, to pa so pač mestne stavbe, tem manj majhno je, četudi je še tako maloštevilno.

Mesto kot kraj spomina

Meščani pomurskih mest, tako upamo, bodo po prilogi listali, ker svojega mesta pogosto niti ne poznajo. Sicer pa je to znano. Gre za pojav, ki se mu pravi siva vsakdanost v majhnih mestih, zabeležena z ravnodušnostjo. Kdo pa ima dandanes še čas, da bi si ogledoval fasade hiš? Na kaj takega te prisilijo šele turistični vodiči, ko se znajdeš kje na izletu v katerem od velikih mest s svetovno znanimi fasadami.

Glej glej, kdo bi si mislil, da tole takole izgleda! Saj to pa je čisto ugledno. Pa tile okrasit! Koliko krat sem že hodil(a) tod mimo, pa tega še nisem opazila.

Tisti, ki bodo tako govorili, se bodo potem še spomnili, da je stala tam nekje prav imenitna stavba, pa je propadala in so jo porušili, oziroma so jo prav nesrečno obnovili, tako da zdaj več ni v nikakršno radost očesu. Škoda.

Mesto – turistični kraj

Potem jih bo prešinilo, da so si nazadnje ogledovali stavbe na tistem izletu, ko so se šli turizma. Listali bodo po prilogi in se spraševali, katero od mest, Lendava, Ljutomer, G. Radona ali M. Sobota bi potemtakem imelo največ možnosti za turizem. In nekateri bodo rekli, da pa je res škoda, ker se v njegovem mestu bolj ne obnavlja. Prava nesreča in žalost pa je, ker se je na te reči, na »starinske« stavbe v mnogih letih starega režima gledalo kot na vsiljiv zgodovinski spomin, ki ga je nujno zradirati.

Da ne pozabim. Ustreznega načrta mesta, na katerega bi vrisali zaščitene spomenike meščanske kulture ter tako naredili nekak prototip za turistični vodnik po mestu, z načelnico nisva dobila!

Mesto kot kraj dediščine

Meščanska stavbna arhitektura je naša kulturna dediščina. Zakon o varovanju naravne in kulturne dediščine, po katerem

se ravna in se nanj sklicujejo Zavodi za varstvo naravne in kulturne dediščine tudi takrat, ko občinskim oblastem priporočajo v zaščito objekte meščanske stavbne arhitekture, je nepopoln. Tako na primer nima mehanizmov za izvedbo

Slovarček nekaterih umetnostnozgodovinskih izrazov

atika – nižja stena nad glavnim zidcem; pogosto kot sklep niza lokov ali pa za zakritje strehe

baluster – okrogel ali mnogokoten profiliran stebriček, ki podpira ograjo

balustrada – doprsna ograja, ki jo podpirajo stisnjeni, močno profilirani stebrički, balustri

baza – spodnji del določenega stavbnega člena, še posebej stebra ali slopa

gank – lesen pokrit hodnik

girlanda – v lokih obešana kita ali vitje iz listja, cvetja in sadežev

historicism – v arhitekturi: pretirano poudarjanje, citiranje zgodovinskih elementov

kanelira – žlebič

kanelirano – žlebičeno

kapitel – glavič, izstopajoč člen, ki zaključuje stebre, slope, pilastre, posreduje med oporo in težo ogrodja ali oboka

karnisa – stavbni člen z zavitim profilom v obliki črke S, pogosto nosilni del zidca ali pa zaključni člen

kartuša – ščit podobna ploškev, uokvirjena z volutami, kot podlaga za napise, grbe ali embleme, v rabi zlasti v arhitekturi in umetni obrti pozne renesanse in baroka

konzola – izstopajoča opora, npr. oporni kamen kot podstavek za figuro; tudi stenski podstavek, stenska polica

lizena – navpičen rahlo izstopajoč zidni pas, namenjen členitvi stene (v nasprotju s pilastrom), brez baze in kapitela

neoklasicizem – umetnostna smer ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja, ki obnavlja motive in oblike stare grške in rimske umetnosti

oproga – stavbni element, ki omejuje eno obočno enoto od drugih delov vzdolžnega prostora

osnost – (6 – osnost, 12 – osnost itd.) število oken v stavbi

parapet – nižja zidana pregrada

pilaster – plitek, le malo iz stene izstopajoči kanelirani ali gladki stenski slop z bazo in kapitelom

portal – poudarjen reprezentativen vhod v stavbo

rizalit – po vsej višini naprej pomaknjen del zunanje stene stavbe

rustika – zidovje iz naravnega kamna z grobo oklesanimi vidnimi stranicami in natančneje obdelanimi robovi

secesija – oznaka za različne umetniške skupine v Nemčiji in Avstriji, ki so se proti koncu 19. stol. ločile od tradicionalnih in uradno priznanih umetniških združenj in si prizadevale za nove revolucionarne cilje v umetnosti

veduta – pogled, razgled; pogled na značilno mestno podobo

voluta – spiralasto zavito arhitekturni člen

varovanja in zaščite. Preprosto: ljudi k temu ni mogoče dovolj prepričljivo pripraviti oziroma prisiliti. Zdaj nastaja nov zakon. Toda, koliko ljudi pa bere take zakone? Bolje jih je do zavesti o lastni kulturni dediščini pripraviti z opozarjanjem na njeno neponovljivost in njen pomen za mentalno stanje občestva. To skušamo tudi s to prilogo.

Mesto kot meso duše

Duša mesta se kaže na njegovem obrazu. V njegovi slavbni kulturi. Mestu ne moreš vsiliti duše, ne moreš mu je preprosto zgraditi. To se ni posrečilo še nikomur, nobenemu vladarju in nobeni ideologiji. Vedno, ko se to poskuša, se mestu duša vzame. Vzame je premilo rečeno, iztrga se mu.

Ponekod so mestne duše zelo globoko iztrgane.

Ko sem znanki umetnostni zgodovinki pripovedoval, kako so me pri zbiranju gradiva za to prilogo v ustreznih institucijah sprejemali v tem in onem obmurskem občinskem mestu, ter ji povedal, da so bili vsekakor povsod zelo prijazni, pa vendar tam tako, spet ondi pa drugače, čeprav se na zunaj eno od drugega ne bi nič razločevalo, je rekla: Vidiš, kako se to vidi, ta duša mesta! V različno formiranih mestih je različna, si opazil? Res sem.

»Kar je kmetu hiša, to je človeku kulture mesto.« je rekel Oswald Spengler.

Mesto kot kraj zgodb

Če hočemo biti kulturni narod, potem moramo zavestno in ponekod skorajda na novo graditi kulturo mest. Majhnih srednjih in velikih.

Vse pomurske občine so sprejele odloke o zaščiti spomenikov naravne in kulturne dediščine. Sprejele so jih na osnovi strokovnih ugotovitev in določitev Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine (ZVKND) v Mariboru. Za pričujočo prilogo smo od teh strokovnih razlag in ovrednotenij izbrali tiste, ki obravnavajo meščansko stavbno kulturo v mestih Lendava, Ljutomer, Gornja Radgona in Murska Sobota. V tem oziru se za pomoč zahvaljujemo gospe Urekovi in gospodu Mikuzu (ZVKND), gospe Tadinovi (SO Lendava), gospe Mlinaričevi (SO Ljutomer), gospodu Potisku in gospe Bodanec (SO G. Radgona) ter gospe Bavčarjevi (SO M. Sobota).

K cenjenemu in nekoliko prirejenemu delu strokovnjakov ZVKND, ki so določili in razložili, katera stavba in zakaj naj velja za zaščiteno, smo dodali fotografije, ki sta jih posneli Nataša Juhnov in Andreja Pirher.

Na tem mestu bi morala biti zapisana še zahvala nekaterim osebam, predvsem ženskam, ki so nam pripovedovale zgodbe iz občestvenega življenja hiš, ki so spomeniki meščanske kulture. Kot na primer gospe Tereziji Škrajnar, upokojenki iz Ljutomera, ki je prava kronistka zgodb o usodi hiš in njihovih graditeljev. Kdo je znamenito hišo zgradil, komu jo je prodal, je že vložil zahtevek za denacionalizacijo in podobno. Takorekoč prispevki k monografiji hiš »izza vogala«. Zaradi pomanjkanja prostora smo se morali temu odpovedati. Upamo pa, da bomo s to prilogo vzpodbudili k tovrstnemu zanimanju in pripovedovanju. Tudi to je njen namen.

ŠTEFAN SMEJ

Lendava

Naselbinsko območje

Opis

Lendava je izredno sklenjeno podolgovato mesto, ki se razprostira na lahni vzpetini tesno ob vzhodni gorici, delno pa tudi na njihovih južnih obronkih. Skozi Lendavo vodi ena sama glavna cesta, le v strogem središču okoli cerkve se delno prepletata občestna in gručasta oblika. Pomembne hiše v Lendavi so skoncentrirane ob glavni Partizanski cesti, ob kateri stojijo najlepše mestne zgradbe, nastale kmalu po letu 1867, ko postane Lendava mesto z mestnimi pravicami, in po letu 1890, ko zgradijo železniško progo Zalaegerszeg–Čakovec.

Meščanska arhitektura ob Partizanski cesti je v večini primerov prtilična ali enonadstropna z lepimi historičnimi fasadami, ki so nastajale po letu 1867 do konca prve svetovne vojne. Poleg kvalitetnih fasad jo v mnogih primerih odlikujejo notranja stopnišča z ograjami in prostornimi dvorišči. Prav te sestavine je potrebno ohranjati tudi ob prenovi in revitalizaciji, ki je za nekatere objekte nujna.

Ovrednotenje

Dolnja Lendava se je razvila pod gradom. Celo tisočletje, od leta 890 do 1919, je bilo ozemlje občine v madžarski lasti, od Habsburžanov dalje pa tudi v zvezi z Avstrijo. Od leta 1867 po vsebni dualizma preide pod ogrski del avstroogrske monarhije.

Lendava je dobila ime po lipah (Linda, Lindau, Lendava), ki so v času, ko je naselbina v sestavi Pribinove in Kocljeve države, obdajale Lendavo in okolico.

Ves srednji vek in še v začetku novega veka je v Lendavi gospodovala rodbina Banffy (Baniči). Ko so Banffyji leta 1644 izumrli, je Doljno Lendavo z okolico dobil F. Nadasy, po njegovi usmrtitvi pa je cesar Leopold I. podaril grad in zemljišča H. Esterhazyju. Knezi Esterhazy so bili lastniki gradu do druge svetovne vojne. Njihovo posestvo pa je bilo po prvi svetovni vojni razdeljeno med agrarne interese.

Nagel razvoj Lendave se je začel po letu 1867, ko je naselje postalo okrajno mesto, in spet po letu 1890, ko je dobilo železnico. To je obdobje, ko pričnejo Lendavčani graditi zidane hiše ob glavni mestni in prometni žili, t. j. Partizanski cesti, ki predstavlja jedro mesta Lendava.

Varstveni režim

V naselju varujemo historično ulično mrežo, tlorisne in višinske gabarite, opečno kritino, prvotno obliko fasad, nepo-

zidano okolje gradu, župno cerkev, podružno cerkev sv. Trojice, evangeličansko cerkev, Spodnji grad, meščansko arhitekturo in znamenja, ki so navedena v strokovnih osnovah za razglasitev kulturnih spomenikov. Za vsak poseg v prostor in na objektih v območju NO Lendava je potrebno soglasje spomeniškovarstvene službe.

Način uporabe

V mestu je možna le taka dejavnost, ki je primerna za mestno jedro. Industrija, trgovina z gradbenim materialom, t. j. pd. se sme locirati le izven strnjenegega mestnega jedra na lokacijah, kjer taki objekti ne bodo zastirali tipičnih pogledov na mesto z gradom kot prostorsko dominantno.

U 4, Partizanska cesta 7 (sodišče in geodetska uprava)

Opis

12 x 6 – osna reprezentančna, vogalna stavba ima triosni, rahlo izstopajoči rizalit z močno poudarjenim vhomom v osrednji osi in timpanom. Rustikalno prtiličje in profilacija fasade sta tipično neoklasicistična

Ovrednotenje

Zgradba je značilen primer reprezentančne enonadstropne neoklasicistične hiše s prelomno stoletja.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celotni neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Sodišče in geodetska uprava

U 3, Kovačeva ulica 13 (osnovna šola)

Opis

Enonadstropna zgradba z višokim prtiličjem stoji na vogalu Kovačeve ulice in poti na grad, 11 x 6 – osno šolsko poslopje pokriva streha majhnega naklona. Fasada je členjena z vodoravnimi polji, maltastimi šivanimi robovi in venčnim zidcem. Okna so poudarjena s profiliranimi obrobami, policami in temeniki.

Ovrednotenje

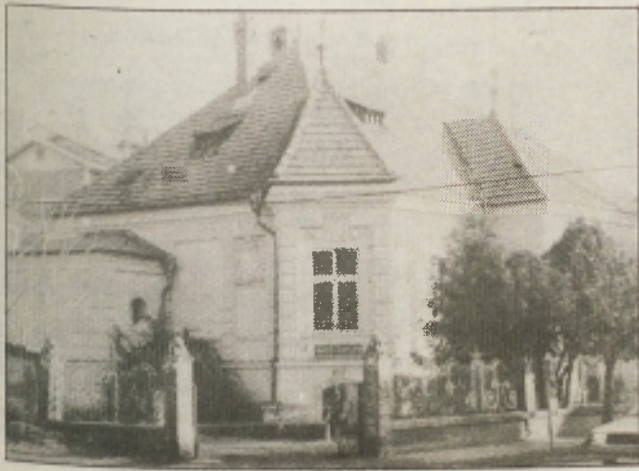
Poslopje je značilna historicistična šolska zgradba s preloma stoletja.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celotni neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Osnovna šola

U 5 – LENDAVA, Partizanska cesta 10 (knjižnica)

Opis
Pritlična, neobaročna vila na pravokotnem tlorisu ima štiri vogalne stolpiče. Fasada je členjena z bogato okrašenimi baročnimi kartušami in malastimi šivanimi robovi.

Ovrednotenje
Hiša je primer kvalitete historičistične enodružinske vile z vrtom, v kateri se danes nahaja knjižnica. Zgrajena je bila leta 1906.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Knjižnica.

U 6 – LENDAVA, Partizanska cesta 14 (restavracija Park)

Opis
Trinajstosna, enonadstropna zgradba ima močno uničeno desno krilo pritličja, v katerem je danes trgovina z belo tehniko. Osrednje tri osi so poudarjene z balkonom, bogato profilacijo in girlandami.

Ovrednotenje
Osrednji del zgradbe, nekdanji hotel Krona, je dal zgraditi že grof Esterhazy v prvi polovici 18. stoletja. V zadnji tretjini 19. stoletja so zgradbo razširili.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Pri obnovitvenih delih bo potrebno poenotiti okenske odprtine v pritličju, ki so bile povečane, in rekonstruirati profilacijo v pritličju.

Način uporabe
V zgradbi je restavracija Park, trgovina z belo tehniko in stanovanja v nadstropju.

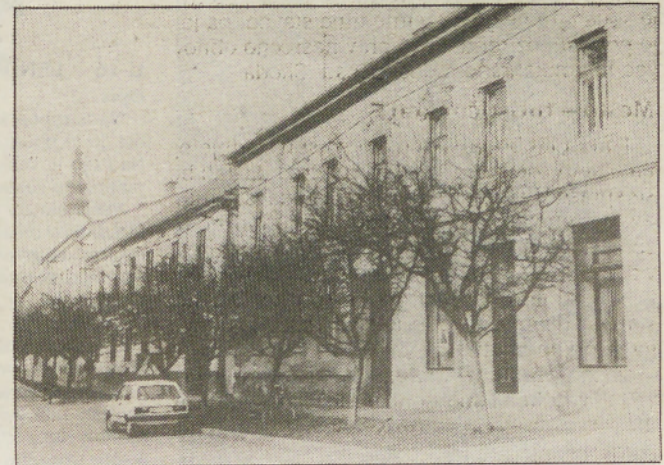
U 8 – LENDAVA, Partizanska cesta 18

Opis
Visokopritlična, enonadstropna, sedemosna stanovanjska zgradba, ki jo pokriva dvokapnica, ima polkrožno zaključen portal v četrti osi. Okna v prvem nadstropju so poudarjena z bogatim okrasjem nad karniso. Fasada je členjena s secesijskimi pilastri, šivanimi robovi in venčnim zidcem.

Ovrednotenje
Stanovanjska zgradba iz začetka stoletja.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Stanovanjska namembnost.

U 7 – LENDAVA, Partizanska cesta 17 (Weissova hiša)

Opis
Panonska pritlična zgradba, izrazito podolžnega tlorisa, ima v pritličju niz lesenih izložb, ki se nadaljujejo v vogal, nad katerim se dviga stolpič s strmo streho. Lesene izložbe so bogato profilirane.

Ovrednotenje
Hiša, ki jo je leta 1923 zgradil trgovec Weiss (oče današnjega lastnika Weissa), je kvaliteten primer poslovnega stanovanjskega panonskega tipa iz obdobja okoli prve svetovne vojne. Za zgradbo je lepo negovan vrt, ki je iz hiše dostopen preko pokrite terase na stebrih.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Stanovanjska namembnost.

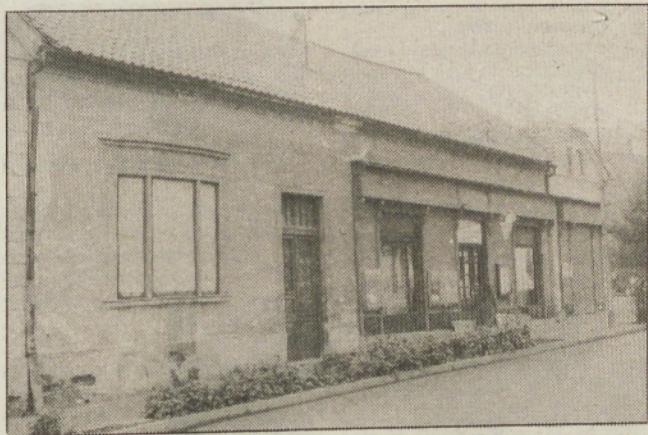
U 9 – LENDAVA, Partizanska cesta 19 (slaščičarna)

Pritlična zgradba izrazito podolžnega tlorisa je pokrita z dvokapno streho naklona cca 40 stopinj. vzdolž skoraj celotne fasade so lesene izložbe.

Ovrednotenje
Primer panonske malomeščanske arhitekture z velikimi lesenimi izložbami.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Slaščičarna in stanovanje.

U 10 – LENDAVA, Partizanska cesta 20

Opis
Šestosna, enonadstropna hiša z visokim pritličjem ima dostop v notranjosti skozi širok dovozni portal v zadnji osi. Rustikalna fasada v pritličju je od prvega nadstropja je izrazito ločena z izstopajočim venčnim zidcem pravokotnega profila. Po dve okenski osi v nadstropju so med seboj ločene s pilastri z dvojno preklado, nad katerim poteka podstrešni venec.

Ovrednotenje
Značilen primer meščanske arhitekture iz konca 19. stoletja.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Stanovanjska zgradba.

U 13 – LENDAVA, Partizanska cesta 33

Opis
Enonadstropna zgradba s trakti, ki oklepajo veliko notranje dvorišče, deluje s Partizanske ceste kot pritlična hiša. Pokrita je z dvokapnico, v notranjem dvorišču pa je še originalni gank. Trakt ob Spodnji ulici je še ohranil profilacijo okoli oken in venčni zidec, ki deli fasado v dva dela.

Ovrednotenje
Značilen primer stanovanjske zgradbe iz okoli 1900 z notranjim dvoriščem in gankom.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Potrebno je ohraniti notranje dvorišče z vsemi detajli lesene ganka in rekonstruirati fasado ob Partizanski cesti.

Način uporabe
Stanovanjska hiša.

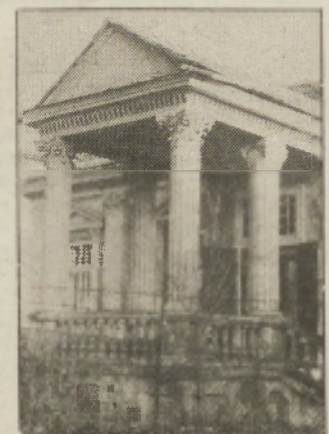
U 12 – LENDAVA, Partizanska cesta 30

Opis
Pritlična, 5 x 2-osna vila je pokrita s piramidalno streho naklona cca 40 stopinj. Fasada ob cerkvi je oplemenitena z mogočno klasicistično lopo, ki sloni na balustradi in je dostopna po enoravnem stopnišču. Trikotna okenska čela slonijo na klasicistično oblikovanih pilastrih. Okenske osi so med seboj ločene s pilastri, ki segajo preko cele višine zgradbe.

Ovrednotenje
Vila je kvaliteten primer post-klasicističnega oblikovanja druge polovice 19. stoletja v Lendavi.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Stanovanjska zgradba.

U 11, Partizanska cesta 24 (trgovina Toko)

Opis
Pritlična zgradba z dvokapno opečno streho ima leseno izložbo samo v desnem delu. V nadaljevanju hiše je stanovanje. Fasada je členjena s pilastri, okna pa so poudarjena s policami, karnisami in obrobami.

Ovrednotenje
Primer panonske stanovanjske trgovske pritlične zgradbe iz začetka 20. stoletja.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Trgovina Toko in stanovanje.

U 14 – LENDAVA, Partizanska cesta 36

Opis

Enonadstropna, triosna hiša ima vhod v osrednji osi. V pritličju so lokali. Velika izložbena okna z zaobljenimi vogali so v nasprotju z bogato profilacijo okoli oken prvega nadstropja. Nad osrednjim oknom prvega nadstropja je pravokotno zaključena atika.

Ovrednotenje

Trgovsko stanovanjska hiša iz začetka tega stoletja.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Trgovsko stanovanjska hiša.

U 15 – LENDAVA, Partizanska cesta 38

Opis

Enonadstropna hiša ima poudarek v zgornjem stanovanjskem delu, ki je od pritličja ločeno z gladkim zidnim vencem. Okna so obrobljena z značilnimi secesijskimi obrobovi, med okni pa so secesijski ornamentii. Pod streho poteka arkadni konzolni venec.

Ovrednotenje

Zgradba je najkvalitetnejši primer madžarske secesije v Lendavi. V tej hiši so v letih 1934–35 tiskali »Ljudsko pravico«.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanjsko trgovska namembnost.

U 16 – LENDAVA, Partizanska cesta 42

Opis

Nadstropna stanovanjska hiša z vhodom v prvi osi, ki je poudarjena s širokim uvoznim portalom. Nad njo je veliko okno z balustrado v parapetu in polkrožno zaključenim čelom.

Večja okna v nadstropju so poleg obrob, polic in temnikov okrašena še z močno poudarjenimi karnisami. Hišo pokriva dvokapnica naklona cca 40 stopinj s petimi polkrožno zaključenimi podstrešnimi okni.

Ovrednotenje

Primer stanovanjske hiše s preloma stoletja.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanjska zgradba.

U 17 – LENDAVA, Partizanska cesta 44

Opis

Enonadstropna, neobaročna zgradba ima v pritličju lokale in stanovanja v nadstropju. Polkrožno oblikovane vratne in okenske odprtine so poudarjene z rastlinskimi okrasjem. V nadstropju se v polkrožnih okenskih čelih nahajajo kartuše z angelskim glavnicami na školjkastem ozadju. V prvem nadstropju so polja vizuelno podaljšana z balustrii. Fasada je členjena tudi z močno poudarjenimi zidnimi venci, pilastri in podstrešnimi girlandami. Na levi strani fasade je vogalni mansardni stolpček.

Ovrednotenje

Zgradba je najlepši primer stanovanjsko trgovske hiše v Lendavi. Bogato okrašena fasada, na kateri je ohranjeno še celotno stavbno pohištvo, je edinstveni primer historicizma v Lendavi.

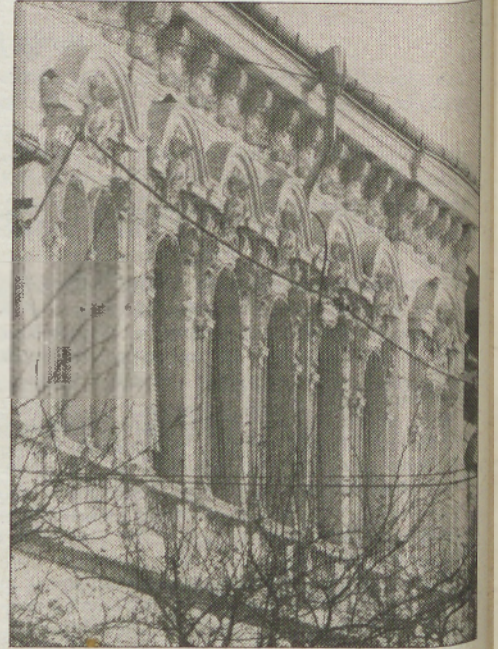
Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Hiša je bila obnovljena leta 1989 ob strokovni pomoči Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Način uporabe

Poslovno stanovanjski objekti

U 18 – LENDAVA, Partizanska cesta 52 (uradi Stanovanjske skupnosti)

Opis

Repezentančna enodružinska, pritlična vila. Sredi vrta je pokrita z opečno streho naklonskega kota cca 35 stopinj. Okenske osi so najbolj poudarjene v dveh izstopajočih delih s paroma oken.

Ovrednotenje

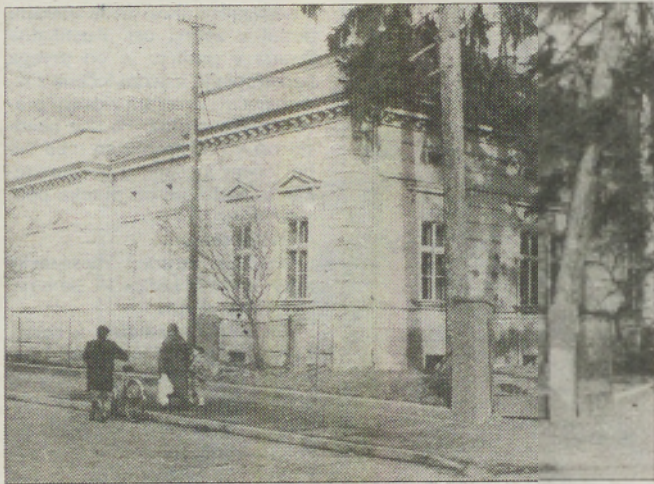
Primer bogataške vile s preloma stoletja.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Sedež stanovanjske skupnosti.

U 19 – LENDAVA, Partizanska cesta 64 (glasbena šola)

Opis

Pritlična, petosna stavba je poudarjena v svoji osrednji, širši osi s trikotnim čelom, nad katerim se nahaja bogato profilirana atika z balustrado. Fasada je členjena s šivanimi robovi in osrednji osi ozkimi, vodoravnimi pravokotnimi polji, dvojnimi karnisami in cvetličnimi motivi v parapetih ožjih okenskih osi.

Ovrednotenje

Enodružinska pritlična hiša v uličnem nizu je primer bogato profilirane madžarske fasade s preloma stoletja.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

V zgradbi je srednja glasbena šola.

U 20 – LENDAVA, Partizanska cesta 70

Opis

Pritlična, osemosna zgradba podolžnega tlorisa je pokrita z dvokapnico naklona cca 40 stopinj. Vhod v hišo vodi z dvoriščne strani. Fasad je razgibana s šivanimi robovi, izmenično parapetnimi polji, trikotnimi in polkrožnimi okenskimi čeli ter vodoravnimi fugami.

Ovrednotenje

Hiša je primer stanovanjske arhitekture s preloma stoletja.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanjske zgradba.

U 21 – LENDAVA, Spodnja ulica 5 (sinagoga)

Opis

Židovska sinagoga v Spodnji ulici je enonadstropna monolitna zgradba na skoraj kvadratni osnovi. Pokriva jo štirikapnica, pod streho pa poteka konkavni venec. Fasada je členjena le s pilastri. Sekundarne okenske odprtine so nastale iz nekdanjih gotsko oblikovanih oken. Dostop v zgradbo je danes možen le iz Spodnje ulice.

Ovrednotenje

Židovsko versko društvo je bilo ustanovljeno leta 1830. Prostor za molitve je bil urejen v zadnjem delu gostilne enega od členov. Leta 1837 so ustanovili židovsko versko občino in za obrede najeli hišo, v kateri je bilo 30 sedežev za moške in 20 za ženske. Leta 1843 so najeli večjo hišo, ki so jo leta 1847 odkupili za 1500 forintov. Gmota raven skupnosti se je v drugi polovici 19. stoletja močno dvignila, zato so lahko leta 1866 zgradili novo sinagogo. V sinagogi je bilo 80 moških in 60 ženskih mest. Leta 1898 je bilo v Lendavi 222 židov. Verske obrede so imeli vse do leta 1944, ko so jih Madžari internirali. Do takrat je tudi delovala židovska cerkvena občina.

Dostop v sinagogo je vodil iz zahodne strani, kjer je naklon največji. Cerkev je bila orientirana proti vzhodu, kjer je bil včasih oltar, danes pa je tam glavni vhod v stavbo. Ob strani pa je še ohranjen stranski vhod. Nekdanja šilasto zaključena okna so spremenjena v pare pravokotnih oken. Galerija v prvem nadstropju, na kateri so ženske prisostvovala obredu, je uničena.

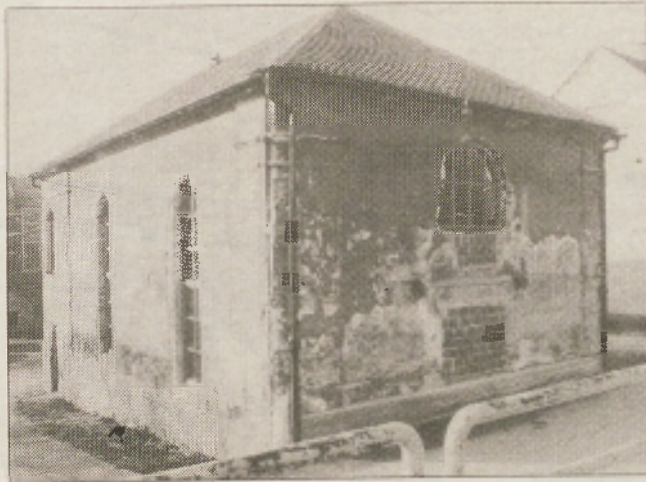
Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Potrebno bi bilo rekonstruirati originalna šilasto zaključena okna, prvotni vhod na zahodu, orientiranost proti vzhodu, prvotno galerijo v nadstropju, itd.

Način uporabe

Cerkev služi kot skladišče za pohištvo.

U 22 – LENDAVA, Župančičeva ulica 1 (nekdanja židovska šola)

Opis

Enajstosno, pritlično zgradbo z vhodom v centralni osi pokriva dvokapnica. Nad velikimi okni so karnise, ki slonijo na konzolah. Polkrožno zaključena vrata so poudarjena s segmentnim čelom.

Ovrednotenje

V zgradbi je delovala judovska šola vse do internacije Judov leta 1944. Šola za jude je pričela delovati že leta 1850. V levem delu zgradbe je bilo rabinovo stanovanje, v desnem pa dva razreda, v katerih so jude poučevali hebrejščino, pisanje in branje.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za njegovo vzdrževanje in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Šola je prazna. V njej bi se lahko uredil judovski muzej Prekmurja.

Ljutomer

Opis

Topografsko mrežo mesta danes sestavljajo trije trgi – Glavni trg, Stari trg in Miklošičev trg – katere med seboj povezujejo ulice – Vrazova, Postružnikova, Kerenčičeva ulica. Glavno prometno in komunikacijsko os skozi mesto predstavljajo Ormoška cesta – Glavni trg in Prešernova cesta.

Mestna parcelacija je, razen na najstarejšem Starem trgu, kjer so deloma še ohranjene ozke parcele, iz 19. stoletja. Stavbe zavzemajo celotno širino parcel. Posledica slednjega je strnjena mestna zazidava. Gabaritne višine mesta so večinoma enonadstropne, glavni poudarek je župna cerkev sv. Janeza Krstnika, ki se dviguje nad ostala poslopja.

Ovrednotenje

Naselitvena kontinuiteta Ljutomera sega v pradževno v čas Keltoev in Ilirov. Za časa rimske vladje (okolet leta 15 pr. n. št. do 3. st. n. št.) se je kultura znatno dvignila, nastale so nove postojanke in nove naselbine. Uredili so politično upravo. Srednjeveška naselbina se je razvila pod prvotnim ljutomerskim gradom, ki je stal na hribu tik nad mestom. Bil je obrambni stolp, ki so ga potavili solnograški nadškofje. Mesto se prvič omenja leta 1174 kot Luttenwerde, kasneje se ime še večkrat spremeni. Mesto, v katerem se je odvijala živahna obrtna in trgovska dejavnost, je v letih 1735-36 dobilo obzidje okoli cerkve in kapelo sv. Florjana.

Danes kaže mesto večinoma podobo iz druge polovice 19. stoletja z redkejšimi starejšimi stavbami. Večina starejših stavb se skriva za mlajšimi fasadmi. Kljub temu je Ljutomer kvaliteten historični organizem, ki mu lahko z ustreznimi posegi spomeniško vrednost še zvišamo.

Varstveni režim

Celotno staro mestno jedro Ljutomera je urbanistični spomenik in je kot tako pod neposredno spomeniško zaščito. Zato je potrebno v historičnem tkivu varovati vse sestavine, ki kakorkoli prispevajo k njegovi spomeniški podobi. To so predvsem tlaki, gabariti in fasade. Vse novogradnje v mestu se morajo prilagoditi obstoječim starejšim zgradbam. Varujemo tudi vedutno podobo mesta kot celote, zato se je zaradi tega potrebno posvetovati z ustreznim organom tudi o morebitni adaptaciji ali nadgradnji stavb, ki niso neposredno pod spomeniško zaščito. Za kakršenkoli poseg znotraj zavarovanega območja je potrebno soglasje spomeniške službe.

Način uporabe

Varovano območje naj služi dejavnostim mestne rabe – stanovanja, uprava, šolstvo, kultura, trgovina na drobno, drobna obrt, gostinstvo, turizem, rekreacija.

U 12 – LJUTOMER, Glavni trg 3

Opis

Petosna, enonadstropna, v nizu sezidana hiša z dvojnima prvo in zadnjo osjo in izstopajočim triosnim osrednjim rizalitom. Pritličje krasí reliefna rustika, pravokotni portal brez vratnic je v peti osi, prav tak, a ožji dostop v lokal pa v drugi osi. Nadstropje, katerega loči od pritličja profiliran mejni zidec, je okrašeno s profiliranimi obrobo oken, balustradnimi parapetoma v prvi in peti osi, trikotnimi zaključki nad okni in profiliranim podstrešnim vencem na konzolah. Veža stavbe je obokana s križnim obokom z oprogami – pod sekundarnim opleskom so vidni sledovi poslikave.

Ovrednotenje

Ena najkvalitetnejših historicističnih fasad v mestu iz leta 1897, ko je bila sezidana v neobaročnem slogu. Na portalu je potrebno ponovno namestiti vratnice in zamenjati neustrezen neonski izvisek lokala v pritličju.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Z lokalom v pritličju in stanovanji v nadstropju je stavba pravilno izrabljena.

U 10 – LJUTOMER, Glavni trg 1 (Joška Berdena ulica 2)

Opis

Sedemosna, vogalna stavba s triosnim rizalitom in profiliranimi mejnim in podstrešnim vencem. Potlačeno polkrožen uvozni portal v četrti osi uokvirjata slopa z volutastima kapiteloma in preklado. Na portalu je letnica 1833. Okna v pritličju in nadstropju imajo gladke obrobe, tista v nadstropju pa tudi profilirane police. Veža je kapasto obokana z oprogami.

Ovrednotenje

Leta 1833 nastala stavba tik ob nekdanjem rotovžu je skupaj s slednjim najkvalitetnejša stavba Glavnega trga. Da bi ji njene zgodovinske in spomeniške vrednote še valorizirali, bi bilo potrebno ponovno namestiti okrasje nad okni v nadstropju triosnega rizalita, glavne fasade ter lesene naoknice, kol je razvidno iz stare fotografije.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvornosti vseh delov zunanjsčine in notranje razporeditve prostorov ter stopnišča. Dovoljeni so izključno sanacijski posegi in posegi za valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Javna dejavnost v stavbi ustreza njenemu značaju in legi na osrednjem mestnem trgu.

Tri leta potem

»Ljutomerska pravljica« je neka profesorica poimenovala razstavo v galeriji A Trstenjaka, ki je bila postavljena 1989. 1. na temo »Prenova mestnega jedra«. Tri leta pozneje je v Ljutomeru moč prepoznati nekatere odlomke iz te pravljice. Tri leta pozneje je moč čutili živahnejše bitje srca starega mestnega jedra, za kar gre zahvala ljutomerskim političnim elitam, ki so s svojo družbeno vplivno močjo podprle posamezne skupine, da so lahko aktualizirale svoje strokovne odločitve, in ki niso dopustile, da bi izključno ekonomski interes dominiral pri prestrukturiranju programov in v mestnem središču. Stimuliranje prenove ni ostalo le na deklarativnih osnovah, ampak se kaže pri:

1. oblikovanju občinskega proračuna, ki že par let vodi postavko »mestno jedro«, iz katere se črpajo sredstva za izvajanje projektnih natečajev, urejanje javnih površin (Miklošičev trg, Stari trg, Kajuhova ul., Glavni trg, tržnica) sanacijo spomeniško zaščitenih objektov (Miklošičeva hiša, Mestna hiša).

2. formiranju višine najemnin za poslovne prosore, ki se v primeru nekompatibilnih (elektroinštalaterstvo in sušilarnih (gostinstvo) programov povečajo.

3. pri dobivanju tehnične dokumentacije za novogradnje po sistemu projektnih natečajev, na katere se povabi najmanj pet izvajalcev.

4. zagotavljanju javnosti dela, ki se poslužuje javnih predstavitev vseh gradbenih posegov v mestni prostor.

Številne razprave, predstavitve v javnih medijih in razstave so pomagale oblikovati nov odnos do bogate kulturne dediščine mesta Ljutomer, ki po vojni le ni doživela tako intenzivne rasti, da bi le-ta umičila njeno subtilno jedro. Ali je prenova mesta razumljena do potankosti, pa je drugo vprašanje.

To ni le pleskarska akcija ali pa obnavljanje obstoječe grajene strukture s predznaki sentimentalnega zgodovinskega spomina. To je splet akcij in procesov, ki mesto povezujejo in identificirajo. Prav ta identiteta, ta splet različnih umetniških, socioloških, etnoloških, ekonomskih in drugih občutkov ostaja najmanj dorečen. Vrniti mestu identiteto pa je tisti dogodek v procesu prenove, ki ga ne more udeležiti še tako organizirana občinska politika, pač pa leži v duši njenih prebivalcev. JERICA MLINARIČ

U 11 – LJUTOMER, Glavni trg 2 (mestna hiša)

Opis

Tržno fasado sedemosne, enonadstropne, vogalne stavbe krasí triosni rizalit s pilastriško arhitekturo v nadstropju, balkonom na dveh toskanskih stebrih in trikotnim zaključkom z uro na vrhu. Pod balkonom je potlačeno polkrožen portal z letnico 1837 in originalnimi vratnicami z držali v obliki levjih glav. Okna v nadstropju in pritličju imajo gladke obrobe, mejni in podstrešni venec sta profilirana. Veža je obokana s plitvim banjastim obokom z dekorativnim profiliranim robom na temenu.

Ovrednotenje

Nekdanji rotovž, ki je nastal leta 1837, je glede na svojo reprezentančno funkcijo kvaliteto oblikovana arhitektura. Na fasadah bi bilo potrebno okna predelati na šest delov in jim namestiti lesene naoknice, iz pilastrov v pritličju pa odstraniti napisne table ter za njih najti primernejše mesto.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti in nedotaknjenosti vseh elementov zunanjsčine in posebej originalno razporeditev notranjih prostorov. Dovoljeni so posegi za ohranitev objekta in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Javna namembnost je v skladu s primarno funkcijo spomenika.

U 13 – LJUTOMER, Glavni trg 7

Opis

Petosna, enonadstropna stavba s portalno osjo, ki rizalito izstopa in je na vrhu povišana ter potlačeno polkrožno zaključena. Fasada je okrašena s secesijskimi in historicističnimi elementi. Okna imajo profilirane obrobe, podstrešni venec je profiliran. Ravno stropano vežo v notranjosti krasi tudi profiliran dekorativni rob.

Ovrednotenje

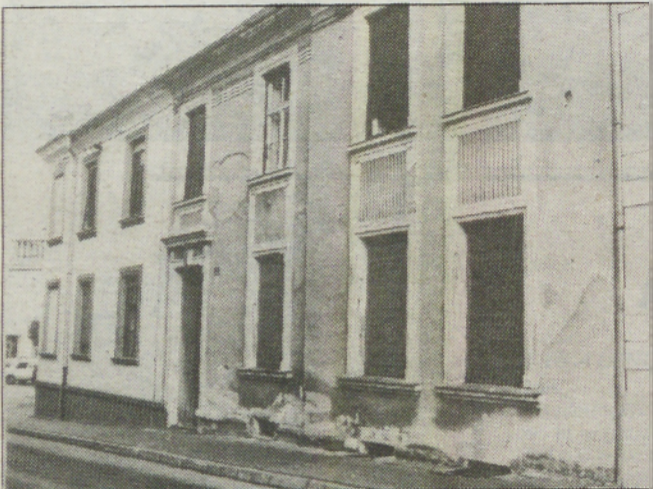
Leta 1923 nastala stavba z mešanico pozne secesije in historicizma na fasadi je kvaliteten primer oblikovanja svojega časa v ljutomerskem prostoru.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v originalnosti vseh sestavin. Posebej opozarjamo na kvaliteto stavbno pohištvo. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanja in mirne dejavnosti v pritličju (odvetnik) ustrezajo značaju spomenika.

U 15 – LJUTOMER, Joška Berdena ulica 1 (Kerenčičeva ulica 2)

Opis

Dvonadstropna, vogalna, 3 x 3 – osna stavba z rustificiranim pritličjem in prvim nadstropjem. Pravokoten portal členi tretjo os. Osrednja os fasade je rizalito poudarjena, nad drugim nadstropjem jo poudarja povišano čelo, v drugem nadstropju pa tudi dvojno okno z balustradnim parapetom. Enako členjena je tudi stranska fasada.

Ovrednotenje

V historicnem slogu zgrajena dominantna stavba je nastala 1858. Pomembna je zaradi kvalitete fasade in sorazmerne nedotaknjenosti razporeditve notranjih prostorov.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v nedotaknjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev oz. valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Z neuglednimi lokali v pritličju in praznima nadstropjema je stavba slabo izkoriščena. Pritličje bi bilo potrebno urediti za lokale, kar bi bila primerna funkcija, nadstropja pa za stanovanja ali glede na bližino Glavnega trga za ustrezno poslovno dejavnost, ki ne bi posegala v razporeditev in strukturo notranjščine.

U 14 – LJUTOMER, Glavni trg 13

Opis

Sedemosna stavba stoji v severovzhodnem vogalu Glavnega trga. Pritličje krasi rustika, veliki polkrožen uvozni in manjši prav tako polkrožni portal za pešce. Oba portala in polkrožno zaključena okna imajo rustificirane polkrožne karnise. Prvi dve in zadnji dve osi fasade rizalito izstopata in sta na vrhu poudarjeni z nizkima zidcema. Okna v nadstropju členi neobarčno okrasje v parapetih in v poljih med okni, nad okni pa so trikotno oz. polkrožno zaključene karnise. Podstrešni venec nosijo v obeh rizalilih konzole. Uvozna veža je traverzno obokana.

Ovrednotenje

Leta 1892 sezidana nekdanja posojilnica je ena od kvalitetnejših neobarčnih stavb v mestu. Posebej opozarjamo na originalno stavbno pohištvo.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v nedotaknjenosti in izvirnosti vseh sestavin. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških vrednot.

Način uporabe

Poslovna dejavnost se sklada s stavbno prvotno funkcijo.

U 16 – LJUTOMER, Kerenčičeva ulica 1

Opis

Stirosna, enonadstropna stavba v strnjemem zazidalnem nizu ima bogatejše okrašeno prvo os. Členi jo pravokotni portal s preklado in temenikom, ki je namenjen le pešcem, in z volutama okrašen okenski parapet v nadstropju. Okna v pritličju so profilirano obrobljena in imajo profilirane police ter valovito okrasje v ometu nad okni – slednje istočasno služi kot parapet okenskih odprtih v nadstropju – mejnega zidca ni. Zadnji dve osi fasade sta rizalito izstopajoči, podstrešni venec je profiliran. Vežo poslopja pokriva raven strop s štukaturnim profiliranim robom.

Ovrednotenje

Na začetku 20. stoletja nastala stavba v secesijskem slogu ima sicer skromno okrašeno fasado, a je zaradi ohranjenosti in nedotaknjenosti tako zunanjsčine kot notranjščine pomemben objekt, ki nam govori o arhitekturnem oblikovanju secesije v mestu.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovajska stavba. Lokale v pritličju lahko uredimo le s pogojem, da se fasada in veža ne spreminjata – dostop iz hodnika.

U 18 – LJUTOMER, Ormoška cesta 2

Opis

Stirosna, enonadstropna stavba ima prisekan vogal s pomolom na konzolah v nadstropju. Portal – potlačeno polkrožen s temenikom in originalnimi vratnicami – krasi tretjo os, v pritličju prisekanega vogala je tudi pravokoten vhod v trgovski lokal. Mejni zidec med pritličjem in nadstropjem je profiliran, prav tak je tudi podstrešni venec. Okna v nadstropju imajo profilirane obrobe in ornamentalne preklade ter gladke parapete. Pomol v prisekanem vogalu je enoosni in se zaključuje s trikotnim čelom. Vežo pokrivajo kape, dvoriščno fasado pa obteka deloma odprt, deloma zaprt lesen balkon na konzolah.

Ovrednotenje

Leta 1831 nastala stavba v historicističnem slogu in poznobidermajerskim vratnicami z motivom sonca ter pomolom v nadstropju je kvaliteten primer arhitekture svojega časa.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v njegovi izvirnosti in stavbni substanci. Na vhod v lokal v prisekanem vogalu bi bilo potrebno namestiti lesene naoknice. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanja v nadstropju in delu pritličja ter lokal v pritličju je funkcija, ki je skladna z načrtovano izrabo v tem delu mesta. Kazalo bi izrabi za primerno obrtno dejavnost tudi levi del pritličja s pogojem, da je dostop v lokal iz veže in da se ulična fasada ne spreminja.

U 19 – LJUTOMER, Ormoška cesta 4

Opis

Enonadstropna, sedemosna stavba ima ulično fasado razgibano z dvema pomoloma v drugi in šesti osi ter rizalitom s portalom in balkonom s kovano ograjo v četrto osi. Pritličje oblikujejo velike pravokotne iztožbe z dvema vhodoma v lokala in pravokoten portal, v celoti ga krasi rustika. Obrobe oken v nadstropju in na pomolih se potlačeno polkrožno zaključujejo, imajo temenike in copfaste okrasje v parapetih. Dvojni mejni in dvojni podstrešni veneci so profilirani. Fasada se na vrhu rizalita zaključuje s podkvastim zaključkom z letnico 1905.

Ovrednotenje

Leta 1905 nastala stavba – o čemer nam priča tudi letnica na vrhu stavbe – je ena od vidnejših kvalitetnih historicističnih stavb v mestu.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celovitosti in nedotaknjenosti. Opozarjamo tudi na ohranjeno stavbno pohištvo. Desni del pritličja bi bilo potrebno osno organizirati. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških značilnosti.

Način uporabe

Lokala v pritličju in očitno prazno nadstropje. V nadstropju predlagamo stanovanjsko ali še boljše poslovno namembnost.

U 17 – LJUTOMER, Miklošičev trg 3 (župnišče)

Opis

Enonadstropna, prosto stoječa stavba ima ulično fasado sedemosno, stranski fasadi pa imata po štiri in dve osi. Glavna fasada je postbaročno členjena z rustiko v pritličju, profiliranimi mejnim in podstrešnim zidcem in potlačeno polkrožnim portalom v okviru v osrednji četrti osi. Okenske police v nadstropju slonijo na konzolah, okenske obrobe so profilirane. Tudi gladko gredo nad portalom podpirata stilizirani volutasti konzoli, vratnice so še originalne. Pritličje stavbe pokrivajo poznobarčni kapasti oboki, nadstropje pa je ravno stropano.

Ovrednotenje

Župnišče, zgrajeno leta 1826 s poznobaročnimi značilnostmi arhitekture, je mogočno poslopje, ki je pomembno zaradi umetnostno-arhitekturnih kvalitete kot tudi kot prostorski poudarek v ambientu Miklošičevega trga in neposredno ob župni cerkvi.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti arhitekturnih členov in stavbne substance. Dovoljeni so posegi za ohranitev spomenika in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Uporaba stavbe za potrebe župnišča je njena primarna funkcija, ki se mora ohraniti tudi v prihodnje.

U 20 – LJUTOMER, Prešernova cesta 2

Opis

Sedemosna, enonadstropna stavba v nizu ima pritličje in nadstropje členjeno v rustiki. S segmentnim lokom zaključen portal z originalnimi vratnicami poudarja osrednjo četrto os. Mejni in podstrešni venec sta profilirana, okna v nadstropju pa obrobljajo. Veža ima raven strop z eno oprogjo.

Ovrednotenje

Leta 1852 nastala stavba je pomembna kot produkt oblikovanja časa, v katerem je nastala in zaradi ohranjenosti. Moteče so le roletne v pritlični etaži ulične fasade.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti vseh avtentičnih sestavin. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

V stavbi so stanovanja. Izkoriščanje pritličja za lokale je mogoče le če se pri tem ne spreminijo odprtine ulične fasade (dostop iz veže).

U 21 – LJUTOMER, Prešernova cesta 3 (Ulica Jureša Cirila 3)

Opis
Enonadstropna, vogalna, 7 x 7 – osna stavba z vogalnim šestokotnim stolpičem, ki se za etažo dviguje nad ostalo stavbo. Pritličje členi rustika, od nadstropja ga loči dvojni profiliran mejni zidec. Nadstropje krasijo historicistični elementi – balustrada v parapetih, izmenoma polkrožno in trikotno zaključene karnise, okrašene konzole, ki nosijo profiliran podstrešni venec. Osrednje tri osi zaključuje na strehi stopnjevano polkrožno zaključeno čelo z okroglo lino. Stranska fasada na Ulici Jureša Cirila je enako obdelana kot glavna.

Ovrednotenje
Monumentalna stavba, nastala 1911. leta, je pomemben poudarek ulice in kvaliteten primer historicističnega sloga.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v vseh avtentičnih značilnostih. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških sestavin.
Način uporabe
Trgovsko-stanovanjska namembnost je ustrezna.

U 22 – LJUTOMER, Prešernova cesta 4

Opis
Enonadstropna stavba v strnjemem zazidalnem nizu ima pet okenskih osi. Portal je v četrti osi, sicer pa vse pritličje krasi lesena obloga. Mejni in podstrešni zidec sta profilirana. Okna v nadstropju imajo profilirane obrobe in karnise, polja med okni pa krasi rastlinska ornamentika. Veža je ravno stropana.

Ovrednotenje
V drugi polovici 19. stoletja nastala stavba s historicističnimi detajli na fasadi. Pomembna je tudi še lepo ohranjena lesena izložbena obloga v pritličju, ki bi ji bilo potrebno le še dodati odstranjene rolete.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti vseh spomeniških sestavin. Dovoljeni so obnovitveni posegi.
Način uporabe
Izraba za poslovno namembnost in stanovanja v nadstropju je primerna.

U 23 – LJUTOMER, Prešernova cesta 5

Opis
Osemosna, vogalna stavba ima osrednji dve osi poudarjeni s povišanim trikotnim čelom. Portal je polkrožno zaključen s preklado in okrasjem pod njo. Okna v pritličju členijo profilirane preklade in okenske obrobe, v nadstropju pa le obrobe. Celotna fasada je obdelana v kombinaciji grobega in finega fasadnega obrizga. Mejna in podstrešni zidec so profilirani.

Ovrednotenje
Monumentalna stavba, imenovana stara pošta, sezidana leta 1906 v poznohistoricistični tradiciji, obvladuje dober del Prešernove ulice. Na fasadi je vzdignjena tudi spominska plošča Henriku Schreinerju.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v vseh avtentičnih značilnostih kot so fasada, tlorisna organizacija, stavbno pohištvo. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Stanovanjska stavba. V kolikor se pritličje uporabi za lokale, je slednjim potrebno urediti dostope v notranjščini (fasada naj ostane nespremenjena).

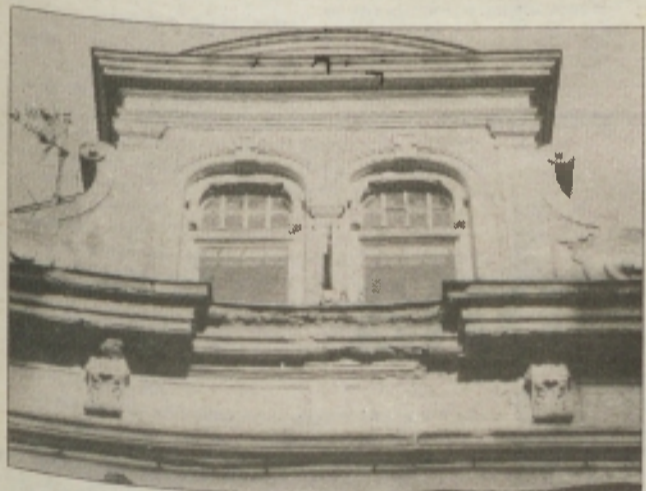
U 24 – LJUTOMER, Prešernova cesta 10

Opis
Enonadstropna, štirišosna stavba ima pritlični pas oblikovan iz polstebrov z gladkimi karnisami, ki nosijo dvojni profiliran mejni zidec ter nadstropje. Okna v nadstropju imajo segmentne zaključke s temeniki in parapete. Velik uvozni pravokotni portal brez vratnic je v četrti osi in vodi v traversno obokano vežo.

Ovrednotenje
V drugi polovici 19. stoletja nastala staba se gabarito in z oblikovanjem fasade uspešno vključuje v zazidavo Prešernove ceste.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v vseh značilnostih fasade, tlorisne organiziranosti in vseh kvalitetnih detajlih njegove stavbne substance. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti stavbe.

Način uporabe
Obstoječa izraba hiše za lokal v pritličju in stanovanja v nadstropju je primerna, spremeni bi bilo potrebno le namembnost oz. artikla prodaje (železnina).

U 25 – LJUTOMER, Prešernova cesta 12

Opis
Sestosna stavba ima po dve in dve osi v nadstropju združeni, osrednji dve poudarja tudi rizalit, strešno dvoosno čelo z volutama ob straneh in polkrožna odprtina izložbe v pritličju. Pritlični pas krasi rustika in polkrožni portal s profilirano obrobno v prvi osi. Okna v nadstropju imajo profilirane obrobe, osrednji dve tudi karnise, podstrešni venec nosijo okrašene konzole. Veža ima raven strop.

Ovrednotenje
V nemški neobaročni maniri iz druge polovice 19. stoletja sezidana stavba. Pomemben sestavni del cestne vedute.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v vseh značilnostih njegove neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Poslovno-stanovanjska namembnost je ustrezna značaju in pomenu stavbe.

U 26 – LJUTOMER, Prešernova cesta 16

Opis
Prosto stoječa, enonadstropna stavba s petosno ulično fasado, poudarjeno z rizalitom in glavnim portalom v osrednji osi. Jugovzhodno bočno fasado krasi rizalito poudarjen in s trikotnim čelom stopnjevan izžidek. S štirikapno opečno streho krita stavba ima historicistično obdelane fasade s poudarjenimi vogali in rustificiranim pritličjem.

Ovrednotenje
V drugi polovici 19. stoletja nastala stavba v historicističnem slogu je kvalitetna predstavnica hotenj svojega časa. Posebej lepo se je ohranilo stavbno pohištvo na stavbi, ki ga velja posebej varovati.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti in neokrnjenosti vseh elementov. Dovoljeni so le posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških vrednot.

Način uporabe
Stanovanjska namembnost je primarna in ustrezna.

U 28 – LJUTOMER, Ptujška cesta 6

Opis
Prosto stoječa, petosna, pritlična hiša, krita z dvokapno opečno streho. Osrednje okensko os poudarja povišano čelo, krito s samostojno dvokapno streho, segmentno zaključen portal s originalnimi secesijskimi vratnicami in sekundarno okno nad portalom. Okna so profilirano obrobjena, podstrešni venec je dvojni z vmesnimi značilnimi linami. Stranska fasada stavbe je dvoosna.

Ovrednotenje
Izjemno ohranjena stavba, nastala na začetku našega stoletja v secesijskem slogu, se od časa nastanka skoraj ni spremenila. Potrebno je le korigirati sekundarno vzdignano okno nad portalom.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v nedotaknjenosti in izvirnosti vseh elementov. Dovoljeni so le posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških vrednot.

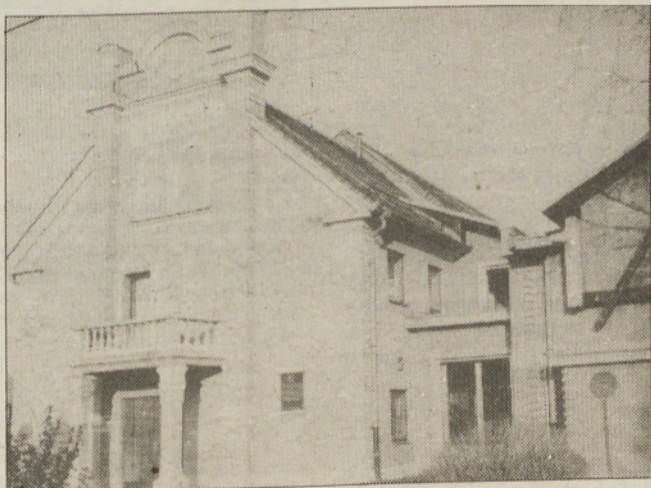
Način uporabe
Stanovanjska namembnost je primarna in ustreza značaju spomenika.

U 27 – LJUTOMER, Prešernova cesta 20

Opis
Veliko, prosto stoječe poslopje, pokrito z opečno dvokapno streho, je sestavljeno iz dveh delov: ožjega in krajšega dela na ulični strani in dvoranskega dela v nadaljevanju. Bočno fasado slednjega krasi od vrha do tal potekajoči pilastri in okrogle line. Ulična fasada je poudarjena z rizalito izstopajočim in povišanim, podkvasto zaključenim čelom, ki je okrašeno še z balkonom na dveh stebrih v pritličju in slepimi polkrožnimi okni v nadstropju. Podstrešni venec stavbe je profiliran. Na južni stranski fasadi je hiši prizidan pritlični prizidek – galerija A. Trstenjaka.

Ovrednotenje
V historicističnem slogu zgrajena stavba v zadnji četrtini prejšnjega stoletja je dominantna v okolici. Kljub kasnejšim prizidavam je še zmeraj kvaliteten poudarek ambienca.

Varstveni režim
Varujemo avtentične značilnosti spomenika. Neprimerne prizidave (npr. portal) je potrebno vrniti v primarno stanje. Dovoljeni so le posegi za valorizacijo spomeniških vrednot.

Način uporabe
Javna namembnost je primarna in ustrezna.

U 29 – LJUTOMER, Razlagova ulica 5

Opis

Petosna, enonadstropna stavba z neorenesančno fasado. Osrednji del fasade je povišan in pokrit z dvokapnico. Vogali hiše so poudarjeni. Srednjo os členi pravokoten portal, nad katerim je balkon, ki ga nosita dva stebra. Okna prvega nadstropja imajo police, okvir je gladek s preklado in temenikom na vrhu. Med okni se pojavljajo pilastri. Okna drugega nadstropja obdajajo okviri v obliki dveh pilastrov, parapet pa se podaljšuje do profiliranega mejnega zidca. Osrednji del fasade, ki je povišan, ima poudarjene vogale, nad polkrožnim profiliranim zaključkom pa je lepo vidna skulptura ženske. Stranska fasada je trisosna in ima identično okrasitev kot ulična fasada.

Ovrednotenje

Ena izmed najmočnejših stavb iz druge polovice 19. stoletja v mestnem jedru in hkrati ena izmed najkvalitetnejših arhitektur v Ljutomeru.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanja v pritličju in prvem nadstropju ustrezajo značaju in pomenu spomenika.

U 31 – LJUTOMER, Trg Jakob Babiča 1

Opis

Zaradi padca terena je stavba na eni strani pritlična, na zadnji fasadi pa enonadstropna. Tržna fasada je štiriosna. Drugo os členi pravokoten portal, do katerega vodita dve stopnici. Okna obroblijo pravokotni profilirani okviri. Skrajno levo stran fasade krasi kvaliteten baročni kamniti relief, ki je ostanek Križevega pota, nekdanj vzidanega v pokopališko obzidje. Dvoriščni del, ki meji na Miklošičev trg, je štiri-osen. Vogale ima poudarjene. Vzdolž celotnega pritličnega dela so vodoravne fuge. Okna v prvem nadstropju imajo pravokotne profilirane okvire.

Ovrednotenje

Stavba je iz prve polovice 19. stoletja. Gabaritno in z obliko ter členitvijo se uspešno vključuje v tržno okolje.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanjska stavba.

U 32, – LJUTOMER, Vrazova ulica 4

Opis

Petosna, vogalna, enonadstropna stavba. Vogali stavbe so poudarjeni. Do pravokotnega portala z gladkim okvirjem v tretji osi vodijo enoramne stopnice, ki so pokrite z ostrešnikom. Ostrešnik podpirata dva para stebrov, med katerima je kovana ograja. Ostrešnik ima trikotni zaključek.

U 30 – LJUTOMER, Stari trg 9

Opis

Enonadstropna stavba, pokrita z opečno štirikapno streho, ima šest okenskih osi. Pritlični pas je sorazmerno uničen: v prvi in drugi osi sta naknadno nasilno predrti vhod in zmanjšano okno, prav tako je zazidano okno v šesti osi. S kovanim železom obite vratnice z motvom levov so še originalne. Nadstropje členijo okna z gladkimi obrobami in secesijskimi okrasnimi elementi. Podstrešni venec je profiliran. Vežo posloplja pokriva plitvi križni obok, ki govori za njen nastanek v drugi polovici 18. stoletja. Dvorišče členi zazidan križni obokan arkadni baročni hodnik, ki je bil nekdanj daljši, po porušitvi pa sta ostali le še dve arkadi.

Ovrednotenje

V drugi polovici 18. stoletja nastala baročna stavba z deloma secesijsko, deloma historicistično fasado, je ena starejših stavb v mestu. Posebej je pomembna zaradi deloma ohranjenega baročnega arkadnega hodnika, ki bi ga bilo potrebno primerno prezentirati.

Varstveni režim

Vse neprimerne prezidave, ki jih je na stavbi veliko, je potrebno odstraniti oz. kongirati. Spomenik varujemo v vseh izvornih elementih njegove substance. Dovoljeni so izključno posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanjska namembnost. Kazalo bi namestiti lokale v pritličje s pogojem, da se fasada ne spreminja.

Okna so razdeljena na šest delov, ki jih obroblija gladek okvir. Parapeti pod okni segajo do mejnega zidca in so okrašeni. Streha je dvokapna.

Ovrednotenje

V historičnem konceptu zgrajena stavba se z gabaritom uspešno navezuje na ostale stavbe in je ena izmed kvalitetnejših predstavnic tega obdobja v mestnem prostoru.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev in valorizacijo spomeniških lastnosti.

Način uporabe

Stanovanjska namembnost je ustrezna.

Gornja Radgona

U 5 – GORNJA RADGONA, Apaška cesta 11, graščina Rotenturm

Opis

Stavba je zidana v obliki črke L, pri čemer služi pritličje južnega dela kot klet. Portala sta pravokotne oblike s kamnitim robom in poznobaročnimi vratnicami. Južni trakt ima lesen stolpič s pločevinasto čebulasto streho, ki je v zelo slabem stanju. Stropovi so ravni. V prvem nadstropju so nekateri stropovi okrašeni z razgibanimi baročnimi okviri, ki kažejo na čas prve polovice 18. stoletja. Dvoje vrat je še originalnih, prav tako železna kovana mreža v okrogli svetlobni lini. Stopnišče je zalomljeno in obokano s plitvo banjo.

Krajsi trakt je podkleten – poudarjen z izstopajočim delom, ki je včasih služil kot kapela. Izzidek je poudarjen s trikotnim čelom in konkavnim venčnim zidcem.

Ovrednotenje

Hiša je močno predelana, vendar z nekaterimi stavbnimi elementi nakazuje 17. stoletje. Graščina Rotenturm je bila v 17. stoletju last knezov Eggenberg in nato približno istih lastnikov kot Gornji grad. Ploščil, ki sta sedaj vzdani v gospodarsko posloplje v Podgorju I, sta del nekdanjega portala na Rotenturmu.

Varstveni režim

Stavba se ohrani kot celota. Dovoljeni so posegi, ki bi ponovno ovrednotili pomen te zgradbe. Stavba je v slabem stanju in bi jo bilo potrebno čimprej popraviti.

Opis

Mestno jedro Gornja Radgona, ki ga je potrebno v celoti zavarovati, obsega območje Jurkovičeve, Kerenčičeve, Partizanske ceste, področje okoli cerkve sv. Petra ter zgradbe ob Maistrovem trgu.

Ovrednotenje

Mesto ob Muri, v katerem prvič omenjajo grad leta 1182, izstopa predvsem s svojimi kvalitetnimi hišami na območju okoli cerkve sv. Petra, v Kerenčičevi in Jurkovičevi ulici ter Partizanski cesti. Najpomembnejša zgradba v Radgoni je t.i. »mestni špital«, ki stoji pod cerkvijo sv. Petra.

Varstveni režim

Vse zgradbe, ki spadajo v register, je potrebno ohraniti v takšni obliki, da bodo prišle do veljave vse njihove spomeniške kvalitete, vse ostale zgradbe pa se naj podrejajo osnovnim spomeniškovarstvenim pogojem. Ti pogoji so:

Če je bila hiša zgrajena pred letom 1941, se morajo izvajalci povezati z zavodom, ki naj svetuje, kako naj se hiša obnovi. Barva mora biti sondirana. Polkna na hišah so ubito bele barve z izjemo polken na hišah iz okoli leta 1900 (»tirolski stil« – Koratov dvorec), ki so imele zeleno pobarvana polkna. Za kakršnokoli pozidavo ob ulicah, ki so tukaj omenjene in so pod zaščito, se mora izvajalec obrniti na naš zavod in prositi za izdajo soglasja.

Način uporabe

Varovano območje naj služi dejavnostim mestne rabe – stanovanja, uprava, šolstvo, kultura, trgovina na drobno, drobna obrt, gostinstvo, turizem, rekreacija.

U 6 – GORNJA RADGONA, grad Šahenturn

Opis

Podolžna, nadstropna zgradba s prislonenim čokatim dvonadstropnim stolpom je v glavnem rezultat prezidav iz konca prejšnjega stoletja. Fasada je nečlenjena. Okna so poudarjena z izstopajočimi karnizi.

Ovrednotenje

Graščina Šahenturn, ki stoji nedaleč od zgradbe PTT, je sedež velike deželnokežje, ki je spoščina in je bila od okoli leta 1525 v raznih zakupih, od leta 1730 pa v lasti Wildenšteina. Le-tem so po letu 1817 sledili razni lastniki, med zadnjimi vojnama pa grofje Fuenfkirch. Danes je v njej vojašnica. Stavba je danes pomembna samo se stavbna gmota.

Varstveni režim

Zgradba je bila pri nedavnih novi nepravilno obnovljena, pri čemer so pri popraviljanju strehe na severni strani podaljšali in tem poškodovali strešni zidec. Stavba se ohranja v celoti z okoljem vred.

Način uporabe

V zgradbi je danes vojašnica.

U 11 – GORNJA RADGONA, Jurkovičeva 2

Opis
Enonadstropna hiša, 4x3 – osna s piramidasto streho in skoraj kvadratnim tlorisom. Ob Jurkovičevi ulici je še ohranjen lep portal in vrata iz druge polovice 19. stoletja. Okoli hiše je vrt.

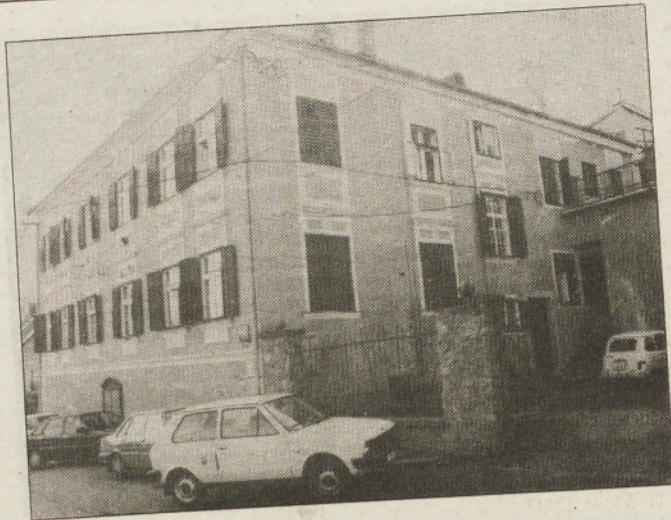
Ovrednotenje
Ambicioznejša arhitektura 19. stoletja z lepimi vratnicami. Na žalost so detajli močno predelani, predvsem okensko pohištvo.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v celoti. Dovoljeni so posegi za njegovo ohranitev. V okenske odprine bi bilo potrebno namestiti dvo-krilna okna na križ.

Način uporabe

Župnišče – stanovanja

U 12 – GORNJA RADGONA, Jurkovičeva 5

Opis
Enonadstropna zgradba z visokim prtiličjem iz druge polovice 19. stoletja je danes zgradba Kmetijskega kombinata Gornja Radgona. Zgrajena je v historičnem slogu.

Ovrednotenje

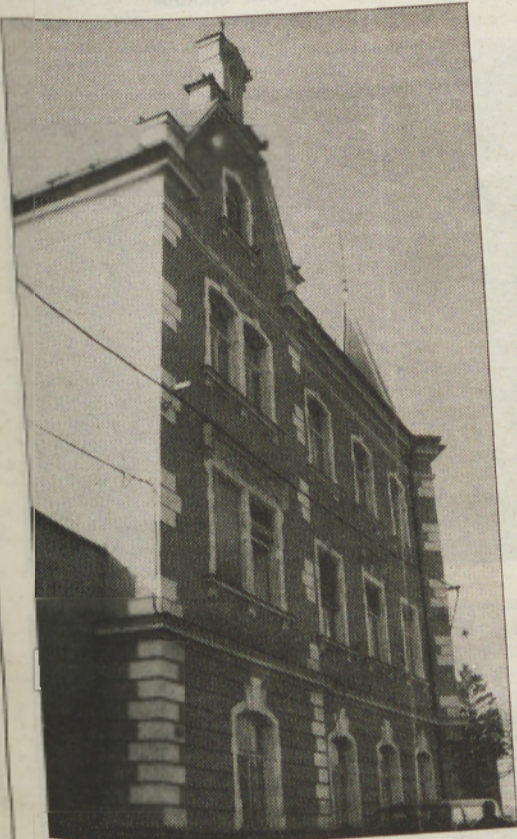
Tipičen primer stanovanjske arhitekture iz druge polovice 19. stoletja.

Varstveni režim

Hiša se ohrani v celoti. Pred kratkim je bila obnovljena.

Način uporabe

V tej zgradbi so prostori Kmetijskega kombinata Gornja Radgona.

U 13 – GORNJA RADGONA, Jurkovičeva 9

Opis
Dvonadstropna stanovanjska hiša s stolpom na vogalu in močno členjeno profilacijo okoli oken. Vhod je na skrajnem desnem delu zgradbe in je pomaknjen navznoter. Prtiličje je rustikalno s šivanimi robovi ob straneh. V nadstropjih si šivani robovi sledijo v presledkih.

Ovrednotenje

Tipičen primer večdružinske stanovanjske gradnje na prelomu stoletja z neomemsko renesančno fasado in stolpčema na vogalnem delu.

Varstveni režim

Stavba je bila pred kratkim obnovljena in se varuje v celoti.

Način uporabe

Stanovanja v prtiličju, prvi in drugi etaži.

U 14 – GORNJA RADGONA, Jurkovičeva 17

Opis
Jurkovičeva ulica 17 je zgradba s popolnoma predelano fasado. Ima pet osti. Je enonadstropna in se navezuje na novejšo zgradbo, ki je osemosna in ima hišno številko 15. V hodniku je križno grebenasti obok, verjetno iz 17. stoletja, in banja s sosvodnicami v kuhinji, gostinskem prostoru s točilno mizo in kleti. V čevljarški delavnici je banja s sosvodnicami, okrašena s štukaturo iz druge polovice 19. stoletja ali okoli leta 1900.

Ovrednotenje

Stavba je zgrajena v tradiciji 17. stoletja, kar dokazujejo oboki v hodniku, kuhinji, kleti, gostinskem prostoru s točilno mizo in čevljarški delavnici.

Varstveni režim

Hišo bi bilo potrebno obnoviti in poudariti elemente obokanja.

Način uporabe

Imetnik stavbe je hotel Grozd, zato je v prtiličju gostinski lokal ter čevljarška delavnica, v nadstropju pa stanovanja.

U 15 – GORNJA RADGONA, Jurkovičeva 19

Opis
Triosna, enonadstropna stavba je bila v 19. stoletju močno predelana. K dvoriščni strani hiše je bila nedavno prislonjena garaža, ki sega do arkad v prvem nadstropju. V prvem nadstropju je viden samo še del arkad, kajti drugi del je bil uničen pri prizidavi trakta, ki je pravokotno postavljen na osnovno zgradbo.

Ovrednotenje

Močno okrnjen gotsko zašiljen arkadni hodnik s križno grebenastim obokom, ki sloni na slopih s posnetimi robovi in nakazuje 16. stoletje, je ohranjen samo v prvem nadstropju in še to delno, saj so ga naknadne nekontrolirane gradnje močno poškodovale.

Varstveni režim

Potrebno bi bilo odstraniti garažo in trakt v prvem nadstropju, ki je postavljen pravokotno na osnovno zgradbo, in tako obnoviti originalen arkadni hodnik na dvoriščni strani.

Način uporabe

Stanovanjska zgradba

U 17 – GORNJA RADGONA, Jurkovičeva 25

Opis
Je enonadstropna, triosna zgradba v strnjem zazidalnem nizu s preprosto členjenim, potlačnim poznobaročnim portalom z letnico 1823 v temniku in prstanom ter odbijačema. Fasada je gladka in členjena le z venčnim zidcem ter okensko profilacijo. Okna v prvem nadstropju imajo bogato profilirane police in karnize.

Ovrednotenje

Zgradba kaže vse znake poznobaročnega oblikovanja portala in oken.

Varstveni režim

Hišo varujemo v celoti z vsemi detajli vred.

Način uporabe

Stanovanjska zgradba.

U 18 – GORNJA RADGONA, Kerenčičeva 3

Opis
Desetosna, enonadstropna hiša v strnjem zazidalnem nizu s poudarkom na oblikovanju fasade v prvem nadstropju. Okna v nadstropju so okrašena z bogato profilirano karnizo, ki se nadaljuje v okensko obrobo, ki jo na spodnji strani okna krasijo eno podolžno v pravokotno polje ter dve kvadratni ob straneh. Okenske osti so v prvem nadstropju med seboj ločene s preprosto oblikovanimi pilastri. Prtiličje je rustikalno s preprostimi okenskimi obrobami, ki se na zgornjem delu okna polkrožno zaključujejo.

Ovrednotenje

Značilen primer stavbe iz začetka druge polovice 19. stoletja.

Varstveni režim

Hiša se ohrani z vsemi detajli vred.

Način uporabe

V zgradbi so sodišče, geodetski zavod in kataster.

U 16 – GORNJA RADGONA, Jurkovičeva 23

Opis
Jurkovičeva 23, prej osemnajst – in nekaj časa celo sedemnajstosna, je osemosna, enonadstropna hiša v strnjem zazidalnem nizu z lokali v prtiličju. Fasada je močno predelana in popolnoma nečlenjena. Hodnik v prtiličju je križno grebenast. Stopnišče, ki vodi v prvo nadstropje, je desno orientirano in dvakrat zalomljeno. Lepo oblikovan steber z rozeto v kapitelu je ostanek nekdanjega križno grebenastega oboka v prtiličju. Na dvoriščni strani je gank iz okoli 1900, za katerim je skrit originalen in še gotsko zašiljen križno grebenasti obok, ki sloni na toskanskih stebričkih, ti pa slonijo na kvadratnih bazah, visokih okoli 1 m odmaknjena od arkad.

Ovrednotenje

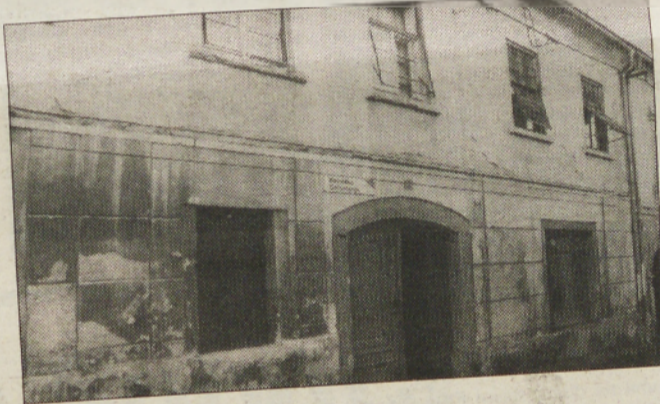
Hiša, ki je bila močno predelana, ima na dvoriščni strani lep arkadni hodnik, ki z vsemi svojimi elementi nakazuje 16. stoletje. Steber na dvorišču je eden redkih primerov renesančnega oblikovanja.

Varstveni režim

Hiša je v zelo slabem stanju in bi jo bilo potrebno hitro obnoviti. Poudariti bi bilo potrebno vse gotske in renesančne elemente v hodniku in arkadah.

Način uporabe

V prtiličju so lokali za obrtne dejavnosti in dva stanovanja v prvem nadstropju.

U 19 – GORNJA RADGONA, Kerenčičeva 4

Opis
Enonadstropna stanovanjska hiša v strnjem zazidalnem nizu. Fasada je nečlenjena. Okoli oken so obrobo. V pritličju so okenske mreže. Na strehi so mansardna okna. Vhod krasi poznobaročen portal s prstani in letnico 1830 v prstanih.

Ovrednotenje
Tipična meščanska hiša, ki je še odraz poznega baroka, ki se kaže v poznobaročnem portalu in mrežah v oknih.

Varstveni režim
Spomenik ohranimo in varujemo v celoti. Podstrešna okna, ki so jih dodali pri zadnji predelavi, so neprimerna za takšno meščansko arhitekturo.

Način uporabe
Objekt v celoti služi stanovanjski uporabi.

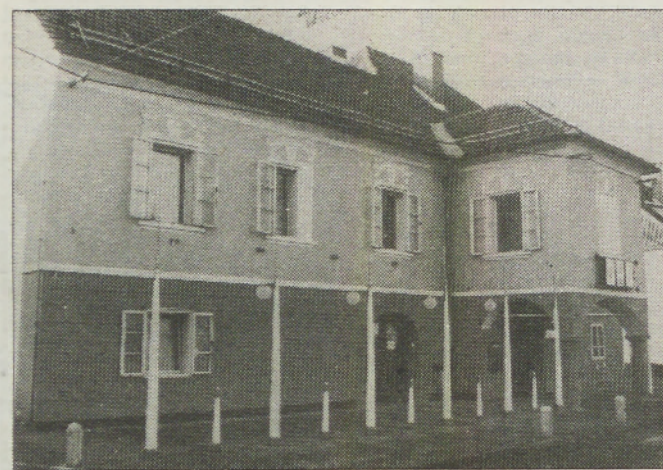
U 20 – GORNJA RADGONA, Kerenčičeva 5

Opis
Desetosna, enonadstropna stavba v strnjem zazidalnem nizu s preprosto oblikovanimi okni, ki so v prvem nadstropju poudarjena samo z ozko okensko obrobo in preprosto oblikovano karniso. Hiša ima tri vratne odprtine, dve za vstop v trgovino v pritličju in en večji vhod, ki služi za dostop na dvorišče. Nad dostopom na dvorišče je velika luneta. Okna v pritličju so velika in služijo kot izložbe.

Ovrednotenje
Preprosto oblikovana hiša s fasado, ki je tipična za oblikovanje v drugi polovici 19. stoletja.

Varstveni režim
Hišo ohranimo v celoti. Podstrešna okna so neprimerna.

Način uporabe
Trgovina v pritličju in stanovanja v prvem nadstropju.

U 21 – GORNJA RADGONA, Kerenčičeva 9

Opis
Šestosna, enonadstropna stavba, popolnoma ločena od ostalih zgradb s prehodoma, z enoosnim izzidkom v četrti osi, ki počiva na dveh toskanskih stebrih in križnem oboku. Pritličje členijo vodoravne fuge, sledi preprost zidec pravokotnega prereza in baročno oblikovan venčni zidec. Okna v pritličju so bila včasih v kamnitih okvirih, ki jih sedaj iz neznanega vzroka ni več. Okna v nadstropju so na zgornji strani okrašena v vzvalovljenimi čeli, ki slonijo na dveh konzolah. Vhod je rustikalni in polkrožno zaključen in v prstanih okrašen s trakasto ornamentiko. Pri obnovi so odstranili kvadratne okraske pod okni in portal v prvi osi.

Ovrednotenje
Stavbna struktura z vsemi stavbnimi členi je iz srede 18. stoletja in je ohranila celovitost stavbne strukture in detajle skoraj v celoti. Je lep primer stanovanjske zgradbe iz srede 18. stoletja in se zato uvršča med pomembnejše spomenike Gornje Radgone.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev spomenika in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
V pritličju je restavracija, v prvem nadstropju pa je uprava Kompara.

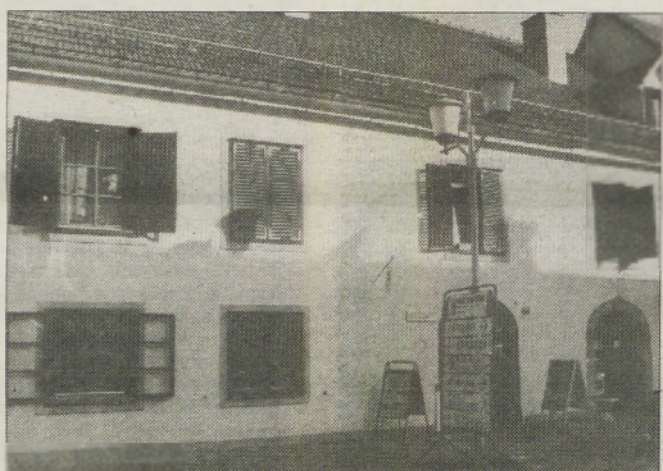
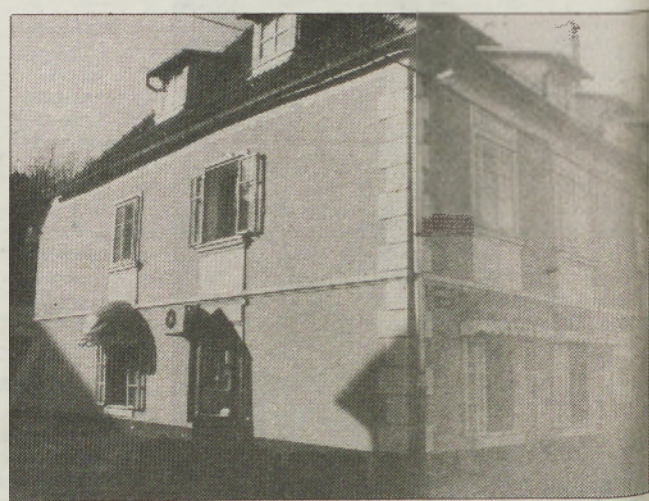
U 22 – GORNJA RADGONA, Kerenčičeva 11

Opis
Enonadstropna, sedemosna stavba z restavracijo in free shopom v pritličju. Ima členjen potlačeno polkrožno portal z No 4 v temeniku. Veže pokriva plitva potlačena banja s pozno baročnimi sosvodnicami. Kletni portal je polkrožno zaključen in kamnit. Okna krasijo preprosti geometrijski okraski. Okna krasijo preprosti geometrijski okraski. Na dvoriščni strani je arkadni hodnik. Prvotni izgled dvorišča je močno popačen z napačno postavitevjo gostinskih miz, baldahina in zidca, ki loči gostinski del s stoli in mizami od ostalega dvorišča. Hiša že stoji v obmejnem pasu.

Ovrednotenje
Preprosta, vendar značilna meščanska stavba, je iz konca 18. stoletja. Ohranila je celovito podobo meščanske hiše iz 18. stoletja, zato jo uvrščamo med pomembnejše spomenike.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v celoti, neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev spomenika in ovrednotenje njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe
Restavracija, free shop in mizica v pritličju, v nadstropju so stanovanja.

U 25 – GORNJA RADGONA, Kerenčičeva 16

Opis
5 x 3 – osna stavba je zadnja stavba na desni strani Kerenčičeve ulice pred jugoslovansko-avstrijsko mejo. Fasado te enonadstropne zgradbe krasita dva kamnita, polkrožno zaključena baročna portala. V temeniku desnega portala je izdolbeno sidro. Portala, ki sta sedaj postavljena eden poleg drugega, sta pred restavriranjem stavbe leta 1983 stala ločeno. Leta 1983 je bil pri obnovi levi portal premeščen k desnemu. Vežo pokriva banja s sosvodnicami. Stopnišče je lomljeno. Potlačeno polkrožno portal vodi na dvorišče. Stavba je iz konca 18. stoletja.

Ovrednotenje
Preprosta, vendar enovita masa, je z manjšimi spremembami zadovoljivo ohranila svoj prvotni videz in je zaradi svojih kvalitet in časa, v katerem je nastala, vredna, da se jo ohrani.

Varstveni režim
Spomenik varujemo v njegovi celoti, neokrnjenosti in izvornosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev spomenika in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti. Potrebna bi bila ponovna sanacija dvoriščne stene.

Način uporabe
V pritličju so urejeni lokali za Kompas, v prvem nadstropju pa stanovanja.

U 27 – GORNJA RADGONA, Maistrov trg 3

Opis
Enonadstropna stavba pod cerkvijo, ki je znana pod imenom »stari meščanski spital«, je 3 x 6 – osna, masivna. V pritličju ima apsidno, na dvoriščni strani pa arkade. V pritličju in v nadstropju je poleg ostalih prostorov po ena velika dvorana, ki je obokana, s štirimi toskanskimi stebrički, ki nosijo osrednji obok dvorane v pritličju in v prvem nadstropju. Pritlična dvorana, ki je služila kot kapela, se nadaljuje v oltarno apsidno, ki edina izstopa iz pravokotnega tlorisa stavbe. V pritličnem delu s kapelo je danes restavracija. Na stenah v apsidalnem zaključku so bile vidne freske, ki so sedaj prebarvane z apnom. Stavba je bila prvotno pozidana kot dvorec admontskega samostana.

Ovrednotenje
Spital je enkraten primer meščanske arhitekture zgodnjega 17. stoletja ne samo v Radgoni, ampak v celi Sloveniji. Edinstvena je tudi strešna konstrukcija spitala. Spital se prvič omejnja leta 1614.

Varstveni režim
Stavbo je potrebno ohraniti v vsej njeni izvornosti. Dovoljeni so samo posegi za ohranitev spomenika.

Uporabnik prostorov je dolžan izvesti popravke izvedbe prenov po pisnih zahtevah zavoda, ki so bile izdane k uporabnemu dovoljenju.

Način uporabe
V pritličju je restavracija, v prvem nadstropju je stanovanje in prostori, ki služijo zbirkam lokalnega muzeja.

U 28 – GORNJA RADGONA, Partizanska cesta 1

Opis
8 x 2 – osna, enonadstropna stavba, katere pritličje je visoko nasuto zaradi dviga ceste. Pritlična okna s kvadratnimi mrežami obdajajo kamniti okvirji in profilirane police. Večja okna v prvem nadstropju obdajajo profilirane karnise. Venec pod streho je profiliran, fasada je nečlenjena, členjen in potlačen portal z lesenimi podboji ima letnico 1781 in je bil zazidan. Odsranjene so bile vratnice z girlandami in grbom samostana in opata Admonta v lovorjevem ovalnem polju. Streha s čopi oblikuje trapezasta čela. Z dvoriščne strani je v portalovi osi rizalit, ki ima spodaj vhod v klet s kovanimi mrežastimi vrati, v etaži pa križno obokano lepo na dveh toskanskih slopih. Klet pokriva banja s sosvodnicami. V kleti sedaj hranijo Elrad kemikalije. V ta namen so enoten prostor razdelili v tri manjše tako, da so zgradili dve vmesni steni. Prvo nadstropje so preuredili v kuhinjske prostore, ki ne ustrezajo osnovnim higienskimi pogojem. Poleg kuhinje je še majhna kapelica s poslikavo in Kristusovo glavo v temenu oboka.

Ovrednotenje
Admontski dvorec je kvalitetna meščanska stavba z lepo izdelano dvoriščno fasado in okenskimi okvirji, policami in karnisami. Samostanski dvorec je upičen primer arhitekture 18. stoletja.

Varstveni režim
Potrebno bi bilo odstraniti Elradovo zgradbo, ki se neposredno dotika tega spomenika in spremeniti namembnost kleti, v kateri hranijo kemikalije, ter kuhinje v prvem nadstropju. Za to so bile odstranjene edinstvene rezljane vratnice glavnega vhoda.

Način uporabe
To je sedaj zgradba, ki sodi v okvir Elradovih objektov. V kleti hranijo kemikalije in so jo zato »ustrezno« predelali, prostori v pritličju služijo kot nekakšni uradi, prvo nadstropje pa je predelano v kuhinjo, ki se zdaleč ne ustreza osnovnim higienskimi pogojem. Stavbi je treba poiskati primernejšo namembnost (n.pr. kulturna ali gostinska dejavnost).

U 29 – GORNJA RADGONA, Partizanska cesta 12

Opis
Enonadstropna, petosna stavba ima prtilični del fasade uničen z neprimernimi steklenimi površinami. Od prvega nadstropja ga loči medetažni zidni venec. Okna s polkni so okrašena s parapetnimi polji.

Ovrednotenje
Tipičen primer meščanske arhitekture iz druge polovice 19. stoletja.

Varstveni režim
Hiša se ohrani z vsemi detajli vred. Pred kratkim je bila neprimerno prebarvana.

Način uporabe
V hiši je bife v prtiličju in stanovanja v nadstropju

U 30 – GORNJA RADGONA, Partizanska cesta 17

Opis
Enonadstropna, vogalna stavba ima popolnoma uničeno prtiličje. V prvem nadstropju je ohranjena vsa prvotna členitev in profilacija. Okna so poudarjena z okenskimi parapeti in geometrijsko profilacijo med okni.

Ovrednotenje
Tipičen primer arhitekture iz druge polovice 19. stoletja.

Varstveni režim
Hišo varujemo z vsemi detajli vred.

Način uporabe
V prtiličju so trgovine Peko, Tobač in stanovanja v prvem nadstropju

U 31 – GORNJA RADGONA, Partizanska cesta 26

Opis
Enonadstropna, šestosna zgradba, ki zaključuje trg ob Partizanski cesti. Okna v prvem nadstropju so poudarjena s parapeti, v katerih se nahaja okras rombasto oblike ter petimi rombastimi okrasi nad okni. Ki ločijo karniso od okenske preklade. Polkna so zelene barve in tvorijo kontrast z zelenimi glaziranimi ornamentami v parapetih in nad okni.

Ovrednotenje
Stavba je lep primer arhitekture iz druge polovice 19. stoletja.

Varstveni režim
Hišo ohranimo z vsemi detajli.

Način uporabe
V prtiličju je PTT, v nadstropju so stanovanja.

U 34 – GORNJA RADGONA, Šlebingerjev breg 3

Opis
Poznobaročna, enonadstropna zgradba z baročnim portalom in letnico 1767 v baročno oblikovani plošči nad portalom. Fasada je nečlenjena. Kuhinja je banjasto obokana, klet ima banjo s poznobaročnimi sosvodnicami in kapasu obok. Južni vhod v hišo je kamnit, pravokotne oblike z železnimi, rombasto obitimi vratnicami in originalno bidermajersko kljuko s ključavnico. Hiša je postavljena v breg.

Ovrednotenje
Poznobaročna stanovanjska zgradba.

Varstveni režim
Hiša se ohrani z vsemi detajli vred.

Način uporabe
Stanovanjska zgradba

U 32 – GORNJA RADGONA, Smodniški stolp pri hiši Trate št. 6

Opis
Smodniški stolp ali »Pulferturm« je marmosa kamnita, prizmatična stavba s pokončnimi pravokotnimi ozkimi svetlobnimi režami in konkavnim napuščem. Streha je opečna in piramidasta. Zidani portal je potlačen in polkrožno zaključen. Železne vratnice portala so iz druge polovice 18. stoletja. Nič na stavbi ne nudi urednejše opore za datacijo stolpa.

Ovrednotenje
»Pulferturm« je pomemben del nekdanjih obrambnih utrdb Gornje Radgone.

Varstveni režim
Stavbo je potrebno ohraniti z vsemi detajli vred. Dovoljeni so samo posegi za njegovo ohranitev in ponovno ovrednotenje.

Način uporabe
Stolp je izgubil svoj prvotni namen in služi še zgolj v spomeniške namene.

* Murska Sobota

Naselbinsko območje

Na skrajnem zahodu tvori mejo naselbinskega območja celotna Vrazova ulica. Nato se meja po Ciril Metodovi ulici obrne proti vzhodu, se po Severjevi ulici vrne malo na jug, po Borovnjakovi ulici teče proti vzhodu in se s Košičevo ulico spet vrne na Ciril Metodovo ulico. Nato se meja nadaljuje po Kopaljski ulici proti severu do severnega roba parc. 363 k.o. Murska Sobota, kjer zavije proti vzhodu. Severni rob meje tvorijo severni robovi parcel 363, 369, 370, 372, 373, 374, 197/1, 197/2, 197/3, 203, 205, 207 in 208 vse k.o. Murska Sobota. Meja se nadaljuje po zahodnem in severnem robu parc. 211 ter parc. 212 in 214 k.o. Murska Sobota, ki so že v območju, prečka parc. 218 in se nadaljuje po njenem južnem robu vzhodnega kraka do parc. 230 k.o. Murska Sobota, ki ni več v območju. Po njenem zahodnem robu se v ravni liniji meja nadaljuje po parcelnih mejah vse do Lendavske ulice, kjer zavije proti vzhodu. Nadaljnji potek meje tvorita Lendavska ulica vse do železniške proge in le-ta proti jugu, tako da zaobjame v območje tudi železniško postajo. Pri križišču železnice in Panonske ulice se meja po le-tej obrne proti vzhodu in ob meji pokopališča poteka tako, da ga vključuje v zavarovano območje. Meja nato ponovno prečka železniško progo in se nadaljuje po Naselju Borisa Kraigherja na zahod in jug do Trstenjakove ulice, ki tvori južni potek meje proti zahodu do Cankarjeve ulice. Območje pri tem vključuje celotno nepozidano zaledje stavbe Cankarjeva ulica 91 (šola). Meja ima nato le kratek potek po Cankarjevi ulici, saj pri hišni št. 50 zavija proti severu do Kopitarjeve ulice, kjer se pri hišni št. 2 na parc. 891, k.o. Murska Sobota obrne proti severu in poteka premočrtno po parcelnih mejah do Ulice Štefana Kovača, tukaj zavije in se po tej ulici nadaljuje proti zahodu do križišča z Vrazovo ulico, kjer je izhodišče opisa meje naselbinskega območja.

Spomeniško območje Murska Sobota obsega območje grajskega parka z gradom in območje šole Štefana Kovača med Severjevo ulico, Borovnjakovo, Košičevo, Ciril Metodovim drevoredom, Grajsko, del Lendavske, Titovo, Ulice arhitekta Novaka, Kidričevo, območje okoli župne cerkve sv. Nikolaja, Cankarjevo in Mladinsko (objekti spomeniške vrednosti so tudi izven tega območja, ki pa ga obravnavamo kot območje kulturne dediščine).

Navedeno območje je del mesta s historičnim uličnim rastrom in večjim številom objektov posebne spomeniške vrednosti. Tu je mesto nastajalo skozi stoletja (v cerkveni zunanjsčini je vzidan rimski nagrobnik poštnega sla Viatorja iz okoli leta 150), zagotovo je obstajalo že v 10. stol. Leta 1366 in 1431 se omenja kot mesto – civitas, sicer pa do 18. stol. kot trg – oppidum. Tudi na Kenedicsevi karti iz leta 1807 je Sobota označena kot trg z župnijo. Naselje je bilo obzidano. Nastalo je med cerkvijo in gradom. Leta 1698 je župna cerkev stala cca 200 m vzhodno od tega (vizitacijski zapisnik). V prvi polovici 17. stol. je doživljalo turške napade, v začetku 18. stol. pa so jo napadli Krnci.

Prve meščanske hiše je dobila Sobota v drugi polovici 19. stol. Kraj je pridobil na pomenu leta 1987, ko se je z železniško progo povezal z vzhodnimi deželami. Odslej so zgradili pomembnejše stavbe, ki še danes dajejo Soboti svoj pečat – žal v družbi proporcionalno predimenzioniranih objektov.

Območje varujemo v njegovih bisvenih historičnih sestavinah. Vsi posegi v prostor se morajo temu podrediti. Za vsak poseg je potrebno soglasje spomeniške službe.

Varovano območje naj služi dejavnostim mestne rabe – stanovanja, uprava, šolstvo, kultura, trgovina na drobno, drobna obrt, gostinstvo, turizem, rekreacija.

* M. Sobota nima grbal

U7-Sobota, Cankarjeva 91 (šola)

Opis in vrednotenje

Stavba je enonadstropna, 14 x 7-osna. Na fasadi izstopajo trije veliki dvoosni rizaliti z visokimi trkotnimi čeli. V osrednjem rizalitu je polkrožni portal, ki ga poudarja trikotni timpanon z rozeto. Vse fasadne površine so drobno profilirane, okna obkrožajo profilirane police in maltaste obrobe. Na dvoriščni strani je pritični prizidek telovadnice, ki ima z maltasto obrobo poudarjen vhod v ožji stranici in nad njim mansardni stolpič s stožčasto streho.

V notranjščino vodijo iz pritičja v nadstropje stopnice z železno ograjo. Stavbno pohištvo je prvotno, okenska krila so dvokrilna z delitvijo v spodnjem delu in z nadsvetlobo. Stavba je zgrajena kot deška meščanska šola leta 1916 po načrtih arh. Ódona Hodrolzerja iz Szombathelyja.

Varnostni režim

Stavbi je treba ohraniti prvotno obliko zunanjščine, v notranjščini pa tlorisno delitev zlasti veže, hodnike in stopnišče. Ohraniti je treba tudi prvotno obliko stavbnega pohištva.

Način uporabe

Stavba služi svojemu prvotnemu namenu – šola.

U9 – Sobota (Kidričeva 9-11)

Opis in vrednotenje

Enonadstropna stavba, katere štirje trakti oklepajo dvorišče. Glavna je severna, ulična fasada, ki je šestosna. S plitvima rizalita ima poudarjeno skrajno levo in desno os. Rizalita segata nad strešni venec. Vsa fasada je bogato členjena z rustikalnim kamnitim talnim zidcem, vodoravnimi fugami v pritičnem delu na rizaliti in hišnem vogalu, okenski policami in konzolnimi kamizami ter pilastri s kovinskimi kapiteli. Vhod v stavbo je v desnem rizalitu. Poudarjata ga maltasti lizeni. V notranjščini so hodniki tlakovani s črnimi in svetlimi ploščicami, položeni diagonalno, z obrobo ob stenah. Ohranjeno je prvotno profilirano stavbno pohištvo in klopi na hodniku. Kamnito dvoranno stopnišče s podestom spremlja železna ograja.

Stavba je lep primer historične – secesijske arhitekture z ohranjenimi delaji v notranjščini, ki so značilni za sodne palače, kot npr. klop na hodniku.

Stavba je bila zgrajena leta 1911 po načrtih iz Budimpešte.

Varstveni režim

Stavbo varujemo v prvotni obliki.

Način uporabe

Sodna palača, prvotni namen.

U10 – Sobota (Kidričeva 13), Slomškova 23

Opis in vrednotenje

Enonadstropna hiša s šestosno ulično fasado, ki ni simetrično oblikovana. Levi dve osi poudarja rizaliti z balkonom v nadstropju, ki ga podpirajo konzole, in visoko čelo nad strešnim vencem, ki ga krasijo veliko polkrožno zaključno tridelno okno. Vsa fasada je členjena z obrobno ornamentiko. Vhod v peti osi poudarjata polstebra s preklado.

V notranjščini vodi v nadstropje dvoranno stopnišče, ki ga spremlja železna lepo oblikovana ograja. Pritličje je travertno obokano. Stene in strop stopnišča krasijo kanelirani pilastri in štukaturni okviri. Ohranjeno je kasetirano in profilirano stavbno pohištvo.

Hiša je primer meščanske hiše madžarskega stavbnega porenka iz prvih desetletij 20. stol.

Varstveni režim

Stavbo varujemo v prvotni obliki z vsemi arhitekturnimi detajli.

Način uporabe

V stavbi je postaja ljudske milice, namembnost je primerna.

U11 – Sobota, Lendavska 9 – Benkova zgradba

Opis in vrednotenje

Prvotno enonadstropna stavba ima devetosno fasado. Sedaj je za nadstropje nadzidana. Po dolžini jo delijo profilirani pilastri na štiri dele tako, da je razdeljena na dve, dve tri in dve osi. Prvi dve osi zavzema v pritičju uvodni portal, trisni del je v nadstropju poudarjen z balkonom. Fasada je okrašena s plitvo fasadno plastiko nad in pod okni in zaključena z močnejše plastičnim podstrešnim vencem.

Celotno pritičje zavzema irgovski lokal, vhod v nadstropje je z dvorišča. Notranjščina je precej predelana. Na stopnicah je nova kamnita obloga, železna ograja je prvotna, ohranjeno pa je prvotno stavbno pohištvo s kaneliranimi okrasnimi letevami. Na dvorišču so Pomurkinci obrati.

Hiša je sedež nekdanje Benkove mesne industrije in tako tudi po kulturno-zgodovinski plati pomemben objekt.

Varstveni režim

Stavbo varujemo v njeni prvotni obliki, čemur je treba prilagoditi mlajše predelave.

Način uporabe

Namembnost je v glavnem prvotna.

Murska Sobota – zavarovano naselbinsko območje, urbanistični spomenik

Ob ugotovitvi, da je skupščina občine Murska Sobota leta 1989 s posebnim odlokom zavarovala tri urbanistične spomenike (Mursko Soboto, Beltince, Filovce), se lahko najprej vprašamo, ali današnja podoba Murske Sobote sploh zasluži to visoko spomeniškovarstveno kategorijo. Med različnimi oblikami mestnih prenov na Slovenskem je namreč prav Murska Sobota v najnovejšem času, v 70. in 80. letih, doživela najkorenitejše spremembe. Brez pravega vrednotenja obstoječega panonskega naselja je na istih parcelah zrastle novo mesto, polno prostorskih in oblikovalskih nesporazumov. Tako stari Sobočani več ne spoznajo svojega mesta, vsi drugi, za doživljanje mesta občutljivejši obiskovalci pa se sprašujejo, čemu toliko praznih površin in največje parkirišče za avtobuse in tovornjake v središču mesta. Pa tudi če zanemarimo tiste, ki v nadomestnih gradnjah nove arhitekture ne najdejo kvalitetnih rešitev sodobnega arhitekturnega oblikovanja, nedvomno drži, da je izvedena revitalizacija zbrisala staro podobo Murske Sobote.

Mesto je nedvomno izgubilo celovito podobo panonskega naselbinskega naselja, ki so ga poleg glavnih urbanističnih determinant (grad, župna cerkev) opredeljevale karakteristične ulice in posamezne arhitekture. Žal je ta odlok, ki daje strokovni konservatorski službi vso pravno-upravno moč ustvarjalnega vključevanja v prostorsko in oblikovalsko načrtovanje mesta, verjetno res prišel prepozno. Zakasnil je zlasti z vidika varovanja in vrednotenja mesta, ki smo ga poznali in ga prepoznavali kot panonsko naselbino. Dilema o tem, ali je Sobota bila mesto ali vas, ob velikokrat omenjeni pripombi: »saj ni bilo kaj za ohraniti« ne more vzdržati. Pa tudi trditev, da je bila najnovejša izgradnja mesta le nadaljevanje zamisli domačina arhitekta Perija Novaka, ni niti malo prepričljiva. Če se zgolj bežno ozremo na njegove zazidave v 50. letih, moramo najprej ugotoviti, da je posegel v resnično neoblikovane dele mesta – med temi primeri je najizrazitejša leva stranica Ul. Štefana Kovača – in da njegove rešitve sodijo med kvalitetnejše arhitekturne dosežke tega časa. To velja tudi za »židovski blok«, ki stoji na mestu sporne porušitve sinagoge v Lendavski ulici. Močno dvomim, da bi bil arhitekt Novak, pravi Sobočan, zadovoljen s tako spremenjenim mestom, kot ga imamo danes in za katerega viden naj bi bil, čeprav ga že dolgo ni več med nami, tudi sam kriv. Glede na temeljit pregled njegovega dela, ki ga je opravila Metka Hari, je možno njegove predloge preveriti in jih soočiti z izvedenimi rešitvami. Res pa je, da so pri novi izgradnji mesta bile prezre stroke, ki bi morale valorizirati obstoječe stanje mestne celote in posameznih uličnih prostorov, vključno z veljavnimi ali neveljavnimi načrti arhitekta Novaka, in ob ustvarjalnem sodelovanju z načrtovalci snovali novo izgradnjo mesta.

Ne glede na znaner rezultate pa so kolegi mariborskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v mestu še našli toliko prostorskih in arhitekturnih kvalitet, da so v strokovnih podlagah za razglasitev kulturnih spomenikov občini M. Sobota predlagali, da mesto uvrsti med urbanistične spomenike.

S tem so si naložili veliko dela, saj je današnja podoba mesta z vidika konservatorske stroke dovolj problematična. Na eni strani je vprašljiva njegova definicija urbanističnega spomenika, na drugi strani pa, ob razveseljivem dejstvu, da ga je širša družbena skupnost uvrstila med kulturne spomenike, prav to nalaga prav konservatorski in arhitekturni stroki velike odgovornosti.

Se vedno se namreč lahko vprašamo, ali je bilo potrebno v celoti porušiti strnjeno zazidavo karakteristične Koceljeve in Lendavske ulice ter nekatere kvalitetnejše oblikovane stavbe v Zvezni ulici ali Kidričevi ulici. Pa tudi če bi novejša zazidava izkazovala enotnost pristopa in zasetke premišljenega prostorskega in arhitekturnega oblikovanja, bi lahko videli možnosti za njen nadaljnji razvoj. Ker pa je mesto rezultat parcialnih rešitev, je razumljivo, da so zidali pač tam, kjer jim je uspelo dobiti prazne površine in seveda investitorje. Kako bi ne bili nekateri že nestrpni ob tolažbah, češ da je treba počakati, da bo izgradnja zaključena, ko pa to, kar nastaja, prej vzbuja zaskrbljenosti kakor zadovoljstvo?

Ponovimo še enkrat, da je oznaka urbanistični spomenik obvezujoča tako za konservatorje kakor tudi za urbaniste in arhitekte. Zdi se, kakor da je danes potrebno mesto valorizirati bolj z vidika arhitekturne in urbanistične kritike kakor z vidika meril konservatorske stroke. S stališča konservatorstva nam ostajajo bolj režimi negativne kategorije, vsaj kar velja za oznake posameznih mestnih ambientov. Če izključimo najkvalitetnejše mestne prosore, kot so že omenjeni grajski kompleks z osno postavljeno evangeličansko cerkvijo, župno cerkvijo sv. Nikolaja in zeleno Pazanirjvo.

Po smrti arhitekta Novaka, ki je odigral tako imenovano vlogo mestnega arhitekta in prinesel v mesto evropska oblikovalska in prostorska merila mesto ni imelo tako pomembne kreativne osebnosti. Njegove zamisli so mesto povzdignile, medtem ko za zazidavo novejšega tega to žal ne moremo trditi. Se več, prezidava Šerbecove vile, ki so jo zagrešili njegovi kolegi iz gradbenega podjetja, kaže prav na pomanjkanje občutljivosti za kvalitetno oblikovano arhitekturo.

Kako danes gledati na to naselbinsko območje, ki bolj zaradi spomina na nekdanje panonsko mesto zasluži to oznako? Poskrbeti bi bilo potrebno, da to ne bi ostal samo dokument, s katerim je bilo zadoščeno Zakonu o varstvu naravne in kulturne dediščine, in aktivno poseči v vrednotenje današnjega stanja.

Ob upoštevanju razglašanih kulturnih spomenikov pa je še večja zadolžitev kompletirati prazne površine in poskrbeti za kvalitetne oblikovalske rešitve, na primer centralnega dela mesta med Trgom zrna, Kidričevo – Ivanocijevo, Slovensko in Koceljevo ulico. Spomeniškovarstveni elaborat za mesto bi lahko definirali temeljita izhodišča, ki bodo lahko v pomoč vsem tistim, ki bodo v bodoče razmišljali o oblikovanju mestnega središča, ki pa naj bi bilo, v zameno za izgubljeno podobo panonskega mesta, kvalitetno oblikovano. Mestu je potrebno vrniti njegove orientacijske točke. Pomanjkanje le-teh je po mnenju drugega domačina Marjana Bežana, ki bi ga glede na njegove dolgoletne izkušnje veljalo konzultirati pri reševanju njegovega rojstnega mesta, ena od prvih negativnih karakteristik mesta. Pri iskanju novih rešitev dopolnjevanja obstoječe zazidave ima mesto velike možnosti, saj bi lahko po vzoru uspešnih rešitev podobnih problemov v Evropi s pomočjo anketnih natečajev angažirali preverjeno sposobne arhitekture in na osnovi teh rešitev sprejelo obvezujoče prostorske izvedbene načrte. Morda bi na ta način Murska Sobota ponovno pokazala svojo odprtost za vplive kvalitetnega arhitekturnega oblikovanja, ki jo je skozi zgodovino imela, saj v mestu najdemo, čeprav redke, pa vendarle kvalitetne primere tako historične kakor tudi moderne arhitekture, pred izgradnjo zadnjih dvajsetih let.

Sonja Ana Hoyer

U12 – Sobota, Mladinska 3

Opis in vrednotenje

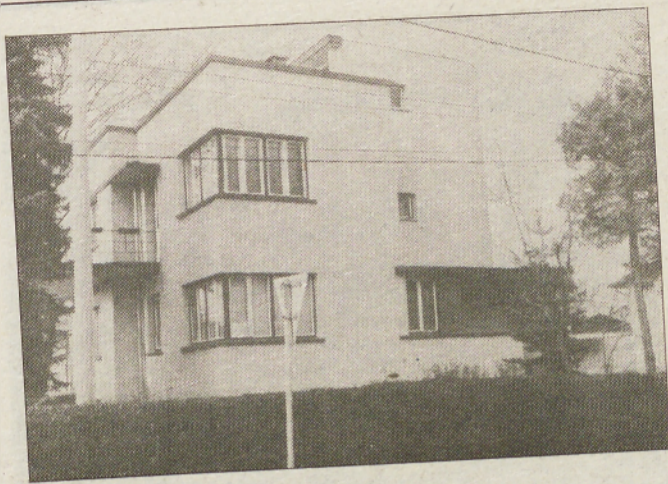
Enonadstropna zgradba s petosno obcestno fasado. Pravokotno se nanjo navezuje telovadnica. Fasada je oblikovana simetrično, s širokim polkrožnim vhodom, ki ga flankirata svetilki na malastih lizenah in okrogli okni. Pod okni nadstropja se ta rahlo iz stene izstopajoči del zaključuje s polkrožnim labionom. Tudi podstrešni venec je polkrožni in je na sredi prekinjen. V širini treh okenskih osi se nad njim nadaljuje trikotno čelo. Poleg že omenjenih vencev so edina plastika od fasade le obrobe okoli odprtin, ki so v osrednjem delu bogatejše od ostalih. Tu sta ob vohodu tudi svetilki vrh kaneliranih lizen in okrogel ščit z letnico 1929. V notranjščini je ohranjeno prvotno stavbno pohištvo in profilirane maltaste obrobe v telovadnici.

Varstveni režim

Zgradbo varujemo v prvotni zasnovi z vsemi detajli.

Način uporabe

Služi namenu, za katerega je bila zgrajena.

U13 – Sobota, Mladinska 38

Opis in vrednotenje

Enonadstropna vila sredi vrta s starim drevjem. Zgradba ima čiste geometrijske forme, ravno streho in stopnišni rizalit v obliki polovičnega valja. Okna so enaka, proti vzhodu in jugu večja. Balkoni v pritličju in nadstropju se zaključujejo polkrožno, tudi arhitekturni dodatki – krogle ob stopniščih poudarjajo čistost oblik.

V notranjščini se je ohranilo stopnišče s polno leseno ograjo, ki mehko sledi dvigu stopnic, ter nekaj kosov prvotne opreme (garderobna stena v prvi pred-sobi, nizka vitrina v nadstropju), ki je bila projektirana hkrati s hišo.

Hišo je za Ferida Hiršla-Keršovana projektiral domačin arhitekt Franc Novak-Feril. Delo sodi med njegova prva, ki segajo v leto 1931 in kažejo vpliv srednjeevropske arhitekture tega časa.

Varstveni režim

Arhitekturo varujemo v celoti, z ostanki opreme in okoljem z vrtno ograjo.

Način uporabe

Stanovanjska in sedež verske skupnosti.

U14 – Sobota (Titova 7), Slovenska 13

Opis in vrednotenje

Enonadstropna hiša ima šestosno fasado z uvoznim kamnitim, profiliranim pravokotnim portalom. Pritlični del fasade je uničen z neprimernimi izložbami. Od prvega nadstropja ga ločuje medetažni profilirani venec. Okna, ki se odpirajo navzven, imajo maltaste, rahlo ušesaste obrobe in parapetna polja. Podstrešni venec je profiliran.

Hiša stoji v stavbnem nizu. Je ena starejših soboških meščanskih hiš, zgrajena s prezidavo po sredini 19. stoletja.

Varstveni režim

Stavbo varujemo v celoti, posebno njeno fasado, ki ji je treba korigirati izložbeni pas.

Način uporabe

Trgovina, stanovanje. Uporaba je primerna.

U16 – Sobota, (Titova 18) Slovenska 42

Opis in vrednotenje

Hiša stoji na vogalu Titove in Zvezne ulice. Je enonadstropna z desetosno ulično fasado, ki je oblikovana nesimetrično. Srednji dvoosni del je nekoliko višji, ker se navezuje na venec sosednje hiše.

Glavni ulični vhod je v sedmi okenski osi. Ob njem okrogla stebra nosita balkon v I. nadstropju. Oproge in polja okoli oken in med njimi krasi rastlinska ornametika.

V notranjščini vodi iz pritličja v nadstropje lepo leseno stopnišče z leseno ograjo. Vso stavbno pohištvo s profiliranimi in okrasnimi letvami je ohranjeno, prav tako keramični tlak v pritličju in zidna keramika s secesijskim vzorcem v sanitarijah.

Meščanska hiša, ki jo je za dr. Lajosa Sörnena leta 1915 načrtoval Laszlo Takats in je zadnje njegovo delo v Murški Soboti.

Varstveni režim

Stavbo varujemo v prvotni obliki z vsemi arhitekturnimi detajli.

Način uporabe

Semenarna, loterija, lokal, RTV Ljubljana, Večer, Planinsko društvo, frizerski salon, zobni laboratorij in eno stanovanje.

U15 – Sobota, (Titova 9 in 11) Slovenska 15

Opis in vrednotenje

Enonadstropni stavbi ob vohodu v kompleks evangeličanske cerkve. Fasadi sta 7 x 2-osni in imata s čelom z biforami in nastavki poudarjena vogala. Pritličji sta predelani in na ulični strani služita trgovinam. Na dvoosni strani tečejo ob fasadi odprti hodniki.

Stavbi sta zgrajeni obenem s cerkvijo in imata kot cerkev neogotske arhitekturne elemente. Namenjeni sta bili za župnišče na severni in za kantorno stanovanje na južni strani. Zgrajeni sta bili tik pred izgradnjo cerkve leta 1907 in 1908. Skupaj z njo predstavljata kvaliteten neogotski kompleks, ki je urbanistično nastavljen na simetrično, ki povezuje grajski portal s portalom evangeličanske cerkve. Sta delo inž. arh. Gereley Omoea.

Varstveni režim

Obe stavbi varujemo kot pandana, ki ju je treba obravnavati po enotnih merilih.

Način uporabe

Stanovanjsko-poslovna. Uporaba je primerna.

U17 – Sobota, (Titova 20) Slovenska 44

Opis in vrednotenje

Hiša v uličnem nizu je šestosna in enonadstropna. Stranski osi sta poudarjeni s plitvim rizalitom in samostojno streho s prirezano piramido. Fasada z bogato neorenesančno členitvijo ima glavni vhod v prvi legi osi, v pritličju pokončno polkrožna okna, v nadstropju pravokotna in v podstrešnem konzolnem vencu majhna, podolgovata.

Notranjščina je precej preurejena, vendar ima še ohranjeno vežo s tremi obočnimi polji s sosvodnicami in poltačenimi oprogami, ki jih nosi členitev prilastov in gred ob stenah. Ohranjeno je tudi sedaj prebarvano stopnišče z železno ograjo in deloma tudi prvotno stavbno pohištvo. Stavba je ena prvih pomembnejših meščanskih arhitektur v mestu. Zgrajena je bila v 90 letih 19. stoletja za murškosoško hranilnico.

Varstveni režim

Varujemo stavbo v prvotni obliki. Zaradi tega je treba ob prvi prenovi tudi notranjščino vrniti v prvotni izgled (barve, arhitekturni detajli).

Način uporabe

V hiši je center za socialno delo.

U18 – Sobota, (Titova 27) Slovenska 39

Opis in vrednotenje

Dvonadstropna, sedemosna hiša v uličnem nizu. Srednja os z visokim, polkrožno zaključenim portalom je poudarjena s stebroma, ki nosita balkon. V drugem nadstropju sta konzolna balkona nad stranskimi osmi. Izložbeni odprtini v pritličju sta slabo predelani.

V notranjščini je ozka veža v tlorisu mehko oblikovana, stene so členjene s plitvimi lizenami. Kamnito stopnišče spremlja železna ograja, osvetljujejo ga velika pokončno polkrožna okna. Ohranjeno je prvotno stavbno pohištvo.

Meščanska hiša z vidnimi vzori madžarske arhitekture (balkoni, venci, v notranjščini stopnišče idr.).

Varstveni režim

Zgradbo varujemo v prvotni obliki. Zaradi tega je treba korigirati zlasti izložbene odprtine.

Način uporabe

Poslovno-stanovanjska namembnost, ki je primerna.

U19 – Sobota, (Titova 29) Slovenska 41

Opis in vrednotenje

Enonadstropna hiša na vogalu Titove in Cvetkove ulice, ki ima vogal, poudarjen z balkonom, dvema čeloma in piramidasto streho. Glavni vhod v hišo je s Titove ceste, na vogalu je vhod v lokal. Značilno je okrasje s cvetjem in čebelami. Vse linije na fasadi so mehke, vsa profilacija plastično mehko oblikovana. Isto velja za notranjščino, ki ima obokano vežo, v nadstropje pa peljejo stopnice z železno ograjo.

Hiša je zgrajena v duhu madžarske secesije, vendar kot pandan prilagojena starejši hiši na nasprotnem vogalu (poudarjen vogal z okroglimi stopnicami, vhodom in balkonom...). Kot posebno kvaliteto je treba imenovati glavni portal. Hiša je delo Laszla Takatsa iz leta 1907. V njej je bila hranilnica (čebele) do leta 1920, ko se je vanjo vselila Občinska uprava.

Varstveni režim

Stavbo je treba varovati kot edinstven spomenik secesije v prvotni obliki, vse mlajše spremembe korigirati.

Varujemo tudi dvorišni del.

Način uporabe

Trgovina, gostinstvo, časopisna dejavnost.

U20 – Sobota, (Titova 31) Slovenska 43

Opis in vrednotenje

Vogalna, enonadstropna zgradba Titova – Cvetkova, ima v Cvetkovi ulici dve okenski osi, na posnetem vogalu eno os in na Titovi cesti šest okenskih osi. Vse ulične fasade so bogato neobaročno členjene z rustiko, okenskimi obrobami, parapetnimi polji, karnisami in konzolnim podstrešnim vencem. Posneti vogal, ki je imel prvotno za nekaj okroglih stopnic dvignjen vhod v lokal (lekarno), je poudarjen z balkonom na dveh močnih konzolah in z balustrado nad strešnim vencem. Z enako balustrado je poudarjena skrajno desna okenska os na Titovi cesti, ki tudi izstopa kot rizalit.

Ohranjen je še prvotni vhod v lokal z lesenimi okviri in brušenimi stekli.

V notranjščini je ohranjeno zavito kamnito stopnišče z železno ograjo in prvotno stavbno pohištvo.

Hiša je ena prvih meščanskih hiš v mestu. V njej je bila lekarna s sočasno opremo, ki ima na hrbni strani omare datacijo 1896 (dunajsko delo).

Varstveni režim

Varujemo prvotno obliko zgradbe, ohranjeno pohištvo lekarnarje naj se vrne v lokal.

Način uporabe

Poslovno-stanovanjska namembnost je primerna.

U22 – Sobota, Trg zmage 8

Opis in vrednotenje

Vogalna, enonadstropna stavba s petimi okenskimi osmi na Trgu zmage. Enoosni vogal, kjer je bil nekdanji vhod, ima poudarjen z balkonom, trodelnimi okni in bogatimi strešnimi čeli, kakršni se ponovijo še na severni strani. Vsa fasada je bogato členjena s pilastri, parapetnimi polji, fugami, konzolnim podstrešnim vencem, cvetlično in figuralno ornamentiko.

Današnji vhod v kavarno oblikovno ni prilagojen, prav tako predelana notranjščina.

Hiša je bila zgrajena kot Hotel Dobray pred letom 1908 in je delo neznanega arhitekta iz Budimpešte. Ima bogato okrašene fasade z neobaročnimi in secesijskimi elementi. Je ključen objekt v zgodovini mestnega središča.

Varstveni režim

Stavbo varujemo v prvotni obliki. Na njeni zunanjsčini je treba rekonstruirati vogalni vhod, motiv, ki je značilen za soboško historično arhitekturo. Opremo lokalov je treba ob prenovi oblikovno uskladiti s samo arhitekturo.

Način uporabe

Gostinstvo, hotel, kar je prvotna in primerna uporaba.

U21 – Sobota, (Titova 33) Slovenska 45

Opis in vrednotenje

Enonadstropna hiša v uličnem nizu ima triosno fasado. Fasadno pritličje je povsem pokvarjeno, v nadstropju je ohranjena vsa prvotna členitev in ornamentika. Desna okenska os je poudarjena s plitvim rizalitom, okno je trodelno, ostali sta dvodelni. Fasado krasi mehka, plastična ornamentika, značilna za Takaszova dela. V notranjščini je ohranjeno prvotno stavbno pohištvo in zavito stopnišče z železno ograjo.

Tako imenovano Vrataričevo hišo je pred letom 1907 projektiral Laszlo Takasz in se na njeno fasado podpisal z mehko plastično ornamentov in strešnega zatrepa.

Varstveni režim

Hišo varujemo v njeni prvotni obliki. Zaradi tega je treba fasadni pritlični pas korigirati.

Način uporabe

Poslovno stanovanjska namembnost, ki je primerna.

U23 – Sobota, (Ulica Alija

Kardoša 1) Kardoševa 1

Opis in vrednotenje

Enonadstropna družinska vila s prizidkom za ordinacijo je čista arhitektura z ravno streho. Tenak venec, ki na vrhu zaključuje fasado in »brisojele« enake debeline in z enakim profilom nad pritličjem in okni v nadstropju, poudarjajo longitudinalnost objekta, ki se proti vrtu zaključuje polkrožno. V notranjščini je ohranjena stilno sočasna oprema.

Hiša je bila zgrajena in opremljena za dr. Štefana Vučaka leta 1938 po načrtih Ferija Novaka, ki je v 30. letih prinesel v domači kraj arhitekturne odmeve tedanje Evrope. Še posebej je spomenik dragocen zaradi opreme istega avtorja.

Varstveni režim

Varujemo hišo v prvotni obliki s prvotno opremo in njeno okolje z ograjo.

Način uporabe

Stanovanjsko-poslovna, primerna.

U24 – Sobota, Ulica arhitekta Novaka 3 (Brandijeva vila)

Opis in vrednotenje

Enonadstropna vila s plitvo členjenimi fasadami in z grobim obrizgom oblikovanimi polji in okni različnih oblik. V notranjščini je stopnišče z železno ograjo in ohranjeno prvotno stavbno pohištvo z lepo oblikovanimi okrasnimi letvami.

Zgradba je tipična večja stanovanjska vila, pomembna kot primer doma mestnega veljaka iz 1. polovice 20. stol.

Varstveni režim

Varujemo stavbo v prvotni obliki.

Način uporabe

V zgradbi je zavod za zaposlovanje. Namembnost je primerna.

U25 – Sobota, (Ulica 17. oktobra 6) Sodna 26

Opis in vrednotenje

Pritlična meščanska družinska hiša s plitvimi fasadnimi rizalitoma, ki imata polkrožni čeli nad strešnim vencem. Fasade so členjene s plitvimi venci, okenskimi obrabami in geometrijsko ornamentiko. Na dvoriščni strani je tipična lesena veranda, skozi katero je vhod v pritličje. Ohranjeno je originalno stavbno pohištvo.

Primer mestne družinske vile iz 20. let 20. stoletja.

Varstveni režim

Zgradbo varujemo v prvotni obliki z okoljem in vrtnim vhodom.

Način uporabe

Uporaba je stanovanjska, primerna.

U24/A – Sobota, Ulica arhitekta Novaka 1

Opis in vrednotenje

Pritlična, vogalna stavba podolžnega tlorisa. Vogal je poudarjen s tipičnim »madžarskim« čelom. Okna in osi so okrašene s preprosto arhitekturno profilacijo. Pod streho poteka venčni zidec.

Hiša je tipičen primer madžarske arhitekture in je edina še ohranjena tovrstna zgradba v mestnem jedru.

Varstveni režim

Spomenik varujemo v njegovi avtentični pričevalnosti. Dovoljeni so posegi za ohranitev spomenika in valorizacijo njegovih spomeniških lastnosti.

Način uporabe

V hiši je trgovina.

U26 – Sobota, (Ulica 17. oktobra 8) Sodna 28

Opis in vrednotenje

Pritlična, podkletena, vogalna družinska meščanska hiša s poudarjenim vogalom in zadnjo okensko osjo s polkrožnimi čeli nad strešnim vencem. Fasade so profilirane z okenskimi obrobami, podstrešnim vencem idr.

Tipična meščanska družinska hiša na mestnem obrobju, projektirana za ulični vogal v 20. letih 20. stol.

Varstveni režim

Zgradbo varujemo v celoti skupaj z okoljem.

Način uporabe

Stanovanjski.

U27 – Sobota, Ulica Staneta Rozmana I (Bergerjeva vila)

Opis in vrednotenje

Enonadstropna meščanska hiša, ki ima petosno ulično fasado. Posamezne okenske osi ločujejo pari polkrožnih pilastrov, ki nosijo podstrešno ograjbo. V srednji osi je skozi pritličje in nadstropje enotno okno, ki v notranjščini osvetljuje hol, ki sega skozi obe nadstropji. Levo in desno so reprezentančni prostori s štukaturnimi okvirji na stropovih. V nadstropju pridemo v manj reprezentančne prostore (spalnice) po simetrično oblikovani galeriji z leseno ograjo. Arhitektura je čista, pregledna.

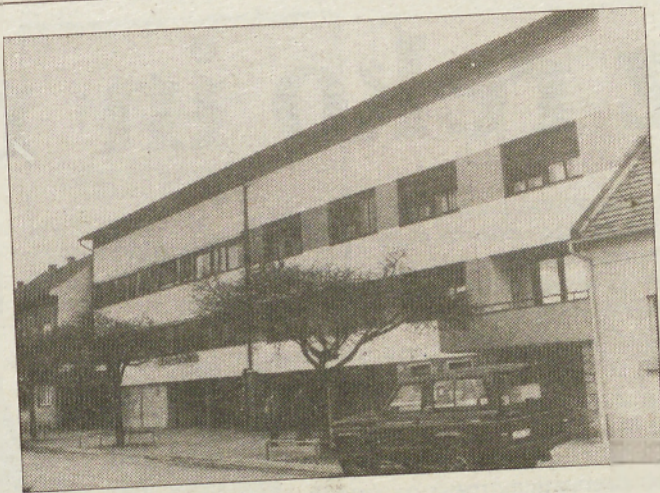
Primer enodružinske stanovanjske hiše, prilagojene ulični sklenjeni zazidavi, zgrajena med obema vojnama.

Varstveni režim

Varujemo celoto – zunanjščino in notranjščino z vsemi bistvenimi arhitekturnimi elementi (stavbno pohištvo, parketi, kamin idr.).

Način uporabe

V hiši je glasbena šola, kar ne ustreza prvotni namembnosti. Lahko bi služila reprezentančnim namenom.

U28 – Sobota, Ulica Štefana Kovača 10 (Šerbecova hiša)

Opis in vrednotenje

Dvonadstropni hiši sta bili enako projektirani, a zrcalno postavljeni druga ob drugo. Danes ima posebno levo spremenjeno pritličje. Pročelji sta gladki z enakomerno razporejenimi enakimi štirikrilnimi okni, le v skrajno levi in desni osi sta balkona. Notranjščini sta predelani, ohranjeni sta le stopnišči z značilnim oknom skozi vso višino.

Zgradba se danes imenuje po njenem naročniku dr. Jožetu Šerbecu in Folgarju Šerbecova hiša. Je delo domačina arh. Ferija Novaka.

Varstveni režim

Hiša je v notranjščini pa tudi v zunanjščini močno predelana. Ob bodočih obnovah ji je treba vrniti prvotni videz.

Način uporabe

Poslovna, primerna.

U29 – Sobota, Ul. Štefana Kovača 19/a (Valijeva vila)

Opis in vrednotenje

Enonadstropna vila pravokotnega tlorisa ima 5 x 4 osi. Fasade niso členjene, v notranjščini pa je ohranjeno prvotno stavbno pohištvo z vrezanimi ornamentii in leseno stopnišče, ki vodi iz pritličja v nadstropje, ter originalni lavabo.

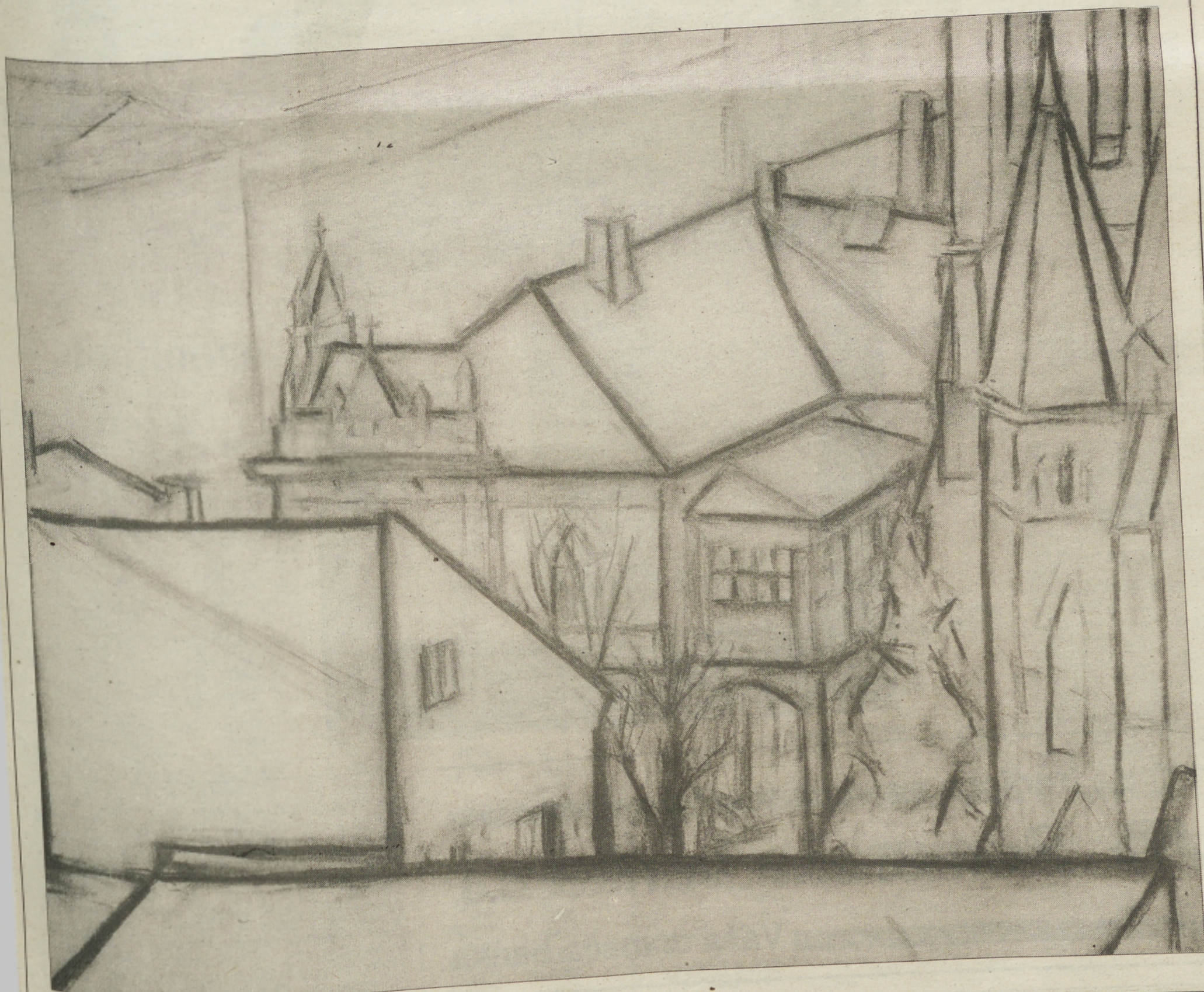
Zgradba je primer prostorne vile z mnogimi secesijskimi detajli (Madžarska). Stoji sredi parka.

Varstveni režim

Varujemo stavbno maso z vsemi detajli. Zamenjava gradbenih materialov je možna le s takimi, ki so stilno skladni s secesijo.

Način uporabe

V vili je vzgojnovarstvena ustanova. Uporaba je primerna, čeprav bi bila druga (z manj frekvenca) primernejša.

MARTINA BOHAR, Soboška veduta

Čez reko in med drevje...

Potovanje je končano, začenja se obhod po mestih. Dovolj dolgo, da je tudi dovolj tragično, smo se obnašali, kot da bi nam bilo za naše prebivanje na tem delu sveta čisto po meri, če imamo namesto vasi in mest samo majhne in večje kolhozne naselbine. Nekaj, kar ni ne kmetija in ne prava tovarna, ne vas in ne mesto.

Kakor da bi želeli po vsej sili ter iz skrajne ponižnosti in (od zunaj ter od znotraj, od drugih in od nas samih sugerirane) etnične nemarnosti ustreči vsem tistim žaljivkam, ki so nam jih izrekli (in nam jih še vedno) z vseh sosednjih strani.

Za Srbe smo »bečki kočijaši«, za Avstrijce železničarji in postreščki, ki so ravno primerni, da krmijo lipicance, za Madžare smo (bili) primerek administrativne vdanoosti, ki je tem večja, čim dlje se jo zadržuje od mestne arhitekture, torej od položajev.

Res je, da se večini slovenskih prebivalcev mest na čevljih še vedno suši kravjek. Nimamo bogve kakšne meščanske tradicije. Tukaj smo si nekaj tudi sami krivi. Če nas niso drugi potiskali od aristokratske države, ki so jo hvala bogu na vasi vendarle mnogi že od nekdaj imeli, smo se ovirali sami.

Občutek za vzvišeno, aristokratsko pa nas vsekakor nikoli ni popolnoma zapustil, vedno se je vedelo, kaj je to. Na žalost vse prepogosto tudi takrat, ko je šlo zato, da se ljudi, ki so imeli visoka merila za lastna ravnanja, ne pusti ne do besede in ne do položaja.

Mesta so umerjena. Za življenje v mestih se mora človek ravnati po merilih, ki si jih postavi. To zahteva nenehna bližina z drugimi, gostota ljudi na enem kraju. Ker je življenje v mestih odtujeno prvinskemu naravnemu bivanju, ker v mestih ni človekovih naravnih bivanjskih prijateljev in družabnikov, rastlin, živali, globeli in livad, se v mestu pospešeno razvija simbolna govorica. Mestne stavbe se krasijo bolj in pogosteje kot podeželske, vaške.

Mesta so kraj besede in položajev. Če bi bile to vasi, bi nam bilo pravzaprav bolje, ker na vasi tisti mehanizmi negativnega izbora niso delovali toliko časa kot v mestih. Vasi so nam bile tako rekoč dopuščene, tam smo živeli in živimo bolj sami med seboj, bolj po naravnem načinu – čeprav tudi tam čedalje manj. V mestih se je negativna selektivnost najprej generirala ob tujcih, ki so zaradi našega rivalstva potem toliko lažje prišli do besed in položajev. Pozneje je bila generator tovrstnega izbora ideologija, ki je zatirala aristokratsko držo. Vsaj javno. Pa tudi to ne ves čas, kar je je bila na oblasti, to je potrebno pripomniti. Zadnja leta enopartijske oblasti so bila v tem oziru v mnogem boljše, kot so prva nove, demokratične.

Toda misel, da bi nam bilo bolje, če bi imele vasi vlogo, ki po naravi prebivanja pripadajo mestom, je absurdna. Vasi to pač niso.

Tako smo naposled pripotovali do svoje države in s tem do samostojne urbanosti. Samo urban človek je zmožen vladati državi. Čas je torej za urbanizacijo urbanega.

...med ubrane zidove mesta...

Mesto nosi v sebi neko stisko, ki ni toliko bivanjska kot prostorska. Iz mest se bo, tudi iz tistih, ki so ubrana, ki so skratka lepa, vedno reševalo tako, da se bo hodilo na podeželje. K reki in med drevje, na griče in v globeli.

Mesto vlada vasi. Če meščani živijo v brezobličnem mestu, v mestu brez identitete, toliko slabše za vas, za hrib in dol. V brezličnem mestu je stiska velika, zato je mestom potrebno dati obraz in dušo.

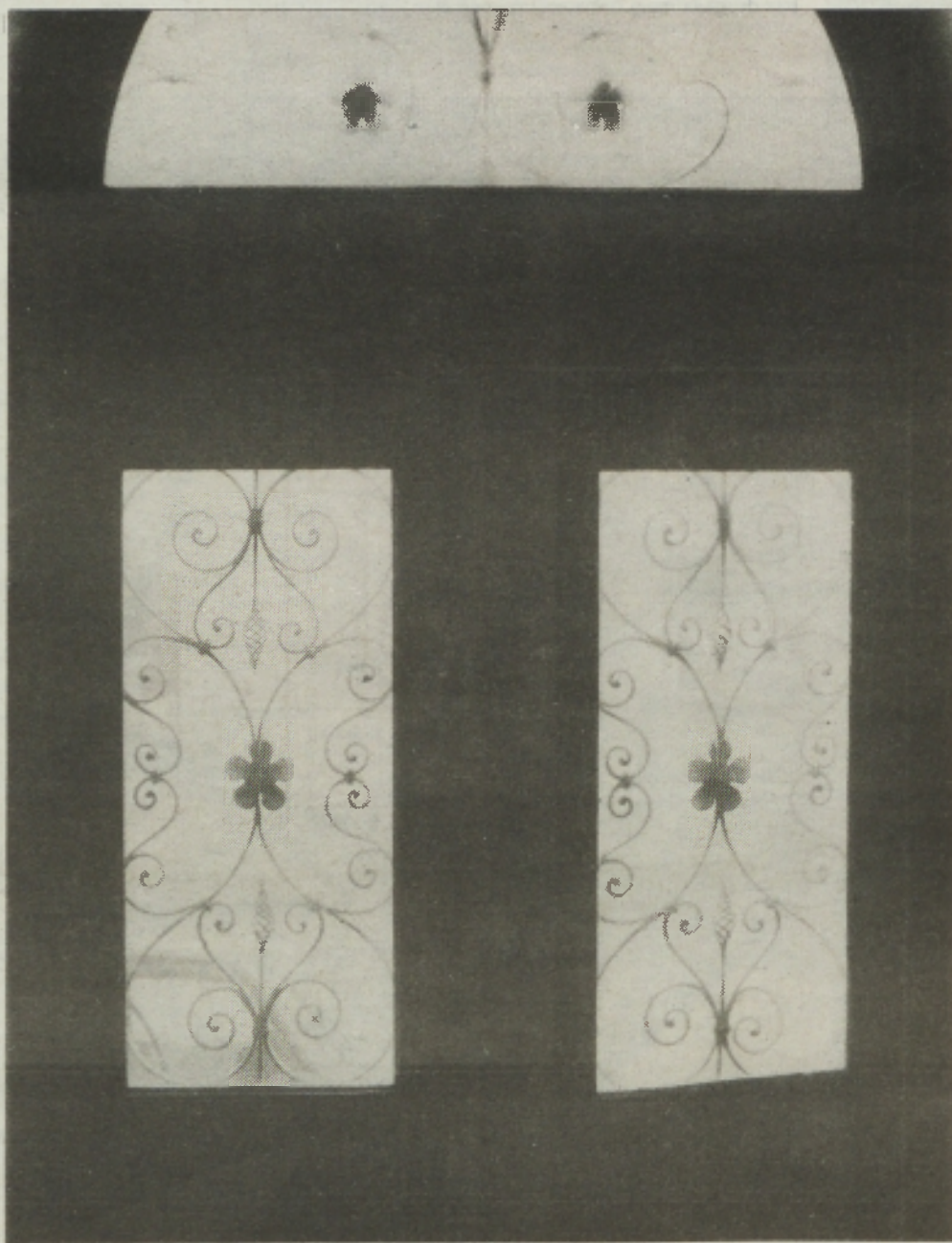
Upamo, da to potovanje od fotografije do fotografije, od opisa do opisa hiš, ki so spomeniki meščanske stavbne kulture, kakega Sobočana vznemirilo. Ne, upamo celo, da se bo to zgodilo mnogim soboškim meščanom! Sobočani imajo za vznemirjenje največ razlogov, ker imajo najmanj mestno mesto. In si bodo rekli, kje pa je pravzaprav tista stavba na Slovenski 41, ki ima menda na pročelju okraske, ki predstavljajo čebele? Ko bodo potem nekega dne spet hodili po Slovenski in bodo gledali to in katero drugo spomeniško zgradbo, se jim bo kar na vsem lepem zazdelo, da je to mesto sicer njihovo, da pa jim je bilo do tega dne, ko so prvič na lastne oči videli, kaj je razglašeno za spomenik meščanske stavbne kulture, bolj tuje, kot jim je poslej. Zaželeli si bodo, da bi jim postalo domače mesto še manj tuje, začeli se bodo vtikati v urbanistično zasnovano mesto in postajali bodo pravi meščani. Ne bo jim več vseeno, kakor jim je zdaj. Pred približno letom je bila v Vestniku objavljena anketa, v kateri so prebivalce Sobote spraševali, kaj si mislijo o podobi svojega mesta. Na pretresenost strokovnjakov in pravih mestnih meščanov jih je večina, če ne kar vsi, odgovorila, da je to kar v redu mesto, da v njem ne bi ničesar spreminjali. Nekega dne bodo potem morda rekli, da nesrečna podoba mesta ne more biti brez povezave s poimenovanji ulic v preteklosti: poimenovanja, ki se niso ozirala na tradicijo, po koreninah, gredo z roko v roki z izkoreninjenostjo mestne podobe. Lendavčani se bodo na primer vprašali, kolikokrat so že šli mimo neke klasicistične lope, ki nekoliko spominja na pomanjšano atensko Akropolo, stoji pa ti kar tam, tako rekoč sredi Lendave, na Partizanski 30 – opazili pa je še niso.

Ljutomerčani si bodo rekli, glej no, v spomeniškovarstvenem ovrednotenju je zgradba na Prešernovi cesti 3 označena kot monumentalna. Ni slabo, kaj!

Radgončani bodo hodili po svojem mestu in se spraševali, zakaj naj bi bilo dobro, da bi bila polkna na oknih »ubito bele barve, z izjemo polken na hišah iz okoli leta 1900... ki so imele zeleno pobarvana polkna...« Tako pišejo strokovnjaki z mariborskega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v svojih s šibko zakonsko in izvršilno močjo podprtih priporočilih. Zanimanje za podobo domačega mesta bo Radgončane izzvalo in bodo s produktivno zavistjo pogledovali na drugo stran Mure, po stavbah avstrijskega sestrškega mesta. Produktivna zavist je pot do slovenske Radgone kot urejenega mesta.

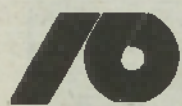
ŠTEFAN SMEJ

...v krasni novi svet...

POKROVITELJ PRILOGE ZA KULTURO LB – POMURSKA BANKA d.d.

120 let tradicije

Pomurska banka d.d.

Vaša domača banka

Prilogo za kulturo je izdal Vestnik ob slovenskem prazniku kulture. Prilogo uredil Štefan Smej, tehnično uredila Ksenija Šomen, fotografije sta posneli Nataša Juhnov in Andreja Pirher – vse skupaj z dovoljenjem Janka Votka in pod vrhovno odgovornostjo Irme Benko.

Izdajo so, ker so kulturne ustanove, podprle skupščine občin Lendava, Ljutomer, Gornja Radgona in Murska Sobota.

Vestnikova Priloga za kulturo, priloga s tradicijo. Po svojem publicističnem značaju stoji v kontinuiteti z nekdanjimi Kulturnimi odsevi.